

— PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM —
———— V PÍSKU —————
———— V ROCE 2016 —————

PÍSEK 2017

VÁŽENÍ PŘÁTELÉ A PŘÍZNIVCI PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA V PÍSKU!

Jsem rád, že opět mohu uvést naši ročenku konstatováním, že i v roce 2016 se Prácheňskému muzeu dařilo a výsledky návštěvnosti předčily očekávání. Porovnáme-li čísla návštěvníků let 2015 a 2016, vidíme nárůst o 6 715 - tedy na celkových 36 073 osob. Za tímto číslem je ovšem třeba vidět pečlivou práci pracovníků muzea od skvěle propracované dramaturgie výstav, přes zajímavé přednášky, poutavé pedagogické programy i marketing. Pro návštěvníky jsme připravili 23 výstav, dvě výstavy jednoho dne, tři mimořádné krátkodobé výstavy (Nobelova cena akademika Jaroslava Heyrovského, Oscar režiséra Jiřího Menzela a Hradiště u Písku 1858) a dvě výstavy v naší pobočce v Protivíně. Dále 27 přednášek a šest Literárních odpolední u Heyduků. Ve stovkách počítáme návštěvníky na Muzejní noci s Karlem IV., Předvánoční burze minerálů či Festivalu ptactva. Mnoho zájemců přitáhly květnové Vítání ptačího zpěvu či jubilejní, již 40. ročník prázdninového odchytu a sčítání ptáků v Národní přírodní rezervaci Řežabinec, Řežabinecké tůně. V Přednáškovém sále zaujala představení nových knih: Paměti mlynáře, Zámečky a tvrze jižních Čech i Příběhy starých píseckých domů, stejně tak Adventní nocturno. V tomto prostoru navštívily stovky zájemců mimořádnou interaktivní výstavu Fyzika hrou. Někoho zase zaujalo setkání u nového orchestrionu nebo večerní komentovaná prohlídka v Památníku Adolfa Heyduka či večer k počtě Františka Romana Dragouna, případně setkání s kronikáři okresu. A Vánoce nemohly být bez vystavených betlémů - letos těch, které vyřezal zdejší betlémář Vladimír Müller. Téměř tři tisíce posluchačů se zúčastnilo přednášek odborných pracovníků muzea v různých organizacích v Písku, píseckém okrese i mimo něj a dokonce i v zahraničí. Velmi slibně se již několik roků rozvíjí muzejní pedagogika, a tak naše pedagožky realizovaly řadu programů, jak z klasické nabídky (nejoblíbenější je „Cesta do pravěku“), tak i připravených k vybraným výstavám (zejména „Co lítá po Písku“ a „Šťastné a veselé“). Za celý rok proběhlo přibližně 270 edukačních programů, které navštívilo na pět a půl tisíce dětí od mateřských škol po středoškoláky.

Cena Oscara z mimořádné krátkodobé výstavy v muzeu. Foto V. Komarová

Ze slavnostního uvedení orchestrionu do provozu. Foto V. Komarová

Během Karlovského roku zdobil Rytířský sál panovníkův obraz. Foto V. Komarová

Tradičně výborně dopadla Muzejní noc, tentokrát zaměřená na téma 700. narozenin císaře a krále Karla IV. Uskutečnila se ve výroční den, tedy v sobotu 14. května. Začala ji hraná scéna z návštěvy krále Karla IV. v Písku, k níž došlo 15. května 1353. Scénu připravil historik muzea Jan Adámek, dobové kostýmy poskytla firma Kultur-kontakt Miroslava Mareše z Českých Budějovic a rolí středověkých postav se zhostili většinou členové Prácheňské scény. Karlovo výročí připomněl i samotný králův obraz, jeden z cyklu Obrazové galerie, jenž byl přemístěn ze stálé expozice na čestné místo do Rytířského sálu. Kolegové Jiří Šebestian a Jan Kouba se zhostili komentovaných prohlídek svých výstav „Co lítá po Písku“ a „Tajemství paní baronky“, o hudební doprovod večera se starala středověká kapela Quercus střídaná občasně nově pořízeným orchestrionem v expozici etnografie. Skupina historického šermu Klíč a meč píseckého domu dětí a mládeže se postarala o středověký program plný zbrojnošů včetně rytířského stanu a dílny středověkého písaře. Na parkánech byl připraven tradiční program pro děti a na nádvoří hospůdka pro dospělé. Za příznivého počasí navštívilo Muzejní noc na 1 400 spokojených občanů.

V průběhu roku připravilo muzeum několik publikací. Především to byla tradiční ročenka, obsahující jak výroční zprávu, tak řadu zajímavých studií. Redakčně ji zpracoval Jaroslav Jiřík. Ornitologickou procházku Pískem připravili Marcela Drhovská, Jiří Šebestian a Karel Pecl. K významnému letošnímu výročí jsme vydali péčí kolegy Jana Adámka drobný tisk o Karlu IV. A pak katalogy k výstavám F. R. Dragouna (Václav Kinský), J. Prachaře a J. Řeřichy (Jaromír Procházka), J. Hladkého (Josef Kroutvor a Irena Mašíková) a konečně Collectio Lupulana (Ivo Kořán, Jan Adámek). Ještě bych rád zmínil odbornou publikaci „Hroby barbarů v Praze Zličíně. Svět živých a mrtvých doby stěhování národů“, kterou sice vydalo Muzeum hlavního města Prahy v roce 1915, ale jedním z jejích stěžejních autorů byl vedoucí archeolog našeho muzea Jaroslav Jiřík. Publikace byla v roce 2016 oceněna v soutěži Gloria musaealis prvním místem.

Odborní pracovníci postupně přecházejí na nový způsob zpracování sbírkového fondu MUSEION, který pro svá zřizovaná muzea zakoupil Jihočeský kraj. Ne všichni ovšem v něm mohou pracovat, protože pro některé obory nejsou vůbec vyvinuty moduly, pro jiné jsou teprve rozpracované. V tomto programu bude vedena i přírůstková kniha a postupně by v něm měla probíhat veškerá sbírková agenda. Sbírkový fond muzea byl obohacen o 2047 předmětů. Patří mezi ně např. několik dřevěných řezaných křížů ruských emigrantů z protivínského hřbitova, fotoalbum německého vojáka pobývajících za druhé světové války v Písku, soubor zápisů a obrázků rakouského vojáka z období první světové války, dětské hračky a loutky, vyráběné v Mirovicích ve druhé polovině 20. století. Přestože mnohé předměty se do muzea dostaly darem či vlastní výzkumnou činností, některé, zejména obrazy apod. byly zakoupeny. Na nákupy jsme vydali přes 275 tisíc korun. Velká péče je věnována též konzervaci, případně restaurování stávajících předmětů. Pracují na nich dva muzejní restaurátoři, přesto některé vybrané předměty jsou k restaurování zadávány speci-

Dětský program při Muzejní noci. Foto V. Komasová

Komentovaná prohlídka výstavy Co lítá po Písku. Foto V. Komasová

alistům. Jedná se zejména o obrazy, textil a staré tisky. Restaurování přesáhlo částku půl milionu korun. Depozitáře i celá protivínská expozice byly jako každý rok na jaře plynovány.

Expozice Písecký venkov obohatila zajímavá zápůjčka - po dobu pěti let bude každou hodinu návštěvníkům vyhrávat jednu ze šesti skladeb na válci unikátní orchestrion. Je to výrobek z roku 1915, opatřen štítkem píseckého prodejce Jana Humla a od první světové války až téměř do konce století sloužil k obveselení hostů hostince Pod Zeleným hájem ve Zlešicích u Volyně.

V loňském roce jsme započali s výměnou regálů v knihovně a letos jsme ji dokončili. Na 50 tisíc svazků má tak nyní důstojné uložení. Pořídili jsme další bezpečnostní vitrínu pro prezentaci vzácných předmětů. Inspekční pokoj byl opatřen dobovým nábytkem, který byl zakoupen přes bazar.

Pobočky muzea - Památník Adolfa Heyduka, Památník města Protivína i Pozorovací věž v NPR Řežabinec - fungovaly vcelku bez problémů. V protivínském muzeu nahradila paní Janu Taclovou Eva Procházková, která tak po boku paní Marie Bartošové zajišťovala hladký provoz od počátku května do konce října.

Dostatek finančních prostředků na provoz i na mzdy nám poskytuje náš zřizovatel Jihočeský kraj, z grantového programu Města Písek jsme získali 30 tisíc korun na publikaci Ornitologická procházka Pískem, SIKO Čimelice poskytlo sponzorsky 10 tisíc korun na výstavu Kmeny Západní Papuy a kominický mistr Jaroslav Šefčík z Olomouce jako každý rok zdarma provedl kominické práce v hodnotě 5 tisíc korun.

Velmi nás zarmoutil náhlý odchod našeho dozorce v expozicích Luboše Mašíka, který zemřel 8. května ve věku 67 roků. Dne 22. září zemřela ve věku 93 let Anna Havlíčková, dlouholetá správkyně Památníku města Protivína

Na jaře též odešla na jiné pracoviště Jana Patová, která pracovala jako dozorkyně dotovaná z fondu veřejně prospěšných prací. Z tohoto důvodu posílili tým dozorců Petr Pangrác, Jitka Peclová a Jana Taclová, která již dříve přešla z pobočky v Protivíně.

V dubnu nastoupil do našeho muzea čtyřčlenný kontrolní tým našeho zřizovatele - Jihočeského kraje, který téměř měsíc kontroloval hospodaření a chod organizace. Na základě jejich doporučení bylo potřeba některé postupy změnit.

Rád bych, jako každoročně, poděkoval všem návštěvníkům veškerých našich akcí, ale i četným dárcům za dlouhodobou přízeň. V září jsme si připomněli, že od otevření první stálé expozice muzea uplynulo 130 let a pro toto připomenutí jsme veškerou korespondenci z muzea označovali pamětním razítkem. Při té příležitosti si dovoluji odhad návštěvnosti, pouze odhad, protože pro řadu roků přesná čísla neexistují. Za oněch 130 roků to vidím na úctyhodných dva a půl milionu návštěvníků.

*PhDr. Jiří Prášek
ředitel muzea*

AKVIZICE ROKU

Cenným přírůstkem sbírky historických fotografií se stala fotografie (230 x 173 mm) na kartonu (297 x 208 mm), označená popisem „Žurnalisté a těsnopisci Hilsnerova procesu v Písku“. Fotografie z roku 1900 je autorizována na zadní straně oválným razítkem: „Fotografická dílna Quast v Písku“. V muzejních sbírkách se obdobný fotografický dokument z Hilsnerova procesu dosud nenacházel. Snímek byl zapsán do fotografické podsbírký pod inv. číslem HF 11697.

VÝSTAVY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Galerie PM

Co lítá po Písku. Zdali víte Písečáci, jací jsou ve městě ptáci?
(kurátoři Jiří Šebestian a Karel Pecl)	1. 3. - 22. 5.
Umění na kolečkách II. - díla handicapovaných tvůrců
(kurátorka Irena Mašíková)	28. 5. - 26. 6.
Alena Beldová - Krajina Francie a Čech	2. 7. - 31. 7.

(kurátorka Irena Mašíková)	
Jaroslav Hladký - sochy
(kurátorka Irena Mašíková)	5. 8. - 31. 8.
Jiří Prachař, sochy - Jiří Řeřicha, obrazy
(kurátorka Irena Mašíková)	7. 9. - 2. 10.
Poslední romantik - Fr. R. Dragoun, obrazy, kresby
(kurátorka Irena Mašíková)	8. 10. - 13. 11.
Šťastné a veselé - proměny českých Vánoc ve 20. století
(kurátor Jan Kouba)	22. 11. - 31. 12.

Malé výstavní síně PM

Poklady z uranové šachty - unikátní mineralogické ukázky
(kurátor Jaroslav Cícha)	1. 3. - 1. 5.
Tajemství paní baronky aneb o životě pravnučky císaře Alexandrině Regner von Bleyleben
(kurátor Jan Kouba)	5. 5. - 29. 5.
ZooGeos - Albánie
(kurátoři Jiří Šebestian a Karel Pecl)	4. 6. - 17. 7.
Nové přírůstky výtvarné sbírky Prácheňského muzea
(kurátorka Irena Mašíková)	21. 7. - 21. 8.
Kmeny západní Papuy
(kurátor Jaroslav Jiřík)	27. 8. - 23. 10.
Nic víc, nic míň - Jan Gabriel, koláže
(kurátorka Irena Mašíková)	30. 10. - 27. 11.
Collectio Lupullana. Lov, krajiny a portréty na obrazech 17. - 19. století ze soukromé sbírky
(kurátor Jan Adámek)	7. 12. - 31. 12.

Chodba knihovny PM

Vojmír Vokolek - sochařské práce na fotografiích Jana Adamce
(kurátorka Věra Matoušová)	1. 3. - 30. 3.
Nádherné hezko, výběr z hrozna - fotografie
(kurátor Zdeněk Duda)	2. 4. - 1. 5.
Kouzlo lidových chaloupek, kapliček a křížků na Písecku - fotografie
(kurátor Jan Kotalík)	3. 5. - 25. 5.
Ida Saudková - fotografie, komiks, kýč a klasika
(kurátorka Irena Mašíková)	28. 5. - 26. 6.
Pavlaína Jana Lörcinczová - obrazy
(kurátor Jan Kouba)	7. 8. - 31. 8.
Olga Volfová - obrazy z cest	2. 9. - 2. 10.

<i>(kurátorka Irena Mašíková)</i>	
Stopa Václava Havla v Písku - fotografie	4. 10. - 23. 10.
<i>(kurátorka Irena Mašíková)</i>	
Nic víc, nic méně - Jan Gabriel, koláže	30. 10. - 27. 11.
<i>(kurátorka Irena Mašíková)</i>	
Social - fotografie Dominika Kučery	1. 12. - 31. 12.
<i>(kurátor Jan Kouba)</i>	

Krátkodobé výstavy

Rytířský sál muzea	
Nobelova medaile akademika Jaroslava Heyrovského	2. 3. - 6. 3.
<i>(kurátor Klára Koubová)</i>	
Předsálí galerie	
Oscar režiséra Jiřího Menzela	9. 6. - 19. 6.
<i>(kurátor Jiří Prášek)</i>	
Rytířský sál muzea	
Hradiště u Písku 1858 - nálezy z knížecích mohyl	7. 9. - 18. 9.
z časné doby laténské	
<i>(kurátor Jaroslav Jiřík)</i>	

Výstavy jednoho dne

Parkány muzea	
Vladimír Vlasák - obrazy	14. 6.
<i>(kurátorka Irena Mašíková)</i>	
Přednáškový sál muzea	
Vladimír Müller - betlémy	27. 11.
<i>(kurátor Jan Kouba)</i>	

Interaktivní výstava

Přednáškový sál muzea	
Fyzika hrou - na exponáty sahat dovoleno	11. 9. - 15. 10.
<i>(kurátor Jiří Prášek)</i>	

Památník města Protivína

Příroda kolem nás - fotografie přírody členů	1. 5. - 14. 8.
Prácheňské umělecké besedy	
<i>(kurátor Jiří Šebestian)</i>	
Dějiny českého národa na starých pohlednicích	15. 8. - 30. 10.
<i>(kurátor Jiří Šebestian)</i>	

PŘEDNÁŠKY PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Cyklus historie

		návštěvnost
Leden	Karel IV. a jeho město Písek <i>Přednášející: Mgr. Jan Adámek</i>	147
Únor	V české dědině na Kavkazu <i>Přednášející: Irina Tretjaková</i>	80
	Rodopis - koníček na celý život <i>Přednášející: Helena Voldánová</i>	130
Březen	Toulky Uralem <i>Přednášející: Mgr. Libor Drahoňovský</i>	59
Duben	Ta je ale krásná... toto je vaše země! <i>Přednášející: prof. JUDr. Vladimír Franz</i>	51
	Oldřich z Chlumu - historický román a skutečnost <i>Přednášející: PhDr. Vladimír Vondruška</i>	103
	Hornatá Albánie <i>Přednášející: Mgr. Libor Drahoňovský</i>	56
Květen	Karel IV. a jeho město Písek <i>Přednášející: Mgr. Jan Adámek</i>	82
Říjen	Jazzová sekce 1971 - 1988 <i>Přednášející: Tomáš Křivánek</i>	36
	Zánik říše římské a migrace na sklonku antiky <i>Přednášející: Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D.</i>	31
Listopad	Na bigbít do Budapešti... <i>Přednášející: Mgr. Jan Kotalík a Milan Princ</i>	16
Prosinec	Hvězda Betlémská <i>Přednášející: Ing. Jana Tichá</i>	29

Cyklus přírodověda

Leden	S palcem vzhůru do světa <i>Přednášející: Petr Procházka, Radek Šlechta, Marek Vondřík a Martin Vokálek</i>	51
Únor	Velikonoční ostrov <i>Přednášející: Ing. Pavel Pavel</i>	95
Březen	Co lítá po Písku - co se do výstavy nevešlo I. <i>Přednášející: RNDr. Jiří Šebestian, CSc.</i>	50
	Písecký živec <i>Přednášející: Ing. Jaroslav Cícha</i>	62

Duben	Co lita po Písku - co se do výstavy nevešlo II. <i>Přednášející: RNDr. Jiří Šebestian, CSc.</i>	36
Květen	Nový Zéland, země dlouhého bílého oblaku <i>Přednášející: Ondřej Šmíd</i>	55
Listopad	Pravá Kuba <i>Přednášející: Slávka Chrpová</i>	36
Prosinec	Kyrgyzstán, země hor, koní a barev podruhé a Šumava čarovná <i>Přednášející: Vladislav Hošek</i>	34

Cyklus architektura

Leden	Poválečná metropole Berlín a její dnešní moderní tvář <i>Přednášející: Josef Vomáčka</i>	51
Únor	Barcelona - současná tvář a ohlédnutí za počátkem století <i>Přednášející: Josef Vomáčka</i>	64
Březen	Praha - ztrácí svou tvář? <i>Přednášející: Josef Vomáčka</i>	45

Různé

Květen	Václav Havel tady a teď <i>Přednášející: Michael Žantovský</i>	68
--------	---	----

Památník Adolfa Heyduka

Literární odpoledne

Leden	Nejpilnější český člověk. Vzpomínka na prof. Augusta Sedláčka 90. výročí jeho narození <i>Účinkující: Jiří Prášek</i>	58
Březen	Jan Čarek - chudý chlapec z Heřmaně <i>Účinkující: Jiří Prášek, Bohuslav Richter</i>	21
Duben	Eliška Pomořanská - císařovna římská a královna česká <i>Účinkující: Stanislava Hošková</i>	20
Říjen	Doktorka z domu Trubačů <i>Účinkující: Jiří Prášek, Bohuslav Richter</i>	36
Listopad	Karolina Světlá aneb Byla jsem pokřtěna Johana Nepomucena <i>Účinkující: Stanislava Hošková</i>	24

PŘEHLED NÁVŠTĚVNOSTI

Prácheňské muzeum

<i>Placené vstupy</i>	<i>osoby</i>
plné vstupné	5 674
sníž.vstupné, doplatek vstupného, bonus. karta	6 226
sníž. vstupné / fakturace	353
školy (permanentní vstupenky)	595
školy, školky (s pedagogickým programem) / hotově, perm.	5 419
přednášky	1 453
Mineralogická burza	815
badatelé knihovna	81
Celkem platících návštěvníků	20 616

<i>Volné vstupy</i>	
badatelé (konzultace odborní prac.)	221
Muzejní noc, Dny otevřených dveří, mateř. školy, držitelé ZTP, aj.	5 295
průvodci skupin, asistence	462
vernisaže	1 894
Celkem neplatících návštěvníků	7 872

Památník města Protivína

<i>Placené vstupy</i>	<i>osoby</i>
plné vstupné	382
snížené vstupné	1 094
snížené vstupné / fakturace	256
Celkem platících návštěvníků	1 732

<i>Volné vstupy</i>	
Celkem neplatících návštěvníků	1 070

Památník Adolfa Heyduka

<i>Placené vstupy</i>	<i>osoby</i>
plné vstupné + lit. odpoledne	273
snížené vstupné	441
školy (permanentní vstupenky)	193
Celkem platících návštěvníků	907

<i>Volné vstupy</i>	
Celkem neplatících návštěvníků	105

Pozorovací věž Řezabinec

Volné vstupy

Festival ptactva, akce Acrocephalus, Vítání ptačího zpěvu 722
exkurze 27

Celkem návštěvníků 749

Přednášky pracovníků / mimo muzeum

Ostatní
2 962

Návštěvnost celkem /osoby

36 013

CENTRÁLNÍ EVIDENCE SBÍREK

Mgr. Jan Adámek

V informaci o stavu sbírek výjimečně nezačínáme úvodní tabulkou, seznamující s počty evidenčních čísel ve všech 27 oborových podsbírkách, náležejících do Sbírky Prácheňského muzea v Písku. Důvodem je přechod na nový program pro zpracování sbírek MUSEION, který pro své organizace zakoupil Jihočeský kraj. Z důvodu časově náročného řešení všech obvyklých problémů, souvisejících se zaváděním nového software, nebyly v loňském roce hlášeny obvyklé aktualizace do CESu, vedeném při ministerstvu kultury, z nichž pak v tabulce uváděné údaje vycházejí. Hned od příštího roku však bude možno pokračovat v obvyklé praxi.

Následující tabulka poskytuje přehled o periodických inventarizacích. Každá podsbírka musí být celá inventarizována v průběhu deseti let. Správce sbírky je povinen příslušnou část inventarizace provádět každoročně (zpravidla jde o 10%, minimální množství je stanoveno na 5% předmětů). Celkem bylo v průběhu roku zrevidováno 11 723 položek.

č. příkazu revize prováděna od - do	název podsbírky	rozsah revize
1/16	fotografie, filmy, videozáznamy	HF 4521 - HF 5300 8.8. - 20.12.
2/16	další - umělecká plastika	UP 81 - UP 110 23.11. - 28.11.
3/16	další - umělecká kresba	UK 1 - UK 150; 652 1.12. - 14.12.
4/16	další - umělecká grafika	UG 1 - UG 300; 15.12. - 21.12.
		UG 1501 - UG 1538
5/16	výtvarné umění	VU 801 - VU 1100 15.8. - 25.8.
6/16	uměleckoprůmyslové práce	H 351 - H 500 14.9. - 26.9.
7/16	další - zoologická - bezobratlí	E 1283 - E 1465 1.12. - 16.12.
8/16	další - zoologická - bezobratlí exotičtí	EE 90 - EE 102 1.12. - 16.12.
9/16	další - zoologická - obratlovci	V 111 - V 117 11.12.

10/16	další - zoologická - obratlovci exotičtí	celá podsbírka 11.12.
11/16	historická	K+S 12001 - K+S 12700 30.11. - 16.12.
12/16	další - knihovna A. Heyduka	KH 1 - KH 200; KH 350 - KH 366 9.12. -
11.12.		
13/16	další - knihovna I. Beneše	KB 501 - KB 1000 21.12. - 22.12.
14/16	další - knihovna J. Malého	KM 1 - KM 420; 19.12. - 20.12.
		KM 4951 - KM 4966; KM 5039 - KM 5147
15/16	další - Památník A. Heyduka - obrazy	AH VU 31 - AH VU 40 14.12.
16/16	jiná - Památník A. Heyduka - mobiliář	AH UP 91 - AH UP 120 14.12.
17/16	etnografická	HE 2101 - HE 2700 14.11. - 9.12.
18/16	geologická	G 1301 - G 1500 4.12. - 29.12.
19/16	další - geologická systematická	GS 501 - GS 600 4.12. - 29.12.
20/16	jiná - geologická, jiné předměty	GJ 17 - GJ 22 4.12. - 29.12.
21/16	numismatická	HN 8001 - HN 10000 13.9. - 7.10.
22/16	knihy	podle protokolu celoroční
23/16	další - hudební nástroje	celá podsbírka listopad
24/16	militária	HM 401 - HM 475 prosinec
25/16	další - mobiliář kostela Sv. Trojice	podle protokolu prosinec
26/16	další - archeologie Protivín	AP 201 - AP 250 listopad
27/16	archeologická	A 6001 - A 8000 říjen - listopad

V průběhu roku 2014 bylo pod 334 přírůstkovými položkami zapsáno do sbírek 2047 kusů předmětů, případně jejich souborů a částí. Za nákupy sbírkových předmětů, zapsaných v průběhu roku, byla vynaložena částka 382 594,- Kč.

Přehled darů Prácheňskému muzeu

přír. č.	předmět	dárce
6/16	demižon v bedničce (firma Rudolf Skall, Písek)	M. Friedl, Písek
7/16	taburet z pozůstalosti po Alexandrině Regner von Bleyleben	Divadelní spolek Prácheňská scéna v Písku
11/16	skokanské lyže	V. Velát, Písek
12/16	sjezdové lyže	P. Kozák, Obora u Cerhonic
18/16	soubor různých textilií	J. Růžicková, Písek
24/16	dětská panenka	J. Zelinka, Písek
28/16	rukávový odznak Pionýrský tábor Podkůvka - Putim	M. Malík, Písek
34-36/16	pokladnička Občanské záložny v Písku, řemen na obtahování břitvy, dámské společenské šat	J. Růžicková, Písek
37/16	dětské hračky	Š. Vencílková, Písek
38/16	těžitko v podobě čerta z Mukačeva	A. Velinský, Písek
39/16	keramická nádoba - zásobnice	E. Dvořáková, Třeboň
79/16	soubor kloboučnických forem a klobouků používaných a vyrobených Zdenou Losovou roz. Hubačovou	ing. Z. Krausová, Jablonec n. Nisou
105/16	malovaná zástěna pro rodičku z Podolí I.	I. Opavová, Bernartice u Milevska

116/16	negativy se snímky Josefa Váchala, fot. Josef Kašpar	L. Kašparová, Písek
117/16	proutěná kukaň pro kvočnu	J. Kolafa, Těšínov
118/16	mariášové hrací karty - Ferdinand Piatnik a synové, Vídeň	M. Bednář, Nová Ves u Č. Budějovic
119/16	malovaná zástěna pro rodičku z Hrejkovic (Nemějic ?)	J. Kopecký, Písek
123/16	Fr. Doubek, Pohled na písecké hradby od řeky, grafický list	J. Kopecký, Písek
133/16	soubor kreseb Petra Velíška	P. Velíšek
138/16	plaketa 25 let JZD Písecka	Z. Říha, Písek
153/16	soubor kreseb Jana Novotného (k Hofmanovým povídkám?)	J. Novotný, Písek
154/16	soubor fotografií budovy býv. zájezdního hostince Na Ptáčkovně	V. Kerl, Dobrá
161/16	soubor dokumentů Karla Hofmana z I. světové války	J. Novotný, Písek
162-164/16	hračka fotbalista Sparty Praha, Slavia Praha, Dukla Praha	T. Červenka, Slabčice
165/16	dětská panenka	J. Zelinka, Boskovice
166-167/16	plakát OV ČSTV Písek; soubor fotografií - sportovní a kulturní život Ražic	J. Starý, Lázně Kynžvart
169/16	sokolský cvičební úbor dívčí	E. Hůrková, Písek
170-177/16	soubor sportovních plaket	J. Růžicková, Písek
178-179/16	diaprojektor se souborem diapositivů švýcarských lokalit	J. Slabová, Písek
181-185/16	soubor odznaků a plaket	J. Růžicková, Písek
186/16	fotoportrét Václava Talicha s podpisem	JUDr. M. Pros, Praha
187-188/16	okovaná dřevěná truhla a domácí mechanická máselnice	V. Říha, Písek
197-216/16	album s blahopřáními ke svatbám Stockých a Žlábků; soubor pozvánek a oznámení z Písku a Písecka; soubor fotografií	E. Dusilová, Chřešřovice
220/16	pivní láhev Občanského pivovaru v Písku	J. Růžicková, Písek
226/16	diplom se sítotiskem Františka Doubka	E. Dusilová, Chřešřovice
231/16	Tištěný katalog výrobků písecké firmy „BRATŘI BERNASOVÉ, Písek, Československo“	ing. P. Mareš, Písek
233/16	glazovaný dvouuchý hrnec z Pošumaví	J. Sebera, Písek
235-239/16	soubor medailí, plaket a pamětních předmětů, převážně ze sportovních akcí	J. Růžicková, Písek
242/16	třepina dělostřeleckého minometného granátu 120 mm OF	M. Schlauch, Pyrotechnická služba Policie ČR, Č. Budějovice
243/16	fotografie prezidenta V. Havla na balkonu písecké radnice	M. Švehlová, Písek
244-245/16	fotografie legionáře Františka Maříka a fotografie Františka Famfuleho s manželkou Evou, rozenou Robinson	H. Bruncvíková, Písek
246-247/16	dvě záslužné medaile Za zásluhy o budování okresu píseckého	J. Růžicková, Písek

254/16	dámský rukávník z jezevčí kožešiny	H. Jandová, Písek
259-261/16	závěsné vyšívání kapsičky na stěnu či skříň a vyšívání kuchařky na stěnu	J. Polívková, Praha
262/16	vojenská opakovací puška, zn. Mannlicher, torzální stav, vzor M95/30	O. Havlan, Přešovice
278/16	dřevěná loutka vyřezaná Johannem Vavruškou (1847 - 1915), píseckým fotografem	ing. J. Hrubý, CSc., Praha
279/16	dětský plyšový medvěd	J. Karásek, Heřmaň
280/16	pár vysokých rybářských bot	P. Šíma, Strakonice
281/16	tři dřevěné pravoslavné kříže ruských utečenců, které dříve stávaly na protivínském hřbitově	Městský úřad Protivín
286/16	dětská botička sochaře Jaroslava Hladkého	J. Hladký, Myslkov
288/16	soubor pohlednic z Písku a okolí	Muzeum východních Čech v Hradci Králové
310/16	socha běžce skákajícího přes překážku, patinovaná sádra	J. Hladký, Myslkov
327/16	sušící přilba - resp. fén s horkovzdušnou čepicí	J. Nováková, Písek
330/16	plastová retro váza, talíř, šperkovnice a dva páry pantoflíčků; vzor rudá růže, vše ručně dohromady sešité červenou nití, lemováno červenou kroucenou šňůrou	I. Mukšnáblová, Strážnice
332-333/16	čap ze dřeva, určený k okrase zahrady a dřevěné dětské sánky	M. Rek, Oldřichov

ODDĚLENÍ SPOLEČENSKOVĚDNÉ

Vedoucí: Mgr. Jan Kotalík

Pracoviště dějin středověku

Mgr. Jan Adámek

Souběžně s činností historika středověkých dějin J. Adámek pracoval jako správce Centrální evidence sbírek (viz výše na str. 14nn). Zde kromě průběžného vedení přírůstkové knihy zajišťoval pravidelnou komunikaci s Centrální evidencí sbírek při ministerstvu kultury. Působil též jako tajemník Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost.

Je také dlouholetým správcem numismatické podsbírky a vedoucím muzejní knihovny (viz zpráva za příslušné oddělení na str. 34n).

Na měsíc prosinec připravil jakožto kurátor pod názvem *Collectio Lupulana* výstavu umělecké soukromé sbírky z Písecka, z níž bylo v Malých výstavních síních představeno na sedm desítek převážně olejomalb a mědirytin. Při vernisáži 6. prosince zaznělo mimo jiné zamyšlení od Anny Helfertové, které je v této ročence publikováno (str. 146nn). K výstavě kurátor přichystal, za spolupráce majitele sbírky, drobný katalog, do něhož přispěl úvodním slovem prof. Ivo Kořán.

Dne 15. ledna byl pověřen přednesením krátkého proslovu k položení květin na hrob Augusta Sedláčka, mimo jiné druhého ředitele píseckého muzea, u příležitosti devadesátého výročí úmrtí.

K celostátně pojatým oslavám 700. výročí narození Karla IV. přichystal komorní výstavu císařova portrétu v Rytířském sále muzea. Obraz sem byl přemístěn ze stálé expozice Obrazová galerie českých panovníků a zde od května do září prezentován za odlišných světelných podmínek, umístěn na mohutném panelu, jehož realizace se ujal Jan Vondrášek. Patřičné vysvětlení k původu a výtvarným předlohám díla bylo předloženo v sousedící vitríně, kde byla také vystavena jedna z možných grafických předloh.

Součástí karlovských akcí byla přednáška „Karel IV. a jeho město Písek“, kterou proslovil před přeplněným auditoriem přednáškového sálu Prácheňského muzea 8. ledna. Pro zmíněný neobyčejný zájem ji pak na témže místě 12. května, opět před zaplněným sálem, zopakoval. Přednesení této přednášky, vždy v určité modifikaci, si vyžádali také v Městském středisku v Protivíně (8. 3.) a v Seniorském domě v Písku (16. 8.). Nakonec tvořila přednáška také součást dopoledního programu valné hromady Historického spolku Schwarzenberg v sobotu 22. října na zámku Ohrada u Hluboké nad Vltavou. Při těchto akcích byla v prodeji také drobná publikace *Karel IV. v Písku*, kterou J. Adámek pro tento účel napsal a připravil do tisku.

Karlovskému jubileu byla věnována také Muzejní noc, na jejíž přípravě se pracovník významně podílel a při které sehrál také roli notáře v inscenované scéně Karlovy návštěvy města Písku 15. května 1353, na jejímž scénáři též spolupracoval.

Dne 9. března prováděl frekventanty University III. věku s výkladem o gotice v děkanském kostele v Písku. Pro stejnou skupinu zde vedl prohlídku také 20. dubna, tentokrát s výkladem o baroku. A konečně pro stejné osazenstvo hovořil i 12. května o starých tiscích v muzejní knihovně. Dne 22. července vedl prohlídku muzea s výkladem v Rytířském sále pro studenty germanistiky. Dne 19. října pak vedl prohlídku s výkladem o stavebním vývoji v kostele sv. Václava, tentokrát pro kurs Prácheňské akademie. Celkem tak při přednáškových akcích hovořil asi ke 450 osobám.

Pro česko-budějovické pracoviště Národního památkového ústavu lektoroval 330 stránkovou kolektivní knihu *Královská založení na jihu Čech za vlády posledních Přemyslovců*, která vyšla v ústavní edici *Miscellanea*, jako její 13. svazek.

V průběhu roku obsloužil, ať již při osobní návštěvě nebo prostřednictvím e-mailové korespondence, asi pět desítek badatelů - konzultováni byli především problémy z oblasti pomocných věd historických, regionálních a církevních dějin.

Bibliografie za rok 2016

Knižně:

- *Karel IV. v Písku*, vyd. Prácheňské muzeum v Písku, 16 str. [ISBN 978-80-86193-55-7]

Články:

- *Písecký kostel Svatého Kříže mezi husitským vyplněním a huertovskou obnovou*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015*, s. 77-79. [ISBN 978-80-86193-54-0]
- *Počátky města Písku za krále Václava I.*, in: *Počátky měst a městeček v jižních Čechách. Sborník příspěvků k dějinám urbanizace jihočeského regionu* (ed. D. Kovář), *Jihočeský sborník historický - Supplementum 7*, České Budějovice 2016, s. 103-109. [ISBN 978-80-87311-78-3]
- *Svatolazarská úcta ve středověkých Čechách II. Oltářní patrocinia, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského - Bohemia*, roč. XL, č. 1/2016, s. 4-8 [ISSN 1214-7443]
- *Řád svatého Lazara ve středověkém Českém království, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského - Bohemia*, roč. XL, č. 2/2016, s. 4-7 [ISSN 1214-7443]

Příležitostné:

- *Hejnice 2016, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského - Bohemia*, roč. XL, č. 2/2016, s. 13 [ISSN 1214-7443]
- *Sub cruce viridi - Chotěboř 27. - 28. 5. 2016, Reunion. Vydává Vojenský a špitální řád sv. Lazara Jeruzalémského - Bohemia*, roč. XL, č. 3/2016, s. 12-13 [ISSN 1214-7443]

Výstavní katalog:

- *Collectio Lupulana. Lov, krajiny a portréty na obrazech 17. - 19. století ze soukromé sbírky*, vyd. *Prácheňské muzeum v Písku, 16 str. (nestránkováno) [ISBN 978-80-86193-60-1]*

Pracoviště etnografie

Mgr. Jan Kouba

Etnograf se věnoval správě všech tří svěřených podsbírek, tedy předmětům etnografickým, militárim a hudebním nástrojům. Do chronologické evidence první z nich přidal 155 nových čísel, v obou zbývajících přibýlo po jednom novém přírůstku. Stejně jako u systematické evidence byla na závěr roku čísla zapisována již pomocí nového digitalizačního programu - MUSEIONU. Do druhého stupně převedl pracovník 360 sbírkových etnografických předmětů, jeden hudební nástroj a dvě militárie. Závěr roku patřil tradiční inventuře.

Stejně jako v minulých letech se řada předmětů dočkala zlepšení svého stavu, ať již za pomoci přímých zaměstnanců muzea či externích specialistů. Etnograf aktivně spolupracoval hned se sedmi restaurátory textilu, dále zajišťoval restaurování hodin, lidového paravánu a s restaurátorem hudebních nástrojů Radkem Janouškem zprovoznil v expozici Písecký venkov hudební stroj - automatofon.

Legendární orchestrion, který téměř sto let vyhrával v hospodě „Pod zeleným hájem“ v pošumavských Zlešicích, a nyní je dlouhodobě zapůjčený a instalovaný v expozici Písecký venkov, se stal záhy po svém „odhalení“ jedním z nejoblíbenějších objektů v muzeu. Etnograf připravil slavnostní první zahrání a pak i setkání u orchestrionu se znalci a sběrateli hracích strojů. Muzeu se sice nepovedlo získat orchestrion, který nese štítek píseckého prodejce hudebních nástrojů Jana Humla, do svých sbírek, nicméně majitelé - rodina Kožených z Katovic, což jsou pravnucci prvního majitele - přislíbili jeho minimálně pětiletou zápůjčku.

Etnograf prováděl zájemce po píseckých expozicích, na jejichž dobrý stav v průběhu roku dohlížel a měl několik přednášek mimo muzeum. Dbal na dobrý stav expozic i v Protivíně. Poskytl ústní a písemné odborné konzultace zhruba šedesáti badatelům. Mimo prodloužení dlouhodobých zápůjček poskytl pracovník sbírkové předměty na výstavy do muzeí v Blatné, Strakonici, Milevska, Prachaticích a také na krátkodobou akci pořádanou k výročí založení Husovy školy v Písku. Muzeu středního Pootaví Strakonice rovněž zapůjčil panely a další materiál dochovaný z výstavy „Bohatá řeka“, která v Prácheňském muzeu proběhla již v roce 2012.

Etnograf připravil v průběhu roku čtyři výstavy. Velké pozornosti se těšila ta s názvem „Tajemství paní baronky aneb o životě císařovy pravnučky Alexandriny Regner von Bleyleben v Písku (ke 100. výročí úmrtí císaře Františka Josefa I.)“. Konečně se tak širší veřejnosti představila postava neobyčejné písecké šlechtičny, jejíž mimořádný

životní osud zachytila již studie z roku 2009. Na poli konceptuálního umění se etnograf pohyboval s výtvarnicí Pavlínou Lörinczovou při výstavě „Zobrazit obraz - Setkat se“. Autorka na kontrastu malých a velkých pláten rozpracovala motiv dětských omalovánek a zdánlivé nutnosti držet se tučných přikázaných linií při jejich vymalovávání. Mladého mimořádně talentovaného fotografa, píseckého rodáka Dominika Kučeru, představila výstava nazvaná „Social“. Velkoformátovými snímky zhotovenými v několika posledních letech poukázal na osamělost současného člověka, která vyniká v kontrastu se stovkami virtuálních přátel na sociálních sítích.

Vánoční výstava nazvaná „Šťastné a veselé“ postihla proměnu českých Vánoc v průběhu celého dvacátého století. K vidění bylo osm scén, osm pokojíčků, kterým vždy vévodil dobově ozdobený stromeček. Výstavou se postupovalo zpátky v čas až do doby císaře pána. Estetická stránka Vánoc se za tu dobu značně proměnila a to se odrazilo na vánočních ozdobách, na balicích papírech, na stojáncích, na čokoládových kolekcích nebo pohlednicích a samozřejmě i na obsahu balíčků. Výstavu, která připomněla zvětšující se konzumní rozměr dnešního prožívání Vánoc, připravil etnograf ve spolupráci s kolegou Z. Dudou, který měl na starosti proměnu „vánočního“ veřejného prostoru.

Čtyři větší výstavy doplnila i jedna jednodenní. O první adventní neděli při ní písecký řezbář Vladimír Müller nejprve představil své betlémy, aby je vzápětí daroval do muzejních sbírek. Svým darem překvapil všechny přítomné a muzeu a budoucím návštěvníkům svým mimořádným gestem zařídil předčasný dárek pod vánoční stromeček.

Etnograf byl členem komise pro výběr statků tradiční nemateriální lidové kultury jižních Čech a komise pro budování nových národopisných expozic Jihočeského muzea v Českých Budějovicích. Pomáhal muzejním pedagožkám při jimi organizovaných projektech a programech. O Vánocích a Velikonocích zajišťoval vhodný sortiment lidových výrobků do muzejního obchodu. Pro měsíčník Písecký svět připravoval pravidelnou rubriku s tématy z písecké kulturní historie.

Bibliografie za rok 2016

Knižně:

- *Tajemství paní baronky*, in: *Zlata Měchurová, Příběhy starých píseckých domů a osudy jejich obyvatel*, Písek 2016, s. 32 - 34. [ISBN 978-80-86154-80-0]

Článek:

- *Loutkář Josef Zelinka*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015*, s. 95 - 100 [ISBN 978-80-86193-54-0]

Zprávy:

- *Václav Šebele 180. výročí narození*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015*, s. 133 - 135 [ISBN 978-80-86193-54-0]

- *Výstava Zimní sporty na Písecku, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 141 - 143 (s Z. Dudou) [ISBN 978-80-86193-54-0]*

Příležitostné:

- *Jak prožívali dříve Štědrý den a večer lidé na Písecku, Písecký deník ze dne 23. 12. 2016 (č. 299), příloha Vánoce v Písku, s. 4 - 5.*

Pracoviště kulturních dějin

Mgr. Jan Kotalík

Rok 2016 nezaznamenal žádné zvláštní změny oproti předešlým letům. Byly zpracovávány přírůstky podsbírky HF do II. stupně katalogizace, plnil se plánovaný rozsah revizí a byl kontrolován stav uložení sbírkových předmětů v depozitáři (včetně monitorování klimatických hodnot). V rámci katalogizování nových přírůstků byl zpočátku využíván ještě program „Demos“, ale ve druhé části roku, po konverzi dat i domluvených firemních konzultacích, zapisoval správce podsbírky potřebné údaje již v novém programu „Museion“.

V květnu J. Kotalík připravil na Chodbě knihovny Prácheňského muzea výstavu fotografií Jiřího Hladkého a Mgr. Petra Luniaczka s názvem „Kouzlo lidových chaloupek, kapliček a křížků na Písecku“. Dále spolupracoval také na jiných výstavních projektech: „Tajemství paní baronky“ (Malé výstavní síně, květen), „Šťastné a veselé“ (Galerie, listopad až prosinec). Občasnou připomoc při stěhování výstav řešil podle aktuálních potřeb či vlastních možností. Ve spolupráci s muzejními pedagogy J. Kotalík proslovil pro pozvané školní třídy několik přednášek z oblasti historické fotografie s námětem města Písku. V rámci přednáškové činnosti zajistil při příležitosti výročí zániku „Jazzové sekce“ vzpomínkové povídání - besedu - s jejím členem Tomášem Krivánkem. Společně s Milanem Princem, píseckým básníkem, textařem a autorem rozhlasových pořadů o rockové hudbě, přednesl v listopadu přednášku s názvem „Na bigbít do Budapešti“, jejíž náplní byl historický pohled na hledání rozšíření možností omezeného kulturního vyžití v 70. až 80. letech socialistického společenského zřízení.

Pro tematickou práci badatelů připravoval J. Kotalík podklady z podsbírky historické fotografie. Na řadu kratších badatelských dotazů odpovídal osobně, e-mailem nebo telefonicky. V první polovině roku pomohl ve finalizaci vydání knihy „Josef Váchal / Kniha vzpomínek“ (autorka Hana Klínková) a přípravě souběžné výstavy „Josef Váchal, Kniha vzpomínek. Dialog díla a fotografie“ v Galerii výtvarného umění v Chebu, jejíž vernisáž navštívil. Během roku se zúčastňoval i dalších vybraných zahájení výstav jak v Písku, tak i mimo něj - především v Praze - například v Leica Gallery Prague. Ve spolupráci s touto významnou institucí naplánoval pro rok 2017 výstavu Petra Sirotka, fotografa a režiséra filmu „Jakou barvu má Písek“. Pro tisk psal průběžně upoutávky

na přednášky (případně výstavy). V samotném závěru roku pro Galerii Václava Rabase v Rakovníku napsal text pro katalog výstavy Marcely Vichrové, M. A.

V rámci činnosti vedoucího oddělení plnil v minulém roce úkoly spojené s touto funkcí (podpisy cestovních příkazů, různých formulářů aj.). Jako další pracovníci Prácheňského muzea zajišťoval povinnosti týdenní dozorčí služby a zúčastňoval se různých činností na základě potřeb instituce (např. „Muzejní noci“).

Jako každý rok J. Kotalík sledoval dění v oblasti kulturního života města Písku: jako divák navštívil řadu akcí (např. tradiční festival „Cool v plotě“ pořádaný také na muzejním nádvoří). Zúčastnil se i koncertu japonské houslistky Minori Nakaune. Ji a její žákyni osobně provedl po místních stopách světově uznávaného houslového pedagoga Otakara Ševčíka.

Pro úplnější výčet pracovních činností uvedme též účast na jednání nákupní komise a kontrole depozitářů.

V průběhu roku vyměňoval vybrané muzejní prezentační tiskoviny (plakáty, upoutávky akcí) ve vitrině na náměstí před budovou radnice.

Bibliografie za rok 2016

Články:

- *Fotografie a diplomy z pozůstalosti Aloise Pakeše, bývalého píseckého starosty, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 128 - 130 [ISBN 978-80-86193-54-0]*
- *Výstava Michala Jánského a Jiřího Bajera, in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 136 - 137 [ISBN 978-80-86193-54-0]*
- *Z výtvarné tvorby Doc. MUDr. Jaroslavy Moserové Davidové, DrSc., in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 137 - 139 [ISBN 978-80-86193-54-0]*
- *Jan Vavruška, písecký malíř a fotograf (výstava k 100. výročí od úmrtí), in: Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 139 - 141 [ISBN 978-80-86193-54-0]*

Pracoviště nových a nejnovějších dějin

Mgr. Zdeněk Duda

Náplní práce oddělení je správa a rozvoj podsbírky historická, dokumentující a ilustrující politické, hospodářské a sociální dějiny města Písku (částečně i bývalého okresu) především druhé poloviny 20. století, vlastní vědeckovýzkumná činnost a systematická prezentace podsbírky prostřednictvím výstavních, přednáškových a dalších projektů, včetně zpřístupňování podsbírky formou odborných konzultací badatelům i široké veřejnosti.

Podsbírka historická se prostřednictvím darů, nákupů i vlastní sběratelské činnosti rozrostla během roku o 412 předmětů (82 přírůstkových čísel). Mezi významné akvizice patří fotoalbum německého vojáka pobývajícího za 2. světové války v Pís-

ku, stejně jako soubor zápisků a obrázků rakouského vojáka, tentokrát z 1. světové války. Do podsbírky byly dále také například zapsány dětské hračky a loutky vyráběné v 2. polovině 20. století v Mirovicích, sportovní plakety udělované při soutěžích konaných v Písku převážně z 60. a 70. let 20. století a igelitové tašky se vztahem k regionu z 80. a 90. let 20. století.

V rovině systematické evidence bylo vytvořeno 93 nových inventárních čísel (K+S 12 918 - K+S 13 011). Zpracována byla více než polovina z nově získaných akvizic. Ve čtvrtém čtvrtletí bylo v rámci pravidelné periodické kontroly revidováno cca 5 % podsbírky, tj. 700 inventárních jednotek.

Badatelům z řad vědecké i široké veřejnosti bylo poskytnuto na třicet konzultací, a to převážně v oblasti regionálních dějin a reálií (zvláště témata odboje a konce 2. světové války na Písecku, Sametové revoluce a volebního roku 1990, dále také nejružnější otázky široké problematiky stavebně historického vývoje sídel na Písecku). Konzultována byla i témata dějin všedního dne a náboženských dějin 18. až 20. století.

K vědeckovýzkumným úkolům pracoviště patřilo především studium podob, forem a obsahů muzejní sbírkotvorné a prezentační činnosti ve 2. polovině 20. století (příspěvek na vědecké konferenci), studium postavení a role ideologie a propagandy v české kultuře ve 20. století (příspěvek na vědecké konferenci), studium proměn českých Vánoc ve 20. století (výstava) a studium sociálních a kulturních dějin obce Ražice ve 20. století. Publikované výstupy jsou doloženy níže.

Prezentační aktivity pracoviště se soustředily především na přípravu a realizaci původní muzejní výstavy s vánoční tematikou, kurátorské zajištění fotografické výstavy českobudějovického výtvarného družstva *To jsou* a popularizační přednáškovou činnost. Vánoční výstava s názvem *Šťastné a veselé* a podtitulem *Výstava o proměnách českých Vánoc ve 20. století* byla připravena ve spolupráci s etnografickým oddělením a uspořádána v měsících listopadu a prosinci v prostorách Galerie muzea. Fotografická výstava výtvarného družstva *To jsou, odštěpného závodu České Budějovice* byla pod názvem *Nádherné hezko* prezentována v Chodbě knihovny Prácheňského muzea v Písku. Podobně jako v předchozím roce byla v rámci prezentačních aktivit zvláštní pozornost věnována také popularizační i odborné prezentaci podsbírky a stálých expozic v Písku a Protivíně. Ve spolupráci s partnerskými institucemi (Městským muzeem v Degendorf, Technickou vysokou školou v Degendorf a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích) byl také připravován přeshraniční projekt *Museum Uploaded*, tematizující digitální technologie v přeshraniční spolupráci muzeí v oblasti sbírkotvorné činnosti i muzejní prezentace.

Bibliografie za rok 2016

Studie:

- „*Buben výstavby socialismu*“. *Místní rozhlas v letech 1949-1950 pohledem Osvětové práce, Východočeské listy historické*, 2016, č. 35, s. 9-17. [ISSN 1211-8184]

- *Kapitoly z dějin železnice v Ražicích*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, Písek 2016*, s. 80-89. [ISBN 978-80-86193-54-0]

Zprávy:

- *Květen 1945 v Písku. Výstava o vzpomínkách a výkladech minulosti*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, Písek 2016*, s. 131-132. [ISBN 978-80-86193-54-0]
- *O výstavě Zimní sporty na Písecku*, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, Písek 2016*, s. 141-143. [ISBN 978-80-86193-54-0] s J. Koubou)

Pracoviště výtvarných sbírek a výstavní činnosti

Irena Mašíková

V oddělení výtvarných sbírek se jeho kurátorka Irena Mašíková věnovala jako každoročně dílčí sbírkovým revizím, ukládáním výtvarných děl do stávajícího depozitáře, jehož prostory začínají být pro stále narůstající sbírkový fond nevyhovující a žádají si o rozšíření. Akviziční činnost pracoviště obohatila sbírku o řadu zajímavých děl, zejména autorů regionálních. Byly zakoupeny čtyři olejomalby píseckého malíře Václava Rožánka a to z jeho velmi raného období, které vhodně doplní již stávající sbírku. Dalším píseckým malířem, jehož olejomalba Jižní Čechy byla zařazena do sbírek muzea, je Jiří Řeřicha, stejně tak jako sochař Jiří Prachař, od něhož kurátorka zakoupila sochu z bílého mramoru s názvem „Úzkost.“ Obraz jihočeského malíře Milana Peterky s námětem protivínské zámku rovněž obohatil muzejní výtvarnou sbírku, stejně tak, jako tři obrazy píseckého malíře a restaurátora Vladimíra Vlasáka, který jednu z těchto tří maleb muzeu daroval. Dalším významným darem byla plastika „Čas“, kterou do sbírek věnoval sochař Jaroslav Hladký (jehož rodinné kořeny pocházejí z Písku). Druhá jeho plastika s názvem „Nocturno“ byla zakoupena. Dalším píseckým malířem, který se souběžně věnuje celoživotně i literární činnosti a to velmi úspěšně, je Petr Mano, který doposud nebyl v muzejní sbírce výtvarného umění zastoupen. Jeho tvorbu zde od nynějška dokumentují tři kombinované techniky. Podařilo se rozšířit stávající bohatou kolekci malíře porcelánu Jana Zachariáše Quasta. Malba na porcelánové oválné destičce zobrazující motýly a brouky, je charakteristickým a v Quastově tvorbě (kromě portrétních zobrazení) nejvíce ceněným námětem.

Kurátorka poskytla několik konzultací badatelům, spolupracovala na vydání publikace o J. Krejsovi, kterou vydalo muzeum ve Vitějovicích. Formou zápůjčky poskytla muzeu ve Vodňanech soubor Krejských obrazů k jeho výroční výstavě.

Pokračovala rovněž ve spolupráci s restaurátorským ateliérem Ivy Petrové, zadáním drobnější opravy obrazu Františka Skály a v pořadí již třetího náročně restaurovaného deskového obrazu Mariánského cyklu s názvem „Narození Páně“,

kteřý byl původně umístěn na poprsní kruchty kostela Nejsvětější Trojice v Písku. Na tomto obraze se podařilo odkrýt vnoření s datem 1604 a potvrdit tak dobu vzniku cyklu.

Ve spolupráci s kolegyní Václavou Komarovou připravila fotodokumentaci ke katalogům sochařů Jaroslava Hladkého a Jiřího Prachaře.

Uspořádala tři besedy s nezávislým publicistou Josefem Votáčkou o evropské architektuře, stejně tak jako úspěšné přednášky cestovatele Libora Drahoňovského. S mimořádným zájmem návštěvníků se setkala přednáška přední české genealogky Heleny Voldánové. V květnu připravila v rámci Roku Václava Havla besedu s ředitelem knihovny Václava Havla, Michaelem Žantovským, která se setkala rovněž s velkým zájmem posluchačů. Osobně se účastnila besedy pro studenty píseckého gymnázia na téma emigrace.

Pravidelně zajišťovala propagační materiály k výstavám a přednáškám, přispívala články do regionálního tisku, přednesla dvě upoutávky k výtvarným výstavám v Českém rozhlasu a podílela se organizačně na televizní filmové dokumentu o výstavě Stopa Václava Havla v Písku.

K výtvarným výstavám Prácheňského muzea připravila katalogy výše jmenovaného sochaře Jaroslava Hladkého, Jiřího Prachaře a Jiřího Řeřichy, malíře Fr. R. Dragouna ve spolupráci s Václavem Kinským a drobný tisk k výstavě „Já je někdo jiný“ - tvůrčí obsese mezi surrealismem a art brut, ve spolupráci s kurátory výstavy Brunem Solářkem a Josefem Jandou. K výstavě F. R. Dragouna zorganizovala literární pásmo malířovy poezie, ve spolupráci s Václavem Kinským, Milanem Princem a hudebníkem Romanem Dragounem.

Kurátorsky zajistila v galerii muzea výstavu II. ročníku výtvarných děl autorů s pohybovým znevýhodněním „Umění na kolečkách“, ve spolupráci s organizací Paraple o.p.s. Praha výstavu obrazů malířky Aleny Beldové „Obrazy z Francie a Čech“, sochařskou výstavu Jaroslava Hladkého a následně rovněž výstavu píseckého sochaře Jiřího Prachaře a Jiřího Řeřichy, ke stému výročí narození píseckého malíře Františka Romana Dragouna velkou výstavu obrazů, kreseb a textových a fotografických dokumentů, s názvem „Poslední romantik“.

V Malých výstavních síních v srpnu představila nové přírůstky z posledních let výtvarné sbírky muzea a v listopadu cyklus koláží výtvarníka, spisovatele, básníka a publicisty Jana Gabriela - „Nic víc, nic méně“.

V chodbě knihovny uvedla v červnu fotografie Idy Saudkové s názvem „Komiks kýč a klasika“, v srpnu pak obrazy písecké rodačky malířky Olgy Volfové, v říjnu ve spolupráci s kolegou Zd. Dudou dokumentární výstavu „Stopy Václava Havla v Písku“ a v listopadu koláže Jana Gabriela, které byly součástí výstavy v Malých výstavních. V rámci výstav jednoho dne uvedla na parkánech muzea výstavu obrazů píseckého malíře a restaurátora Vladimíra Vlasáka, která byla tradičně, jak bývá u těchto akcí zvykem, hojně navštěvována.

Mimo budovu muzea se podílela na přípravě výstavy fotografií Michala Mašíka ve Sladovně v Písku, kurátorsky pracovala na přípravě mezinárodní výstavy organizované Prácheňskou uměleckou besedou a zmíněnou výstavu instalovala v písecké Sladovně, spolu s Mílou Pravdovou Malinovou připravily a zahájily vzpomínkovou výstavu obrazů a scénografické dokumentace předního českého a světového uznávaného scénografa a malíře Jaroslava Maliny v galerii zámku v Jindřichově Hradci a následně v Divadle Husa na provázku v Brně, s názvem „Čas pro hry - čas prohry.“ K výstavám připravily rovněž katalog. Jaroslav Malina je ve sbírkách píseckého muzea zastoupen kolekcí svých děl a v roce 2011 se uskutečnila jeho rozsáhlá výstava scénografie, divadelních plakátů, obrazů, kreseb a keramiky s názvem „Čas do odvolání.“

Kolegiální výpomocí se podílela na výstavě Proměny českých Vánoc, kterou realizoval etnograf muzea Jan Kouba. V závěru patří poděkování kolegům Leoši Bolarďovi a Lukáši Faktorovi, za jejich profesionální a vzornou spolupráci při přepravě a instalování výstav a kolegyni Václavě Komarově, za vždy ochotnou a milou spolupráci.

Bibliografie za rok 2016

Články:

- *Výběr z výstav Prácheňského muzea v Písku: in Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 147 - 171 [ISBN 978-86-86193-54-0]*
- *Miroslav Pechánek (8. 7. 1945 - 27. 6. 2015), in: Prácheňské muzeum v Písku 2015, s. 176 - 178 [ISBN 978-86-86193-54-0]*
- *Jak si stojí česká architektura v evropském kontextu, (rozhovor s nezávislým publicistou Josefem Votáčkou), Písecký deník, 14. 1. 2016*
- *Odešel malíř a grafik, písecký rodák Jiří Kayser, Písecký deník, 9. 3. 2016*
- *Krajina francouzské Bretaně i Čech, očima malířky Aleny Beldové, Písecký deník 9. 7. 2016 (s L. Kolářovou)*
- *Alena Beldová si zamilovala Francii, Písecké postřehy, 9. 7. 2016*
- *Ještě se záznaky dějí.... Písecké postřehy, 24. 8. 2016*
- *S Václavem Havlem na půdě, Písecké postřehy, 5. 10. 2016*

Katalogy:

- Jaroslav Hladký - sochař [ISBN 978-80-86193-56-4]*
- Jiří Prachař - sochy, Jiří Řeřicha-obrazy [ISBN 978-80-86193-58-8]*
- František Roman Dragoun - poslední romantik [ISBN 978-80-86193-59-5]*

ARCHEOLOGICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D.

Pracoviště archeologie

Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D. (0,9 úvazku), Mgr. Martin Pták (0,6 úvazku), Mgr. Daniel Hlásek (0,5 úvazku), Ing. Tomáš Hiltcher

V roce 2016 pracovali archeologové ve stejném složení jako v druhé polovině předchozího roku. Shodně jako v minulých letech i v tomto roce archeologové řešili množství terénních akcí a výzkumů, vyplývajících z povinnosti archeologických dohledů v regionu někdejšího okresu Písek. Asi nejvýznamnějším nálezem, učiněným ve spolupráci s Jihočeským muzeem v Českých Budějovicích, byl objev rozsáhlé mohyly z pozdně halštatského/časně laténského období na katastru obce Tálín. Drobnější akcí byl výzkum v suterénu domu U Slona čp. 3 v Písku, kterým byl odkryt profil výplně hradebního příkopu, do nějž byl dům založen.

Dlouhodobým úkolem se stal dohled a výzkum v trase budovaného vodovodu mezi Miroticemi a Rakovicemi, zvláště pak na katastru obce Boudy. Zde bylo odhaleno torzo sídliště s kontinuitou od pozdní doby halštatské po sklonek laténu. Nový nález významně doplňuje naše znalosti mikroregionu s charakteristickými dominantami - hradištěm na kopci Hrad a keltskou pravoúhlou svatyní (tzv. viereckschanze) u Čimelic. Část hlavní sezóny byla věnována též výzkumu v prostoru historického jádra města Písku při hotelu Otava na akci (nesprávně) nazvané Revitalizace: Bakaláře 3. Zde se podařilo odhalit zdivo raně novověkého barbakánu, hradební příkop, hlavní městskou hradbu a část suterénu zaniklého domu čp. 56 (předchůdce hotelu Otava), parkánovou hradbu na několika místech a demolici zaniklého domu čp. 95. Muzejní akcí byl rovněž výzkum v ploše hradiště Skalka u Milenovic a dále u kostela v Chyškách.

Archeologické oddělení svou podsírkou přispělo k realizaci další části putovní výstavy „Poklady, depoty, obětiny - Jihočeské depoty od doby bronzové do novověku“, jež se tentokrát přemístila na Státní zámek Vimperk. Také přispělo zápůjčkou k přípravě expozice v nově založeném Muzeu Mirovicka v Pohorí (garantem obec Myšovice). Archeologické oddělení připravilo dvě vlastní výstavy s názvy „Hradiště u Písku 1858 - Nálezy z knížecích mohyl z časně doby laténské“ a „Kmeny Západní Papuy“ (viz samostatné zprávy). Archeologové se též poprvé aktivně účastnili Mezinárodního dne archeologie, jenž je na měsíc říjen vždy vypisován zámořskou institucí *Archaeological Institute of America* a to jednou popularizační přednáškou a posterem, popisujícím nejvýznamnější muzejní výzkumy z posledních let (vystavený v pražském Karolinu). V měsíci dubnu byla též na Pedagogické fakultě UK v Praze otevřena výstava „Bonobové, sirotci pralesa“, která ideově a s využitím našich podkladů navázala na píseckou výstavu „Lola ya bonobo“ z roku 2014.

Pracovníci archeologického oddělení aktivně pracovali v rámci Jihočeské archeologické komise. Poskytovali též informace zájemcům z řad studentů i široké veřejnosti. Byli nápomocni při zavádění nového systému Museion pro inventarizaci sbírkových předmětů. Řadu archeobotanických analýz (především Rakovice, Písek - Aisin II, Pálčice, ad.) provedla Mgr. Tereza Šálková, pracovnice Prácheňského muzea v Písku, tou dobou na mateřské dovolené.

Jaroslav Jiřík věnoval podstatnou část své aktivity plnění povinností vyplývajících ze smluv s investory při zajišťování archeologických dohledů a výzkumů se podílel na realizaci většiny z výše uvedených akcí (především Písek - Bakaláře). Na výročním zasedání České archeologické společnosti v Českých Budějovicích se podílel na společném referátu pracovníků Prácheňského muzea *Depoty doby bronzové z Křenovic, okr. Písek - Nálezy z roku 2015* (společně M. Ptákem, T. Šálkovou, D. Hláskem, T. Hiltcherem, K. Šálkovou, J. Dohnalem, Z. Jáně, V. Lhotkou a J. Hubeným). Totéž téma pak představil (ve stejném autorském složení) na konferenci *Doba popelnicových polí a doba halštatská*, která se v říjnu konala v Kutné Hoře. V měsíci červenci se zúčastnil 17th *Conference of the International Work Group for Palaeoethnobotany IWGP 2016*, konané v Paříži, kde prezentoval poster *Archaeobotany of the Bronze Age in the region of South Bohemia* (Czech Republic) (s T. Šálkovou, D. Hláskem, O. Chvojkou, J. Johnem a M. Ptákem). Na konferenci Archeologie středověku *Archaeologia Historica - XLVIII*, konané v měsíci září v Českých Budějovicích proslavil přednášku *Příspěvek archeologie k poznání raného novověku na Písecku. Výpovědní možnosti náleзовých situací a problém vztahu k historickým událostem* (s M. Ptákem, T. Šálkovou, D. Hláskem, T. Hiltcherem, J. Kyptou, V. Simotou, J. Johnem a J. Valkonym). Účastnil se 12. mezinárodní protohistorické konference „*Archeologie barbarů 2016 - Archäologie der Barbaren 2016*“ v Mikulově, kde přednesl referát *K problému zánikového horizontu stupně C3/D1 v Čechách. Výpovědní hodnota archeologických pramenů a možné historické konsekvence*. Na této konferenci byl též prezentován poster *Nové nálezy protohistorického období na Písecku* (s T. Hiltcherem). Byl kurátorem výstavy „Hradiště u Písku 1858 - Nálezy z knížecích mohyl z časně doby laténské“ (s J. Michálkem) a „Kmeny Západní Papuy“ (s D. Růžickou). Na výstavě o Hradišti vedl dvě komentované prohlídky pro širokou veřejnost. Podílel se též jako spoluautor na přípravě výstavy „Poklady barbarů“ v Zemském muzeu v Brně (garant PhDr. J. Čížmářová), tedy pokračování úspěšné výstavy „Hroby barbarů - Svět živých a mrtvých doby stěhování národů“, konané v předchozím roce v Muzeu hlavního města Prahy. V Zemském muzeu v Brně přednesl pracovník též přednášku *Doba stěhování národů na území Moravy a Čech*. V rámci Mezinárodního dne archeologie přednesl v Prácheňském muzeu v Písku přednášku *Zánik říše římské a migrace na sklonku antiky*. Jaroslav Jiřík a spoluautoři knihy *Hroby barbarů v Praze-Zličíně (Svět živých a mrtvých*

doby stěhování národů) byli oceněni první cenou v prestižní soutěži *Gloria Musaealis* v kategorii nejlepší kniha roku 2015.

Martin Pták provedl řadu archeologických dohledů především během pokládek inženýrských sítí. Přispěl k realizaci záchranného archeologického výzkumu pravěkého sídliště v Boudách. Pokračoval v laboratorním ošetření nálezů, především v kompletaci rozsáhlého souboru keramiky ze záchranného výzkumu sídliště 13. století, který proběhl v obci Heřmaň v roce 2011. Nadále pokračoval v namátkové rekognoskaci nemovitých archeologických památek na Písecku a v dalších regionech jižních a jihozápadních Čech. Spolupodílel se na přípravě výstavy *Ve službách krále* instalované na hradě Velhartice.

Stejně jako v předchozích letech přednášel na Archeologickém ústavu Jihočeské univerzity a podílel na realizaci seminárního výzkumu na raně středověkém hradišti sv. Ján v Netolicích (vedoucí J. Beneš). Pozornost věnoval též raně středověkému hradišti Prácheň, kde za AU FF JU vedl záchranný výzkum při úpravě parkoviště u hřbitova na předhradí, následně zkoumal naoraný mladohradištní objekt v podhradí. Dále provedl záchranný archeologický výzkum na neolitickém sídlišti na katastru Dehtáře.

Martin Pták dalším rokem pokračoval v doktorském studiu na Katedře pro archeologii FF UK v Praze a připravě disertační práce *Vybrané problémy archeologie 12. a 13. století v jižních a jihozápadních Čechách*. Pracovník se zúčastnil řady konferencí a pracovních setkání. Na Výroční schůzi České archeologické společnosti - jihočeské pobočky; České Budějovice vystoupil s referáty: *Výzkumy archeologického oddělení Prácheňského muzea v Písku v roce 2015* (s J. Jiříkem, T. Šálkovou, D. Hláskem a T. Hiltsem), *Radčice, okr. Strakonice, neolitický sídlištní areál, záchranný archeologický výzkum 2015* (s M. Divišovou, J. Bumerlem a V. Vondrovským), *Skály u Protivína, okr. Písek - výzkum laténského sídliště v roce 2015* (s J. Michálkem), *Zálužice u Češňovic, záchranný archeologický výzkum středověkého sídliště* (s J. Caletkou a M. Divišovou), *Osobnost Bedřicha Dubského ve světle školních kronik* (s M. Divišovou a J. Bumerlem), *Výzkum na raně středověkém hradišti Na Jáně v Netolicích v sezoně 2015* (s J. Benešem). Na 12. *Konferenci environmentální archeologie* v Praze prezentoval poster: *Význam totálního vzorkování pro studium vzniku výplní archeologických objektů na příkladu neolitického sídliště v Radčicích - předběžná zpráva* (s M. Divišovou, J. Bumerlem a V. Vondrovským). Řadu příspěvků přednesl též na mezinárodní konferenci archeologie středověku *Archaeologia Historica - XLVIII*, konané v září v Českých Budějovicích: *Exhumace obětí 2. světové války v jižních a jihozápadních Čechách: archeologie, legislativa, etika* (s I. Nachtgalem), *Archeologie 20. století: příklady z katastru Kolínec (okr. Klatovy)*, *Hradiště na Jáně v Netolicích. Perspektivy archeologických komponent 20. století* (s M. Divišovou a J. Benešem) a *Příspěvek archeologie k poznání raného novověku na Písecku. Výpovědní možnosti nálezových situací a problém vztahu k historickým událostem* (viz výše). Na této konferenci též představil

poster: *Hromadné nálezy mincí poloviny 20. století: dva příklady z jižních Čech*. Na 8. *Workshopu ke středověké a novověké keramice* v Panské Lhotě přednesl referát *Raně středověká keramika z Práchně u Horažďovic*. S referátem *První zemědělci na jihu Čech: současný stav poznání a perspektivy výzkumu* (s M. Divišovou, V. Vondrovským a J. Bumerlem) vystoupil v rámci workshopu AU FF JČU *Člověk, přírodní zdroje a technologie v pravěku a středověku*.

Daniel Hlásek se podílel na realizaci řady archeologických dohledů a výzkumů muzea. Uskutečnil badatelský výzkum na lokalitě Skalka u Milenovic, kterým se odkryla doposud neznámá fortifikace z mladší doby bronzové. Podílel se na výzkumu halštatského a laténského sídliště v Boudách a prováděl namátkovou prospekci především výšinných poloh. Podílel se na zpracování starších výzkumů Prácheňského muzea a implementaci nového evidenčního systému Museion. Na Katedře archeologie v Plzni v polovině roku odevzdal svojí disertační práci na téma *Eneoliticko-bronzový keramický komplex*. Účastnil se prospekce montánních areálů na Vodňansku. Na 12. *Konferenci environmentální archeologie* v Praze prezentoval poster: *Amfory jako součást pravěké technologie mléka? Doklady z doby bronzové z Čech. Předběžná zpráva o výzkumu* (společně s J. Pavelkou). Na výročním zasedání České archeologické společnosti v Českých Budějovicích se podílel na společném referátu pracovníků Prácheňského muzea tématy: *Písek - Soukenická čp. 58 a Depoty doby bronzové z Křenovic, okr. Písek - Nálezy z roku 2014*. Na 26. *setkání Archeologické pracovní skupiny východní Bavorsko/západní a jižní Čechy/Horní Rakousko* konaném v Plzni byl spoluautorem referátu: *Mitteleuropäische Kontakte der südböhmischen Bronzezeit* (společně s O. Chvojkou a P. Menšíkem). Na konferenci *Doba popelnicových polí a doba halštatská*, která se letos konala v Kutné Hoře, vystoupil společně s O. Chvojkou s referátem: *Současný stav poznání plochých pohřebišť doby popelnicových polí v jižních Čechách*. A konečně na konferenci *Stříbrná Jihlava* přednesl příspěvek: *První archeologicky doložený zlatorudný mlýn v povodí řeky Lužnice v jižních Čechách. Černýšovice u Bechyně* (připravený společně s J. Fröhlichem a F. Jandou).

Tomáš Hiltsem zásadním způsobem přispěl k realizaci naprosté většiny archeologických dohledů i výzkumů, zejména však dlouhodobého výzkumu halštatského a laténského sídliště v Boudách. Pracovník se též účastnil laboratorního zpracování nálezů, plynoucích z terénních akcí, jejich evidenci a přípravě nálezových zpráv. Vystoupil rovněž při řadě konferencí. Na výročním zasedání České archeologické společnosti v Českých Budějovicích a na konferenci *Doba popelnicových polí a doba halštatská* v Kutné Hoře se podílel na přípravě společného referátu pracovníků Prácheňského muzea *Depoty doby bronzové z Křenovic, okr. Písek - Nálezy z roku 2015* (viz výše). Účastnil se 12. *mezinárodní protohistorické konference „Archeologie barbarů 2016 - Archäologie der Barbaren 2016“* v Mikulově, kde

představil poster *Nové nálezy protohistorického období na Písecku* (s J. Jiříkem). Na konferenci Archeologie středověku *Archaeologia Historica - XLVIII* v Českých Budějovicích přednesl přednášku *Příspěvek archeologie k poznání raného novověku na Písecku. Výpovědní možnosti nálezových situací a problém vztahu k historickým událostem* (viz výše).

Shodně jako v minulých sezonách je nezbytné poděkovat také řadě studentů a spolupracovníků účastnících se terénních akcí a zpracování. Na předním místě je třeba zmínit PhDr. Jana Michálka, zejména pro pomoc při realizaci výstavy o Hradišti. Dále je možno jmenovat Bc. Jana Vlčka, jenž provedl stejně jako v předchozím roce kresbnou dokumentaci velkého množství artefaktů, na laboratorním ošetření a terénních výzkumech se podíleli Mgr. Hana Mašková, Bc. Kateřina Mašlová, Pavel Behenský, Bc. Klára Červenková, Bohumil Filipický, Irena Neumannová, Bohuslav Kousek, Veronika Stedinová, Bc. Ivana Pravcová, Adéla Horálková, Jakub Čišecký, Magdaléna Lemfeldová. Externí paleoenviromentální analýzy byly zadány Mgr. Petře Houfkové, Ing. Lence Kovačkové, Ph.D. RNDr. Janu Novákovi, Ph.D. a Mgr. Erice Průchové.

Byla provedena revize části archeologické sbírky (2.000 inv. č.) a části sbírky Protivín (50 inv. č.).

Bibliografie Jaroslava Jiříka za rok 2016

Články a studie:

- *Archeologické výzkumy v historickém jádru města Písku v letech 2010-15, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 47-76* (s M. Ptákem, T. Šálkovou, D. Hláskem a T. Hiltsherem) [ISBN 978-80-86193-54-0]
- *Pozdně gotické a renesanční kachle z tvrže v Řepici, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 120-127* (s V. Simotou) [ISBN 978-80-86193-54-0]
- *Ploché žárové hroby z pozdní doby halštatské ve Slabčicích (okr. Písek), Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 201-212* (s J. Michálkem a E. Průchovou) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Sídlště z pozdní doby bronzové v areálu písecké nemocnice, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 167-199* (s K. Pokornou, T. Šálkovou, J. Fröhlichem a J. Michálkem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Záchranný výzkum polykulturní lokality ve Starých Kestřanech-Chotěbořicích (okr. Písek) v letech 2009 a 2015, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 33-54* (s J. Michálkem, M. Ptákem a J. Eignerem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Unrecognized Taphonomy as a Problem of Identification and the Scale of Contamination of Archaeological Assemblages - the Example of Prague - Zličín Migration Period Burial Ground, Interdisciplinaria archaeologica 1/2016, s. 87-110* (s T. Šálkovou, A. Dohnalovou, J. Novákem, T. Hiltsherem a J. Vávrou) [ISSN 1804-848X]

- *Buccal Dental Microwear of a Barbarian Population from Prague-Zličín - a Study of the Migration Period in the Czech Republic, Interdisciplinaria archaeologica 1/2016, s. 55-70* (s I. Jarošovou, J. Vávrou a M. Horákovou) [ISSN 1804-848X]

Bibliografie Martina Ptáka za rok 2016

Články a studie:

- *Záchranný výzkum polykulturní lokality ve Starých Kestřanech - Chotěbořicích v letech 2009 a 2015, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 33-54* (s J. Michálkem, J. Jiříkem a J. Eignerem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Sídelní areál mladší doby bronzové z podhůří Píseckých hor, pohřební a sídlštění (?) komponenta z Kuklí u Tálína, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 146-166* (s D. Dláškem, T. Hiltsherem, J. Johnem, J. Novákem, E. Průchovou a J. Zavřelem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Nový nálezy rané středověkého šperku na k. ú. Kolinec (příspěvek k osídlení středního toku Pstružné), Vlastivědný sborník muzea Šumavy IX, s. 83-92* [ISBN 978-80-87235-10-2 (Muzeum Šumavy), ISBN 978-80-88013-31-0 (Scriptorium)]
- *Archeologické výzkumy v historickém jádru města Písek v letech 2010-15, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 47-76* (s J. Jiříkem, D. Hláskem a T. Hiltsherem a T. Šálkovou) [ISBN 978-80-86193-54-0]

Bibliografie Daniela Hlásky za rok 2016

Články a studie:

- *Archeologické výzkumy v historickém jádru města Písku v letech 2010-15, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 47-76* (s J. Jiříkem, M. Ptákem, T. Šálkovou a T. Hiltsherem) [ISBN 978-80-86193-54-0]
- *3D Technologies in conservation of cultural heritage: monitoring of the neolithic structures from archaeological site Belo Brdo in Vinča, Review of the National Center for Digitization 28, s. 55-63* (s J. Pendić, B. L. Tošović, A. Žitňanem, Z. Rejdovianovou, M. Aleksić a J. Hrubým) [ISSN 1820-0109]
- *Depot kamenických klínů u Pasek, Výběr 53/3, s. 200-201* (s J. Fröhlichem) [ISSN 1212-0596]
- *Sídelní areál mladší doby bronzové z podhůří Píseckých hor. Pohřební a sídlštění (?) komponenta z Kuklí u Tálína, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 143-166* (s M. Ptákem, T. Hiltsherem, J. Johnem, J. Novákem, E. Průchovou a J. Zavřelem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]
- *Hradiště na soutoku. Nové poznatky k opevněné výšinné lokalitě Týn nad Vltavou - U Sv. Anny, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 99-115* (s O. Chvojkou, J. Johnem, J. Fröhlichem, J. Michálkem a T. Šálkovou) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]

Bibliografie Tomáše Hiltshera za rok 2016

Články a studie:

- *Nově objevené sídliště z mladší doby laténské až starší doby římské u Tálína - Za Humny. Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 42-46 (s J. Michálkem) [ISBN 978-80-86193-54-0]*
- *Archeologické výzkumy v historickém jádru města Písku v letech 2010-15, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2015, s. 47-76 (s J. Jiřkem, M. Ptákem, T. Šálkovou a Danielem Hláskem) [ISBN 978-80-86193-54-0]*
- *Sídelní areál mladší doby bronzové z podhůří Píseckých hor. Pohřební a sídlištní (?) komponenta z Kuklí u Tálína, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 143-166 (s D. Hláskem, M. Ptákem, J. Johnem, J. Novákem, E. Průchovou a J. Zavřelem) [ISBN 978-80-87311-77-6; ISSN 0231-8237]*
- *Unrecognized Taphonomy as a Problem of Identification and the Scale of Contamination of Archaeological Assemblages - the Example of Prague - Zličín Migration Period Burial Ground, Interdisciplinaria archaeologica 1/2016, s. 87-110 (s T. Šálkovou, A. Dohnalovou, J. Novákem, J. Jiřkem a J. Vávrou) [ISSN 1804-848X]*

KNIHOVNA A STUDOVNA

Vedoucí: Mgr. Jan Adámek

Studovna, Příruční a Regionální knihovna, knihovny pozůstalostní

Zdena Kvasničková, Mgr. Věra Matoušová

Studovna s knihovnou poskytovaly své služby veřejnosti pět dní v týdnu. V průběhu roku pracovnice obsloužily 272 badatelů z řad veřejnosti, mnohokrát využili služeb studovny zaměstnanci muzea. Zodpověděly několik desítek odborných dotazů a požadavků na meziknihovní výpůjční službu. Dále uspořádaly vzdělávací přednášky pro veřejnost a pedagogicko-knihovnické programy pro žáky základních a středních škol.

Došlo také k rozhojnění knihovního fondu. Do Příruční knihovny přibýlo 241 knih, do Regionální knihovny 174 knih. Na nákupy byla vynaložena částka 100 609,- Kč. Některé přírůstky byly získány díky výměně spřátelených kulturních institucí a darům z řad veřejnosti.

Pracovnice pokročily v revizi knihovního fondu Regionální knihovna a jako každoročně proběhly pravidelné revize sbírkových knihovních fondů Jaromíra Malého, Ivo Beneše a Adolfa Heyduka.

V průběhu roku byl updatován knihovnický program, což umožnilo začít katalogizovat podle nově přijatých knihovnických pravidel RDA (Resource Description and Access).

Věra Matoušová pro měsíc březen připravila v prostorách Chodby knihovny výstavu „Vojmír Vokolek - sochařské práce na fotografiích Jana Adamce“ a spolupracovala na doprovodném programu pro žáky středních škol.

Pracoviště historické knihovny

Mgr. Jan Adámek, Zora Mauleová

V prvních měsících roku probíhalo ukládání knih do nových regálů. Při těchto pracích vypomáhaly jak pracovnice muzea (P. Samcová, D. Kozáková, L. Bolardová), tak zejména brigádníci (J. Motyka, J. Patová).

V měsíci březnu se Z. Mauleová účastnila školení, věnovaného změnám katalogizačních pravidel.

Od pozdního jara, po ukončení všech prací spojených se zmíněným stěhováním knihovny (sem náleží např. velmi užitečné označení všech polic štítky s rozsahem inventárních čísel knih na nich stojících) mohla Z. Mauleová pokračovat v katalogizaci podsbírky Knihy (sig. L), zahrnující tzv. starou muzejní knihovnu, obsahující zejména někdejší cennou knihovnu píseckého gymnasia. Do konce roku tak bylo z rozsáhlého fondu zpracováno dalších 2367 položek.

Z. Mauleová, která je touto prací pověřena, se kromě toho podílí také na sobotních službách v muzejní studovně.

Správce celé podsbírky J. Adámek je současně profesně vytížen na pracovišti dějin středověku a zároveň je správcem Centrální evidence sbírky - o těchto jeho činnostech je referováno v této ročence samostatně.

V tomto roce byl restaurován krátce předtím získaný tisk „Správa Hystorycká o żywotě Mučedlnjctwi a Zázracých SW. JANA Nepomuckého Kanownjka Pražského“, z roku 1730. Restaurování bylo svěřeno PhDr. Janu Novotnému.

ODDĚLENÍ PŘÍRODNÍCH VĚD

Vedoucí: RNDr. Jiří Šebestian, CSc.

Pracoviště zoologie

RNDr. Jiří Šebestian, CSc.

V oblasti péče o sbírky proběhla i v tomto roce v zoologickém oddělení zákonem požadovaná periodická revize 10 % sbírkových předmětů ze všech čtyř zoologických podsbírek (bezobratlí, bezobratlí exotičtí, obratlovci a obratlovci exotičtí). Pravidelné ošetření depozitárních prostorů proti hmyzu proběhlo v dubnu.

V oblasti prezentační zoolog připravil jako kurátor velkou muzejní výstavu v Galerii PM „Co lítá po Písku“ o ptácích žijících s námi ve městě. K výstavě připravil i řadu doprovodných akcí. V Malých výstavních síních PM připravil pak ještě výstavu „Zoogeos - Albánie“ o balkánském výzkumném projektu muzejních zoologů a další dvě výstavy v Památníku v Protivíně: „Příroda kolem nás“ - fotografie Prácheňské umělecké besedy inspirované přírodou a výstavu historických pohlednic ze sbírky pana Jaroslava Bouška - „České dějiny na starých pohlednicích“.

Stěžejní částí výzkumu ptačího společenstva národní přírodní rezervace Řežabinec, Řežabinecké tůně je již od roku 1980 bodový transekt a tak i letos provedl zoolog každý měsíc jedno sčítání. Pravidelnost a dlouhodobost umožňuje srovnání vývoje ptačího společenstva v době hnízdění a také zhodnocení významu rezervace pro protahující a zimující ptáky.

Neinvasivními metodami typu sčítání nelze získat všechny potřebné znalosti o ptačím společenství rezervace. Proto od roku 2003 probíhá také výzkum rezervace metodou CES (zkratka pochází z anglického Constant effort sites = Místa s konstantním úsilím). Při této metodě dochází k pravidelnému „nabírání“ vzorku ptačí populace odchytom do stále stejného množství sítí stojících na stále stejných místech jedenkrát v každé dekádě během celé hnízdní sezóny. Touto metodou lze postihnout populační vývoj i skrytě žijících druhů, které sčítání neinvasivními metodami nezachycuje a lze zjišťovat i řadu dalších údajů jako např. podíl mláďat přežívajících do dalších let, přežívání dospělých ptáků, věrnost hnízdišti, atd. V tomto roce bylo provedeno dalších 10 odchytů touto metodou.

Třetí metodou výzkumu ptačí populace v NPR Řežabinec, která probíhá pravidelně již od roku 1977, je letní kroužkovací akce Acrocephalus, kterou začal dr. Pecl a nový zoolog ji vede od roku 2003. Letos proběhl již 40. ročník.

Podklady získané komplexním výzkumem rezervace slouží při osvětově výchovném využití rezervace, dále jako podklady pro orgány ochrany přírody (např. ke zpracování plánů péče pro obhospodařování rezervace) a zobecněné získané poznatky bývají publikovány v mezinárodních vědeckých časopisech.

Zoologické pracoviště vyhledalo jedenáct badatelů, dalších asi 50 badatelských konzultací proběhlo po e-mailu, telefonu nebo při osobní návštěvě badatele v muzeu (návštěvy bez konkrétního bádání na sbírkových předmětech). Badatelé byli profesionální zoologové, konzultace byly vesměs s vysokoškolskými studenty. Vedle toho zoolog odpovídal na asi 50 telefonických a e-mailových dotazů veřejnosti.

Zoolog muzea i nadále pracoval ve Společnosti pro výzkum a ochranu fauny - Zoogeos Bohemia. Plánovaná výzkumná expedice do Albánie ale musela být odložena pro nemoc většiny členů na rok 2017. Dále pracoval jako předseda Zoologické komise Asociace muzeí a galerií (AMG) a zúčastňoval se pravidelně zasedání senátu AMG v Praze.

Také v tomto roce muzejní zoolog pomáhal při ochraně přírodních rezervací v Jihočeském kraji (včetně NPR Řežabinec) jako Strážce ochrany přírody.

Výsledky vědecko-výzkumné práce prezentoval zoolog na konferencích „Zoologické dny“, „Každý pták se počítá“ a „36. Aktivitu spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea“.

V rámci dlouhodobého sledování Ptačích oblastí evropské soustavy ochrany přírody Natura 2000 působí zoolog jako koordinátor v Ptačích oblastech (dále jen PO) Řežabinec, Českobudějovické rybníky a Hlubocké obory a jako člen skupiny v PO Údolí Otavy a Vltavy, Novohradské hory a Šumava. Dále opět koordinoval monitoring zimování orla mořského v PO Českobudějovické rybníky a také se opět zapojil do projektu Mezinárodního sčítání zimujících vodních ptáků.

Jako vedoucí Skupiny pro výzkum chřástala polního při České společnosti ornitologické koordinoval zoolog celorepublikový výzkum tohoto ptáka z Červeného seznamu celosvětově ohrožených druhů. Sám pak prováděl monitoring, odchyt a kroužkování chřástalů v PO Novohradské hory a PO Šumava (pravý břeh Lipna). I nadále se podílel na práci Jihočeského ornitologického klubu - Jihočeské pobožce České společnosti ornitologické, kde pracoval také jako místopředseda výboru. Jako recenzent posuzoval zoolog v roce 2016 jeden článek pro periodikum České společnosti ornitologické - Sylvia. Po celý rok také pracoval jako člen představenstva Společnosti spolupracovníků Kroužkovací stanice Národního muzea v Praze.

V rámci programu osvětové výchovné činnosti muzea zajistil zoolog muzea sedm přednášek cestovatelsko-přírodovědného cyklu.

Další aktivitou zoologa byly přednášky a exkurze. Vedle přednášek a komentovaných prohlídek k výstavě „Co lítá po Písku“ proběhly také čtyři exkurze spojené s přednáškou pro MŠ a ZŠ z Písku. Spolu s muzejní pedagožkou a dr. Peclm se podílel muzejní zoolog také na akcích S muzeem v přírodě.

Pokračovala i spolupráce se sdělovacími prostředky. Zprávy o zoologickém dění v Prácheňském muzeu proběhly soukromými i veřejnoprávními televizními i rozhlasovými stanicemi, regionálním i celostátním tiskem i zpravodajskými internetovými servery. Pokračovala i pravidelná spolupráce s paní redaktorkou Jitkou Cibulovou-Vokatou z Českého rozhlasu České Budějovice.

Z přímo ornitologických akcí pořádaných PM pro veřejnost ve spolupráci s Českou společností ornitologickou proběhlo v Písku jarní Vítání ptačího zpěvu. Na sraz v neděli v šest hodin ráno přišlo tentokrát 25 účastníků a nikdo snad nelitoval.

O prvním víkendu v říjnu byl opět organizován již tradiční Světový festival ptactva. V NPR „Řežabinec, Řežabinecké tůně“. Tentokrát se uskutečnil v neděli 2. října s rekordní návštěvností. Kromě obou zoologů PM se na něm organizačně podíleli ještě další členové Jihočeského ornitologického klubu.

Pravidelným úkolem zoologa je i odborný dohled nad provozem expozice se živými rybami „Ryby a rybářství“. Technicky zajišťuje provoz expozice živých ryb i po odchodu do důchodu pan J. Kurz, kterému za to patří veliký dík. Za podporu a spolupráci děkujeme i rybářům z Prvního českého rybářského spolku v Písku - především panu hospodáři Lechnýřovi a pánům Bělemu, Bartošovi a Chalupskému.

Bibliografie za rok 2016

- *dvě kapitoly v knize „Kam za ptáky v České republice“, Alena Klvaňová a kolektiv, nakl. Grada [ISBN 978-80-247-5778-0]*
- *„S muzeem v přírodě - ornitologická procházka Pískem“, Prácheňské muzeum v Písku [ISBN 978-80-86193-57-1] (s M. Drhovskou a K. Peclem)*

Pracoviště geologie

Ing. Jaroslav Cícha

Standardní náplní činnosti pracoviště byla jako každý rok péče o geologické podsbírky muzea, povinné inventarizace, čištění, sbírkové zpracování a fotodokumentace mineralogických a petrografických vzorků. V terénu se uskutečnila řada sběrných, dokumentačních a průzkumných prací.

V termínu 1. 3. - 30. 4. 2016 byla pod názvem „Poklady z uranové šachty“ realizována výstava prezentující početnou kolekci mineralogických a geologických ukázek z uranového ložiska Předbořice u Milevska. Ukázky z velké části pocházejí z významného daru RNDr. L. Prokopa, geologa bývalého dolu v Předbořicích, kterým byla muzejní sbírka obohacena v r. 2007. V rámci výstavy byl pro studenty píseckých škol připraven často využívaný naučný program, zahrnující kromě jiného i demonstraci měření radiace a fluorescence uranových sloučenin, a proběhlo také několik komentovaných prohlídek pro veřejnost.

Geolog muzea se podílel na několika významných vědeckovýzkumných projektech, především ve spolupráci s Ústavem geologických věd Přírodovědecké fakulty MU v Brně. Dokončen byl dlouhodobý výzkum xenotimu-(Y) z píseckých pegmatitů, jehož výsledky byly publikovány v impaktovaném časopise. Pokračoval výzkum milaritu z pegmatitové žíly na Velké skále u Písku. Ten zde byl patrně poprvé na světě zjištěn jako primární minerál magmatického původu a jako na jedné z mála světových lokalit zde byl identifikován agakhanovit-(Y). Publikovány byly rovněž výsledky detailního výzkumu klinohumitových a chondroitinových mramorů na Písecku, ojedinělých v rámci Českého masivu, mj. s nálezem fluorokinoshitalitu, známého dosud jen z jediné lokality na světě.

Geolog muzea se dále zúčastnil týdenního semináře geologů muzeí ČR a SR a zasedání geologické komise AMG ve slovenských Herľanech. Jako součást přednáškového cyklu Prácheňského muzea pronesl přednášku o historii a mineralogii píseckých pegmatitů. Studentům, sběratelům a dalším badatelům byly v průběhu roku poskytovány konzultace a určovány mineralogické a petrografické vzorky. Závěrem roku byla pracovištěm zorganizována tradiční „Předvánoční burza minerálů“, jejíž 21. ročník úspěšně proběhl v hale Elim na píseckém Výstavišti.

Bibliografie za rok 2016

Články:

- *Multi-stage evolution of xenotime-(Y) from Písek pegmatites, Czech Republic: an electron probe micro-analysis and Raman spectroscopy study.* - *Mineralogy and Petrology* (Vienna, Austria), 110, 6, s. 747-765 (s E. Švecovou, R. Čopjakovou, Z. Lososem, R. Škodou a L. Nasdalem). [ISSN 0930-0708]
- *Chondroitinové a klinohumitové mramory podolského komplexu na Písecku a jejich fluorem bohatá Mg-Si-Ti-Ba-Zr minerální asociace (moldanubikum, Český masiv).* - *Bulletin mineralogicko-petrologického odd. Nár. muzea v Praze* 24, 1, s. 33-45 (se S. Houzarem). [ISSN 1211-0329]
- *Primary (magmatic?) and hydrothermal milarite-group minerals from the Velká skála pegmatite, Písek pegmatite district, Czech Republic.* - *2nd Eugene E. Forord Pegmatite Symposium, Book of abstracts* (Golden, Colorado, USA), s. 70-72 (s M. Novákem, R. Čopjakovou, R. Škodou, M. Vašinovou-Galiovou).
- *Otázka vzniku hrncovitých kapes v Chýnovské jeskyni. - 150 let Chýnovské jeskyně, sborník příspěvků semináře ke 150. výročí objevení, Acta speleologica 7/2016, s. 56-59. [ISBN 978-80-87309-39-1]*
- *Alpské žíly - vznik, vývoj a výskyt v oblasti Alp.* - *Minerál* 24, 1, s. 3-21. [ISSN 1213-0710]
- *Alpští strahleři a strahlerství.* - *Minerál* 24, 1, s. 22-36. [ISSN 1213-0710]
- *Záhada píseckého milaritu.* - *Minerál* 24, 3, s. 233-239. [ISSN 1213-0710]
- *Historie grafitových dolů u Černé v Pošumaví.* - *Minerál speciál* 2016, s. 13-26. [ISSN 1213-0710]
- *Podzemní vápencové lomy u Muckova.* - *Minerál speciál* 2016, s. 90-94. [ISSN 1213-0710]
- *Krasové jevy mezi Černou v Pošumaví a Bližnou.* - *Minerál speciál* 2016, s. 95-108. [ISSN 1213-0710]
- *Granitické Li-pegmatity v okolí Černé v Pošumaví.* - *Minerál speciál* 2016, s. 64-79 (s M. Novákem, P. Welserem, J. Zikešem, M. Musilem a O. Malkem, [ISSN 1213-0710])

EKONOMICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Eva Stellnerová

Dana Kozáková, Irena Karvanová, Lenka Bolardtová, Jarmila Kotalíková, Petra Samcová

Všechny pracovnice ekonomického oddělení zajišťovaly dobrý chod návštěvníckého provozu, staraly se zejména o vstřícný přístup k návštěvníkům, prodej vstupenek a zboží v pokladně a muzejním obchodě. Za pomoci brigádníků - dozoru expozic byla zajištěna i bezproblémová prohlídka muzejních expozic. V tomto roce byl zaznamenán i zvýšený nárůst návštěv škol, které využily pedagogický program. Průvodcovské a správcovské služby v pobočce Památníku A. Heyduka obstarala Lenka Bolardtová a v Památníku města Protivína Eva Procházková a Marie Bartošová.

Ekonomka E. Stellnerová zajišťovala chod muzea po personální a účetnické stránce, předávala zpracovaná data zřizovateli a příslušným úřadům, zpracovávala veškeré poskytnuté granty. Za ekonomické oddělení se účastnila porad a školení ekonomů PO JČK a dbala o průběžné a rovnoměrné čerpání rozpočtu.

Hospodaření muzea v roce 2016

	Náklady (v Kč)
Spotřeba materiálu	789 356,06
Spotřeba energie, plyn, vodné	885 464,10
Prodané zboží	150 441,46
Opravy a udržování	920 401,42
Cestovné	160 074,51
Ostatní služby	2 208 197,39
Mzdové náklady	9 584 674,-
Zákonné sociální pojištění	3 201 346,-
Zákonné sociální náklady	398 813,12
Jiné ostatní náklady	333 802,83
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	326 326,-
Náklady z drobného dlouhodobého majetku	481 847,-
Kurzové ztráty	6 739,-
Náklady celkem:	19.447 482,89
	Výnosy (v Kč)
Tržby z prodeje služeb	916 709,-
Tržby za prodané zboží	164 486,-
Tržby z nájmu a pronájmu	31 160,-
Čerpání fondů	45 674,-
Ostatní výnosy z činnosti	1 602,-
Úroky	48,45
Příspěvky a dotace na provoz	18.196.000,-
Příspěvky - granty + ÚP	98 122,-
Výnosy celkem:	19.453 801,45 Kč
Výsledek hospodaření - zisk	6 318,56 Kč

Muzejně pedagogická činnost a marketing

Mgr. Marcela Drhovská, Mgr. Klára Koubová, (0,5, od září 0,75 úvazku)

V tomto roce připravilo muzeum pro děti a studenty celkem 16 výukových programů, kterých se zúčastnilo 6 253 návštěvníků. Vedle nabídky edukačních programů ke stálým expozicím (Pravěk, Středověk) byly nabízeny programy, komentované prohlídky či výtvarné workshopy ke krátkodobým výstavám, dále byla vyhlášena dětská výtvarná soutěž a muzejní noc rovněž tradičně doplňoval dětský program. Edukační pracovnice se

podílely na organizaci znalostní soutěže „Mistr Jan Hus následovníkům“, také připravily program tak říkajíc na míru pro Gymnázium Písek a jeho projektový den na téma „Písek ve druhé polovině 19. století“. Nevznikl žádný nový stálý výukový program, protože dramaturgický plán krátkodobých výstav nabízel dostatečný potenciál pro návštěvy školních tříd, nebyl tudíž ani prostor, kdy případný nový program zařadit.

Z hlediska návštěvnosti stejně jako v minulých letech byl neúspěšnější program k vánoční výstavě, v roce 2016 se ho zúčastnilo celkem 1 352 dětských návštěvníků. Výstava „Šťastné a veselé“ začala již čtyři týdny před Vánoci, takže bylo více času než obvykle a objednávkový kalendář se rychle zaplnil. Podobného počtu návštěvníků dosáhl program k výstavě „Co lítá po Písku“, který absolvovalo 900 dětí a jeho terénní variantu pak 305 dětí, celkem tedy 1 205 návštěvníků. Výstava inspirovala M. Drhovskou k přípravě drobné tiskoviny „S muzeem v přírodě“ a organizaci ornitologické procházky Pískem se šesti zastaveními. (Více v článku M. Drhovské na s. 160nn)

V rámci náplně práce v oblasti marketingu poskytovala K. Koubová pravidelně informace médiím (tvorba více než dvaceti tiskových zpráv před důležitými muzejními akcemi), každý měsíc publikovala v tištěném Píseckém světě měsíční celostránkovou programovou nabídku muzea, spolupracovala a publikovala též v Píseckých postřezích a Píseckém deníku, případně zajišťovala přímé vstupy do rádií (ČRo České Budějovice, ČRo Praha) a televizí (Česká televize, JTV). Před muzejními akcemi zasílala informativní emaily příjemcům muzejních zpráv dle stále se rozšiřující databáze kontaktů. Zajišťovala každodenní aktualizaci muzejního facebooku, vkládání programů do různých databází, spolupracovala s Odborem kultury a památkové péče KÚ JČK - pro něj zejména zajišťovala nejružnější podklady do propagačních materiálů. Navázala též spolupráci s nově vzniklou destinační společností Písecko, což obnáší dodávání různých propagačních textů zejména v letní sezóně. Zajistila profesionální nafotografování stálých expozic a vybraného edukačního programu pro potřeby marketingu v budoucnu (fotograf Dominik Kučera). V rámci této části úvazku absolvovala dvě dvoudenní marketingová školení pořádaná KÚ JČK a dále pak školení *Jak efektivně propagovat knihovnu na facebooku* pořádané Národní knihovnou ČR, dvakrát též prezentovala muzeum na veřejné prezentační akci - na veletrhu cestovního ruchu Jihočeský kompas v Českých Budějovicích (28. - 29. 4., společně s M. Drhovskou) a na stánku Jihočeského kraje v Drážďanech v rámci *Dnů české kultury* (29. 10.).

Účast na seminářích, školeních a veřejných prezentacích:

- Loutka jako nástroj vzdělávání, 19. 2. - 20. 2. 2016, workshop při Konferenci Muzeum a škola v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně, lektori: MgA. Hana Volkmerová, Tomáš Volkmer (Drhovská)
- Dramatická výchova v muzeu. Náměty pro práci muzejního pedagoga, 5. 9. 2016, workshop, Metodické centrum pro muzejní pedagogiku, lektor: Mgr. Veronika Rodová, Ph.D. (Drhovská, Koubová)

- Paměť - město - muzeum, 30. 9. - 1. 10. 2016, historická dílna, Regionální muzeum v Českém Krumlově, Muzeum Fotoateliér Seidel, lektori: zaměstnanci Ústavu pro studium totalitních režimů, oddělení vzdělávání, hlavní koordinátor: Bc. Eliška Borovková (Drhovská)
- Adobe InDesign - základní kurz, 31. 10. - 2. 11. 2016, Počítačová škola GOPAS, lektor: Petr Cába (Drhovská)
- Jak efektivně propagovat knihovnu na facebooku, 4. 11. 2016, Národní knihovna ČR, lektor: Mgr. Barbora Buchtová (Koubová)
- Přednáška o muzejní pedagogice pro studenty kulturní historie na Filosofické fakultě Univerzity Pardubice, 8. 11. 2016 (Koubová)

TECHNICKÉ ODDĚLENÍ

Vedoucí: Jitka Čuková

Počátkem roku byla vymalována galerie muzea, spodní část knihovny a v květnu nově vymalovány venkovní arkády. Pracovníci oddělení se také podíleli na výměně regálů ve spodní knihovně muzea. Byla pořízena bezpečnostní vitrína, která je často využívána pro krátkodobé výstavy vzácných předmětů, letos pro vystavení Oscara režiséra Jiřího Menzela. Tato výstava byla také navíc zabezpečena ve spolupráci s Policií ČR.

Provozní J. Čuková zpracovávala evidenci a správu majetku muzea, vedla pokladnu, agendu autoprovozu, požární ochrany a bezpečnosti práce. Zajišťovala a sledovala pohyb zboží nabízeného v muzejním obchodě, ale také v pobočkách muzea - Památníku A. Heyduka a Památníku města Protivína. Starala se o zajištění všech potřebných školení a revizí. Ve spolupráci s pojišťovacím makléřem pojišťovala některé výstavy a dle potřeb zajišťovala i zabezpečení výstav ještě navíc Policií ČR.

Věnovala se také kontrolním pracovníkům z Krajského úřadu Jihočeského kraje, kteří prováděli kontrolu hospodaření a v muzeu pracovali na jaře po dobu jednoho měsíce. Z dalších byly provedeny kontroly Hasičského záchranného sboru v oblasti požární ochrany, včetně obhlídek objektu všech tří směn hasičů z HZS Písek. Dále byla provedena kontrola BOZP pracovníkem Odborového svazu pracovníků v kultuře Praha. Pravidelně je pečováno o údržbu budov, bylo provedeno vyčištění okapů a oprava okapních svodů.

Fotodokumentační pracoviště

Václava Komarová

V celém roce bylo naskenováno 2 077 snímků, vyfotografováno 4 786 snímků. Během roku dokumentovala fotografa všechny akce Prácheňského muzea (vernisá-

že, výstavy, programy pro školy, Muzejní noc aj.). V průběhu roku také dokumentuje sbírkové předměty (výtvarné umění, nejnovější dějiny, archeologie).

Dále fotografovala výstavbu v Písku a okolí (U Václava, Bakaláře, U Jitexu aj.).

Fotografka pokračovala v digitalizaci skleněných negativů, svitkových negativů a kinofilmů z archivu Prácheňského muzea. Skenovala také diapozitivy pro přednášky odborných pracovníků.

Připravila foto pro katalogy J. Hladký, J. Řeřicha a J. Prachař a další.

Restaurátorské pracoviště - kovové předměty

Petr Náděje

V průběhu roku bylo na pracovišti a ošetřeno a zrestaurováno celkem 92 předmětů.

Zrestaurované předměty, jako například obrazový rám nebo secesní závěsný lustr jsou uloženy v depozitáři muzea.

Začátkem roku byl opraven a zprovozněn model mlýnu v expozici zlata.

Ve spolupráci s Metodickým centrem konzervace v Brně proběhla konzervace nálezů měděných žeber a rekonzervace bronzového náramku z expozice archeologie.

Z dalších prací jmenujme skeletáž a čištění tabla z roku 1920 a dokončení konzervace nálezů torza pušky Manlicher. Další konzervační zásahy a restaurování prováděny dle potřeb jednotlivých oddělení.

P. Náděje se zúčastnil semináře konzervátorů a restaurátorů který se konal v tomto roce v Brně.

Restaurátorské pracoviště - dřevěné předměty

Jan Vondrášek

Tradičně se na začátku roku prováděla konzervace stálých expozic muzea a poboček Památník A. Heyduka a Památník města Protivína. Byla provedena úprava expozice Jihočeský venkov a instalován Zlešický orchestrion. Dále se realizovala výstava Co lítá po Písku. Byly zde vyrobeny dvě dělicí stěny, pro dětský program šest kusů skládaček, šestnáct kusů puzzlí a provedena instalace exponátů. V rytířském sále muzea byl vyroben panel pro obraz Karla IV. Pro výstavu píseckých výtvarníků bylo zhotoveno sedmáct podstavců. Dále restaurátor pokračoval v restaurování prvorepublikového obývacího - šest židlí a stůl.

J. Vondrášek se také zúčastnil semináře konzervátorů a restaurátorů v Brně.

Na pracovišti vykonávaly praxi dvě studentky. Byla restaurována selská truhla a šicí stroj. Z depozitáře obrazů se prováděla petrifikace a zpevnění dvou obrazů pro následné restaurování malby. Zajišťovala se pravidelná údržba lávek a pozorova-

vací věže u NPR Řežabinec. Na konci roku se prováděla realizace výstavy Šťastné a veselé. Pro tuto výstavu pracovník vyrobil čtyři dělicí stěny a ošetřil vystavené exponáty.

SEKRETARIÁT, PREZENTACE

Lenka Nádějová

Činnost pracoviště spočívala v obvyklé administrativě, poštovní službě, spoluprací se zřizovatelem a dalšími subjekty. Je zde průběžně zajišťována např. agenda ISBN a povinných výtisků, smlouvy (Intergram, OSA), vedení statistických údajů a e-spisovna.

Nově přibyla práce administrátora pro uživatele informačních systémů Krajského úřadu - připojení a administrace pro uživatele programu Museion.

Pravidelně probíhaly aktualizace vlastních webových stránek a vkládání akcí muzea na další portály z oblasti kultury a cestovního ruchu.

Na tomto pracovišti bylo také připraveno více než padesát grafických návrhů plakátů a tiskovin, včetně realizace tisku.

V rámci sezóny 2016 bylo zajištěno rozšíření a aktualizace informačního systému muzea a dotisky průvodců muzeem. Dále pak billboardová kampaň na podporu návštěvnosti v letním období.

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

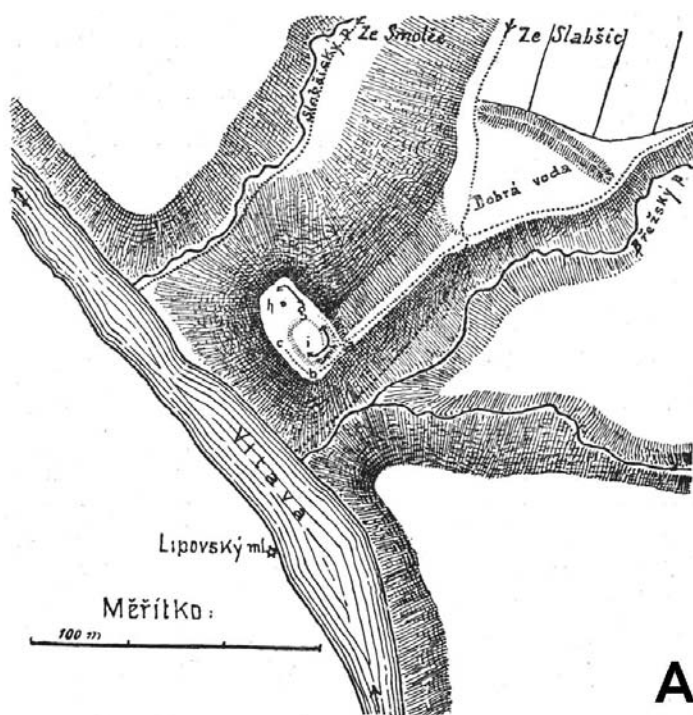
Daniel Hlášek

PRAVĚKÉ NÁLEZY Z POLOHY HRADIŠTĚ U PÍSECKÉ SMOLČE K využití Vltavy na počátku doby bronzové

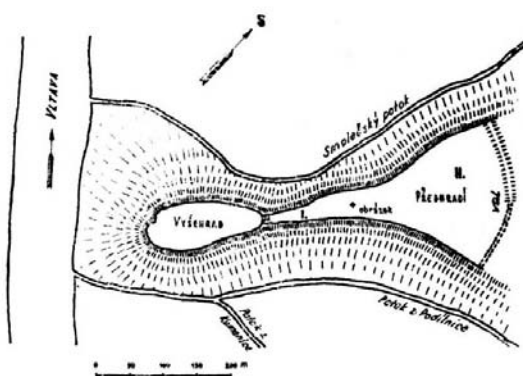
Nové pravěké nálezy učiněné na březích orlického jezera pod známým hradištěm u Písecké Smolče se staly impulsem k uvažám o využívání řeky Vltavy již v samých počátcích nepřetržitého osídlení jižních Čech.¹ Hradiště se nachází na dominantní ostrožně na pravobřeží řeky Vltavy tvořené Slabčickým, Vranovským a ještě jedním, bezejmenným, potokem (JTSK: -761330/-1128010). Výraznost polohy je v současnosti utlumena zvýšenou hladinou Orlické přehrady. Informaci o lokalitě poprvé zanesl do literatury tábořský profesor Martin Kolář, jenž přitom také podal její popis. Na široké, vějířovitě rozevřené, přístupové plošině registroval doposud patrné reliktu vnějšího půlkruhovitě opevnění ve formě (na severní straně) mohutného valu a příkopu v délce více jak 200 metrů, které hraničí na obou stranách s prudkými srázy potoků. Uvnitř se vyvýšený terén zužuje a následuje úzká šíje, která v místech opět rozšiřující se ostrožny směřuje „do hradeb 2° vysokých“. Pak již následuje vnitřní prostor akropole hradiště. Ten byl dříve zemědělsky využíván, což způsobilo, že „pluh srovnal hrbole“ původního reliéfu, vzhledem k neúrodné půdě však zde byl ještě před polovinou 19. století vysázen les. Martin Kolář také zmiňuje některé nálezy údajně odsud pocházející, o kterých se dozvěděl z doslechu.² V pozdější literatuře je zcela opomíjen první výzkum hradiště, který zde v roce 1919 během tří dní provedl Josef Švehla. Na akropoli registroval val na její východní straně. Zvláště na ní provedl výkopy, které lokalizuje do svého náčrtku hradiště písmeny, bohužel někdy obtížně čitelnými (obr. 1:A). Během prvních zkusmých vkopů údajně nacházel především „*praehistorické střeby*“. Výkopy ve valu zjistil přepálené kameny i půdu až do hloubky ¾ metru i více, což by mohly být pozůstatky hradby zaniklé požárem. Na akropoli narazil také na objekt částečně kamenné konstrukce velký 9 m² vyplněný černou uhlíkatou vrstvou s mnoha hradištními střeby a kostmi zvířat, který i vzhledem k jeho poloze s dobrým výhledem interpretoval jako „*starodávný strážný srub*“. Na opevněném předhradí si všiml nejspíše v místech zúžení šíje další fortifikace ve formě valu a za ním (směrem k akropoli) příkopu, který v té době byl již srovnaný v pole, ale jeho

1) Práce je věnována Jiřímu Fröhlichovi, dr. h. c. k jeho životnímu jubileu.

2) Martin KOLÁŘ, *Hradiště u Smolče*, Památky archeologické VII, 1868, s. 393-398.

A

B

Obr. 1. Písecká Smoleč. Náčrtky půdorysu hradiště publikované (A) Josefem Švehlou a (B) Bedřichem Dubským (194,7km).

směr byl stále patrný.³ Další a doposud poslední archeologický výzkum hradiště pak provedl Bedřich Dubský. Ten také podal svůj popis lokality a zveřejnil její půdorysný náčrtek (obr. 1:B). Kolářovu a Švehlovu vnitřní hradbu akropole označuje za přírodní výspu zaoblenou „dovnitř hradu“. Již v té době byly „rozdělné a rozorány“ oba konce výspy, čímž byl rozšířen vjezd do akropole. Zmiňuje se také o valu na západním okraji výspy, jenž byl rozvezen v letech 1916-1920. Povrchové nálezy registroval jen při okrajích na hranách svahů akropole a pak zvláště u „výspy“. Při jejím jihovýchodním okraji položil v roce 1940, v již dříve překopaném místě, sondu, z níž získal raně středověkou keramiku. Stejně staré nálezy, na jejichž základě celé hradiště datoval, získal i v místě rozvezeného přiléhajícího valu, ale i na valu vnějším, v té době již rozrušeném.⁴ Od té doby byly nálezy získávány pouze sběrem. Bez bližších nálezových okolností byly do fondu Expozitury archeologického ústavu v Plzni předány nálezy Jana Maličského z hradiště z roku 1946.⁵ Další nálezy jsou známy od Ladislava Hájky.⁶ Jiří Fröhlich a Jan Michálek zde společně prováděli průzkum v letech 1959 a 1963, kdy na svazích hradiště našli zlomky hradištní keramiky a osteologický materiál.⁷ Další průzkum provedl J. Fröhlich v roce 1971, při němž získal jihovýchodně od akropole na původním srázu k potoku a při

- 3) Josef ŠVEHLA, *Hradiště u Smolče nad Vltavou*, Časopis společnosti přátel starožitností 31, 1923, 112-119. Z textu není zcela zřejmé, zda střepy praehistorickými nejsou myšleny i zlomky raně středověké keramiky, protože cílem jeho výzkumu bylo ověření historického středověkého výkladu hradiště od M. Koláře, který Švehla svým výzkumem vyvrací. Švehlovo nálezy snad lze ztotožnit se střepky uloženými v pravěké sbírce Husitského muzea v Táboře (i. č. 1-18), které byly pod lokalitou Smoleč získány ze Švehlovo sbírky a byly patrně mylně ztotožněny s raně středověkým mohylníkem v Bechyňské Smolči. V publikovaném katalogu jsou dokonce uvedeny údaje, že mají pocházet ze „slovanského“ hradiště. Všechny tyto zlomky jsou raně středověké; Rudolf KRAJČ, *Muzeum Husitského revolučního hnutí v Táboře. Katalog pravěké sbírky*, Zprávy Československé společnosti archeologické - Supplément 27, 1984, s. 4, 33, tab. 1:1-18.
- 4) Bedřich DUBSKÝ, *Pravěk jižních Čech*, Blatná 1949, s. 640-642. Je zřejmé, že první raně středověké nálezy zde Dubský získal již daleko dříve, protože již ve studii z roku 1926 řadí Smoleč mezi hradiště pocházející ze starší a střední doby hradištní; viz Bedřich DUBSKÝ, *O původu hradišť v Pootaví*, Památky archeologické XXXV/1-2, 1926, s. 233. Zároveň však musel nalézt i keramiku pravěkou, kterou řadil knovízské fázi, o níž se však jen okrajově zmiňuje při publikaci jiné lokality z mladší doby bronzové, ale ve svém Pravěku tuto skutečnost pomíjí; viz Bedřich DUBSKÝ, *Knovízská chata u Rohozné na Strakonicku*, Památky archeologické XXXVIII, 1932, s. 58-60. Jediné v současnosti známé nálezy B. Dubského jsou uloženy v Národním muzeu pod př. č. 32/1947 a již dříve byly zpracovány; Michal LUTOVSKÝ, *Raně středověké nálezy z jižních Čech ve sbírkách Národního muzea v Praze*, Zprávy České archeologické společnosti - Supplément 21, Praha 1993, s. 5, tab. X:13.
- 5) Dle údajů na sáčku byly tyto nálezy získány dne 12. 8. 1946 a později předány z muzea v Hořovicích do Plzně. Nyní jsou uloženy ve sbírkách Jihočeského muzea v převedeném fondu plzeňské expožitury v Netolicích pod př. č. P3/77.
- 6) Nálezy L. Hájky jsou uloženy v Národním muzeu pod př. č. 1/1951; LUTOVSKÝ, *Raně středověké nálezy*, tab. X:14.
- 7) Jiří FRÖHLICH - Jan MICHÁLEK, *Nové archeologické nálezy na Písecku v letech 1958-1965*, Bulletin záchranného oddělení 4/1966, 1967, s. 69 (jako Smoleč). Nálezy jsou uloženy v Prácheňském muzeu v Písku pod i. č. P 1243-1244.

čele hradiště nad Vltavou střepy převážně středohradištní, mladohradištní a středověké. Již mimo vlastní hradiště na špiči Vranovského a bezejmenného potoka nalezl ještě svisle prstovaný střep silnostěnné nádoby přiřazený s výhradami kultury knovízské, který však může pocházet i z předcházející střední doby bronzové.⁸ Z místa jeho uložení je patrné, že nemohl být splaven z akropole hradiště, přesto je lokalita od té doby již řazena i do mladší doby bronzové či s výhradami do období popelnicových polí.⁹ Početný soubor keramiky a mazanice získal pak na přelomu tisíciletí místní chalupář Jan Riedl především z akropole při severozápadním a severovýchodním okraji, ale také z vývratu stromu na předhradí. Ze všech těchto akcí pocházejí raně středověké až novověké nálezy a též ojedinělé (nevýrazné) nálezy pravěké. Samotné hradiště bylo naposledy datováno do intervalu od druhé poloviny 9. do první poloviny 10. století.¹⁰ O jeho přesnější podobě si lze udělat představu na základě lidarových dat (obr. 2).

Jedním z hlavních cílů příspěvku je podat informaci o nových nálezech, které upřesňují naše znalosti o pravěkém osídlení této polohy. Ty byly nalezeny Jaroslavem Jiříkem a Tomášem Hiltšcherem během dvou průzkumných akcí v roce 2015 na jižním svahu hradiště, v současné zátočině tvořené ústím potoků, na erodovaných svazích nad hladinou přehrady. Další nálezy zde pořídil autor s T. Hiltšcherem v roce 2016 na stejném místě. Přestože dosud byly z prostor hradiště získávány takřka výlučně středověké a mladší nálezy, tyto nové průzkumy přinesly naopak takřka výlučně jen materiál pravěký:¹¹

Sběr 5. 5. 2015; J. Jiřík, T. Hiltšcher

M Písek, i. č. A 21156-21160: 26 zl. pravěké keramiky (1 zl. dna) + 3 zl. tuhové keramiky

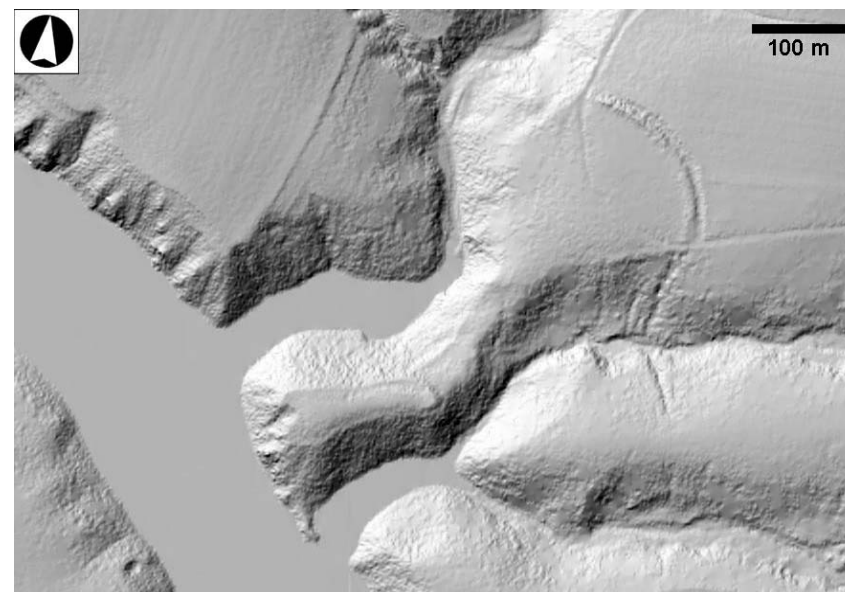
- Zl. hrdla a plecí s promačkávanou plastickou páskou, hrdlo jemně hlazené. i. č. 21157. *Obr. 3:7.*
- Zl. plecí a odsazeného hrdla i. č. 21160/11. *Obr. 3:9.*

8) Jiří FRÖHLICH, (*Písecká*) *Smoleč, k. o. Slabčice*, Výzkumy v Čechách 1971, 1975, s. 104, č. 139 (jako Písecká Smoleč), s. 134, č. 186 (jako Smoleč). Nálezy: i. č. 1735-1737. Pro lokalizaci pravěkého střepu je využit soutok potoků „z Kamenice a z Podlínice“, které jsou takto označeny v náčrtku hradiště B. Dubského, *Pravěk jižních Čech*, s. 641, obr. 48.

9) Jiří FRÖHLICH - Jan MICHÁLEK, *Archeologické nemovité památky okresu Písek*, Zprávy Československé společnosti archeologické 20, 1978, s. 112; Jiří FRÖHLICH, *Písecko v zrcadle archeologie*, Písek 1997, s. 116-117 (zde je však odkazováno i na zmíněné nálezy B. Dubského viz pozn. č. 4); Petr HRUBÝ - Ondřej CHVOJKA, *Výšinné lokality mladší a pozdní doby bronzové v jižních Čechách*, Archeologické rozhledy 54, 2002, s. 614-615; Vladimír ČTVERÁK - Michal LUTOVSKÝ - Miloslav SLABINA - Lubor SMEJTEK, *Encyklopedie hradišť v Čechách*, Praha 2003, s. 236; Ondřej CHVOJKA, *Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové*. Dissertationes Archaeologicae Brunenses/Pragensesque. Brno 2009, s. 248.

10) Jiří FRÖHLICH - Michal LUTOVSKÝ - Jaroslav JIŘÍK, *Raně středověké osídlení podél středního toku Vltavy*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 2008, s. 221-222; Michal LUTOVSKÝ, *Jižní Čechy v raném středověku. Slovanské osídlení mezi Práchní a Chýnovem*. České Budějovice 2011, s. 138-139. Nálezy MUDr. Jana Riedla již byly předány do sbírek Prácheňského muzea, kde jsou evidovány pod př. č. 67/17, za což nálezci děkujeme.

11) Kolegům upřímně děkuji za svolení k publikaci jejich nálezů.

Obr. 2. Písecká Smoleč. Lidarový snímek hradiště. Zdroj: ČUZK (194,7 km).

Sběr 16. 6. 2015; J. Jiřík, T. Hiltšcher

M Písek, i. č. A 21150-21155: 17 zl. pravěké keramiky (3 zl. okrajů) + 1 zl. tuhové keramiky

- Zl. hrdla a plecí s plastickou páskou s mělkými nehtovými vrypy, v její horní polovině řada důlků. i. č. A 21152/1. *Obr. 3:11.*
- Zl. okraje zásobnice s válcovitým mírně prohnutým hrdlem. i. č. A 21151. *Obr. 3:5.*
- Zl. výrazně vytaženého okraje a válcovitého prohnutého hrdla. i. č. 21151/2. *Obr. 3:3.*
- Zl. mírně vytaženého okraje. i. č. 21151/3. *Obr. 3:4.*
- 2 zl. hrdle a plecí s plastickými promačkávanými páskami. i. č. A 21150/1-2. *Obr. 3:6, 10.*

Sběr 31. 10. 2016; D. Hlášek, T. Hiltšcher

M Písek, př. č. 68/17: 36 zl. pravěké keramiky po slepení (2 zl. okrajů, 1 zl. dna) + 2 zl. tuhové keramiky

- Spleené torzo soudkovitého hrnku lehce esovitě profilace s odlomeným páskovým uchem nasazeným nad okrajem. *Obr. 3:1.*
- Zl. plecí nádoby s plastickou páskou s půlměsíčkovitými kolky. *Obr. 3:12.*
- Zl. plecí a části páskového ucha. *Obr. 3:8.*
- Zl. vytaženého okraje. *Obr. 3:2.*

- Zl. těla nádoby se souvislým vodorovným žlábkováním. *Obr. 3:13*.
- Zl. hrdla nádoby s otřelou plastickou promačkávanou páskou. Nekresleno.

Pravěký nálezkový soubor získaných v letech 2015 a 2016 se zdá být poměrně soudný, respektive v něm chybí charakteristické znaky výrazně odlišné datace. Zcela chronologicky určující je plastická páska s půlměsíčkovitými kolky (*obr. 3:12*), která je typická pro období přelomu starší a střední a počátku střední doby bronzové v jižních Čechách s kulturními konotacemi zvláště k bavorskému Podunají.¹² K torzu soudkovitého hrnku (*obr. 3:1*), jenž sám o sobě je citlivým chronologickým ukazatelem, lze v jižních Čechách nalézt analogie na stejně datovaných výšinných sídlištích či hradištích Mříč-Dívčí kámen či v Bechyni.¹³ Typické je také v této době odsazení hrdla (*obr. 3:9*) či vytažené okraje (*obr. 3: 2-5*). Plastické pásky promačkávané jsou průběžným prvkem (*obr. 3:6-7, 10*), ale jejich zpracování také ukazuje na současnost s již zmíněnými střepy. Bez přesnějších analogií zůstává plastická páska či lišta s mělkými vrypy a důlky (*obr. 3:11*), avšak určitá její variace pochází třeba i z Vrcovic.¹⁴ Netypická je pak výzdoba žlábkování (*obr. 3:13*). Přestože získaný soubor není příliš početný, zcela v něm chybí jasné prvky zařaditelné do období popelnicových polí, kam je dosud řazena pravěká fáze osídlení této polohy. Vzhledem k faktu, že přímo z plochy hradiště takto starý revidovatelný materiál postrádáme, tak vyvstává otázka, zda byla tato poloha skutečně v mladších stupních doby bronzové vůbec trvale osídlena.¹⁵ Další otázkou je charakter nově zjištěného osídlení na přelomu starší a střední doby bronzové, protože právě v této době dochází k početnému budování výšinných sídlišť/hradišť v rozsáhlém prostoru střední Evropy.¹⁶ Na základě analogií lze důvodně předpokládat, že vnější fortifikace hradiště byla zbudována až v raném středověku. Pokud by poloha hradiště na přelomu starší a střední doby bronzové byla ohrazena, nejpravděpodobněji by tomu bylo v místech Dubského „výspy“ a to vzhledem k velikosti takto ohrazené plo-

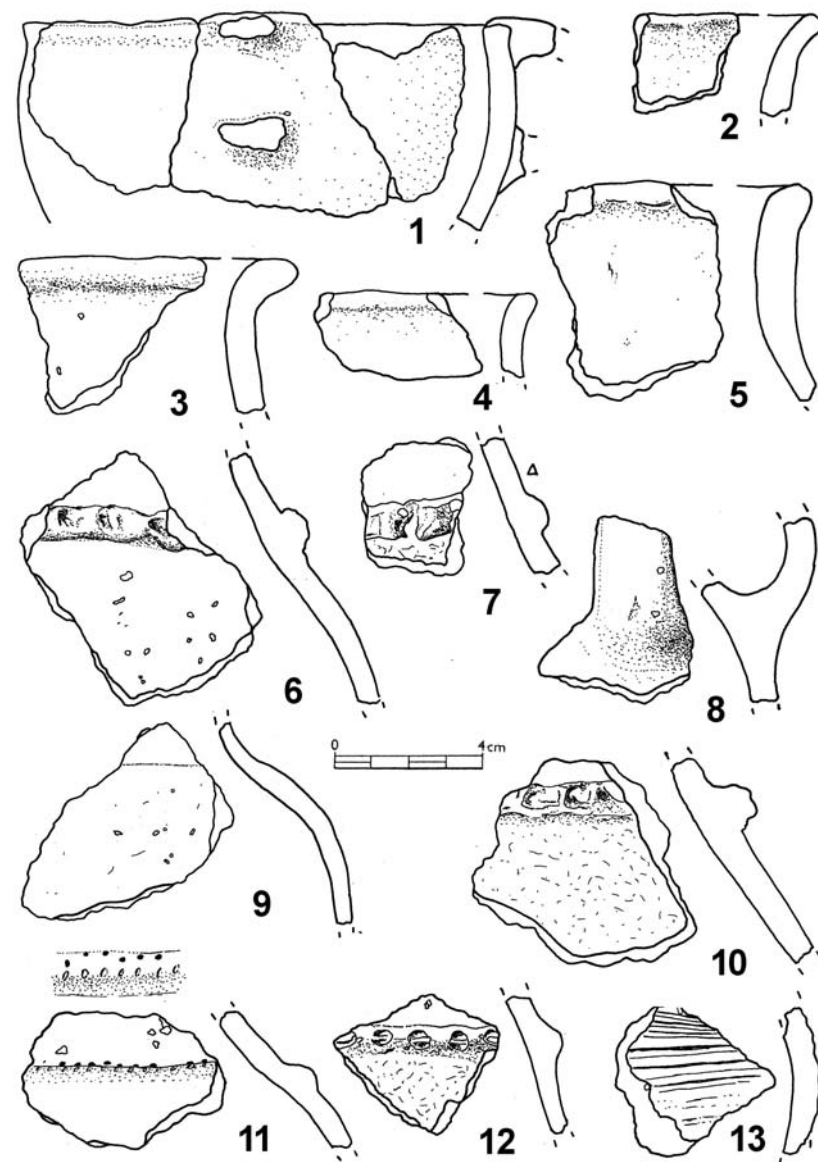
12) Daniel HLÁSEK a kolektiv, Vrcovice. Hradiště z počátku střední doby bronzové, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 10, České Budějovice - Plzeň 2015, s. 168, 232-234.

13) Mříč-Dívčí kámen: Josef POLÁČEK, Dívčí kámen. Hradiště z doby bronzové. České Budějovice 1966, obr. IX:1. Bechyně: Ondřej CHVOJKA a kolektiv, Osídlení z doby bronzové v povodí říčky Smutné v jižních Čechách, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 8, tab. 1:5.

14) HLÁSEK a kol., Vrcovice, např. tab. 32:9-10.

15) V pozn. 4 zmíněné pozorování B. Dubského o nález knovízské keramiky z hradiště lze vysvětlit i jeho mylnou datací vzhledem ke skutečnosti, že keramická náplň přelomu starší a střední doby bronzové nebyla v té době ještě rozpoznána. Knovízské kultuře řadil dle svých nálezů Dubský např. i hradiště u Vrcovic, přestože veškerý keramický materiál je datován stejně jako nálezy z Písecké Smolče v této práci; viz HLÁSEK a kol. Vrcovice, s. 14, 225-231.

16) Např. Peter ETTEL, *Die frühbronzezeitlichen Höhensiedlungen in Mitteldeutschland und Mitteleuropa - Stand der Forschung*. In: Der Griff nach den Sternen. Wie Europas Eliten zu Macht und Reichtum kamen. Tagungen des Landesmuseums für Vorgeschichte Halle (Saale). Halle (Saale) 2010, s. 351-380.

Obr. 3. Písecká Smolč. Výběr nálezů keramiky ze sběrů z let 2015 a 2016.

chy, která by odpovídala dobovým normám.¹⁷ Obdobně mohlo být toto místo znovu využito i v raném středověku, jak to vyplývá z nálezů B. Dubského, avšak bez řádného archeologického výzkumu se budeme stále pohybovat pouze v rovině hypotéz. Důležitým poznáním je skutečnost, že se Písecká Smoleč stává již 31. doloženou výšinnou lokalitou z přelomu starší a střední doby bronzové v jižních Čechách.¹⁸ Evidentní je také její úzký vztah k řece Vltavě, jenž může být klíčový k interpretaci jejího účelu, a proto se mu zde budeme dále věnovat.

Řeka - cesta

Pro pochopení významu vztahu Vltavy a sídelní aktivity na ostrožně u Písecké Smolče je nejprve třeba uvést do historického kontextu doby. Jižní Čechy byly počátku zemědělského pravěku, alespoň dle stávajících pramenů, spíše periferií osídlení, které se koncentrovalo na nejúrodnějších půdách, což bylo bezpochyby dáno ústřední ekonomikou své doby - zemědělstvím. Z období neolitu a eneolitu máme v porovnání se starou sídelní oblastí (např. Polabím) stále velmi skrovný nálezový fond.¹⁹ Situace se radikálně mění v mladší fázi starší doby bronzové, kdy zde postupně vzniká již stabilní sídelní síť, která se v následujícím průběhu doby dále rozšiřuje. Charakteristickým rysem dokladů počátků osídlení doby bronzové v jižních Čechách jsou nálezy bronzové industrie a měděných ingotů (hřiven a žeber). A právě bronzu nejspíše vděčíme za osídlení našeho regionu, který byl zapojen do redistribuční sítě jak se surovinou k výrobě bronzu, tak i samotnými finálními produkty. V té době totiž nastala iracionální poptávka po bronzových artefaktech, které nebyly dříve nezbytné, ale od doby jejich objevu a rozšíření si na nich evropská společnost vybudovala velmi rychle závislost, připodobňovanou k závislosti na ropě a plynu v současnosti. Vzhledem k nerovnoměrnému rozložení surovin pro výrobu bronzu, ale zřejmě i pro různou úroveň řemeslné specializace, byla vytvořena intenzivní obchodní síť přesahující hranice evropského kontinentu, v níž byly jednotlivé zapojené regiony, byť třeba i kulturně rozdílné, na sobě závislé.²⁰ Je také zřejmé, že se obchodovalo s dalšími komoditami, jako byly například archeologicky viditelné předměty ze zlata či z jantaru, ale variační šíře různého „zboží“ byla zřejmě daleko širší. Pro jižní Čechy se stala významná jejich geografická poloha, která se nacházela mezi ústřední středoevropskou oblastí únětické kultury, která byla v té době hegemonem středoevropského prostoru,²¹ a vý-

chodními Alpami, kde v té době začíná masová exploatace mědi (zvláště v oblasti rakouského Mitterbergu).²² Jižní Čechy své strategické polohy využívají a skrze ně sílí význam jedné z důležitých středoevropských obchodních tepen.²³ Ústřední roli zde sehrává právě řeka Vltava, která orientací svého toku je přirozenou spojnici jihu se severem, a podél níž jsou také rekonstruovány tehdejší dálkové stezky. O její aktivní účasti na tomto procesu svědčí především koncentrace soudobých lokalit, které s ní mají úzkou prostorovou vazbu (obr. 4).²⁴ O pohybu na sever svědčí nalézáná bronzová industrie podunajské provenience, obdobná výzdoba keramiky, suroviny pro výrobu štípané industrie, ale i samotná měděná surovina ve formě hřiven a žeber původem nejspíše z alpské oblasti,²⁵ naopak využití této tepny směrem na jih dokládají v jižních Čechách nalézáné výrobky původem ze severu kontinentu (jantarové korálky, pazourkové dýky) či únětické keramické tvary v Podunají.²⁶

Zatímco o využití vltavské cesty v pravěku se nepochybuje, poněkud nejasná je konkrétnější představa o jejím zdolávání. Pro období počátku doby bronzové se pouze lakonicky hovoří o stezkách podél Vltavy, tedy o suchozemské cestě.²⁷ O lodní dopravě se otevřeně neuvažuje, nepochybně z důvodu, že pro ni chybějí přímé do-

22) Radiokarbonová data z těžebních a úpravnických areálů v oblasti Mitterbergu odpovídají stejným datům z počátku osídlení v jižních Čechách, takže je lze časově shodně synchronizovat viz Thomas STÖLLNER, Die Besiedlungsgeschichte der Ostalpen in der früh- bis Mittelbronzezeit: Kolonisation und wirtschaftlicher Neuanfang. Teil 1. In: Bergauf Bergab 10.000 Jahre Bergbau in den Ostalpen. Bochum 2015, s. 117-124, Abb. 7.

23) Na to poukázal již L. Hájek, který zpracoval do té doby známý fond starší doby bronzové z jižní části Čech a etabloval novou facii jihočeské únětické kultury; Ladislav HÁJEK, *Jižní Čechy ve starší době bronzové*, Památky archeologické 45, 1954, s. 181-182.

24) Srov. Ondřej Chvojka, *Možnosti rekonstrukce dálkových komunikací i lokálních stezek v době bronzové v jižních Čechách*. In: Staré stezky. Sborník příspěvků z konference o výzkumu starých komunikací. Zlatá stezka - Supplementum 1, 2015, s. 115-118, obr. 1. Jak bylo upozorněno již dříve, spojení šlo zcela jistě širší oblastí, frontálně, na což ukazuje plošný rozsah osídlení, ale zároveň také absence neprostupných přírodních překážek v tomto transektu jižních Čech. Jiří NEUSTUPNÝ, *Únětické osídlení jižních Čech*, Historica Slovaca V. Bratislava 1947, s. 51-53.

25) K podunajské provenienci bronzové industrie viz Václav MOUCHA; *Starobronzový hromadný nález ze Starého Bydžova*, Památky archeologické LXV/2, 1974, s. 241-277; Pavel BŘIČÁČEK - Václav MOUCHA: *Únětická kultura v Čechách a horní Podunají*, Archeologické rozhledy 45, 1993, s. 460-465; Martin BARTELHEIM, *Studien zur böhmischen Aunjetitzer Kultur - Chronologische und chorologische Untersuchungen*. In: Universitätsforschungen zur prähistorischen Archäologie 46. Bonn 1998, s. 160; Ke keramice a štípané industrie HLÁSEK a kol., *Vrcovice...*, s. 232-234.

26) Nálezy jantaru shrnul nově Michal ERNÉE, *Jantar...*; K nálezu jedné z pazourkových dýk Petr ZAVŘEL, *Rukojet severské pazourkové dýky z Českých Budějovic 9 - Dobré Vody*, Archeologické rozhledy 38, 1986, s. 290-292. Únětické vlivy byly pozorovány například na keramice ze sídlišť v okolí Lince; Josef REITINGER, *Linz-Reisetbauer St. Florian am Inn. Ein Beitrag zur frühen Bronzezeit Oberösterreichs*, Archaeologia Austriaca 23, 1958, s. 1-50.

27) Např. Katrin HESSE: *Elbe, Moldau und mittlere Donau als Kommunikationswege in der frühen und älteren Bronzezeit*. In: Frühbronzezeit-Mittelbronzezeit. Neue Erkenntnisse zur Besiedlung Mitteldeutschlands und angrenzender Regionen (2000-1400 v. Chr.). Studien zur Archäologie in Ostmitteleuropa 10, Leipzig 2013, s. 217-232; CHVOJKA, *Možnosti rekonstrukce...* s. 115.

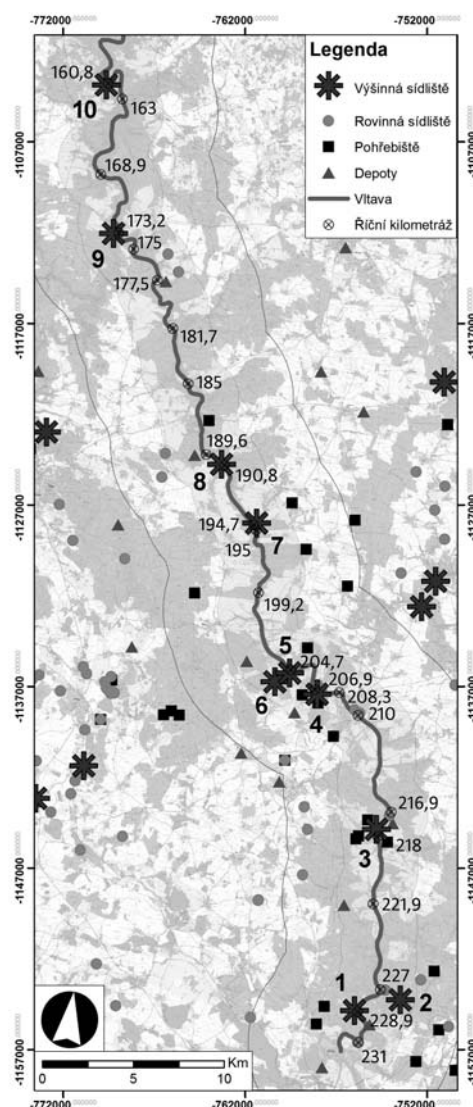
17) Plocha akropole je velká zhruba 0,6 ha, pro srovnání např. hradiště u Vrcovic má plochu 0,55 ha; HLÁSEK a kol., *Vrcovice...*, 251.

18) Srov. HLÁSEK a kol., *Vrcovice...*, tabula 37.

19) Např. Jaromír BENEŠ - Ondřej CHVOJKA, *Archeologie doby kamenné v jižních Čechách. Současný stav bádání*, in: Archeologie na pomezí, Archeologické výzkumy v jižních Čechách - Supplementum 4. České Budějovice 2007, s. 9-28.

20) O procesech v evropské společnosti v době bronzové píší Kristian KRISTIANSEN a Henrik LARSSON, *The rise of Bronze Age society: travels, transmissions and transformations*. Cambridge 2005.

21) Michal ERNÉE, *Jantar v české únětické kultuře - k počátkům jantarové stezky*, Památky archeologické 103, s. 125.

Obr. 4. Distribuce lokalit starší doby bronzové podél výseku středního toku Vltavy. Výšinná sídliště/hradiště: 1. Hluboká nad Vltavou - Baba, 2. Dobřejovice - Hradec, 3. Litoradlice, 4. Týn nad Vltavou - Sv. Anna, 5. Všemyslice - Kozí vrch, 6. Albrechtice nad Vltavou - Holý vrch, 7. Písecká Smolč, 8. Chřešovice, 9. Zvíkovské podhradí, 10. Orlík.

klady. Zároveň je to snad spojeno i s povědomím o těžkostech plaveckého řemesla na Vltavě ještě z dob nedávno minulých.²⁸ Možnost splavnosti Vltavy je tak nejhluoběji uvažována, avšak velmi opatrně, až pro dobu laténskou.²⁹ Je zřejmé, že jednotlivých suchozemských stezek kolem Vltavy muselo již ve sledovaném období vést více a ne vždy měly bezprostřední kontakt se samotným tokem řeky, což bylo podmíněno konfigurací v některých místech členitého terénu, ale i rozložením sídlištní sítě (a souvisejících areálů) i ve vzdálenějších oblastech, které musely být také propojeny komunikacemi. Hlavním argumentem pro současné využití v mnoha směrech výhodné vodní cesty je skutečnost, že v jiných koutech již tehdy komunikačně propojené Evropy byla loďní doprava již delší dobu velmi dobře známa. Právě z období, o kterém se zde pojednává, tedy z první poloviny 2. tisíciletí před Kristem, pocházejí nálezy známých pravěkých lodí jak mořských, tak pravděpodobně říčních (Dover či lodě z ústí řeky Humber v Anglii). Vyráběly se jak konstrukčně jednoduché lodě z jednoho kusu kmene (monoxyla), tak plavidla pláňková, které byla řemeslně sofistikovanější. Známá byla třeba také dřevěná pádla.³⁰ I z území Čech pocházejí nálezy monoxylů především z říčních písčiny sedimentů z Polabí, u nichž se však zatím nepodařilo potvrdit pravěké stáří.³¹ Snad určitou skepsi vůči vltavské loďní dopravě mohou vyvolávat i historické zprávy o nutnostech průběžné úpravy říčního koryta pro tuto činnost, nicméně dle stejných pramenů, v písemně zaznamenaných dobách, tato plavba vždy čile fungovala.³²

Přestože se zde zabýváme Vltavou a jižními Čechami, náš popis je geograficky zatím velmi obecný. Souvislá plavba nemohla ani v historických dobách probíhat v celém svém toku (především nikoliv v horních partiích), proto se blíže zaměříme na jasně definovaný úsek související s nově poznávaným výšinným sídlištěm u Písecké Smolče, archeologicky podchyceným územím a také pevně daným korytem, jehož průběh zůstává již od pravěku neměnný a využitelný k plavbě. Ideálním modelovým územím je úsek Vltavy od Hluboké nad Vltavou, kde se řeka dostává do těsného kaňonu, který v podstatě pokračuje až ku Praze, po Orlík nad Vltavou, kde řeka opouští jihočeský kraj a zároveň vstupuje do oblasti mnohem méně archeolo-

28) Srov. Jan ČÁKA, *Zmizelá Vltava*. Praha 1996.

29) Jan MACHULA, *Otázka využívání Vltavy v době laténské*, *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 13, 2000, s. 197-199.

30) O plavbě v době bronzové v Evropě viz Anthony HARDING, *European Societies in the Bronze Age*. Cambridge 2000, s. 177-185; Richard THÉR 2008, *Doverský objev, sešíváné pláňkové lodě a námořní plavba v době bronzové*, *Živá archeologie* 9, 2008, s. 25-32.

31) Radiokarbonovou metodou se zatím podařilo datovat pouze jediný monoxyl z Kolína, který však po kalibraci spadá mezi léta 990 - 1160 našeho letopočtu. Z Čech je známo celkem 14 nálezů dřevěných plavidel převážně z Labe, jediný exemplář byl nalezen u řeky Jizery. Souhrnně Jason S. ROGERS, *Logboats from Bohemia and Moravia, Czech republic*, *The International of Nautical Archaeology* 39/2, 2010, s. 310-326.

32) Srov. Jan PECHÁČ, *Historie snah o úpravy a využití střední Vltavy*, in: *Vltavská vodní cesta z Prahy do Českých Budějovic. Díl I. Střední Vltava*. Praha 1942, s. 98-99; Ivan HONL, *Stručný přehled nejstaršího období vltavské plavby*, *Historická geografie* 11, 1973, s. 117-137.

gicky probádané (obr. 4). Ačkoliv je průběh řeky totožný se stavem v době bronzové, její ráz výrazně změnila ve 20. století vybudovaná kaskáda přehrad a vodních nádrží (v tomto úseku: Hněvkovice, Kořensko a Orlík), kvůli níž zmizely úseky nebezpečné pro plavbu, a do značné míry zanikla monumentalita vltavského kaňonu. Pro vykreslení atmosféry dnes již zatopených míst jsou zde využity kresby a malby krajinářů z 19. století (F. Runka, A. Levého, J. Kouly).³³ Topografii střední Vltavy podali rešerši historických pramenů a vlastního etnografického výzkumu Vladimír Scheufler a Václav Šolc, kteří pro lokalizaci jednotlivých míst využili původní říční kilometráž, které se přidržíme i v této práci.³⁴ Všímat si na této trase budeme významných prvků doložené struktury osídlení z mladší fáze starší doby bronzové (cca 1800 - 1650 před Kristem) a následujícího přechodu ke střední době bronzové (1650 - 1500 před Kristem), která by měla údajně o provozu na řece vypovídat více než samotné říční nálezy.³⁵

Po řece z Hluboké nad Vltavou na Orlík

Českokobudějovicko, kde začíná naše výprava, je oblast s velmi intenzivními doklady osídlení starší doby bronzové, které se váže jednak k Vltavě, kde jsou i výšinná sídliště registrována až k Českému Krumlovu, a dále na Malši k Velešínu. Ojedinelé nálezy bronzové industrie a měděných ingotů pokračují dále na jih, kde naznačují cesty překročení Šumavy.³⁶ I v okolí Hluboké nad Vltavou jsou četné doklady aktivit z našeho období. Ve zdejších lesích se nachází minimálně dvě mohylová pohřebiště s pohřby ze starší doby bronzové.³⁷ Dva depoty pochází z jediné rybářské sádky, první obsahoval asi 10-15 hřiven, druhý depot byl nalezen 20-30 metrů od prvního a skládal se údajně z původně tří nárameníků.³⁸ Z okolí obce pak pochází ještě několik bronzových ojedinelých nálezů. Nyní se již však přesuneme k samotné řece:

231 km - Ohbí řeky u osady Křesín, kde začíná Vltava vstupovat do sevřeného kaňonu. Na levém břehu v poloze Černá louka byl nalezen přímo na břehu řeky menší soubor keramiky ze starší doby bronzové, který může být pozůstatkem sídliště.³⁹

228,9 km - Na levém břehu Vltavy v dominantní poloze s takřka 70 metrovým převýšením na výrazném skalnatém útvaru se nachází hradiště Baba. Jedná se o jednodílné hradiště opevněné dvěma souběžnými valy tvaru podkovy, které se přimykají ke skalnatému srázu k Vltavě. Na vnitřní straně vnějšího valu a na vnější straně vnitřního valu se nacházejí příkopy. Hradiště má celkovou rozlohu 2,65 ha, uvnitř využitelnou plochu však jen 0,41 ha. Dlouho byla z této lokality známa pouze keramika z pozdní doby bronzové, kam bylo řazeno i celé hradiště. Výzkumem v roce 2005 však byly vyzvednuty i nálezy z přelomu starší a střední doby bronzové (obr. 4:1; 5).⁴⁰ Stáří fortifikace tedy není jisté, nicméně některé analogie naznačují, že by mohla pocházet již ze starší fáze.⁴¹

227 km - Vtokem Libochovského potoka byla řeka zanášena drobným kamením, které se každý rok muselo kvůli plavbě odstraňovat. Zhruba ve stejných místech na temeni ostrožny mezi potoky západně od dnešní silnice Hluboká nad Vltavou - Poněšice byla při úpravě této komunikace zjištěna kulturní vrstva s nálezy keramiky ze starší doby bronzové.⁴² Ostrožna tvoří spočinek vrcholu, na kterém se nalézá hradiště Hradec u Dobřejovic. Jedná se o areál se dvěma liniemi ohrazení. Vnitřní linie je tvořena dnes kamenitým valem, který uzavírá oválnou plochu o rozloze 1 ha. Vnější ohrazení představuje mělký příkop, v některých místech velmi málo zřetelný. Bronzové a keramické nálezy z hradiště se datují do mladší etapy starší doby bronzové, do přelomu starší a střední doby bronzové, ale snad i do mladších fází doby bronzové (obr. 4:2; 6).⁴³

221,9 km - Důležitým nálezem je depot žeber u Purkarce, který byl objeven zhruba 1500 m západně od řeky Vltavy na mírném východním svahu vrchu Strážišť. Depot byl uložen v jamce, překryt třemi velkými kameny. Celkem bylo vyzvednuto 74 celých či téměř celých žeber, která byla svázána po 5-6 kusech pomocí

40) HRUBÝ - CHVOJKA, *Výšinné lokality...*, s. 592-593; Ondřej CHVOJKA - Jan JOHN, *Hradiště Baba u Hluboké nad Vltavou*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 19, 23-41

41) Budmerice: Jana HLAVATÁ - Pavol JELÍNEK - Július VAVÁK, *Výskum opevnenej osady v Budmericiach. Predbežné výsledky*, in: Pradziejowe osady odbronne w Karpatech, Krosno 2015, s. 199-213, obr. 3; Vráble - Fídvár: Jozef BÁTORA - Peter TÓTH - Knut RASSMANN, *Centrálne sídlisko zo staršej doby bronzovej vo Vrábľoch*, in: Keď bronz vytriedal meď..., Nitra 2015, 123-138, obr. 1; Hrušovany nad Jevišovkou: Jaromír KOVÁRNÍK, *Opevňovací příkopy ze starší doby bronzové u Šalova, okr. Znojmo*, in: Keď bronz vytriedal meď..., s. 105-122, obr. 11-13.

42) SCHEUFLER - ŠOLC, *Topografie...*, s. 156; Pavel BŘICHÁČEK, *Dobřejovice, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1988/9. Praha 1992, s. 28, č. 64; týž, *Dvorec u Poněšic (okr. České Budějovice)*, Castellologica bohemica 3, 1993, s. 211, obr. 1.

43) Petr ZAVŘEL, *Příspěvek k datování hradiště Hradec u Dobřejovic, okr. České Budějovice*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 7, 1990, s. 113-130; Ondřej CHVOJKA - Jan JOHN - Tereza ŠÁLKOVÁ, *Hradec u Dobřejovic (okr. České Budějovice)*. Hradiště ze starší doby bronzové, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 2008, s. 59-77. Diskuze o dataci viz Rastislav KORENÝ - Jaroslav FRÁNA - Marek FIKRLE, *Diskuze k datování vybraných nálezů z hradiště Hradec u Dobřejovic, okr. České Budějovice*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 23, 2010, s. 309-314.

33) Malby Ferdinada Runka byly v nedávné době zpřístupněny Májou HAVLOVOU, *Krajinář Ferdinand Runk (1764-1834)*, Praha 2014. Kresby další zmíněných malířů jsou shromážděny v díle František ŠUBERT a kolektiv, *Čechy: Společnou prací spisovatelů a umělců českých. Díl 2. Vltava*, Praha (bez vrocení).

34) Vladimír SCHEUFLER - Václav ŠOLC, *Topografie střední Vltavy*, Český lid 48, 1961, s. 153 - 158. Využitá kilometráž je přejata z práce: Vratislav TEKLÝ, *Kilometráž českých řek*, Praha 1947.

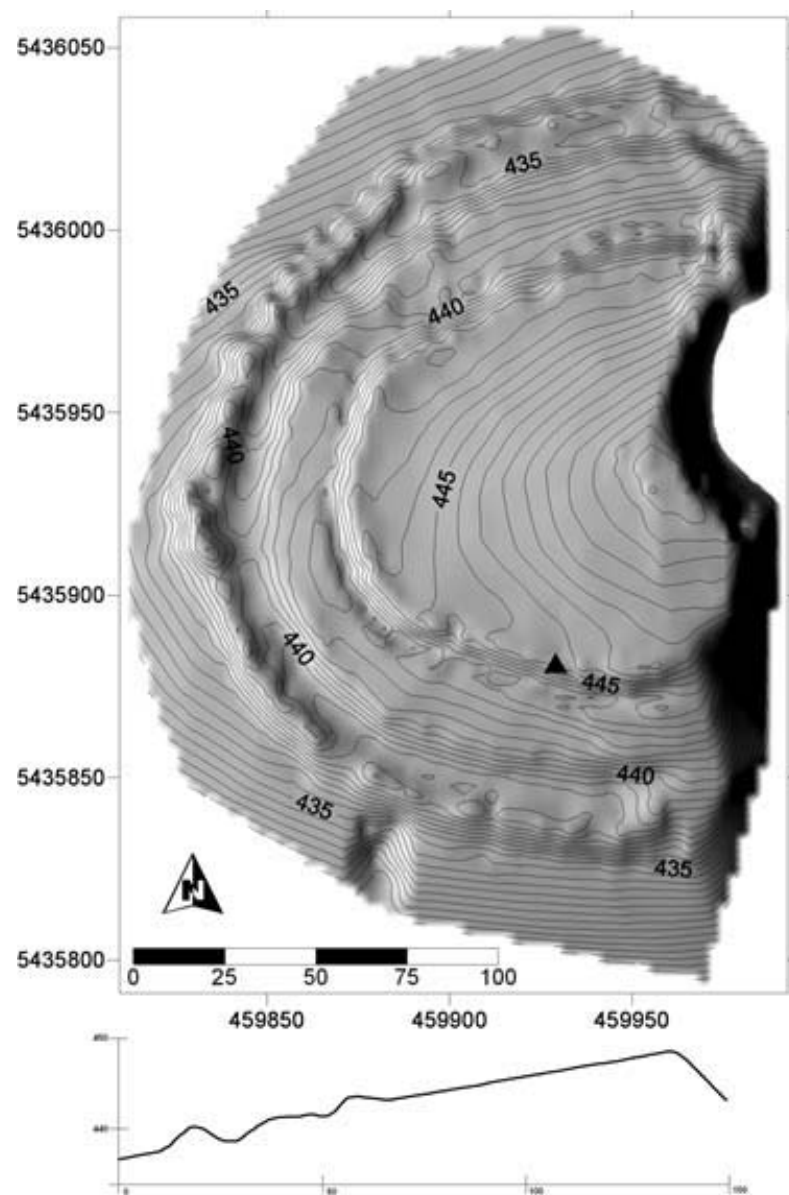
35) Vladimír SALAČ, *Význam Labe pro česko-saské kontakty v době laténské (Úvod do problematiky)*, Archeologické rozhledy 49, 1997, s. 484.

36) CHVOJKA, *Možnosti rekonstrukce...* s. 115-116.

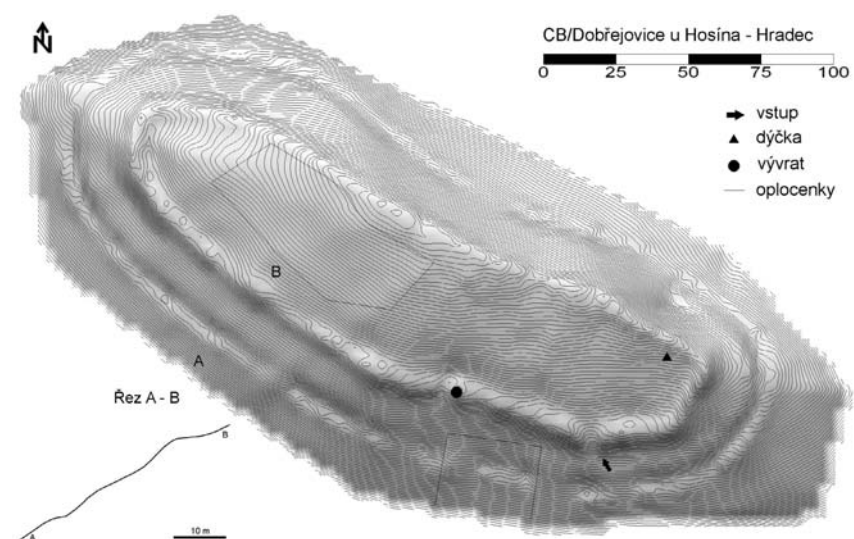
37) Antonín BENEŠ - Jan MICHÁLEK - Petr ZAVŘEL, *Archeologické nemovité památky okresu České Budějovice*. Praha 1999, s. 28, č. 9 a s. 30, č. 15

38) Antonín BENEŠ - Ondřej CHVOJKA, *Dva hromadné nálezy ze starší doby bronzové z Hluboké nad Vltavou*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 16, s. 5-13.

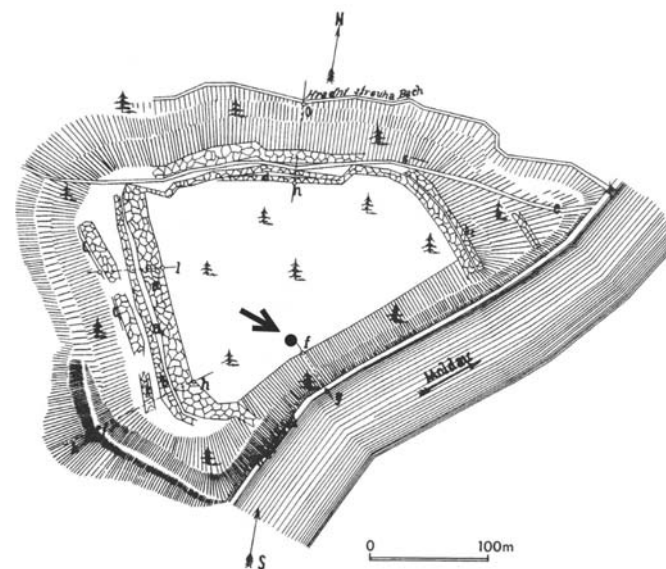
39) Pavel BŘICHÁČEK, *Hluboká nad Vltavou, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1988/9. Praha 1992, s. 37, č. 102.

Obr. 5. Hradiště Baba u Hluboké nad Vltavou. Podle O. Chvojky a J. Johna (228,9km).

Obr. 6. Hradiště Dobřejovice. Podle O. Chvojky, J. Johna a T. Šálkové.

Obr. 7. Hradiště Litoradlice. Podle O. Chvojky a P. Zavřela (217,8km).

tenkých proužků z organického materiálu připomínající trávu. Důležitým přispěvkem k časovému určení žeber byla provedená radiokarbonová analýza torza organického provázku. Po kalibraci bylo získáno časové rozpětí 1775-1631 před Kristem, což bylo vůbec první datum získané z tohoto typu artefaktu.⁴⁴

218 km - Hradiště v poloze Hrad nedaleko Litoradlic se nachází na široké ostrožně, která je tvořena řekou Vltavou a potokem Hradní strouha. Vyjma přístupové cesty z jihovýchodu tvoří okraje ostrožny strmé svahy. Mohutnou fortifikaci tvoří trojice valů a je zachována především na přístupové straně, ale částečně pokračuje i na severní a východní straně. Ohrazená plocha má plochu 2,8 ha. Doloženo je osídlení pozdně halštatské a raně středověké, kdy nejspíše byla zbudována současná destruovaná fortifikace. Nález jehlice s kulovitou šikmo provrtanou hlavicí v areálu hradiště však dokládá aktivitu i v závěrečném úseku starší doby bronzové (obr. 4:3; 7).⁴⁵ V blízkém zázemí polohy hradiště na katastrech obcí Litoradlice a Jaroslavice se nachází hned čtyři známá mohylová pohřebiště s pohřby ze starší doby bronzové. Na levém břehu Vltavy v poloze Ve struhách byl nalezen depot 25 hriven, které byly snad uloženy v mohyle.⁴⁶

216,2 km - Na okraji terasového stupně jižně od v té době budované přehrady Hněvkovice byly v roce 1989 na odkrytém terénu zachyceny stopy kulturní vrstvy a několik střeptů ze starší doby bronzové. Další současné nálezy byly zachyceny nedaleko od této polohy.⁴⁷

210 km - V Týně nad Vltavou se během stavebních činností narazilo dvakrát na pozůstatky snad sídliště ze sledovaného období. V bývalé zahradě domu v Ruské ulici čp. 61 byla v roce 1985 na staveništi bytovek nalezena keramika ze starší až střední doby bronzové. O dva roky později byla ve výkopu kolektoru podél západního líce fary zdokumentována kulturní vrstva s nálezy ze starší doby bronzové.⁴⁸ V Obecním lese se pak nachází mohylové pohřebiště minimálně s jednou mohylou ze starší doby bronzové, která byla odborně prozkoumána.⁴⁹

208,3 km - Sem jsou lokalizovány různé průběžně se objevující a odstraňované velké kameny. V roce 1675 zde ztroskotala loď a 12 beček soli se potopilo.⁵⁰

206,9 km - Na soutoku Vltavy s Lužnicí v poloze Pod Novým dvorem se nacházela jedna z nejpozoruhodnějších lokalit nejen v kontextu sledovaného časového úseku, ale i z celého jihočeského pravěku. Během dlouhodobého archeologického záchranného výzkumu plzeňské expozitury archeologického ústavu v letech 1981-1988 bylo odkryto rozsáhlé sídliště především ze starší doby bronzové (údajně zjištěno několik fází) s mnoha unikátními nálezy včetně dokladů importů i z Karpatské kotliny. Lokalita je interpretována jako obchodní faktorie. S ohledem na téma této práce je zajímavý údajný objekt kamenné konstrukce s nálezy keramických plastik, hliněných idolů a dalších předmětů interpretovaný jako objekt kultu pro zajištění bezpečné plavbě na Vltavě. Na opačném břehu Lužnice se nalezla dílna na výrobu hrubé kamenné industrie. Na druhé straně Vltavy se zase nacházelo hradiště Týn nad Vltavou - Sv. Anna s mohutným valem (obr. 4:4; 8), které bylo současné se sídlištěm v Hostech. V blízkém okolí soutoku je známo ještě několik současných mohylových pohřebišť a nálezů depotů bronzů.⁵¹

204,7 km - Na akropoli tvořené řekou Vltavou a potokem Karlovka pramenícím v Píseckých horách se nachází další hradiště Všemyslice - Kozí vrch. Skládá se z nevelké akropole, která se nachází na špičce ostrožny spadající k soutoku. Od předhradí ji odděluje půlkruhový příkop. Velmi malá plocha akropole je nejspíše důvodem existence opevněného předhradí, které je tvořeno plošinou, ohrazenou na jižní straně zachovalým valem. Na západní i východní straně předhradí vymezuje terénní hrana. Celková využitelná plocha hradiště (bez příkrých svahů a fortifikace) je zhruba 0,2 ha. Společně s hradištěm u Vrcovic se jedná o jediné hradiště v jižních Čechách (ale i v širší oblasti), která byla využita pouze na přelomu starší a střední doby bronzové, což je doloženo rozbořem keramického materiálu, ale také radiokarbonovými daty. Archeologický multidisciplinární výzkum poskytl prameny k rekonstrukci přírodního prostředí, výživy obyvatel hradiště, ale i odhale-

50) SCHEUFLEER - ŠOLC, *Topografie...*, s. 157.

51) Antonín BENEŠ, *Pravěká osada z doby bronzové na soutoku Lužnice a Vltavy. Předstihový archeologický výzkum v Hostech 1981 - 1983*. Týn nad Vltavou 1984; týž, *An early bronze age settlement at Hosty and the expedition at the building of the nuclear power station at Temelín /S Bohemia/*, in: *Archaeology in Bohemia 1981-1985*, Praha 1986, s. 67-78; týž, *Vorgriffsausgrabungen auf der frühbronzezeitlichen Siedlung bei Hosty, Südböhmen*, in: *Archäologische Rettungstätigkeit in den Braunkohlengruben*. Symposium Most 1986, Praha 1987, s. 245-250; týž, *Sídlíště ze starší doby bronzové u Hostů, okres České Budějovice. Zpráva o předstihovém výzkumu za léta 1981-1985*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 5, 1988, s. 7-26; týž: *Hosty: die südböhmische frühbronzezeitliche Siedlung unter Teilnahme der karpatenländischen Kulturen*. *Præhistorica* 15, 1989, s. 227-232. Pavel BŘICHÁČEK, *Hosty (district of České Budějovice) - an Enclosed Settlement of the Early Bronze Age*. In: *Archaeology in Bohemia 1986-1990*. Praha 1991, s. 90-94; Ondřej CHVOJKA a kolektiv, *Hradiště na soutoku. Nové poznatky k opevněné výšinné lokalitě Týn nad Vltavou - U sv. Anny*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 99-115.

44) Ondřej CHVOJKA - Jiří HAVLICE, *Měděná žebra starší doby bronzové v jižních Čechách. Nové depoty z Přídolí, Purkarce a Chvalšín*, Památky archeologické C, s. 49-90.

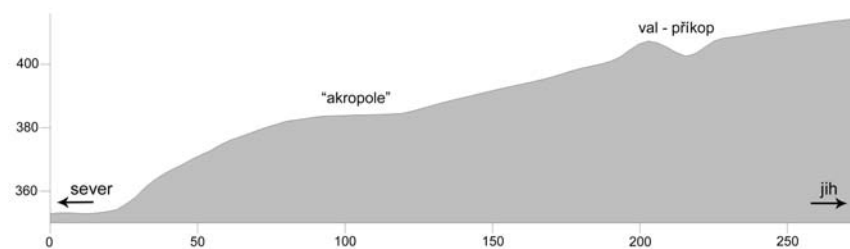
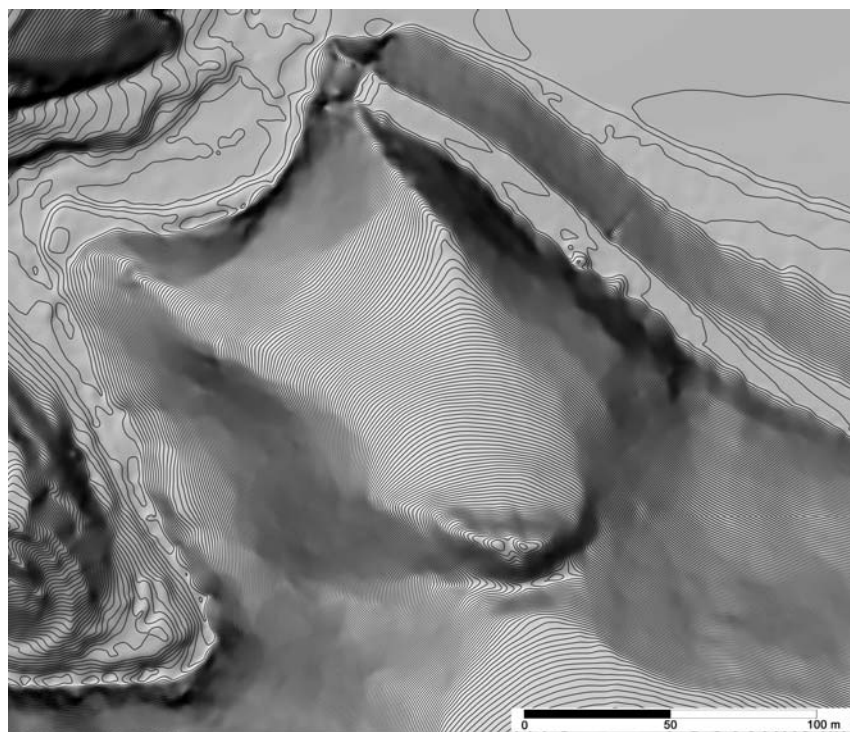
45) ČTVERÁK - LUTOVSKÝ - SLABINA - SMEJTEK, *Encyklopedie hradišť...*, s. 185-187; Ondřej CHVOJKA - Petr ZAVŘEL, *Příspěvek k dataci jihočeských hradišť u Litoradlic a u Kaplice*, Archeologie západních Čech 3, s. 44-49.

46) K mohylám: BENEŠ - MICHÁLEK - ZAVŘEL, *Archeologické nemovitě památky...*, s. 27-28, č. 7; s. 42, č. 57; s. 44, č. 67; s. 49, č. 57. K depotu: Václav MOUCHA, *Hortfunde der frühen Bronzezeit in Böhmen*. Praha 2005, s. 113-114.

47) Pavel BŘICHÁČEK, *Litoradlice, o. Březí, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1988/9. Praha 1992, s. 87, č. 293. Peter BRAUN, *Litoradlice, o. Březí, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1990-92, s. 187, č. 955 a 956.

48) Jiří FRÖHLICH, *Týn nad Vltavou, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1984-1985, Praha 1987, s. 215, č. 522a; Pavel BŘICHÁČEK, *Týn nad Vltavou, okr. České Budějovice*, Výzkumy v Čechách 1986-1987, Praha 1989, 206, č. 483.

49) BENEŠ - MICHÁLEK - ZAVŘEL 1999, *Archeologické nemovitě památky...*, s. 58-59, č. 123.

Obr. 8. Hradiště Týn nad Vltavou - Sv. Anna. Autor J. John (206,9 km).

ní charakteru využití akropole a předhradí (obr. 4:5; 9).⁵² Nedaleko proti proudu potoka se nachází další současné hradiště na Holém vrchu u Albrechtic nad Vltavou. Jedná se o jednoduché ostrožné hradiště s obloukovitým valem a vnějším příkopem. Vnitřní plocha hradiště má asi 0,2 ha. Byly odsud získány nálezy ze starší doby bronzové a z raného středověku (obr. 4:6).⁵³

199,2 km - Řeka zde byla původně zúžena dvěma skalami a proto zde byl velký proud. Mnoho velkých kamenů navíc způsobovalo víry, a proto se kvůli nim uvažovalo i o rozšíření koryta vysekáním do skály.⁵⁴

195 km - Uprostřed řeky se nacházely dva kameny, mezi nimiž se muselo proplovat. Byly nebezpečné, o čemž svědčila mnohá ztroskotání.⁵⁵

194,7 km - Hradiště Písecká Smoleč (viz výše; obr. 4:7).

190,8 km - Na ostrožně mezi Vltavou a potokem Kozínem v poloze U svatého Jana se nachází hradiště Chřešřovice, narušené kostelem a souvisejícím pohřebištěm. Má ledvinovitý půdorys a je přístupné po úzké šiji od jihu, kde byly tři valy dnes již rozvezené. Dvojice valů s příkopem je stále zachována na opačné straně lokality. Plocha hradiště je kolem 2 ha. Početné nálezy dokládají osídlení na přelomu starší a střední doby bronzové a v mladší době bronzové, v 11-12. století se zde pohřbívalo (obr. 4:8; 11).⁵⁶

189,6 km - Ústí Novosedlského a protějšího pravobřežního Velkého potoka. Sem je lokalizována velká výspa a pohyblivé kameny, které vytvářely nebezpečné víry, způsobující mnohá neštěstí.⁵⁷ Na okraji rovinatého terénu nad svahem do Novosedlského potoka zhruba 500 metrů východně od řeky Vltavy byl nalezen depot zlomků kovových nálezu, slitků původně uložených nejspíše v jedné keramické nádobě a snad zabalený do textilie, jejíž zbytky se zachovaly díky korozním procesům. Depot byl na základě typologického rozboru nálezu, ale i radiokarbonového datování (1540 - 1420 před Kristem) zařazen na počátek střední doby bronzové.⁵⁸

52) Jiří FRÖHLICH, *Neznámé pravěké hradiště*, Výběr 14, 1977, s. 65; Daniel HLÁSEK a kolektiv, *Hradiště „Kozí vrch“ u Všemyslic, okr. České Budějovice*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 27, 2014, s. 51-67; ůž, *Všemyslice - Kozí vrch. Nové poznatky o hradišti z počátku střední doby bronzové, výsledky multidisciplinárního výzkumu*, Archeologie západních Čech 9, 2015, s. 96-121.

53) Jiří HAVLICE, *Příspěvek k datování hradiště Holý vrch u Albrechtic nad Vltavou na Vltavotýnsku*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 17, 2004, s. 53-63.

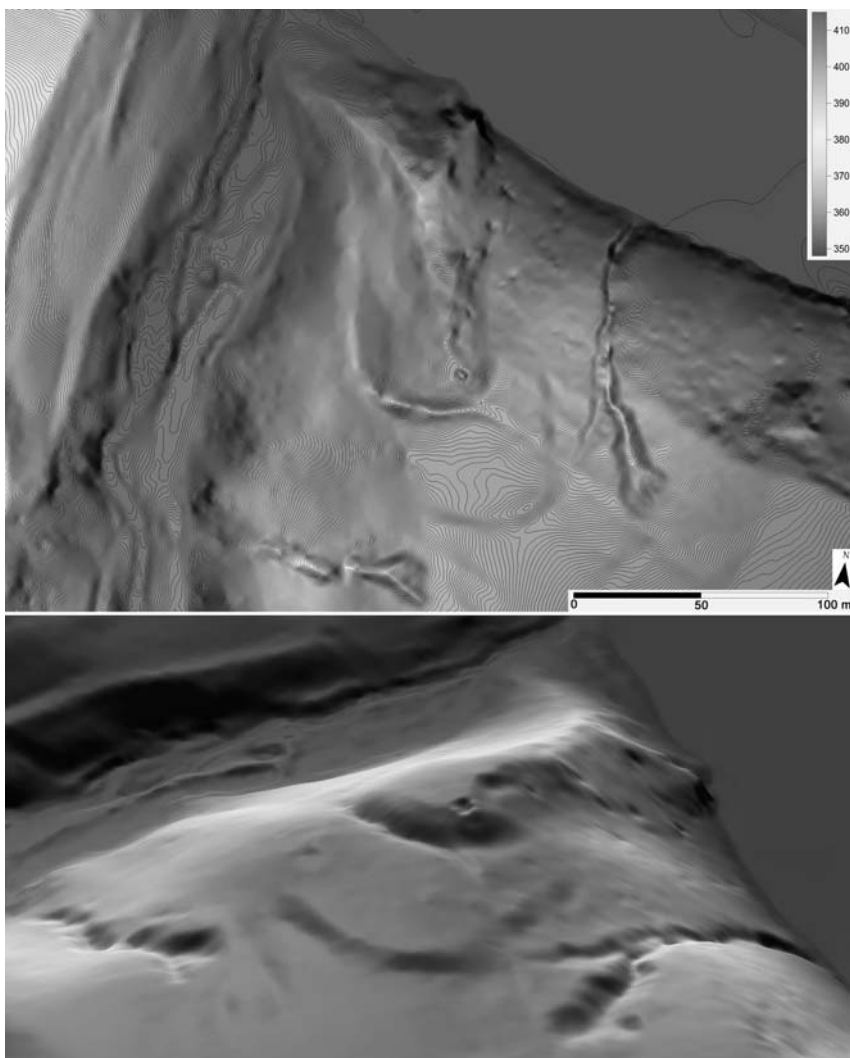
54) SCHEUFLEER - ŠOLC, *Topografie...*, s. 157.

55) O.c., s. 158.

56) Jiří FRÖHLICH: *Chřešřovice, okr. Písek*, Výzkumy v Čechách 1971, 1975, s. 53-54, č. 68; Jan MICHÁLEK, *Chřešřovice, okr. Písek*, Výzkumy v Čechách 1976-77, 1981, s. 50-51, č. 146; FRÖHLICH, *Písecko...*, s. 46-47.

57) SCHEUFLEER - ŠOLC, *Topografie...*, s. 158.

58) Jiří FRÖHLICH a kolektiv, *Kovové depoty z doby bronzové v zázemí hradiště u Chřešřovic na Písecku*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 29, s. 120-128.

Obr. 9. Hradiště Všemyslice - Kozí vrch. Autor J. John (204,7km).

Obr. 10. Hladná u Vltavotýna. Autor Antonín Levý (200,8km).

185km - Vilém z Glouchova, který se v roce 1791 zúčastnil komise ke „shlednutí překážek na Vltavě“ píše, že odsud od Saníku až po žďákovský jez je nejhorší jízda z celé Vltavy. Níže po proudu byl také nebezpečný kámen „Homolka“.⁵⁹

181,7km - Dnes již částečně zatopená obec Červená, pod jejímž, později částečně přeneseným, kostelem se nacházely „přerostlé“, velmi nebezpečné balvany (obr. 12).

177,5km - Ústí Kučerského potoka. Nad potokem na mírném jihozápadním svahu v lese Braník nad řekou Vltavou byl nalezen depot 60 žeber uložených v mělké jamce.⁶⁰

175km - Kámen zvaný „Solnař“, na němž často ztroskotávaly solné lodě.⁶¹

173,2km - Soutok Vltavy s Otavou. Na ostrožně na místě dnešního středověkého hradu Zvíkova se nachází bohatá pravěká polykulturní lokalita osídlená v podstatě ve všech obdobích jihočeského pravěku včetně fáze přelomu starší a střední doby bronzové. Lokalita disponuje i zbytky blíže nedatované fortifikace. Jedná se o strategickou polohu kontrolující cestu z obou řek (obr. 4:9; 13).⁶²

168,9km - Mnoho nebezpečných kamenů zde bylo registrováno.⁶³

59) SCHEUFLE - ŠOLC, *Topografie...*, s. 158.

60) Ondřej CHVOJKA - Petr MENSÍK, *Nové nálezy žeber ze starší doby bronzové z jižních Čech*, *Studia archaeologica Brunensia* 19/1, 2014, s. 100, č. 6.

61) SCHEUFLE - ŠOLC, *Topografie...*, s. 159.

62) Souhrnně FRÖHLICH, *Písecko...*, s. 232-233.

63) SCHEUFLE - ŠOLC, *Topografie...*, s. 159-160.

Obr. 11. Pohled na říční údolí u Chřešovic. Na levém břehu na skále s kostelem se nacházelo hradíště. 1804. Autor Ferdinand Runk (190,8 km).

Obr. 12. Červená. Autor Antonín Levý (182 km).

Obr. 13. Zvíkov. Autor Jan Koula (173,8 km).

163 km - Žďákovský jez, zde končila nebezpečná plavba (viz výše).

160,8 km - Na dominantním strategickém místě současného zámku Orlík se dle nálezů keramiky ze starší doby bronzové ze zámeckého příkopu nacházelo sídliště z této doby. Přímo pod zámkem ležel kámen „Huňák“, který byl nebezpečný za nízkého stavu vody (obr. 4:10; 14).⁶⁴

Tím naše putování po Vltavě končí. Nálezy starší doby bronzové z Příbramska jsou stále poměrně skoupé, což však může být způsobeno i menší intenzitou terénního výzkumu.⁶⁵ Z uvedeného přehledu je zřejmé, že přestože archeologie zachycuje pouze blíže nespecifikované torzo minulosti, máme již poměrně velmi mnoho dokladů o úzké vazbě osídlení z počátku doby bronzové a řeky Vltavy. Zvláště nápadná jsou vý-

64) Pavel BŘICHÁČEK, P.: *Orlík n. Vlt.* Nepublikované hlášení uloženo v archivu Archeologického ústavu AV ČR pod č. j. 3651/89, 1989; FRÖHLICH, Pisecko., s. 109. SCHEUFLEER - ŠOLC, Topografie., s. 160.

65) Srov. Rostislav KORENÝ, *Starší doba bronzová na Příbramsku. Nové poznatky k osídlení regionu a poznámky k sedlovitým sekerám z území Čech*, Archeologické výzkumy v jižních Čechách 21, 2008, s. 79-95.

Obr. 14. Pohled na Orlík, po 1808. Autor Ferdinand Runk (160,8 km).

šinná sídliště bezprostředně související s řekou, minimálně některá zcela jistě opevněná, kterých dnes již známe ze sledovaného úseku celkem 8. Pro srovnání: plaveckých hospod bylo na stejném úseku registrováno 16, vazišť vorů dokonce 30.⁶⁶ Pokud loďná doprava v době bronzové na Vltavě skutečně fungovala, byla by nezbytná skupina lidí, která by tuto plavbu organizovala. Jednalo by se o místní jedince s dokonalou znalostí toku, kteří by byli zárukou bezpečnosti přepravovaných lidí či komodit. Osoby, které by udržovaly tok splavný či se podílely na plavbě proti proudu a pod.⁶⁷ Z tohoto pohledu nemusí být zcela náhodný úzký vztah nebezpečných míst na řece a zjištěných sídel doby bronzové. Zaručený chod takové společnosti předpokládá určitou vyvinutou míru společenské organizace, která byla mimo jiné nezbytná i pro budování zdejších fortifikací hradišť, které mohly sloužit jako správní centra zaručující plynulý chod dopravy a obchodu. Snad právě po „lidech od vody“ zůstalo těch několik keramických střepů, nalezených na svazích jedné ostrožny u Písecké Smolče.

66) SCHEUFLE - ŠOLC, *Topografie...*, s. 156-160.

67) Takto uvažuje Vladimír Salač o příslušnících podmokelské skupiny, která měla organizovat především vodní transport po Labi mezi severními Čechami a Saskem viz SALAČ, *Význam Labe...*, s. 485.

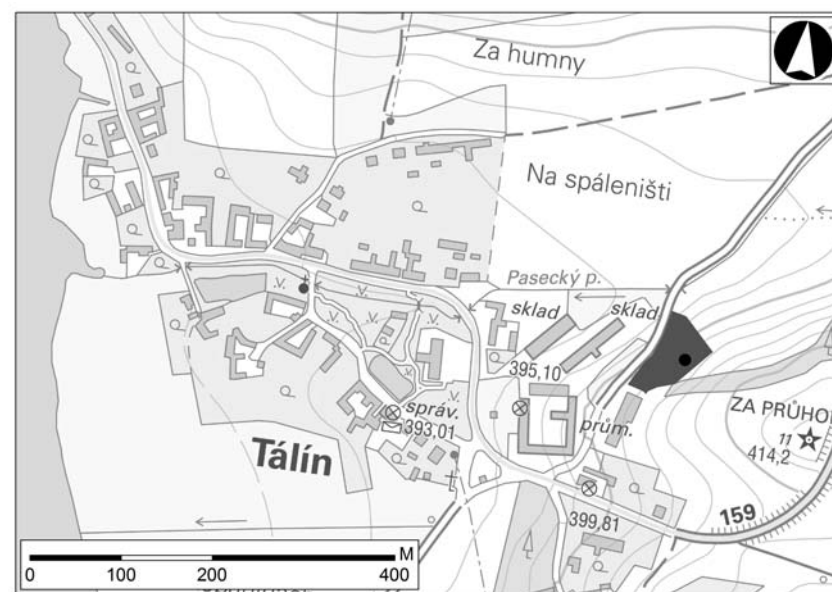
Tomáš Hiltcher - Jaroslav Jiřík - Jan Novák - Tereza Šálková

NÁLEZ PYROTECHNICKÉHO ZAŘÍZENÍ ZE 13. STOLETÍ (?) NA KATASTRU OBCE TÁLÍN

V lednu roku 2016 na katastrálním území obce Tálín probíhal záchranný archeologický výzkum, díky kterému se podařilo objevit a prozkoumat torzo pyrotechnického zařízení.

Popis nálezové situace

V rámci záchranného archeologického výzkumu, vyvolaného terénními úpravami pro stavbu skladovacího objektu, byla sledována skrývka ornice v ploše přibližně 2000 m² (PPČ 241/3 a 241/18). Stavba byla lokalizována v severozápadním svahu vršku Za Průhonem (414 m. n. m). Vzhledem k vysoké míře eroze v rámci šetřené plochy téměř nedošlo k zachování intaktních archeologických situací a archeologické nálezy pochází především z povrchových sběrů v úrovni ornice. Jedinou výjimku představoval objekt 1, jehož spodní část byla zahloubena do skalního podloží.

Mapa 1: Lokalizace skrývky a objektu 1.

Přírodní podmínky

Šetřené území se nachází v okrsku Kestřanské pánve, který náleží do celku Budějovické pánve, v bezprostřední blízkosti ze severu potom navazuje okrsek Mehelnické vrchoviny, jenž je součástí Tábořské pahorkatiny¹. Z makroklimatického hlediska náleží do oblasti MT11, která je nejteplejší oblastí v rámci jihočeského regionu a vyznačuje se celkově nižším podílem srážek². Významným faktorem pro lokální mikroklima je expozice naleziště v severozápadním svahu (cca 401 m. n. m). Půdní podloží zde představují pseudogleje, tvořené terciárními jílovitopísčnými a písčitojílovitými substráty³ a přirozená potenciální vegetace je definována jako biková doubrava a olšina.⁴ Plocha byla dlouhodobě využívána k orebnému zemědělství.

Povrchové sběry

Povrchovými sběry byl na zkoumané ploše získán soubor celkem 29 zlomků keramických nádob⁵. Nejvyšší koncentrace byla zjištěna v severozápadní části pozemkové parcely 241/18. Ve většině se jednalo o atypické zlomky těl nádob. V pěti případech šlo o zlomky okrajů a u jednoho exempláře byla přítomna výzdoba v podobě svislého hřebenování. U šesti zlomků se jednalo o grafitovou keramiku.

Objekt 1

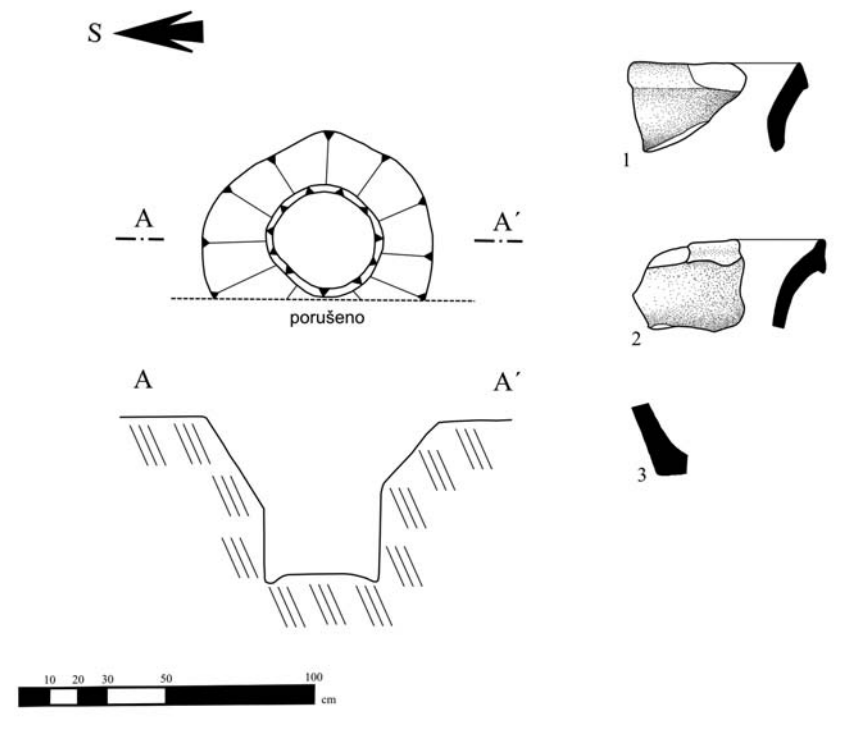
Jednalo se o jámu kruhového půdorysu, kdy se její horní polovina kónicky zužovala do spodní části válcovitého tvaru. Tento přechod nebyl zcela pravidelný a v severní části objektu k němu docházelo horizontálně níže než v jižní. Dno bylo mírně konkávního tvaru se zřetelnou rýhou po jeho obvodu. Celý objekt byl vtesán do skalního podloží, bylo tedy možné sledovat jeho absolutní rozměry. Průměr v nejvyšší zachované části objektu dosahoval 78 cm, dno bylo široké 40 cm.⁶

Ve vrchních partiích stěn objektu byla vizuálně rozpoznatelná přeměna v důsledku působení žárů. Výplň objektu obsahovala celkem čtyři keramické zlomky pocházející ze čtyř různých nádob. Ve dvou případech se jednalo o zlomky okrajových částí nádob. Dále byly získány dva kusy strusky.

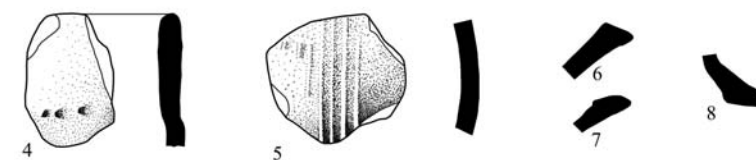
Seznam nálezů⁷:

1x zlomek okraje keramické nádoby hrncovitého tvaru. Okraj svisle seříznutý, nahoru vytažený vespod prožlabený. (obr. 1-2)

Objekt č. 1

Povrchové sběry

Obr. 1: Objekt 1 a výběr z nálezů zlomků keramických nádob.

1) Jaromír DEMEK - Petr MAKOVČIN, *Zeměpisný lexikon ČR: Hory a nížiny*, Brno 2006, s. 449.

2) Evžen Quitt, *Klimatické oblasti Československa*, Brno 1971.

3) Jan NĚMEČEK - Zuzana LÉROVÁ, *Klasifikace půdních typů podle TKSP a WRB*, dostupné na: <http://geoportal.gov.cz>, Praha 2009.

4) Zdeňka NEUHASLOVÁ - Jaroslav MORAVEC a kol., *Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky - Map of Potential natural vegetation of the Czech Republic*. - 1 map. color., ed. Kartografie, dostupné na: <http://geoportal.gov.cz>, Praha 1997.

5) Uloženo pod Inv. č. A21220 - A21233.

6) Obr. 1.

7) Uloženo pod Inv. č. A21219.

1x zlomek okraje keramické nádoby hrncovitého tvaru s příměsí grafitu. Okraj svislý, vně vykloněný nahoru se zužující. (obr. 1-1)

1x zlomek dna keramické nádoby s příměsí grafitu. (obr. 1-3)

1x zlomek těla keramické nádoby.

2x struska.

Měření magnetické susceptibility

Vzhledem k pozorovatelným změnám horniny, která tvořila stěny objektu, bylo přistoupeno k měření magnetické susceptibility pomocí přenosného zařízení „Magnetic Susceptibility Meter SM 20“. Analyzována byla severní stěna objektu, přičemž první měření (MS1) bylo učiněno na horní hraně objektu, další probíhala po 10 cm délky profilu stěny. Měření bylo třikrát opakováno a zohledněna byla pouze střední naměřená hodnota. Kontrolní měření bylo provedeno na okryté začištěné hornině cca 2 m jižně od objektu 1.⁸

Prvková analýza strusky

Jeden ze dvou kusů strusky získaných z výplně Objektu 1 byl podroben spektrální analýze, kterou provedl J. John z Jihočeské univerzity pomocí ručního analyzátoru Niton XL2 GOLDD. Prvková analýza ukázala vysoký obsah Fe (40,3 %), přičemž ostatní kovové prvky byly přítomny v zanedbatelném množství.⁹

Archeobotanické analýzy

Z výplně objektu byly odebrány celkem dva vzorky pro archeobotanické analýzy, a to ze dvou mechanických vrstev (m. v. 1: 0 - 40 cm a m. v. 2: 40 - 50 cm). Ty byly následně plaveny flotační metodou na plavícím zařízení typu Ankara na síť o velikosti oka 0,25 mm.

Vzhledem k tomu že v daném prostředí nelze předpokládat dochování nezhulnatělých částí rostlin, byly předmětem analýzy rostlinných makrozbytků pouze zuhelnatělá semena a plody rostlin. Rostlinné makrozbytky byly determinovány na základě pozorování jejich morfologie a její komparací se základní literaturou¹⁰ a srovnávací sbírkou. Ve vzorku z m. v. 1 bylo učiněno celkem 6 určení, kdy byly zastoupeny celkem čtyři druhy (*Carpinus* sp., *Triticum aestivum*, *Poaceae* sp. a cf. *Corylus* sp.). Vzorek m. v. 2 byl zcela negativní.

Zuhelnatělé zbytky dřev byly podstoupeny antrakologické analýze. Jednotlivé zlomky byly lámány (příčný lom) a prohlíženy stereomikroskopem o zvětšení 40x na příčném lomu. Dále byl na plastelině pomocí žiletky vytvořen podélný a tan-

genciální lom, který byl prohlížen mikroskopem při zvětšení do 250x. Nalezené anatomické struktury byly porovnávány se snímky v mikroskopickém atlasu dřev.¹¹ Celkově bylo provedeno 232 určení uhlíků. Bylo determinováno 6 druhů dřevin (*Pinus sylvestris*, *Quercus* sp., *Picea abies*, *Tilia* sp., *Salix* *Populus*, *Betula* sp.).¹²

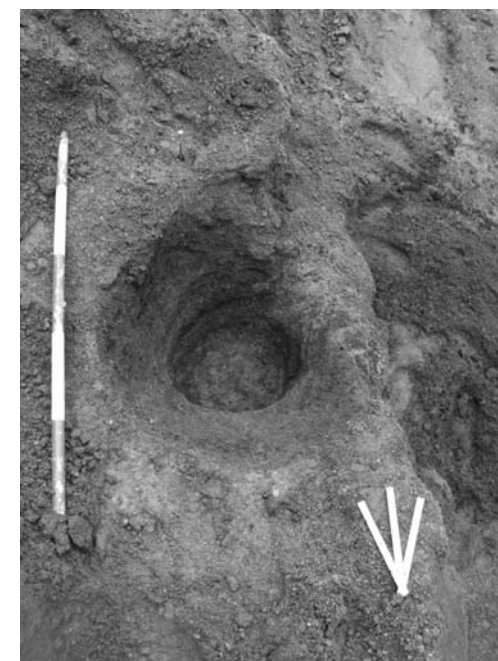
Datace

Soubor keramických zlomků získaný z výplně Objektu 1 nelze vzhledem k jeho početnosti a absenci výzdobných prvků naprosto spolehlivě datovat. Na základě morfologie okrajových částí nádob soubor náleží do období přechodu raného a vrcholného středověku.¹³

Blíže nespecifikovanou lidskou aktivitu v době laténské v prostoru výzkumu dokládá nález zlomku grafitové keramiky opatřený svislým hřebenováním. Tato specifická forma výzdoby se na našem území objevuje od stupně LT B s optimem ve stupních LT C - LT D.¹⁴

Interpretace

Vizuální pozorování i následná měření magnetické susceptibility prokázala změny horniny tvořící podloží objektu v důsledku působení žáru. Vzhledem k přítomnosti strusky s vysokým obsahem Fe se lze domnívat, že v rámci objektu docházelo k úpravě železa, nebo pravděpodobněji jeho rud.

Obr. 2. Objekt 1

11) Fritz H. SCHWEINGRUBER, *Microscopic Wood Anatomy; Structural variability of stems and twigs in recent and subfossil woods from Central Europe*. Birmensdorf, Eidgenössische 1990.

12) Viz Tab. 3.

13) Identické profilace okrajů se v regionu objevují v souborech autory výzkumů datovaných do 13. století např. z Topélce (13-1,2; 14-5) a Putimi II (23-3,6; 24,1). Jiří FRÖHLICH - Jaroslav JIŘÍK - Martin PTÁK, *Nové archeologické doklady vesnického osídlení na Písecku ve 13. století*, Archeologie ve středních Čechách 11/2, Praha 2011, str. 577-598.

14) Natalie VENCLOVÁ (ed.) et al., *Archeologie pravěkých Čech - svazek 7/Doba laténská*, Praha 2008, str. 100.

8) Viz Tab. 1.

9) Viz Tab. 2.

10) Anna L. ANDERBERG, *Atlas of seeds and small fruits of Northwest-European plant species with morphological descriptions*. Part 4 Resedaceae - Umbeliferae, Stockholm 1994.

MS1	MS2	MS3	MS4	MS5	MS6	Kontrolní
0,141	0,184	0,191	0,112	0,088	0,069	0,079

Tab. 1: Střední hodnoty magnetické susceptibility.

Prvek	Fe	Fe Error	Mn	Mn Error	Ti	Ti Error	Al	Al Error	Ba
%	49,307	1,705	0,118	0,023	0,117	0,044	6,237	0,812	0,093
Prvek	Ba Error	Ba	Ba Error	Ca	Ca Error	K	K Error	K Error	P
%	0,021	33,665	2,372	3,72	0,174	0,324	0,032	0,032	0,464
Prvek	P Error	Si	Si Error	Cl	Cl Error	S	S Error	Mg	Mg Error
%	0,03	3,809	0,16	0,097	0,007	0,035	0,008	1,948	1,409

Tab. 2: Prvková analýza

	<i>Pinus</i>	<i>Quercus</i>	<i>Picea</i>	<i>Tilia</i>	<i>Salix/Populus</i>	<i>Betula</i>
m. v. 1	64	32	12	4	2	1
m. v. 2	106		11			

Tab. 3: Antrakologická analýza.

Přestože ve výplni objektu nebyly rozeznatelné žádné stratigrafické vrstvy, archeobotanické analýzy dvou mechanických vrstev doložily existenci minimálně dvou různých výplní. Mechanická vrstva m. v. 1 obsahovala drobnou příměs pěstovaných (*Triticum aestivum*) a potenciálně sbíraných (cf. *Corylus* sp) rostlin. Vrstva m. v. 2 byla zcela negativní. Zajímavější výsledek pak přinesl rozbor zuhelnatělých zbytků dřev. Výsledky antrakologické analýzy ukazují výraznou odlišnost v zastoupení dřevin v jednotlivých vzorcích. Vzorek odebraný ze dna objektu jasně dokládá selektivní výběr palivového dřeva. Byly zjištěny pouze jehličnaté dřeviny a výraznou dominantou byla borovice lesní (*Pinus sylvestris*, procentické zastoupení ve vzorku 90,6%) s příměsí smrku ztepilého (*Picea abies*, procentické zastoupení ve vzorku 9,4%). Naopak druhová skladba vzorku pocházejícího z výplně objektu dokládá běžné palivové dříví, které víceméně odpovídá dřevinné skladbě v blízkém okolí.

Mechanická vrstva 2 pravděpodobně představuje intaktní výplň, jako pozůstatek tepelného zpracování železa. Mechanická vrstva 1 byla nejspíše ovlivněna příměsí kulturní vrstvy, která se v okolí objektu nacházela v průběhu procesu jeho zaplňování.

Závěr

Torzovité zachování objektu i komponenty do níž náležel, nám nedovoluje jeho bližší vyhodnocení. V regionálním měřítku se ovšem jedná o jeden z prvních přímých

dokladů zpracování železa ve venkovském prostředí pro 13. století. Zajímavou informací přinesl antrakologický rozbor spodní úrovně výplně objektu, na jehož základě lze předpokládat selektivní výběr palivového dříví pro úpravu železných rud. Tento výběr zahrnuje pouze jehličnaté dřeviny s výraznou dominancí borovice lesní.

Jan Adámek

VYSOKÁ HORA

Další kapitola píseckého místopisu 16. století

Dnešní poněkud nejasné pojmenování „Putimská vysoká“ označuje návrší, ležící jihojihozápadním směrem od historického jádra města Písku. Návrší, které bývalo pravděpodobně vnímáno jako jeden celek, završují dva vrcholy, oddělené velmi mělkým sedlem. K centru města bližší vrcholek Nad Cihelnou má nadmořskou výšku 417 m, vzdálenější vrcholek Na Vysoké 414 m. Jeho jméno je také nejvýraznější stopou pojmenování nejméně pozdně středověkého původu, které znělo Vysoká hora. Název je nepatřičný jen zdánlivě, neboť při pohledu od Putimské brány návrší vytváří převýšený jihozápadní horizont, jak je to zčásti patrné ještě dnes.

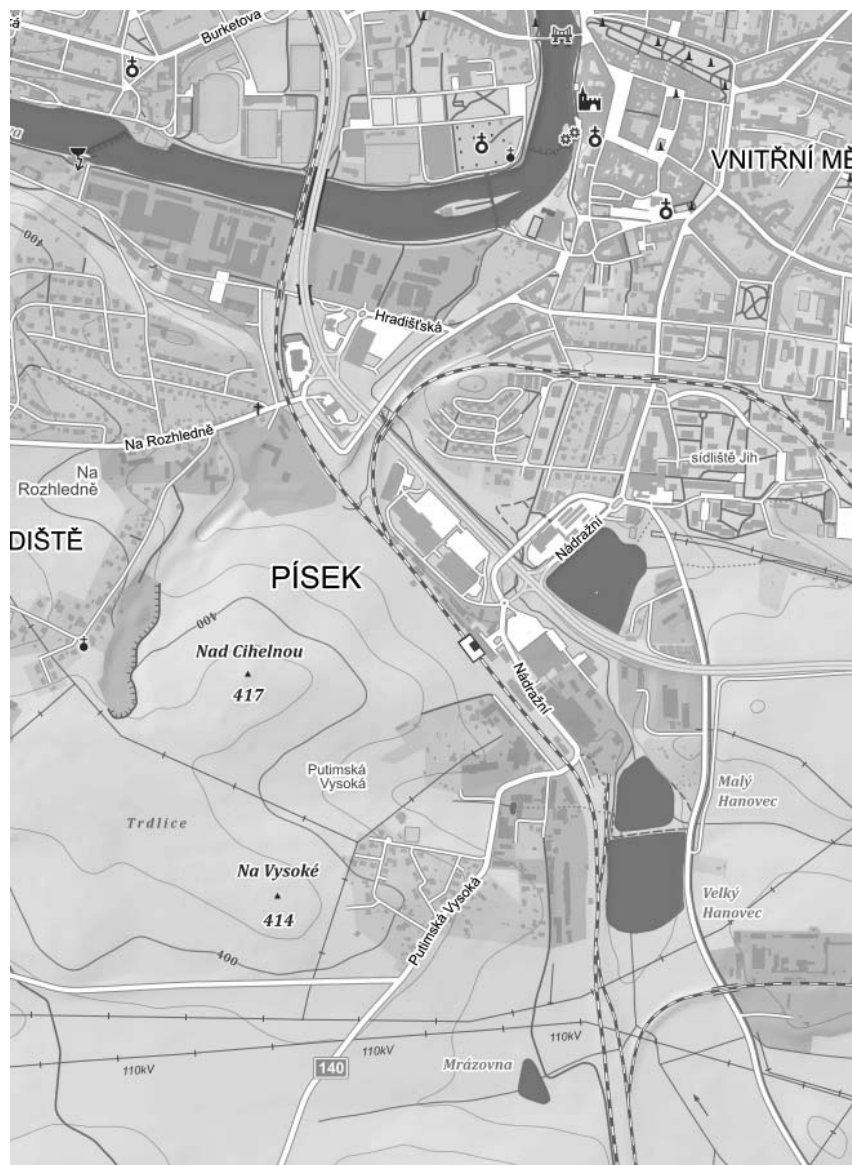
Ve středověkém období se sice tím směrem neutvořilo příliš rozsáhlé předměstí, ale pozvolné svahy kopce byly příznivé pro hospodaření Píseckých. Zprávy o změnách vlastnických vztahů k jejich zdejšími pozemkům jsou také jediným zdrojem informací pro pojmenování v 16. století.

Z pojmenování postupně vymizelo slovo „hora“ a současné pojmenování vrcholu „Na vysoké“ kromě již zmíněného pomístního názvu, dalo jméno také hlavní ulici „Putimská vysoká“, kterou prochází komunikace na Smrkovice, resp. na Putim. Na katastrální mapě z roku 1837 však zjišťujeme, že právě zmíněné pojmenování nemá příliš dlouhou tradici, neboť zde čteme „Smrkovická vysoká“, které však bez znalosti souvislostí působí taktéž podivně a nejasně.¹

Poprvé se v pramenech s Vysokou horou setkáváme v nejstarší písecké městské knize, v nedatovaném zápisu, jež však můžeme s vysokou pravděpodobností vztáhnout k roku 1504.² Zápis obsahuje rozhodčí výrok písecké městské rady ve sporu o dědinu mezi Václavem, synem nebožtíka Jana Feny, na straně jedné a Jakubem Ramským a jeho manželkou Kateřinou na straně druhé. Jakub Ramský s manželkou vypověděli, že dědina byla koupena od Ondry Mikšova ze Smrkovic „na Vysocze

1) Situace v novověkých pojmenováních je však ještě složitější. Josef Pažout ve své práci *Okolí Písku. Geognostický nástin*, vydané někdy ve třetí čtvrtině 19. století, používá totiž obě pojmenování současně, ale pro různé lokality, zde zvl. na s. 8a. Smrkovickou vysokou rozumí stejná místa jako katastrální mapa (viz na s. 12b), co míní Putimskou vysokou není jasné.

2) V pátek po svátku sv. Petra v okovech (zde *ex vinculis sancti Petri*), tedy 2. srpna; SOkA Písek, fond Archiv města Písek, Staré knihy pamětní, sig. Kn 1, fol. 39r.

Obr. 1: Současná situace pojednávané oblasti ve vztahu k historickému jádru města Písku na současné turistické mapě. Reprodukováno podle: mapy.cz/turisticka

horze“ po nebožtíkovi Janovi Fenovi, manželovi uvedené Kateřiny a otci jmenovaného Václava Feny. Ramskému připadla po rozdělení část této dědiny. Jeho potomek (vnuk?) Martin Ramský, svoji zdejší držbu rozšířil, když tu 24. II. 1539 od vdovy po Jírovi formanovi koupil „dědinu na Vysoké hoře“.³ Zanedlouho poté ji však z neznámých důvodů postoupil Václavovi Tůmovic.⁴

Již někdy před rokem 1539 prodala Anna, dcera zemřelého Mikuláše Czelmana Janovi Trčkovici „louku ... ležící pod Vysokou horou“ za 80 kop míšenských grošů; zaplacení celé kupní ceny dosvědčila, ležící nemocná, 12. června onoho roku 1539.⁵

V témže roce, dne 1. prosince, koupil Václav Tuček od Jana Dejmalu za 29 kop míšenských „dědinu ležící na Vysoké hoře mezi dědinou Kateřiny Celmanovy a Kouby Jišovic“,⁶ kterou pak jeho potomci drželi snad ještě roku 1599, kdy je v závěti Víta Kazatelíka na Vysoké hoře zmíněna dědina Na Tučkovně.⁷

V roce 1544, v pondělí před sv. Sixtem (tedy pravděpodobně 4. srpna) prodal Václav Fína Anně Filipové „dědinu a louku při tom, ležící na Vysoké hoře a pod Vysokou horou“ za 58 kop míšenských.⁸ Když pak před rokem 1560 zemřel Kateřinin manžel, dědila po něm se synem Janem mimo jiné „dědiny na Vysoké hoře a louky pod týmiž dědinami“.⁹ Rozdělení pozemků bylo tehdy vyznačeno mezníky. Víme, že část onoho pozemku ležela „pod cestou smrkovskou“.¹⁰ Díl z pozemků pak Anna Filipová, jejíž syn byl již po smrti, odkázala roku 1560 krejčímu Šebestiánovi.¹¹ Ten se však zadlužil, a když byl posmrtně v roce 1571 dělen jeho majetek, aby mohly být uspokojeny nároky věřitelů, rozdělil Jan Hána, jakožto největší z věřitelů, mimo jiné „dědinu ležící na Vysoké hoře“.¹² Zmíněno je také dělení louky „ležící při potoku v Šarlatu“, tedy kolem Mehelnického potoka v úseku pod Hánoveckými rybníky.¹³

3) SOKA Písek, fond Archiv města Písek, Kniha trhová, sig. Kn 5 (dále jen KT), fol. D 9v.

4) Tamtéž.

5) KT, fol. D 8. Šlo o louku „ležící vedle louky pana Jana Duchkovice z jedné a vedle louky Jana Tomana ze strany druhé pod Vysokou horou“.

6) KT, fol. F 1v.

7) SOKA Písek, fond Archiv města Písek, Kniha barvy kaštanové neboli Kniha úmluv městských, sign. Kn 6, fol. 140r-142r.

8) KT, fol. M 6.

9) KT, fol. W 60.

10) Tedy snad dnešní silnicí, směřující ke Smrkovicím východně od Hánoveckých rybníků.

11) KT, fol. W 60.

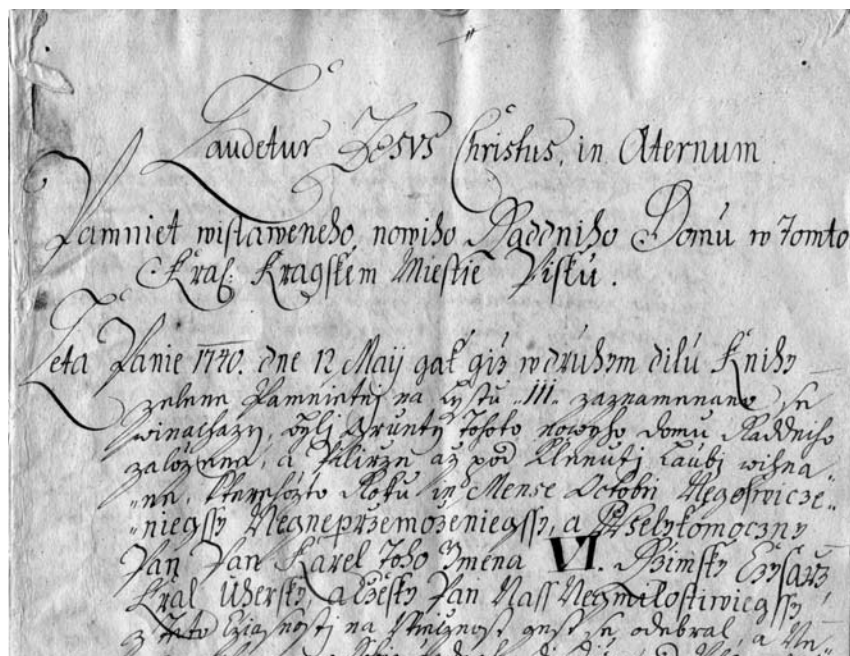
12) KT, fol. Z 55.

13) Jde tedy o první doklad pojmenování oblasti, které převzal zde založený Šarlatský rybník - vzájemná chronologie není ovšem jasná.

PAMĚTNÍ SPIS Z VĚŽE PÍSECKÉ RADNICE O UDÁLOSTECH LET 1740-1765 S DODATKY ZA ROKY 1788 A 1847

Rozbor a edice pramene

Spis s titulem „Paměť vystavěného nového raddního domu v tomto král. krajském městě Písku“, jehož edice je zde předkládána, byl vyhotoven v písecké městské kanceláři v roce 1765.¹ Má podobu sešitu o šířce 22,5 cm a výšce 36,5 cm, který původně tvořilo osm listů z hrubozrného papíru bez filigránů. Podle zřetelných stop po přehybech býval tento sešit dříve ještě složen do menšího obdélníkového tvaru o rozměrech 12 cm x 16 cm. Spis je sepsán pěknou češtinou, objevují se v něm i latinské a německé výrazy (obr. 1).

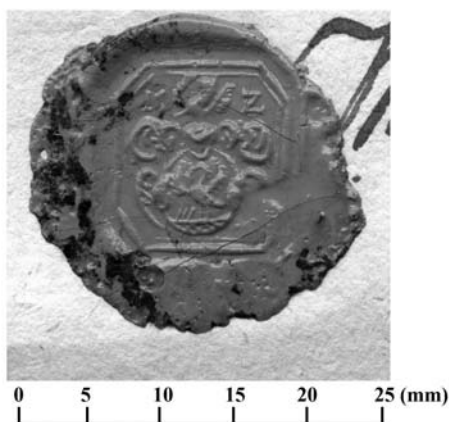
Obr. 1: Úvodní věty pamětního spisu z roku 1765 sepsaného píseckým kancelistou Matějem Václavem Zátkou. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322

1) Spis je dnes uložen ve Státním okresním archivu (dále SOKA) Písek, ve fondu Archiv města (dále AM) Písek, kart. 322, sig. Ar 1.

Písmo spisu je velmi úhledné a dobře čitelné, převládá novogotická kurzíva a novogotická polokurzíva, pouze pro latinská slova byla použita humanistická polokurzíva, popřípadě kapitálky. Jméno pisatele není ve spisu uvedeno, z rozboru písařských rukou kancelářských úředníků však nade vši pochybnost vyplývá, že jím byl městský kancelista Matěj Václav Zátka,² jenž sám sebe označoval za píseckého „vlastence“ (obr. 2 a 3).³ Narodil se totiž 8. února 1730 na Drlíčově Václavu a Kateřině Zátkových.⁴ Funkci kancelisty vykonával v městské kanceláři od roku 1755 až do své smrti. Vedle toho byl ještě mezi lety 1776 až 1788 členem městské rady, patřil tedy k nejvýznamnějším píseckým měšťanům.⁵ Dne 12. února 1760 se oženil s Annou Rotterovou (1733-1793), dcerou po bývalém městském syndikovi Antonínu Rotterovi († 1742),⁶ s níž měl děti Marii Annu (* 1760), Václava (* 1764), Josefu (* 1767), Jana (* 1768) a Antonii (* 1772).⁷ Jako první kancelista byl potvrzen i při regulaci píseckého magistrátu v roce 1788, úřední přísahu složil 11. října toho roku.⁸ Zemřel 29. června 1794 ve svém rodném domě na Drlíčově čp. 137, v němž patrně strávil podstatnou část života.⁹

- 2) Rukopis jsem porovnával s účetní kvitancí, kterou Zátka vyhotovil a podepsal 31. 10. 1765, a se Zátkovými žádostmi, které mezi lety 1755-1794 adresoval písecké městské radě, resp. magistrátu. Ve všech případech je nepochybné, že se jedná o jeden a týž rukopis. Srov. SOKA Písek, AM Písek, kart. 561, sig. B II 50, účetní kvitance z 31. října 1765; kart. 1529, sig. D II Zátka, Zátkovy příписy z let 1755-1794.
- 3) Srov. SOKA Písek, AM Písek, kart. 1529, sig. D II Zátka, materiály k Zátkovu životu a veřejnému působení.
- 4) Státní oblastní archiv v Třeboni (dále SOA Třeboň), Sběrka matrik Jihočeského kraje, Farní úřad (dále FÚ) Písek, kn. 7, Matrika narozených 1727-1743, fol. 22r, v DigiArchivu snímek 25.
- 5) Ve své suplice k písecké městské radě z 23. 8. 1775 Zátka uvedl, že úřad kancelisty zastával již od roku 1755, a toto svědectví potvrzuje i kniha radních protokolů z let 1755-1757, v níž se Zátkův typický rukopis poprvé objevuje v zápisech z konce února 1755. Srov. SOKA Písek, AM Písek, kart. 1529, sig. D II Zátka; kn. 369, zápisy z radního sezení z 20. 2. 1755. August Sedláček datoval Zátkův nástup do písecké městské kanceláře nepřesně do roku 1756. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl II. Od zřízení král. úřadu až do dnešní doby*, Písek 1912, s. 363.
- 6) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 34, Matrika oddací 1752-1764, fol. 35, v DA sn. 37 (svatba Matěje a Anny Zátkových); kn. 7, Matrika narozených 1727-1743, fol. 50, v DA sn. 53 (narození Anny Rotterové); kn. 52, Matrika zemřelých 1784-1806, pag. 108, v DA sn. 111 (úmrtí Anny Zátkové); kn. 48, Matrika zemřelých 1727-1745, fol. 64, v DA sn. 66 (úmrtí Antonína Rottera). K Rotterovi dále viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 363.
- 7) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 9, Matrika narozených 1751-1765, fol. 97, 147, v DA sn. 100, 150; kn. 10, Matrika narozených 1765-1786, fol. 22, 41, 69, v DA sn. 25, 44, 72. Roku 1794 při projednávání pozůstalosti po zemřelém Matěji Zátkovi byli z jeho dětí naživu Jan Zátka, Marie Anna, provdaná za Mikoláše Mlsa, Josefa, provdaná za Josefa Piheru, a nezletilá Antonie Zátková. Viz SOKA Písek, kn. 45, Kniha městská inventářů 1772-1819, fol. 614v-616v.
- 8) SOKA Písek, AM Písek, kart. 1529, sig. D II Zátka.
- 9) SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 52, pag. 116, v DA sn. 119. Václav Zátka byl majitelem dnešního domu čp. 137 (v 18. století označovaném jako čp. 135) od roku 1727 až do své smrti 20. 8. 1772. Jeho synu Matěji Zátkovi byl dům připsán při následném pozůstalostním řízení, formálně uzavřeném 27. 10. 1780. Srov. SOKA Písek, AM Písek, kn. 45, fol. 169r-170v.

Obr. 2: Podpis Matěje Václava Zátky, „poníženi poslušného vlastence“ a „měšťánina, spolukan- celisty raddního tohoto královského města Písku“ pod jeho žádostí z 23. 8. 1775 o přijetí za člena městské rady. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. D II Zátka, kart. 1529

Obr. 3: Osobní pečeť (signet) Matěje Václava Zátky přitisknutá na dlužním úpisu měšťana Matěje Karla Peka z 1. 8. 1780. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. D II Pek, kart. 1362

Zápisy ve spisu jsou řazeny chronologicky a zaznamenávají pamětihodné události z období let 1740-1765, k nimž došlo nejen ve městě Písku, ale obecně i v českých zemích a také ve vládnoucí habsburské a habsbursko-lotrinské dynastii.

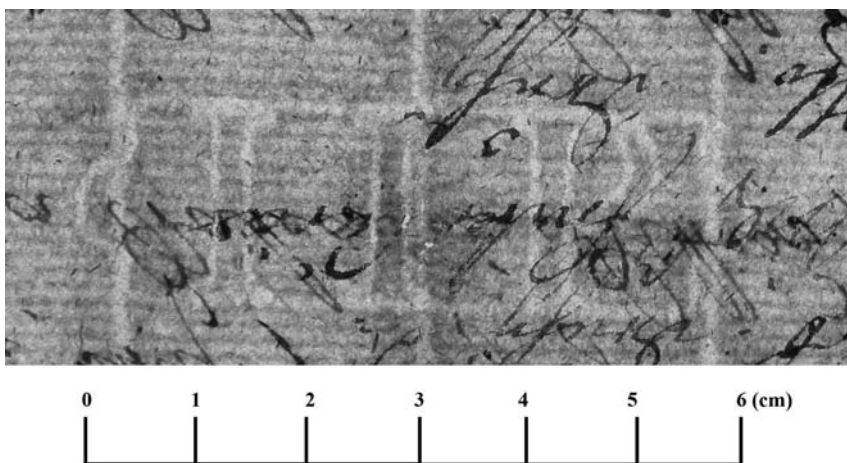
K dějinám Písku se váže líčení o stavbě městské radnice (1740-1765), prvních dvou letech války o rakouské dědictví, hlavně pak francouzsko-bavorské okupa- ci města (1741-1742), průjezdu Marie Terezie Pískem (1743), obavách měšťanů z pruského vojska (1744, 1757), příchodu pěšího pluku Botta do Písku (1749), jed- nání kontribuční komise ve městě a z ní plynoucí zrušení měšťanských posloupných várek (1751), zahájení nájmu neboli arendy obecního hospodářství (1752), stavbě kasáren (1753-1757), osazení putimské fary (1755), radních zasedáních v obecním domě Kompanie (1763), epidemii dobytčího moru (1763) a požáru domů v blízkos- ti Budějovické brány (1763).

Z událostí zemských, jež ale měly pochopitelně citelný dopad i na obyvatele Písku (a v první řadě na městské hodnostáře a úředníky), pisatel věnoval pozornost válkám o rakouské dědictví a jejich průběhu v Čechách (1741-1748), vydání tereziánského katastru (1748), nařízení o stavbě kasáren ve městech (1748), zavedení úředních kolků aneb štemplů (1749), sedmileté válce v Čechách a ve Slezsku (1756-1763), zrušení starých českých měr a vah a jejich nahrazení dolnorakouskými měrnými jed- notkami (1765) a konečně stažení drobných stříbrných mincí z oběhu (1765).

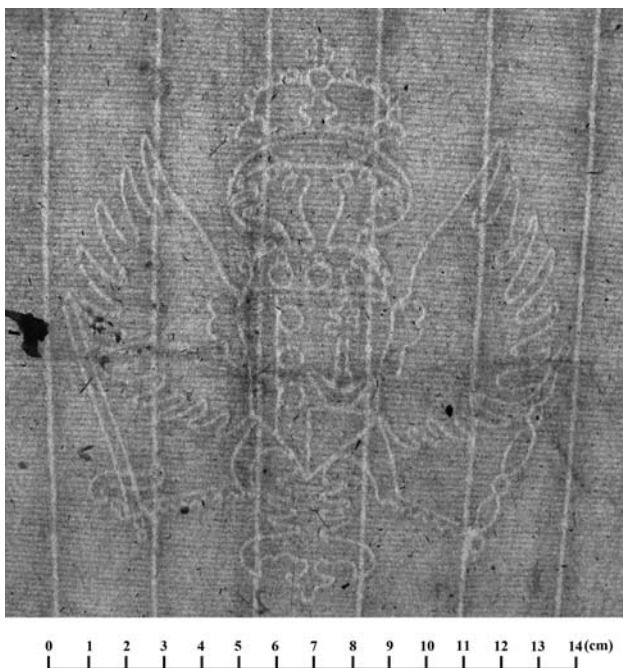
V zápisech o vládnoucím rodu si autor všiml královských a císařských koruno- vací, sňatků příslušníků panovnického rodu a také jejich úmrtí. V závěru pak připojil jakýsi schematismus tehdejších významných světských a duchovních hodnostá- řů, jejichž výběr a řazení pochopitelně odpovídá pohledu píseckého měšťana. Výčet začíná papežem Klementem XIII., císařem Josefem II. a královnou Marií Terezií, za nimiž v hierarchickém pořadí následují královský podkomoří a vyšší úředníci podkomořského úřadu (dohlížející na hospodaření královských měst a obnovování městských rad), krajský hejtman a další úředníci Prácheňského krajského úřadu, pí- sečtí duchovní a nakonec jsou vyjmenováni členové písecké městské rady, kancelář- ští zaměstnanci a obecní starší.

Nejobsáhlejší a také obsahově nejcennější částí spisu je pasáž, která je věnová- na válečným událostem let 1741-1742 a hlavně jejich průběhu v Písku.¹⁰ I když by- la sepsána se značným časovým odstupem, přináší pozoruhodná svědectví, která vý- znamným způsobem doplňují další soudobé písecké prameny, v první řadě zápisy

10) Z literatury k danému tématu srov. -n- [Karel NINGER?], *Historický základ Písecké slavnosti*, Poutník od Otavy, 20. června 1858, č. 25, s. 222-225; Jan MATZNER, *Francouzové v Písku r. 1741-1742*, Výroční zpráva c. k. Vyšších reálných škol v Písku za školní rok 1893, Písek 1893, s. 3-34; August PORGES - Carl von REBRACHA, *Österreichischer Erbfolge-Krieg. V. Band*, Wien 1901, s. 72-80; August SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Ota- vou. Díl I. Od nejstarší doby až do zřízení král. úřadu*, Písek 1911, s. 366-368; Lubor LUDVÍK, *Bitka u Písku v r. 1741 - chybné datování*, Výběr. Časopis pro historii a vlastivědu jižních Čech, 33, 1996, č. 2, s. 136-139; Jiří PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, Písek 2000, s. 118-120; Vladimír ŠINDELÁŘ, *Tajemné stezky. Po bitevních polích jižních Čech*, Praha 2005, s. 140-158.

Obr. 4: Filigrán ve tvaru písmen IIP nalézající se na dvoulistu papíru, jenž byl k pamětnímu spisu přišit roku 1788. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322

Obr. 5: Filigrán na dvoulistu z roku 1788 ve tvaru korunovaného dvouhlavého orla se znakem na hrudi držícího v pařátech meč a žezlo. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322

děkana Františka Ledeckého ve farní kronice¹¹ či tzv. „Votum král. města Písku“.¹² Tím se dostáváme k otázce autorství. Víme, že pisatelem pamětního spisu byl Matěj Václav Zátka, není ale vyloučeno, že mohl sestavit i jeho text. Zátkovi bylo sice roku 1740 pouhých deset let a pravděpodobně byl také jedním z dvanácti chlapců, kteří 12. května toho roku při slavnostním položení základního kamene nové radnice dostali symbolický výprask (tzv. pardus) na pamětnou a nadto odměnu ve výši tří i více krejcarů pro každého,¹³ na druhé straně je však nepochybné, že jakožto kancelista mohl vycházet z dokumentů uložených v městské kanceláři, z nichž se nemusely všechny dochovat do dnešní doby. Opírat se snad mohl i o výpovědi pamětníků, jichž v Písku roku 1765 žila ještě celá řada. Z těch nejvýznamnějších a jistě dobře informovaných zmiňme alespoň tehdejšího královského rychtáře Jana Pavla Brichtu, jenž ještě coby důchodní písař vytvořil již zmíněné „votum“,¹⁴ či konšele Matěje Antonína Ottu a Maximiliána Vavřince Chvojku, kteří byli členy písecké městské rady již od třicátých let 18. století.¹⁵ Pohybujeme se ovšem pochopitelně pouze na úrovni dohadů.

Spis je časově zarámován dvěma událostmi, jež mají přímou souvislost s budováním nové městské radnice. Jen připomeňme, že přípravné práce byly zahájeny už v roce 1737, v květnu 1740 byly hotové základy a pilíře do úrovně loubí, roku 1741 však musela být stavba kvůli válce na dlouhá léta přerušena. Stavět se pak začalo až roku 1763 a teprve na počátku roku 1767 mohla být nová radnice vysvěcena a požehnána.¹⁶

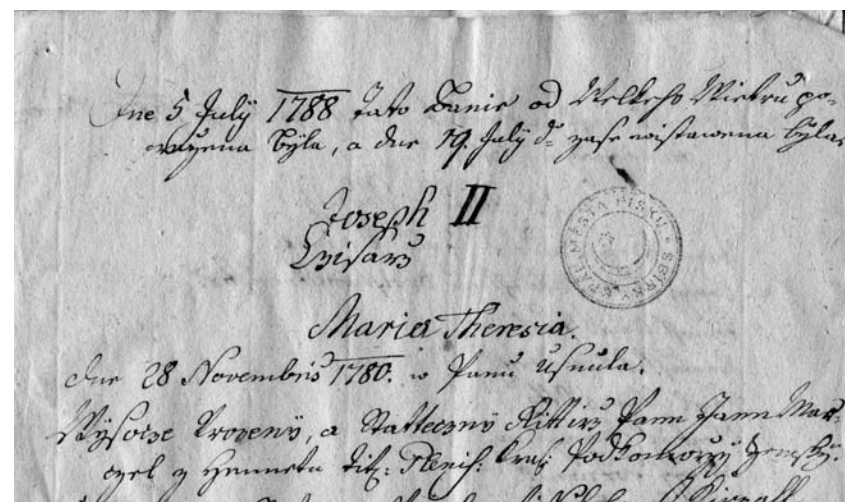
Záznam vztahující se k nejstaršímu datu najdeme hned v úvodu spisu, kde je stručná zmínka o stavu, v jakém se rozestavěná radnice nalézala při slavnostním položení základního kamene dne 12. května 1740. Poslední událostí, o níž se ve spisu píše, a to hned čtyřikrát, je slavnostní vytažení dvou pozlacených bání na věže nové písecké radnice, k němuž došlo 30. září 1765. K této příležitosti byl také spis vyhotoven,

- 11) SOKA Písek, AM Písek, kn. 375, Sedláčkův opis farní kroniky, založené roku 1747, a obsahující zápisy pro roky 1741-1893. Ze zápisů hojně cituje J. MATZNER, *Francouzové*, s. 9-33 (pouze pasáže psané kurzívou). Vůči Ledeckého zápisům je dosti kritický V. ŠINDELÁŘ, *Tajemné stezky*, s. 153-154, vytýká mu však i věci, které bychom ve farní kronice hledali marně (panduí u Písku, průběh srážky u Budějovické brány na konci roku 1741 aj.).
- 12) Jeho originál se nachází v Prácheňském muzeu v Písku, opis je uložen v SOKA Písek, AM Písek, kart. 821, sig. B III 45.
- 13) Kromě Matěje Zátky to byli ještě Dominik Necker, Jan Keršlík, Mikoláš Toman, Dominik Lajdl, Antonín Chvojka, Antonín Walter, Karel Rotter, Dominik Zátka, František Chládek, Jakub Kochan a Vojtěch Pakázník. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 322, sig. Ar 1; A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 356-357.
- 14) Srov. J. PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, s. 122-123; L. LUDVÍK, *Nejstarší plán města Písku*. Výběr, 31, 1994, č. 3, s. 184-187.
- 15) Viz pozn. 114 a 115. Zvláště konšel Otto se během války o rakouské dědictví často veřejně angažoval. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 363, 365 a 378.
- 16) A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 355-358, 422-425.
- 17) Josef TUMPACH - Antonín PODLAHA, *Český slovník bohovědný. Díl 1, A-Bascope*, Praha 1912, s. 145.

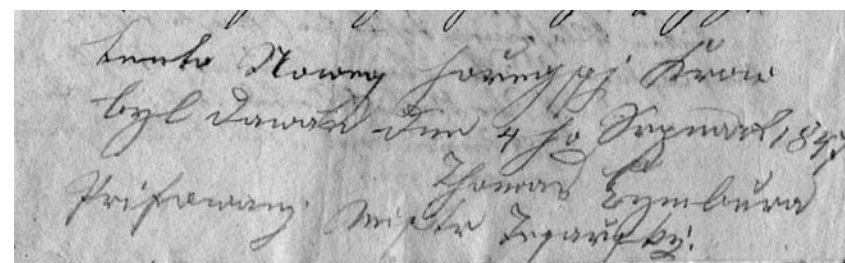
i když to v textu není výslovně uvedeno. Krátce po „vyzdvižení a uložení“ nových věžních bání bylo totiž do jedné z nich - pravděpodobně do pravé - dáno pouzdro, do nějž byl vložen právě tento pamětní spis a spolu s ním i další drobnosti. Byly to čtyři stříbrné mince (trojník, grešle, krejcar a poltura), které byly k 30. září 1765 staženy z oběhu, čtyři měděné mince (ve spisu z roku 1765 jsou výslovně zmíněny jen tři: trojník, grešle a krejcar) a dále s velkou pravděpodobností ještě několik předmětů, které byly v pouzdru nalezeny při opravě věžní bane roku 1887: vosková „amuleta“, přinesená roku 1764 z Říma píseckým měšťanem Janem Engelhartem, a „setlé pozůstatky svatých“, patrně ostatky sv. Agáty (asi 225-251),¹⁷ k nimž byl připojen lístek následovného znění: „*Mentem Sanctam † Spontaneam † Honorem DEO † et Patriae libertationem. Ignis a laesura protege nos. AGATHA pia.*“ (Mysl svatou, samovolnou, Bohu slávu a vlasti osvobození. Ochraňuj nás před ničením ohně. Zbožná Agáto.) V pouzdru se roku 1887 našel ještě „stářím setlelý věneček z květin“, u nějž však nevíme, byl-li do něj dán již roku 1765 nebo až později.¹⁸

V letech 1788 a 1847 byly ještě do pamětního spisu učiněny dva menší dodatky. Poprvé se tak stalo v souvislosti s poničením radniční věžní bane, k němuž došlo 5. července 1788 při silné vichřici. Opravou byl pověřen písecký mistr tesařský Josef Mls, jenž svou práci dokončil již 19. července, tedy za pouhé dva týdny. Při práci na poškozené bání se pravděpodobně dostal ke schránce s pamětním spisem z roku 1765 a předal ji představitelům města. V městské kanceláři byl poté k zadní straně spisu přišit jeden nový přeložený dvoulist papíru, jenž měl po přeložení stejné rozměry jako původní dokument a na němž nalezneme dva filigrány: jednak tři písmena IIP (obr. 4), jednak dvouhlavého korunovaného orla se znakem na hrudi držícího v pařátech meč a žezlo (obr. 5). Celkový počet listů v pamětním spisem se po přišití tohoto dvoulistu zvýšil na deset. Některý z kancelářských úředníků¹⁹ pak na přišité listy učinil dvoustránkový zápis, jenž však zdaleka nedosahuje výpovědní hodnoty záznamů z roku 1765. Pisatel ve vší stručnosti vylíčil poničení věžní bane roku 1788 a její opravu a poté podle staršího vzoru sepsal aktuálně platný seznam významných hodnotářů, v němž navíc učinil dvě drobné poznámky o smrti Marie Terezie roku 1780 a zrušení píseckého dominikánského kláštera roku 1787 (obr. 6).

Doplněný dokument byl poté vrácen zpět do schránky. Na zápis z roku 1788 pak po letech plynule navázal mistr tesařský Tomáš Cimbura, jenž 4. srpna 1847 usadil na radniční věž nový „*hořejší krov*“ a svoji práci v pamětním spisem také zvětšil jednou krátkou větou (obr. 7). Za zmínku stojí, že na rozdíl od zápisů z let 1765 a 1788, jež jsou psány inkoustem, Cimbura použil obyčejnou tužku. Díky Cimburově zápisu také můžeme s velkou jistotou stanovit, že schránka s pamětním spisem byla umístěna ve věžní mako-

Obr. 6: Ukázka písma (novogotické kurzívy s prvky humanistické polokurzívy) neurčeného písaře v dodatku k pamětnímu spisem z roku 1788. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322

Obr. 7: Stručný pamětní záznam připsaný 4. 9. 1847 tesařským mistrem Tomášem Cimbura na samém konci spisu. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322

18) *Nálezy v bání věžní na zdejší radnici*, Otavan, 11. 6. 1887, roč. 9, č. 24, s. 189-192.

19) Písmo je totožné s rukopisem, jímž byla vyhotovena nepodepsaná konsignace výdajů při kanceláři purkmistrovské za říjen a listopad 1788 (SOKA Písek, AM Písek, kart. 579, sig. B II 73), písaře se mi však určit nepodařilo.

vici nad pravou radniční věží (při pohledu z náměstí). Opravu této makovice, jež hrozila zřícením a na jejímž vrcholu byla již také silně ohnutá železná tyč s císařským orlem na konci, totiž písecký magistrát povolil 24. července 1847 a provedením této „náročné a nebezpečné práce“ pověřil právě tesaře Tomáše Cimburu. V dochovaných spisech k uvedené opravě máme zachyceno i Cimbuovo písmo, jež se zcela shoduje s kurentem v zápisu z roku 1847. Opravy věží probíhaly i v následujícím revolučním roce 1848,²⁰ kdy byly do pouzdra přidány dva výtisky tehdejších novin, a sice „Constitutionelles Blatt aus Böhmen“ z 27. července 1848 a „Národní Noviny“ z 24. června 1848.²¹

Při renovaci radnice na jaře roku 1887, kdy se u obou věží opravoval krov, dávala nová plechová střecha a také cídily bání (obr. 8), bylo pouzdro s dokumenty po letech opět objeveno. O okolnostech nálezů podrobně referoval týdeník Otavan z 11. června toho roku, v němž bylo rovněž přetištěno plné (transliterované) znění pamětního spisu z roku 1765, avšak s četnými chybami.²² Práce na pravé věži „ku straně městských kasáren“ prováděl mistr klempířský Jan Pokorný, který podle vyúčtování do bání této věže rovněž umístil vlastnoručně vyrobenou „krabici na pamětní spisy z bílého plechu“ aneb „schránku na spisy“ v ceně 80 krejcarů.²³ Do této schránky o tvaru tubusu o výšce 54 cm a průměru 9,3 cm byly také hned v roce 1887 (zřejmě 12. června) vloženy nové dokumenty, jež v ní zůstaly uchovány až do roku 1992 a jež jsou od té doby deponovány v Prácheňském muzeu.²⁴

Pamětní spis z roku 1765 již nebyl do schránky navrácen, ale patrně hned v roce 1887 byl založen do městského archivu. Tam jej také mezi ostatními písemnostmi nalezl August Sedláček, jenž po svém příchodu do Písku v roce 1899 začal archiv zpracovávat. Při pořádání také spis opatřil signaturou Ar 1, jež mu přísluší dosud.²⁵ Sám Sedláček také ze spisu čerpal při psaní prvního dílu svých dějin Písku, který vyšel roku 1911.²⁶

20) SOKA Písek, AM Písek, kart. 322, sig. Ar 9. Ve spisech k opravám se sice píše o levé věži („linksseitiger Turm“), při bližším zkoumání je však zřejmé, že magistrátní úředníci mínili levou stranu nikoli při pohledu z náměstí, ale z budovy radnice. Se stejným způsobem popisu obou věží se ostatně setkáme i ve spisech týkajících se oprav z roku 1887.

21) *Nálezy v bání věžní na zdejší radnici*, Otavan, 11. 6. 1887, roč. 9, č. 24, s. 189-192.

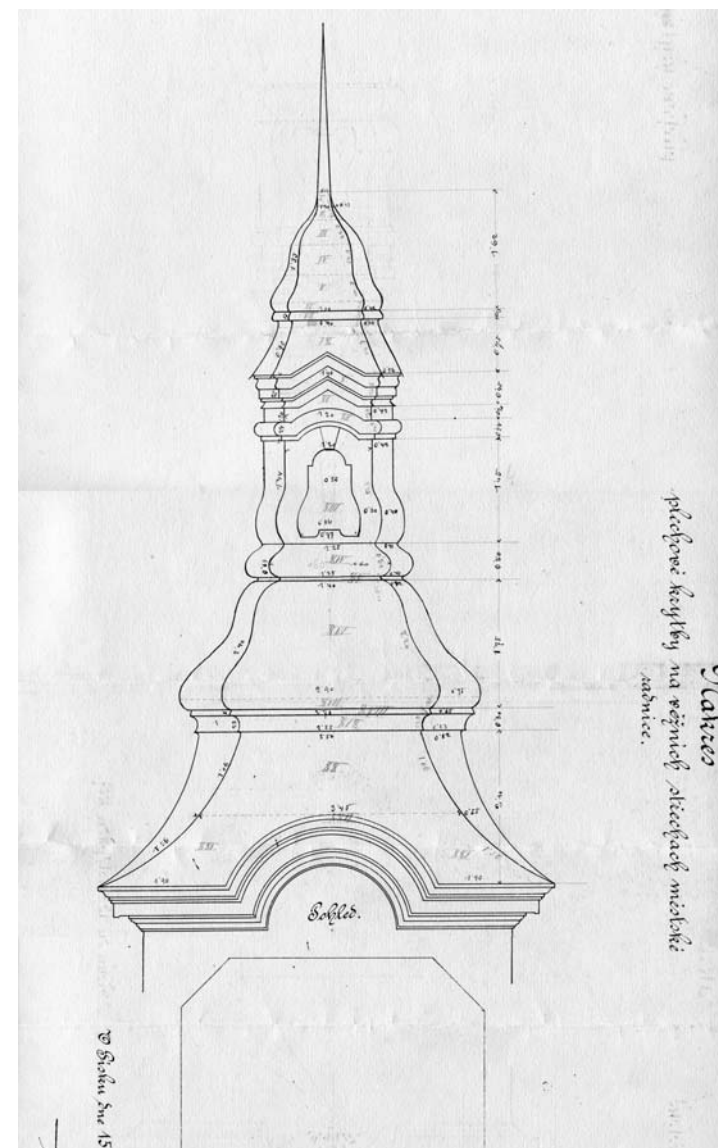
22) Tamtéž.

23) K opravě viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 325, sig. Ar 38; AM Písek - Městský úřad Písek, manipulace 1887-1892, kart. 426, sig. 1/19/8.

24) Prácheňské muzeum v Písku, sig. HF 9153/27, č. př. 16/92. Mezi dokumenty vloženými roku 1887 do schránky převažují místní tiskoviny (příležitostné i periodické) z let 1865-1887, dále je zde jedna fotografie obrazu „Písek v r. 1879“ od Slavíkovského, litografie Písku z roku 1871 od Josefa Soukupa a konečně rukopisný seznam datovaný k 12. 6. 1887, v němž jsou vyjmenováni písečtí duchovní, zaměstnanci všech místních úřadů, soudů, advokátů, notářů, důstojníci pěšího pluku č. 11 a měštanských ostrostřelců, učitelé píseckých škol a přední členové spolků a živnostenských společenstev. Dále je zde uložen plechový tubus z roku 1887, dnes však již značně poškozený rzí. O okolnostech vyjmutí schránky z pravé radniční věže v roce 1992 píše J. PRÁŠEK, *Písecké 2. tisíciletí*, s. 117-118.

25) SOKA Písek, AM Písek, bez sig., původní rukopisný inventář ke spisům signatury A, pag. 573.

26) Dobře je to patrné v případech, kdy ze spisu takřka doslovně citoval. Např. A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 400 (jednání komise o kontribucích v Písku r. 1751), s. 423 (požár r. 1763) aj.

Obr. 8: Plán krytiny pravé radniční věže, který 15. 11. 1887 - tedy ve stejném roce, kdy v ní došlo k nálezům pamětní listiny - vyhotovil písecký stavitel Karel Otto. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 38, kart. 325

Jak již bylo uvedeno, text pamětního spisu i jeho dodatků vyšel už roku 1887 v Otavanu, ale v poněkud problematické kvalitě. I z toho důvodu byla pořízena jeho nová kritická edice, jejímž cílem je zpřístupnit současné odborné a laické veřejnosti tento významný pramen k píseckým dějinám. Časově předchází třem pamětním spisům z let 1785, 1804 a 1851, jež byly roku 2001 nalezeny ve věži farního kostela Narození Panny Marie v Písku a jež mají také velmi podobnou strukturu. Jejich text vydal roku 2005 Jan Adámek a jeho hodnocení uvedených pramenů můžeme vztáhnout i na pamětní spis z roku 1765: „*pro dějiny města nejsou bez významu - díky tomu, že městská kronika se v tomto období nevedla.*“²⁷

V edici byl celý text transkribován podle pravidel platných pro novověké české dokumenty, u neobvyklých latinských spojení byl v poznámkách pod čarou pořízen jejich překlad.²⁸ U větších a obecně známých měst je v poznámkách pod čarou uváděna poloha pouze v případě použití nezvyklého názvu, u menších měst, městeček a vsí je poznamenána při prvním výskytu. Za edicí je připojen seznam zkratk v textu a použitých edičních značek a také slovníček neobvyklých cizojazyčných výrazů, jejichž čtení může být pro neškoleného čtenáře poněkud obtížné.

Edice

Pamětní spis z věže písecké radnice z roku 1765 s dodatky za roky 1788 a 1847.
Státní okresní archiv Písek, Archiv města Písek, sig. Ar 1, kart. 322.

[*fol. 1r*]

Laudetur Jesus Christus, in Aeternum.²⁹

Paměť vystavěného nového raddního domu v tomto král. krajském městě Písku.

Léta Páně 1740 dne 12. Maii, jak již v druhém dílu knihy zelené pamětní na listu 111 zaznamenáno se vynachází, byly grunty tohoto nového domu raddního založené a pilíře až pod klenutí loubí vyhnány.³⁰

27) Jan ADÁMEK, *Pamětní spisy z věže farního kostela v Písku*, Jihočeský sborník historický, 74, 2005, s. 299-316.

28) Ivan ŠTOVÍČEK a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti. Příprava vědeckých edic dokumentů ze 16. - 20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002, s. 53-57.

29) V překladu: Pochválen buď Ježíš Kristus, na věky.

30) Uvedený zápis, jenž pojednává o slavnostním položení základního kamene ke stavbě radnice dne 12. 5. 1740, se dochoval pouze v opisu, neboť v druhém dílu zelené knihy pamětní schází folia 97-126. (V této knize byl podle dochovaného obsahu zapsán na foliích 111-113.) Viz SOKA Písek, AM Písek, kn. 3, Zelené knihy II. díl 1728-1791; kart. 322, sig. Ar 1, opis zápisu z roku 1740. Edici tohoto opisu jsem nepořizoval, neboť jeho obsah velmi detailně převyprávěl již A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 356-357.

Kteréhožto roku in mense Octobri nejosvícenější, nejnepřemoženější a velikomocný pán pan Karel, toho jména VI., římský císař, král uherský a český, pán náš nejmilostivější, z této časnosti na věčnost jest se odebral³¹ a nezanechaje po sobě žádného dědice od pohlaví mužského, po něm pozůstala nejosvícenější kněžna a nejstarší dcera Maria Theresia³² za nejosvícenějšího knížete Františka, vojvodu z Lotrinku,³³ vdaná, na trůn Království uherského a českého a ostatních dědičných zemí succedovala, za jejíhožto panování co se tak přihodilo a stalo, tuto pro paměť se zaznamenalo, a to.

Léta Páně 1741 ku konci měsíce Octobris královské francouz[sko]-bavorské vojsko od strany města Linec k Budějovicům z jedné a od strany Nümberka³⁴ přes Eger³⁵ k Plzni z strany druhé do tohoto Království českého jest vtrhlo, skrze kterýžto nepřátelský vojanský vpád od dalšího stavění tohoto domu raddního jest sešlo, nebo královské francouz[sko]-bavorské vojsko od Budějovic přes Písek ku král. hlavnímu městu pražskému svou cestu neb marš

[*fol. 1v*] při začátku měsíce Novembris vzalo a dne 13. téhož od toho francouz[sko]-bavorského vojska hlavní armáda při zdejších král. městě Písku na polích od Svatého Václava³⁶ až k Topělcí³⁷ se položila. Nato pak druhého dne, když královský uherský v několika stech mužův pozůstávající husarové zde za městem od strany vsí Semic³⁸ a Smrkovic³⁹ se viděti dali, ta armáda odtud ku Praze se vyvezdla, commandant města ale od bran městských zdejších klíče sebou vzal, které teprv v Čížově⁴⁰ deputírovaným komisařům zdejšímu odevzdal. Královský uherský husarové však chtějí nepřátelské vojsko stíhati, nemožouce přes vodu přejedsti, aby se jim brány městské otevřely, nastupovali, že ale klíče (jak zpředu oznámeno) od městských bran zde nebyly, dle toho od magistrátu zdejšího zaopatřilo se, aby skoby při městských branách skrze zámečníky se zpřetínaly, což také vskutku se stalo a při otevření bran královský husarové skrze město zdejší přes most kamenný táhli a nepřátelské vojsko dohoniti pospíchali a dostihnouce u Čížově zadní díl nepřátelského vojska, jenž v Bavořích pozůstávalo, tam s ním vojensky se potýkali a po obdržení vítězství nějaký díl těch královských husarů sem do města zase nazpátek přijel a zde až do měsíce Decembra ležeti zůstalo. Když ale král. francouz[sko]-bavorské

31) Císař Karel VI. (* 1. 10. 1685, † 20. 10. 1740). Viz Walter POHL - Karl VOCELKA, *Habsburkové*, Praha 1996, s. 266-269.

32) Marie Terezie (* 13. 5. 1717, † 29. 11. 1780), 12. 2. 1736 provdána za Františka Štěpána Lotrinského, 25. 6. 1741 korunována na uherskou královnu, 12. 5. 1743 na českou královnu. Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 278.

33) František I. Štěpán Lotrinský (* 8. 12. 1708, † 18. 8. 1765). Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 289-292.

34) Norimberk (Nürnberg).

35) Cheb.

36) Svatý Václav, Václavské předměstí, ležící 1,5 km západně od centra Písku.

37) Topolec, 4 km severně od Písku.

38) Semice, 3 km jihovýchodně od Písku.

39) Smrkovice, 3 km jižně od Písku.

40) Čížová, 7 km severozápadně od Písku.

vojsko s pomocí saského a brandeburského vojska královské hlavní město Prahu na den svatě panny Kateřiny dobylo,⁴¹ od téhož francouz[sko]-bavorského vojska jeden díl armády pod commando nejvyššího vůdce Broglie⁴² od Prahy sem k městu Písku in mense Decembri přitáhl, královské husary odtud vytlačil a s svým vojskem k Českým Budějovicům táhl, nemohouce ale pro sílu královského uherského a

[fol. 2r] českého vojska do Budějovic se dostat, ani jinam prorazit, od Budějovic to francouz[sko]-bavorské vojsko zase nazpátek sem do Písku o vánočních svátcích přitáhlo a za mostem kamenným v předešlém místě na polích od Svatého Václava až k Topělci své stání rozbilo.

Nato dne 28. Decembris téhož 1741. roku královská uher[sko]-česká armáda pod commando nejvyššího vůdce, nejosvícenějšího vojvody Františka Štěpána z Lotrinku, jakožto Její Královské Milosti paní paní nás všech nejmilostivější Mariae Theresiae pana manžela, též nejosvícenějšího vojvody a polního vůdce Karla z Lotrinku,⁴³ bratrův, blíž tohoto královského města Písku od Semic až k Novosedlu⁴⁴ při lese na Vyhliďkách⁴⁵ jest se položila a až do třetího dne státi zůstala. A když dne 30. Decembris anni eiusdem, byvše zima a nepříjemné mlhavé povětrí, ta královská uher[sko]-česká armáda ze svého ležení se vyzvedla a k Budějovicům svou cestu vzala. Francouz[sko]-bavorské vojsko od Elsaského regimentu v 500 mužů pozůstávající, byvše k recogniscírování ke kapličce Budějovské Panny Mariae blíž za městem Pískem u silnice budějovské situované⁴⁶ vyslané, od královských uherských husarů ze třech stran zaskočené a pobité bylo, kterýchžto pobitých vojákův těla v zdejších klášteřích svatého Kříže na zahradě do dvou šachet pochované jsou, nebo tenkrát již byl v témž klášteři a kostele pro nemocné francouz[sko]-bavorské vojsko hlavní špitál založen. Naproti tomu však francouz[sko]-bavorská armáda v svém ležení u Svatého Václava až do 7. Januarii 1742. roku státi zůstala, kteréhožto dne, poněvadž zima byla a sněh velkej napadl, v okolních vsích a městečkách se položila, zde však v městě Písku hlavní kvartýr

[fol. 2v] pro General-Staab vyvolen a přes 5000 francouzského pěšího vojska rozloženo bylo, a to tak, že v některých sednicích 20, 30, 40 i 50 mužů s hospodářem a oby-

vati leželo, skrze kteréžto přeložení a sužování lida, netoliko francouzského vojska mnoho tisíc pomřelo, kteří na poli při krchově u Nejsvětější Trojice Boží do šachet položené jsou, ale i měšťenských obyvatelů několik set jest vymřelo. A majíce francouzské vojsko skrze celou zimu zde v městě Písku své hlavní staniště neboližto winterquartier, před městem 3 šance nazvané redoutty (od kterých ještě jedna blíž Budějovské kapličky na polích od starodávna Šance nazvaných čtyřhranná se spatřuje)⁴⁷ pro piquety neboližto stráže jsou založili, a tak až do měsíce Maii zde leželi, kteréhožto měsíce Máje jenom již toliko ve francouzském vojsku pozůstávající armáda (nebo churfiršt-bavorské vojsko z Českého království domů odešlo, když tam uher[sko]-české královské vojsko svůj zimní kvartýr vzalo) odtud k Budějovicům zase táhla, nemohouce se ale dále přes Budějovice protlačit, po přiložení šarmiclu neboližto vojenském potýkání u vsi Zahájí⁴⁸ ta královská francouzská armáda zase nazpátek sem k Písku dne 6. Junii 1742. roku přitáhla a do svého předešlého ležení u Svatého Václava se položila. Nato dne 8. eiusdem, jenž v pátek bylo, okolo 2. hodiny z poledne francouzská armáda, když uher[ské] a české královské vojsko na ni ze všech stran se tlačilo, odtud se hnula a rychle ku Praze své outočiště vzala. Toho ale dne 8. Junii královský uherský husarové a Croati⁴⁹ Dolejší branou do města zdejšího mocně se prodrali a od francouzské armády zde v městě při jejich hlavním vojenském špitále zanechanou garnisonu v 500 mužů pozůstávající, spolu i s nemocnými, kterých některý 100 mužů bylo, zajali.

[fol. 3r] jim všechno pobrali a přitom také některé měšťenské domy vyrabovali a s tím tak způsobem povstalém kolikrát násobným strachu a ouzkosti toto královské krajské město Písek od nepřátelského královského francouzského vojska šťastně (buď Bohu chvála) bez vypálení (s kterým kolikrát násobně vyhrožovali) osvobozené bylo. A když, jak se nadpisuje, král. francouzské vojsko od města Písku v rychlosti ku Praze své outočiště vzalo, za kterým královská uher[sko]-česká armáda (odpočinouce sobě zde při městě na polích u Svatého Václava do třetího dne) ku Praze následovala a Prahu oblehla. Kteréžto obležení až do měsíce Januarii 1743. roku trvalo, v kterémžto obležení obyvatelé pražští i královské francouzské vojsko v nedostatku potravy koňský maso jísti a jedno vejce slepičí za 17 kr. a dražej platiti museli. Po vzdání a od královského francouzského vojska per accord královskému uher[sko]-českému vojsku postoupení města Prahy francouzské královské vojsko v malém počtu (neb jich, jak zprádu oznámeno, zde v městě Pís-

41) Den sv. Kateřiny připadá na 25. 11., k dobytí Prahy však došlo až 26. 11. 1741. Viz *Dějiny Prahy I. Od nejstarších dob do sloučení pražských měst (1784)*, Praha - Litomyšl 1997, s. 439-440.

42) Maršál François Marie de Broglie (1671-1745), od 17. 12. 1741 vrchní velitel francouzské armády v Čechách. Srov. Eduard MAUR, *12. 5. 1743. Marie Terezie. Korunovace na usmířenou*, Praha 2003, s. 38n.

43) Karel Alexandr Lotrinský (* 12. 12. 1712, † 4. 7. 1780). Srov. Constantin von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreich*, 6. Theil, Wien 1860, s. 386-388.

44) Horní Novosedly, 4 km východoseverovýchodně od Písku.

45) Vrch Vyhličky, 1,8 km východně od centra Písku.

46) Budějovická kaplička, ležící necelý kilometr jihovýchodně od centra Písku u křižovatky Budějovické a Šobrovy ulice. Srov. J. PRÁŠEK, *Písecké ulice, náměstí, samoty a komunikace*, Písek 1998, s. 41.

47) Psal o ní Jiří FRÖHLICH, *Reduta z 18. století u Písku*, Výběr z prací členů Historického klubu při Jihočeském muzeu v Českých Budějovicích, 24, 1987, č. 2, s. 25-26.

48) Srážka mezi francouzským a rakouským vojskem, jež se odehrála 25. 5. 1742 u vsi Zahájí, 15 km severozápadně od Českých Budějovic. K vojenským operacím u Zahájí došlo ještě 5. 6. 1742, v pamětním spisu se však zřejmě píše o prvním střetnutí. Srov. A. PORGES - C. von REBRACHA, *Österreichischer Erbfolge-Krieg V*, s. 103-123; V. ŠINDELÁŘ, *Tajemné stezky*, s. 159-170.

49) Chorvati, chorvatští hraničáři.

ku a v Městech Pražských mnoho 1000 pomřelo) z Království našeho českého do Říše a tak dále domů do Frankrejchu táhlo.⁵⁰

1743. roku Její Královská Milost paní paní nás všech nejmilostivější Maria Theresia dne 12. Maii v Městech Pražských na Království české slavně korunována byla⁵¹ a po korunování z Prahy domů do Vídně skrze zdejší město Písek cestu sobě vzala a dne 16. Junii téhož 1743. roku skutečně s celým svým komoňstvem skrze zdejší město Písek jedsti ráčila.⁵²

1744. roku král pruzský⁵³ zase do Království českého nepřátelsky vtrhnul a Města Pražská in mense Augusto v nepřítomnosti uherské a české armády dobyl,⁵⁴ nebo toho roku naše armáda řeku Rein⁵⁵

[fol. 3v] přešla a proti králi francouzskému bojovala, a protož skrze ten nepřátelský vpád zase nemalý strach obyvatelům tohoto král. města Písku povstal, nebo dobyvše král pruzský Města Pražský zpřijma [!] ku královskému městu Hora Tábor⁵⁶ s svým vojskem táhl, odtud zase k Tejnu nad Vltavou,⁵⁷ pak od Tejna až ke vsi Krč⁵⁸ na protivínském panství při začátku měsíce Octobru se dostal a město Český Budějovice s svým vojskem osadil. Však ale sem do Písku nedošáhl, a to proto, poněvadž královská uher[ská] a česká armáda od Rejna skrze Říši přes Eger⁵⁹ do Království českého vstoupila a při městys Mirotice,⁶⁰ 2 míle odtud, chtěje králi pruzskému u Vorlíka⁶¹ přes řeku v bok jíti, své stání rozbila a skrze 8 dní tam státi zůstala, sem pak do města od té královské uher[ské] a české armády, která pod commando nejosvícenějšího knížete a nejvyššího vůdce Karla z Lotrinku, švakra naší nejmilostivější královny a paní země Mariae Theresiae, stála, 2000 uherské pěchoty a 1000 mužů jízdných k zastření odesláno bylo. Z té příčiny král pruzský nazpátek k Tejnu se obrátil, ty však Croati, kteří zde byli, dostihnouce pruzské armády zadní díl za Tejnem, s ním se vojensky potýkali. Při tej šarvátce naši vojáci plesírova-

ní, jako i od armády při Miroticích nemocní sem do města posláni byli a hlavní královský špitál se zde založil.⁶²

V tom 1744. jako i 1745. roce zdejší obyvatelové opět všeliké ouzkosti a těžkosti zakoušeli, mezi kterýmžto časem Města Pražská skrze uherské vojsko šťastně od nepřátelského pruzského vojska osvobozené byly⁶³ a ta vojna s pruzským králem 1745. roku se skončila, s králem francouzským ale ve Špajnhelském Niederlandu [fol. 4r] teprv 1748. roku svůj konec vzala.⁶⁴

1745. roku nejosvícenější vojvoda z Lotrinku František, toho jména I., naší nejmilostivější královny uherské a české pan manžel a coregent, dne 13. Septembris za krále římského vyvolený a dne 4. Octobru téhož 1745 za římského císaře korunovaný byl.⁶⁵

1748. roku s králem francouzským vojna se skončila, kteréhožto roku všeliké nové v zemi ustanovení najevo vyšly, a to podle rectificationis commissi⁶⁶ byla v zemi vydána nová usedlostí rulle,⁶⁷ a toho roku vydaný byl pro královské vojsko nový regulament, dle kterého v městech kasárny stavěti se nařizovalo etc.

1749. roku sem do kvartýru přišel štáb a 4 compagnie od slavného Botta infanterie regimentu a bylo to královské mužstvo po domích do quasi kasáren do jedné sednice po 8, 10, 12, 14 i 16 mužích rozloženo.⁶⁸

Toho roku také počal štempl na papíru, 1 arch po 3 kr., po 15 kr., po 1 fl. r. a po 2 fl. r.

1750. roku královský krajský ouřad s kancelářem kraje Práchinského sem do Písku přišel.⁶⁹

1751. roku královská commissi in re tributaria v zdejších městě jest byla, a s začátkem 1752 zdejšímu měšťanstvu posloupné várky kasírovala a administraci (kte-

62) K pruskému vpádu do Čech roku 1744 obecně J. PERNES a kol., *Pod císařským praporem*, s. 142-143; V. ŠINDELÁŘ, *Tajemné stezky*, s. 171-183; se zřetelem k Písku A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 385-389.

63) Praha byla od Prusů osvobozena 26. 11. 1744. Viz *Dějiny Prahy I*, s. 445-446.

64) Mírová smlouva mezi habsburskou monarchií a Pruskem byla podepsána o Vánocích 1745 v Drážďanech, s Francií 18. 10. 1748 v Cáchách. Viz P. BĚLINA - J. KAŠE - J. P. KUČERA, *Velké dějiny X*, s. 32-33.

65) Ke zvolení Františka Štěpána Lotrinského za římského císaře 13. 9. 1745 a jeho korunovaci 4. 10. 1745 ve Frankfurtu nad Mohanem viz P. BĚLINA - J. KAŠE - J. P. KUČERA, *Velké dějiny X*, s. 32, kde i odkazy na další literaturu.

66) Rektifikační komise, ustavená roku 1711 za účelem přípravy nového katastru. Viz Josef PEKAR, *České katastry 1654-1789*, Praha 1932, s. 105-112.

67) Tereziánský katastr, jenž vstoupil v platnost roku 1748 a nahradil tzv. berní rulu. Viz Aleš CHALUPA - Marie LIŠKOVÁ - Josef NUHLÍČEK - František RAJTORAL, *Tereziánský katastr český. Svazek I. Rustikál (kraje A-CH)*, Praha 1964, s. 5-23.

68) Majitelem c. k. pěšího pluku Botta (roku 1769 označeného č. 12) byl od roku 1739 až do své smrti v roce 1774 markýz Anton Botta d'Adorno. Štáb a čtyři setniny tohoto pluku byly v Písku dislokovány mezi lety 1749-1751. Viz ERZHERZOG JOHANN, *Geschichte des K. K. Linien-Infanterie Regiments Erzherzog Wilhelm No. 12. I. Theil*, Wien 1877, s. 121-123, 187-188, 267; A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 394.

69) Srov. A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 398-400.

50) K událostem let 1741-1742 v Písku viz literatura uvedená v pozn. 10. K obecným souvislostem války o rakouské dědictví srov. např. Pavel BĚLINA - Jiří KAŠE - Jan P. KUČERA, *Velké dějiny zemí koruny české. Svazek X. 1740-1792*, Praha - Litomyšl 2001, s. 15-41; Jiří PERNES a kol., *Pod císařským praporem. Historie habsburské armády 1526-1918*, Praha 2003, s. 138-146.

51) Srov. E. MAUR, *12. 5. 1743*, s. 5-13.

52) Marie Terezie přijela do Písku až o den později, 17. 6. 1743. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 380-381.

53) Bedřich (Fridrich) II. (* 24. 1. 1712, † 17. 8. 1786), pruský král v letech 1740-1786. Srov. František STELLNER, *Fridrich Veliký. Cesta Pruska k velmocenskému postavení*, Praha 1998.

54) K dobytí Prahy pruským vojskem nedošlo „v měsíci srpnu“, jak se píše ve spisu, ale až v září 1744. Viz *Dějiny Prahy I*, s. 444-445.

55) Rýn (Rhein).

56) Tábor.

57) Týn nad Vltavou.

58) Krč, 15 km jihojihovýchodně od Písku, 2,5 km východně od Protivína.

59) Cheb.

60) Mirotice, 16 km severoseverozápadně od Písku.

61) Orlík nad Vltavou, 22 km severně od Písku.

rá k ruce měšťanů vařila) ustanovila, též i způsob sypání zrna ječmene k zapravení královské kontribuce zavrhl a peněžitou kontribuci na měšťanstvo rozvrhovatí vyměřila, nebo zde v král. městě Písku nad paměť lidskou ten způsob se pozoroval, že měšťanstvo ze své usedlosti z 1 str[ychu] 16. díl, to jest 1 měř[ičku] ječmene sypalo a z toho ječmene sesypaného vařilo se 12 várek po 24 sudech piva

[fol. 4v] k vejstavu à 10 fl. r. a s téma penězi královská kontribuce za měšťanstvo se zapravovala.⁷⁰

1752. roku od 1. Novembris začala se arrenda neboližto nájem obecného hospodářství tohoto král. města Písku proti peněžitému ročnímu odvodu per 9240 fl. r.⁷¹

1753. roku začátek se učinil v stavění kasáren pro 4 compagnie, a to na náklad důchodu obecního peněžitého zdejšího, s kterýmžto stavěním až do 1757. roku se pokračovalo.⁷²

1755. roku na faru putimskou, kterážto před tím skrze velebného pana děkana zdejšího se administrovala, za prvního faráře od vzáctného magistrátu tohoto král. města Písku vyvolený a vysoce důstojné arcibiskupské konzistoře pražské praesentírovaný a tam odtud také konfirmovaný jest byl pan Jan Nepom. Ackermann, vlastenec zdejší.⁷³

1756. roku král pruzský⁷⁴ poznovu do saské zemi a tam odtud do Českého království vpadnul a in mense Octobri u Lovosic v tomto Království českém s naší královskou armádou první bitvu svedl.⁷⁵ Po té bitvě do Saska zpátky táhl a saskou armádu pod Königsteinem mezi Labem stojící k vzdání přivedl.⁷⁶

1757 in mense Aprili opět týž král pruzský do Čech vpadl a s svou armádou až ku Praze se prodral, kdežto dne 6. Maii s naší armádou bitvu svedl, při kteréžto bitvě naše královské vojsko nešťastné bylo, když celá armáda k rozptýlení přišla.⁷⁷ Načež týž král pruzský s svým vojskem Prahu oblehl a tož nepřátelské voj-

sko ze všech stran ve dne v noci do města Prahy střílelo, mnoho domů, vzláště na Novým Městě pobořilo, však ale král pruzský Města Pražský předce nedostal, nebo dne 18. Junii téhož.

[fol. 5r] 1757. roku od naší cís. královské armády pod nejvyšším polním vůdcem (titulo plenissimo) hrabětem Daun⁷⁸ královská pruzská armáda blíž královského města Kolína potlučena byla⁷⁹ a skrze to pro naši stranu šťastné vítězství král pruzský dne 20. Junii téhož 1757. roku obležení pražské vyzvedl a zpátkem do saské zemi táhl a tím způsobem Praha vysvobozena byla.⁸⁰

Mezi tím časem, co Praha nadepsaného 1757. roku od nepřátelského pruzského vojska obležena byla, mnoho obyvatelů pražských jak duchovního, tak i panského a městského stavu, kteří poté dne 6. Maii blíž Prahy pro naše královské vojsko a naši jmilou [!] vlast nešťastně vypadlé bitvě, obávající se obležení (aby se jim jako 1743. roku nestalo) z Měst Pražských odjeli, zde v městě Písku, v Budějovicích a jiných okolních městách se zdržovali. Král pruzský ale s svým lidem v zemi české sem a tam přetahoval, proviant rozpisoval, a co tak na zdejší město Písek rozvrženo a uloženo bylo, uvedouce to na peníze, přes 10 000 fl. r. to vynášelo, však ale buď Bohu chvála, od toho na město rozvrženého proviantu (jakkoliv nepřátelské pruzské vojsko od Příbramě až k Čimelicům⁸¹ štráfovalo) ani za stéblo se nelifrovalo, poněvadž skrze to dne 18. Junii 1757. roku šťastné vítězství Praha od obležení vysvobozena byla a král pruzský s svým vojskem do Saska a Sleska z Čech odešel. Za kterýmžto nepřátelským vojskem naše cís. královská armáda následovala a toho roku ještě dvě bitvy s králem pruzským ve Slesku u Vratislavi svedla, z nichžto první in mense Novembri pro naši stranu šťastná, že jsme i Vratislav, město hlavní v Slesku, dostali,⁸² druhá ale dne 4.

[fol. 5v] Decembris 1757 za Vratislavi u Světlý nešťastná byla,⁸³ nebo naše cís. královská armáda v malém počtu ze Sleska zpátkem do Čech ku Královému Hradci reterírovatí se musela. Co se dále přihodilo, bylo by mnoho o tej krvavé vojné k rozpisování, toho však v jiných letopisích dočísti moci se bude. Toliko to se tuto ještě o tej vojné dokládá, že od měsíce Julii 1756 až do měsíce Februarii 1763. roku ta

70) K jednání této „komise ve věcech daňových“, v jejímž čele stál nejmenovaný příslušník rodu Kolovratů, viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 399-400.

71) Prvním nájemcem píseckého obecního statku se podle smlouvy ze 7. 11. 1752 stal radní Václav Stříška. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 402.

72) Ke stavbě kasáren viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 403-406.

73) K obsazení putimské fary, jež byla po roce 1623 uprázdněna, došlo již roku 1754. Jan Ackermann († 8. 4. 1768) byl putimským farářem od roku 1754 až do své smrti. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 407; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Putim, kn. 1, Matrika narozených, oddací a zemřelých 1754-1777, pag. 302, v DA sn. 101.

74) Bedřich (Fridrich) II. Viz pozn. 53.

75) K bitvě u Lovosic, jež se odehrála 1. 10. 1756, viz např. O. ŠPECINGER, *Bitva u Lovosic*, Vlastivědný sborník Podřipsko, 9, 1999, s. 56-63; J. PERNES a kol., *Pod císařským praporem*, s. 160-161.

76) Saská armáda kapitulovala pod pevností Königstein poblíž Pirny 16. 10. 1756. Viz František STELLNER, *Sedmiletá válka v Evropě*, Praha 2000, s. 93-97.

77) Řeč je o bitvě u Štěrbohol, v níž 6. 5. 1757 pruská armáda pod velením krále Bedřicha II. zvítězila nad císařským vojskem v čele s vévodou Karlem Lotrinským a polním maršálem Brownem. Srov. J. PERNES a kol., *Pod císařským praporem*, s. 162-165.

78) Polní maršál Leopold Josef Maria hrabě Daun (1705-1766). Srov. J. PERNES a kol., *Pod císařským praporem*, s. 178.

79) Bitva u Kolína, v níž 18. 6. 1757 rakouská armáda pod Daunovým velením porazila vojska pruského krále Bedřicha II. Srov. Pavel BĚLINA, *Kolín 18. 6. 1757*, Praha - Litomyšl 1997.

80) K pruskému obléhání Prahy v roce 1757 viz *Dějiny Prahy I*, s. 447-451.

81) Čimelice, 19 km severoseverozápadně od Písku.

82) K vítězství císařsko-královského vojska, v jehož čele stál Karel Lotrinský, nad pruskými jednotkami došlo u Vratislavi (dnešní Wrocław) 22. 11. 1757. Viz P. BĚLINA - J. KAŠE - J. P. KUČERA, *Velké dějiny X*, s. 56-57.

83) Šlo o bitvu u Leuthenu (Lutynie) poblíž Vratislavi, k níž ale došlo až 5. 12. 1757. Rakouská armáda v čele s Karlem Lotrinským a maršálem Daunem v ní utrpěla zdrcující porážku od pruského vojska krále Bedřicha II. Srov. J. PERNES a kol., *Pod císařským praporem*, s. 182; F. STELLNER, *Sedmiletá válka*, s. 164-168.

vojna trvala a v tom čase mnoho krvavých bitev se svedlo, při kterých pro naši stranu štěstí i neštěstí hrálo, v tom čase ale obyvatelové zemští velké peněžité daně dávati a proviant lifrovati museli.⁸⁴

1763. roku po došáhnutí dávno vinšovaného pokoje svatého, když magistrát zdejší v starém domu raddním (který pod věží v hradu byl) obyčejné kuriální sessi pro sešlost a nebezpečnost stavení, jenž pádem hrozilo, frequentírovati nemohl, v domě obecním Compagnie⁸⁵ řečeným v hořejším štoku, poněvadž v prostředním štoku nejvyšší od slavného císaře král. Prinz Louis Wolfenbitlovského infanterie regimentu⁸⁶ Jeho Milost pán František Ignat. baron z Haßlingu⁸⁷ svůj kvartýr vykázaný měl, své sessi kuriální držel,⁸⁸ z kteréžto příčiny ke continuati dalšího stavění nového domu raddního praeparatoria v materiálních činití a nato 1764 v dalším stavění téhož domu raddního nákladem obecním pokračovati se začalo sub inspectione praenobilis domini Jacobi Wallisch,⁸⁹ zednického mistra pražského Antonína Müllera, tesařského mistra pražského Františka Pfanera, s kterýmžto stavěním tohoto domu raddního tak pilně se pokračovalo, že 1765. roku již obě dvě věže zhůru vystavěné a na ně dne 30. Sep-

[fol. 6r] tembris téhož 1765. roku tyto dvě báně vsazené jsou byly.⁹⁰ Kteréžto báně dobrým zlatem ve vohni pozlatil frater Isidor, Congregationis Sancti Ivani poustevník u Nejsvětější Trojice Boží zde při král. krajském městě Písku.⁹¹ K pozlacení jed-

né každé báně 30 a na species k tomu 4 a tak společně jedné každé báně 34 kusy holandské dukáty po 4 fl. 7 kr. 3 d. koštovalo. Nežli ale tyto dvě báně na své místo státi přišly, co se více od 1763. roku pamětihodného přihodilo, tuto se zaznamenalo.

1763. roku in mense Octobri Všemohoucí Bůh v tomto král. městě Písku hovězího dobytka pád dopustiti ráčil, kdežto zde vyhynulo 192 kusy, a toho také roku dne 12. Aprilis u Hořejší brány, Tejnská neb Budějovská řečené, ranního času okolo třetí hodiny pět domů vyhořelo.⁹²

1764. roku dne 3. Aprilis nejosvícenější, velikomocný náš nejmilostivější královský dědičný prvorozený arcikníže Josephus ve Franckfurtu u přítomnosti svého nejmilostivějšího pána pana otce Františka, toho jména I., císaře římského, za krále římského vyvolený a korunovaný byl.⁹³

1765. roku in Januario nejosvícenější a velikomocný arcikníže rakouský a král římský Josephus, toho jména II., podruhé se oženil a vzal sobě za manželku z churfirského bavorského domu nejosvícenější princešku jménem Mariji Josephu.⁹⁴

In Februario 1765. roku v tomto Království českém a ve všech dědičných královských zemích stará česká míra, to jest strych, libry a lokte, na rakouskou míru a váhu redučované byly.⁹⁵

Neméně toho 1765. roku cum ultima Septembris, kteréhožto dne tyto báně nahoru se táhly, všechna stará malá stříbrná mince, to jest troníky, krešle,

[fol. 6v] krejcary a polturáky, jenž tuto se přikládají, zapovězena a toliko měděná mince vídeňských troníků, krešlů a krejcarův, které se tuto přikládají, roulovati povolena byla.⁹⁶

A když toho 1765. roku nejosvícenější náš nejmilostivější druhorozený arcikníže rakouský Petr Leopold v Tylořích [!] v hlavním městě Insprucku s nejosvícenější královskou princeškou špajnhelskou Marijí Ludovikou⁹⁷ u přítomnosti nejosvícenější

92) Ohořelé pozůstatky pěti domů u Budějovické brány, které lehly popelem 12. 4. 1763, hyzdily vzhled Písku ještě při císařově návštěvě v roce 1766. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 522, sig. B I 591; A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 423.

93) Ke korunovaci Josefa II. (* 13. 3. 1741, † 20. 2. 1790) za římsko-německého krále dne 3. 4. 1764 viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 316-318.

94) Se svojí druhou manželkou Marií Josefou Bavorskou († 28. 5. 1767) se Josef II. oženil 23. 1. 1765. Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 316.

95) K zavedení vídeňských (dolnorakouských) měr a vah došlo v českých zemích na základě nařízení zemského gubernia z 30. 7. 1764 s platností od 1. 1. 1765. Viz Gustav HOFFMANN, *Metrollogická příručka pro Čechy, Moravu a Slezsko do zavedení metrické soustavy*, Plzeň - Šumava 1984, s. 27-34.

96) K 1. říjnu 1765 byly z oběhu staženy starší stříbrné mince o hodnotě menší než tři krejcary. Zde jsou zmíněny troníky (1/2krejcary), grešle (3/4krejcary) a poltura (1½ krejcaru). Srov. Petr VOREL, *Od pražského groše ke koruně české 1300-2000. Průvodce dějinami peněz v českých zemích*, Praha 2000, s. 288-289.

97) Arcivévoda Petr Leopold (* 5. 5. 1747, † 1. 3. 1792), v letech 1790-1792 císař Leopold II., se s Marií Ludovikou († 1792) z rodu španělských Bourbonů oženil v tyrolském Innsbrucku 5. 8. 1765. Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 316, 336-340.

84) K tzv. „sedmileté válce“ z let 1756-1763 a jejím širším souvislostem viz F. STELLNER, *Sedmiletá válka*.

85) Obecní dům Kompanie čp. 1 na Velkém náměstí.

86) Pěší pluk prince Wolfenbüttela, jehož majitelem byl od roku 1740 až do své smrti Ludvík Arnošt, vévoda brunšvicko-wolfenbüttelský (1718-1788). Od očíslování c. k. pluků v roce 1769 pluku příslušelo číslo 10. Viz *Geschichte des k. k. Infanterie-Regimentes Oskar II. Friedrich, König von Schweden und von Norwegen No. 10 von seiner Errichtung 1715 bis November 1868*, Wien 1868, s. 18-117.

87) František Ignác baron z Hasslingen, plukovník (Oberst) pěšího pluku prince Wolfenbüttela v letech 1764-1773. Před ním byl od roku 1759 až 4. 4. 1764 plukovníkem hrabě Pappenheim. Hasslingen sice v roce 1763 u tohoto pluku také sloužil, ale v hodnosti podplukovníka (Oberst-Lieutenant). Viz *Geschichte des k. k. Infanterie-Regimentes Oskar II. Friedrich*, s. 75-102.

88) Tuto zprávu potvrzuje i obecní peněžitý důchodenský účet pro období od 1. 5. do 31. 10. 1763, v němž se mj. uvádí, že v září 1763 bylo „do radní sednice“ v obecním domě Kompanie pořízeno šest nových židlíček a čtyři „sesle“ byly nově potaženy kůží. Podle stejného pramene pak bylo v lednu 1764 [!] do téhož domu - „do štoku prostředního“ - pro tam ubytovaného „Jeho Milost pána obrista od slavného Lovis Wolffenbieltl infanterie regimentu“ zakoupeno „12 nových zeleným suknem potažených seslí“. Srov. SOKA Písek, AM Písek, kart. 561, sig. B II 48.

89) V překladu: „pod dohledem velmi vznešeného pana Jakuba Vališe“. Jakub Jan Vališ († 11. 6. 1766), od roku 1749 člen písecké městské rady. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1496, sig. D II Walisch; kart. 551, sig. B II 34, důchodenský účet 1749; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 8, v DA sn. 10.

90) K závěrečné fázi stavby nové radnice i osobám, které se na ní podílely, viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 423-424.

91) Bratr Isidor, civilním jménem Antonín Neubauer († 6. 5. 1784), poustevník z kongregace sv. Ivana, po jejím zrušení od roku 1782 kostelník u sv. Trojice. Srov. Jan HILLE - Antonín SVOBODA, *Písecký hřbitov u Nejsv. Trojice*, Písek 1934, s. 8-9.

šho velikomocného a nepřemožitelného pána pana Františka I., císaře římského, a královny uherské a české Mariae Theresiae u svých nejmilostivějších pánův rodičův a římského krále Jozefa II., svého nejmilostivějšího pana bratra, svadební sňatek in mense Augusto držel, stalo se, že římský císař František, toho jména I., jsa šlakem dne 19. Augusti trefený v jedné hodině z tohoto světa na věčnost jest se odebral,⁹⁸ na jehožto místo za císaře římského successi má náš nejosvícenější prvorozený dědičný princ, arcikníže rakouský a král římský Josephus, toho jména II.

A to jest to paměti nejhlavnějšího, co jest se při stavění tohoto domu raddního od 1740. až do 1765. roku přihodilo, když ještě obecní hospodářství král. města Písku dle 1752. roku stalého oznámení v arrendě pozůstávalo a ten čas arrendátor Jan Mlíčko, měšténin zdejší, nájemní činže ročně 11 020 fl. r. platil.⁹⁹ Do nejčka, když tyto báně se táhly, koštovalo toto stavění domu raddního přes 8000 fl. r., a co dále ještě stavění tohoto domu raddního koštovalo, to v knize pamětní zelené barvy se dočte. Měšťanstvo ale dle nejmilostivějšího císař. král. reskriptu de dato ve Vídni dne 5. Maii 1759. roku na své domy v městě, v pivovare měšténinském posloupně vařiti počalo a až do vyzdvižení těchto bání posloupně vaří. Dej

[fol. 7r] Bůh, aby ty zlé časy přestaly a lepší nastaly.

Když tyto dvě báně na tento dům raddní zde v královském krajském městě Písku dne 30. Septembris 1765. roku se vyzdvihovaly a ukládaly, pod ochranou Božskou vladařové byli:

Clemens XIII. in cathedra Petri sedens.¹⁰⁰

Josephus II. Romano-Germanis imperans.¹⁰¹

Maria Theresia, Hungaros Bohemosque regens.¹⁰²

Královský podkomoří zemský. Vysoce urozený a statečný rytíř pan Jan Philip Běšín z Běšínu, pán na Strážovicích (titulo plenissimo).¹⁰³

Urozený a statečný pán Ondřej de Scheiner, královský a tohoto král. ouřadu podkomořského radda.

Urozený a statečný pán Jan Michal z Wasserreichu, hofrychtýř.

Urozený pán Daniel Lhotský, téhož král. ouřadu podkomořského secretarius.

98) František I. Štěpán Lotrinský zemřel v Innsbrucku již 18. 8. 1765. Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 278, 336.

99) Písecký měšťan Jan Mlíčko měl písecký obecní statek pronajatý v letech 1754-1766, mezi lety 1754-1760 však byl jeho spolunájemcem Adam Javůrek. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 37, sig. Aa 476; Národní archiv, České gubernium - Publicum, kart. 454, sig. Q 15; A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 419-420.

100) V překladu: Klement XIII. sedící na stolci Petrově. Papežem v letech 1758-1769. Viz Jan Wierusz KOWALSKI, *Encyklopedie papežství*, Praha 1994, s. 144.

101) Ve volném překladu Josef II., císař římsko-německý. Srov. pozn. 93.

102) V překladu: Marie Terezie králující Uhrům a Čechům. Srov. pozn. 32.

103) Jan Filip Běšín z Běšín († 13. 2. 1780), zemský podkomoří v letech 1764-1780. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 344.

Vysoce urozený a statečný rytíř pan František Václav Pergler z Perglasu, pán na Pivanech a Neudorfu, král. pan hejtman kraje Prácheňského.¹⁰⁴

[fol. 7v]

Vysoce urozený a statečný rytíř pan Václav Enge lbert Lipovský z Lipovic, pán na Živicích, kraje Prácheňského král. adjunctus.¹⁰⁵

Urozený a vysoce učený pán Mikoláš Staab, téhož král. ouřadu krajského secretarius.¹⁰⁶ Velebný, též vysoce učený pán Ignatius Šafařovic, děkan, vlastenec tohoto král. města Písku,¹⁰⁷ kterejžto děkan podle nejmilostivějšího císař. král. Leopoldinského privilegii de dato 24. Octobris 1674 vždy od magistrátu tohoto král. města Písku se praesentíruje.¹⁰⁸

Páni kaplani: pan páter Antonín Frankovský¹⁰⁹ a pan páter Václav Scholle¹¹⁰.

Velebný, též vysoce učený páter Reginaldus Aleš, vlastenec a převor kláštera svatého Kříže řádu svatého otce Dominika v zdejším král. městě Písku.¹¹¹

V raddě seděli: Jan Pavel Brichta, královský rychtář.¹¹²

Ignatius Corn. Paykert, primas.¹¹³

Matěj Antonín Otto.¹¹⁴

104) František Václav Pergler z Perglasu († 25. 10. 1770), krajský hejtman Prácheňského kraje v letech 1763-1770. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 347.

105) Václav Engelbert Lipovský z Lipovice († 29. 4. 1777), v letech 1765-1771 doložen jako krajský adjunkt, v letech 1771-1776 krajský hejtman Prácheňského kraje. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 347.

106) Mikoláš Staab, v letech 1791-1799 krajský hejtman Prácheňského kraje. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 347.

107) Ignác Josef Šafařovic († 25. 1. 1770), písecký děkan v letech 1753-1770. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 322-323.

108) Rozbor citované rezoluce císaře Leopolda I. z 24. 10. 1674 podal A. SEDLÁČEK, *Dějiny I*, s. 230.

109) Antonín Frankovský († 25. 6. 1784), v letech 1755-1768 písecký kaplan, v letech 1768-1770 putimský farář, v letech 1770-1784 písecký děkan. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 323.

110) Václav Scholle, písecký kaplan v letech 1764-1770, roku 1770 krátce putimský farář. Viz SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 9, Matrika narozených 1751-1765, fol. 139, v DA sn. 142; kn. 10, Matrika narozených 1765-1786, fol. 57, v DA sn. 60; FÚ Putim, kn. 1, Matrika narozených, oddací a zemřelých 1754-1777, pag. 82, 84, v DA sn. 43, 44.

111) Reginald Aleš, jako převor píseckého dominikánského kláštera doložen v letech 1765-1771. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl III. Dějiny zvláštních částí*, Písek 1913, s. 117.

112) Jan Pavel Brichta († 13. 5. 1776), královský rychtář v letech 1748-1776. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 354.

113) Ignác Kornelius Paykert, jinak Payker, Peykert či Peyker († 21. 5. 1770), městský primas v letech 1755-1769. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 360; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, Matrika zemřelých 1764-1786, fol. 37, v DA sn. 39.

114) Matěj Antonín Otto († 5. 7. 1772), městský radní od roku 1734. Viz SOKA Písek, AM Písek, kn. 342, Radní manuál 1734-1735, fol. 18v; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 51, v DA sn. 52.

Maximilián Laur. Chvojka.¹¹⁵
 Dominik Josef Jireš.¹¹⁶
 Jakub Jan Walliš, insptor.¹¹⁷
 František Karel Eckel.¹¹⁸
 Václav Michael Svoboda.¹¹⁹
 František Jozef Wöllner.¹²⁰
 Matěj Karel Peck.¹²¹
 Adam Javůrek.¹²²
 Jan. Nepom. Andrys.¹²³
 Vavřinec Aysl.¹²⁴
 Tomáš Karel Paulin, syndicus.¹²⁵
 Matěj Zátka, kancelista.¹²⁶
 Karel Vincenc Otto, frater curiae.¹²⁷

- 115) Maximilián Vavřinec Chvojka († 24. 3. 1773), v městské radě doložen od roku 1737. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1197, sig. D II Chvojka; kn. 346, Radní manuál 1736-1737, fol. 94v; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 56, v DA sn. 53.
- 116) Dominik Josef Jireš († 21. 8. 1775), radní od roku 1749. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 551, sig. B II 34, důchodenský účet 1749; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 59, v DA sn. 56; A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 360.
- 117) Viz pozn. 89.
- 118) František Karel Eckel či Eckl († 14. 6. 1785), jako radní připomínán od roku 1752. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1138, sig. D II Eckel; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 115, v DA sn. 103.
- 119) Václav Michael Svoboda († 19. 3. 1783), v letech 1747-1754 písecký syndik, od roku 1754 městský radní, v letech 1775-1783 primas. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 360, 363.
- 120) František Josef Wöllner († 22. 5. 1772), radní od roku 1754. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1520, sig. D II Wöllner; kart. 556, důchodenský účet 1754/55; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 50, v DA sn. 51.
- 121) Matěj Karel Peck († 25. 10. 1786), radní od roku 1754. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1362, sig. D II Pek; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 52, Matrika zemřelých 1784-1806, pag. 34, v DA sn. 37.
- 122) Adam Javůrek († 25. 7. 1772), radní od roku 1757. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1264, sig. D II Javůrek; kart. 558, důchodenský účet 1756/1757; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 51, v DA sn. 52.
- 123) Jan Nepomuk Andrys († 21. 9. 1798), od roku 1755 městský syndik, od roku 1759 konšel, v letech 1776-1784 královský rychtář, v letech 1784-1788 primas, od roku 1788 magistrátní radní. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 26, 31, 354-355, 360, 363; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 52, pag. 169, v DA sn. 172.
- 124) Vavřinec Eisl z Merlingu († 3. 12. 1784), radní v letech 1765-1766. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1147, sig. D II Eisel; kart. 562, důchodenský účet 1765/66; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, pag. 6, v DA sn. 9.
- 125) Tomáš Karel Paulin († 31. 12. 1789), syndik od roku 1758, radní v letech 1770-1788. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1358, sig. D II Paulin; kart. 565, sig. B II 55, důchodenský účet 1770; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 52, pag. 64, v DA sn. 67; A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 363.
- 126) K němu viz úvod tohoto článku.
- 127) Karel Vincenc Otto († 12. 4. 1809 Chotoviny), roku 1765 radní služebník (frater curiae), v letech 1772-1788 městský radní. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1347-1349, sig. D II Otto; kart. 567, sig. B II 56, důchodenský účet 1772.

[fol. 8r]
 Starší obecní:
 Jan Jiří Estler.¹²⁸
 Antonín Lepší.¹²⁹
 Vojtěch Ledecský.¹³⁰
 Jiří Beránek.¹³¹
 Jan Ledecský.¹³²
 6. vacat.
 Jakub Stropnický, rychtář městský.¹³³

O. A. M. D. G. B. V. M. et SS. PP. H.¹³⁴

[Dodatek z roku 1788]

[fol. 9r]

Dne 5. Julii 1788 tato bání od velkého větru poražená byla a dne 19. Julii dtto. zase vystavěná byla.

Joseph II. císař.

Maria Theresia dne 28. Novembris 1780 v Pánu usnula.¹³⁵

Vysoce urozený a statečný rytíř pan Jan Marcel z Hennetu, titulo plenissimo, král. podkomoří zemský.¹³⁶

Urozený a statečný pan František Ernst Kirpall, hofrychtýř při král. ouřadě podkomořským.¹³⁷

- 128) Jan Jiří Estler, v letech 1749-1756 rektor písecké školy, jako obecní starší doložen v letech 1741-1768. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 547-566, sig. B II 29-53, důchodenské účty 1741-1768; A. SEDLÁČEK, *Dějiny III*, s. 147-149.
- 129) Antonín Lepší († 12. 5. 1768), jako obecní starší poprvé zmiňován roku 1741. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 547, sig. B II 29, důchodenský účet 1741; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 21, v DA sn. 23.
- 130) Vojtěch Ledecský († 10. 12. 1781), obecní starší od roku 1755. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 556, sig. B II 40, obecní důchodenský účet 1754/1755; kart. 1374-1375, sig. D II Ledecský; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 51, fol. 102, v DA sn. 79.
- 131) Jiří Beránek († 11. 11. 1796), v letech 1758-1772 obecní starší, v letech 1772-1788 městský radní. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1091-1093, sig. D II Beránek; kart. 558-567, sig. B II 43-57, důchodenské účty 1757/58-1772.
- 132) Jan Ledecský († 20. 3. 1793), obecní starší od roku 1762. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 561, sig. B II 48, důchodenský účet 1762/63; kart. 1374-1376, sig. D II Ledecský.
- 133) Jakub Stropnický († 28. 9. 1816), jako městský rychtář připomínán již roku 1764. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1445-1446, sig. D II Stropnický.
- 134) Omnia ad maiorem Dei gloriam, Beatae Virginis Mariae et sanctorum patronum honorem. V překladu: Vše k větší slávě Boží a počtě Blahoslavené Panny Marie a svatých patronů.
- 135) Marie Terezie zemřela až 29. 11. 1780. Viz W. POHL - K. VOCELKA, *Habsburkové*, s. 316.
- 136) Jan Marcel svobodný pán Hennet († 18. 2. 1814), zemský podkomoří v letech 1780-1814. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 344.
- 137) Jako hofrychtýř je připomínán ještě roku 1795. Viz *Kaiserlich Königlich Schematismus für das Königreich Böhme auf das Jahr 1795*, Prag s. d., s. 37.

Vysoce urozený a statečný rytíř p. Vavřinec z Gamsenbergu, král. pan hejtman kraje Prácheňského.¹³⁸

Vysoce urozený a statečný rytíř p. Matěj Šuster, 1. komisař.

Vysoce urozený a statečný hrabě p. Antonín Breda, 2. komisař.

Vysoce urozený a statečný rytíř p. Ignatz z Payersfeldu, 3. komisař.

Vysoce urozený a statečný rytíř p. František Hehn, 4. komisař.¹³⁹

Urozený a vysoce učený p. Karl Walliš, téhož král. ouřadu krajského secretarius.

Velebný, též vysoce učený p. Karel Řídký, děkan, vlastenec tohoto král. města Písku.¹⁴⁰

Páni kaplani p. páter Vojtěch Kořínek starší¹⁴¹ a p. páter Vojtěch Svoboda, který dne 20. Julii 1788 primici držel a hned druhým kaplanem ustanoven byl.¹⁴²

[fol. 9v]

Dominikánský konvent zdejší v roce 1787 in Novembri vyzvižený byl.¹⁴³

V raddě seděli:

Jan Nep. Andris, spoluprimas.¹⁴⁴

Joseph rytíř z Běšínu, obristwachtmeister.¹⁴⁵

Tomáš Karel Paulin.¹⁴⁶

František Xav. Jireš.¹⁴⁷

Karel Vinc. Otto.¹⁴⁸

Vojtěch Zvěřina.¹⁴⁹

Jiří Beránek.¹⁵⁰

138) Vavřinec Ignác Schönpflug z Gamsenberka († 26. 3. 1791), v letech 1776-1791 krajský hejtman Prácheňského kraje. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 347.

139) Stejně krajské komisaře, a sice Jana Matyáše Schustera, Antonína Vilibalda hraběte z Bredy, Ignáce z Peyersfeldu, Františka Hehna a vedle nich ještě školního komisaře Františka Starka uvádí i úřední schematismus na rok 1789. *Schematismus für das Königreich Böhme 1789*, Prag s. d., s. 78.

140) Karel Řídký († 25. 3. 1823), písecký děkan v letech 1784-1823. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 323-324.

141) Vojtěch Kořínek, písecký kaplan v letech 1784-1791. Viz SOA Třeboň, Sbírka matrik, kn. 10, Matrika narozených 1765-1786, fol. 159, v DA sn. 162; kn. 11, Matrika narozených 1784-1801, pag. 4, 92, v DA sn. 7, 96.

142) Vojtěch Svoboda († 2. 7. 1804), písecký kaplan v letech 1788-1804. Viz SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 52, pag. 255, v DA sn. 258.

143) Ke zrušení dominikánského kláštera srov. A. SEDLÁČEK, *Dějiny III*, s. 118-119.

144) Viz pozn. 123.

145) Jan Josef Běšín z Běšin (1737-1793), radní v Písku od roku 1785, od roku 1788 purkmistr. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 354.

146) Viz pozn. 125.

147) František Xaver Jireš († 25. 4. 1807), v letech 1771-1788 městský radní, od roku 1788 magistrátní expeditor a taxátor. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1215-1219, sig. D II Jireš.

148) Viz pozn. 127.

149) Vojtěch Zvěřina († 28. 11. 1792), městský radní v letech 1772-1778. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1534, sig. D II Zvěřina.

150) Viz pozn. 131.

Matěj Zátka.¹⁵¹

Antonín Mader.¹⁵²

Václav Skalický.¹⁵³

Johann Ehrlich, syndicus.¹⁵⁴

Johann Pek, druhý dtto [syndicus].¹⁵⁵

Mikoláš Mls, frater curiae.¹⁵⁶

Vincentius Otto, druhý [frater curiae].¹⁵⁷

Starší obecní:

Jan Ledecký.¹⁵⁸

Jozef Necker.¹⁵⁹

Antonín Slavík.¹⁶⁰

Jakub Šmíd.¹⁶¹

Karel Švestka, spolurychtář.¹⁶²

6. vacat.

Mistr, který tu bání nahoru táhl, byl Josef Mls.¹⁶³

151) K němu viz úvod tohoto článku.

152) Antonín Mader († 18. 5. 1801), též psaný jako František Antonín Mader. Od roku 1771 duchodní, v letech 1777-1788 radní, od roku 1788 magistrátní účetní a vedoucí pozemkových knih. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1295, sig. D II Mader; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 52, fol. 222, v DA sn. 225.

153) Václav Skalický († 27. 10. 1818), radní od roku 1788, v letech 1799-1805 magistrátní purkmistr. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 354.

154) Jan Ehrlich († 30. 4. 1830), v letech 1787-1788 městský syndik, v letech 1788-1790 magistrátní sekretář, poté písecký advokát. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 363; SOKA Písek, AM Písek, kart. 1140-1141, sig. D II Ehrlich.

155) Jan Tomáš Pek, syndik od roku 1787, v letech 1788-1794 magistrátní kancelářský úředník, poté působil jako radní v Horažďovicích. Viz A. SEDLÁČEK, *Dějiny II*, s. 363.

156) Mikoláš Mls († 14. 9. 1817), radní služebník, od roku 1788 magistrátní kancelista. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1323, sig. D II Mls; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 53, Matrika zemřelých 1806-1823, pag. 395-396, v DA sn. 200.

157) Vincenc Otto († 7. 8. 1818), radní služebník. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 1348-1350, sig. D II Otto; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 53, pag. 423-424, v DA sn. 214.

158) Viz pozn. 132.

159) Jozef Necker († 2. 11. 1788), jako obecní starší poprvé doložen roku 1773. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 567, sig. B II 57, duchodenský účet 1772; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 52, pag. 53, v DA sn. 56.

160) Antonín Slavík, jako obecní starší poprvé uváděn roku 1773. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 568, sig. B II 58, duchodenský účet 1773.

161) Jakub Šmíd, jako obecní starší poprvé dosvědčen roku 1778. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 569, sig. B II 63, duchodenský účet 1773.

162) Karel Švestka († 23. 12. 1808), jako obecní starší poprvé uváděn roku 1780. Viz SOKA Písek, AM Písek, kart. 571, sig. B II 65, duchodenský účet 1780; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 53, pag. 75-76, v DA sn. 40.

163) Mistr tesařský Josef Mls († 12. 3. 1829). Viz SOKA Písek, kart. 1323, sig. D II Mls; SOA Třeboň, Sbírka matrik, FÚ Písek, kn. 54, Matrika zemřelých 1823-1832, fol. 158, v DA sn. 161.

[Dodatek z roku 1847]

Tento nověj hořejší krov byl dáván dne 4ho. srpna r. 1847.
Thomas Cymbura, přífovaný mistr tesařský.¹⁶⁴

Vysvětlení zkratk v textu a edičních značek

cís. - císařský

d. - denár

fl. - zlatý

fl. r. - zlatý rýnský

kr. - krejcar

král. - královský

[text] - editorův doplněk

[!] - upozornění na jazykovou zvláštnost v textu

Slovníček cizojazyčných výrazů

anni eiusdem - téhož roku

Aprili, Aprilis - duben/dubna

Augusti, Augusto - srpen/srpna

commando - velení

commissi in re tributaria - komise ve věcech daňových

cum ultima Septembris - s koncem září

Decembra, Decembri, Decembris - prosinec/prosinec

de dato - z data (vydaný)

eiusdem - téhož

Februarii, in Februario - únor/února, v únoru

General-Staab - generální štáb

Januarii, in Januario - leden/ledna, v lednu

in mense - v měsíci

Julii - červenec/července

Junii - červen/června

Maii - květen/května

Novembri, Novembris - listopad/listopadu

Octobri, Octobris, Octobru - říjen/října

per accord - dohodou

Septembris - září

successi - nástupnictví

titulo plenissimo - plným titulem

vacat - schází, chybí

winterquartier - zimní kvartýr

164) Tomáš Cimbura († 6. 2. 1866), od roku 1836 zkoušený mistr tesařský. Viz SOkA Písek, AM Písek, kart. 1114, sig. D II Cimbura; SOA Třeboň, Sběrka matrik, FÚ Písek, kn. 58, Matrika zemřelých 1863-1873, fol. 92, v DA sn. 94.

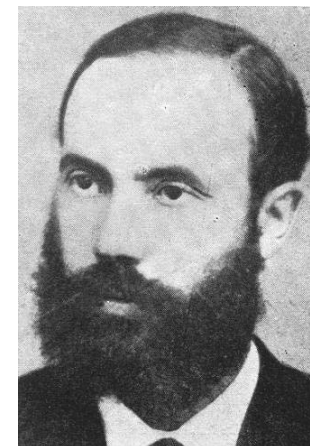
Josef Motyka

HISTORIOGRAFIE PÍSECKÝCH ŽIDŮ

Dějiny Židů, židovského osídlení a židovských obcí jsou od 90. let minulého století předmětem soustavného zájmu profesionálních i amatérských historiků.* K mapování dochází na základě různých přístupů a v několika různých rovinách. Věnuje se jim i regionální historie a vlastivědní badatelé. Platí to i pro oblast Písku a Písecka. Příspěvek si klade za cíl podat základní přehled dosavadního bádání o dějinách židovského osídlení v Písku a především zmínit a rozřadit zásadní práce, které byly dosud k této problematice předloženy. Příspěvek se neomezuje pouze na práce přísně odborné, ale uvádí i díla popularizační a memoárová.

Tématu byla věnována pozornost od 19. století. Stručnou kapitolu zaměřenou na historii píseckých Židů obsahuje práce římskokatolického kněze a učitele Františka Rudolfa Bezděky (1788-1871) o městě Písku.¹ Problematiku podrobněji rozpracoval v 80. letech 19. století rabín a filolog Moritz Grünwald (1853-1895) a otiskl ji pod názvem *Zur Geschichte der jüdischen Gemeinden Pisek und Mirotitz*.² Tuto drobnou publikaci můžeme považovat za první ucelený příspěvek mapující dějiny Židů v Písku. Na Grünwaldovu práci později navazovali i další autoři, mezi jinými i Jaroslav Rokycana a August Sedláček.

Podrobné informace k židovské obci, jak co se týče historie, tak i tehdy aktuálního stavu uvedl ve svém průvodci po městě Písku středoškolský profesor Jan Matzner (1845-1915). Jednalo se vůbec o prvního průvodce po městě, vytištěného v roce 1898 pod názvem *Královské město Písek: Průvodce městem i okolím, jakož i dějiny jeho*.³ V přehledu spolků bylo v tomto průvodci například také zmíněno židovské pohřební bratrstvo a mezi škol-

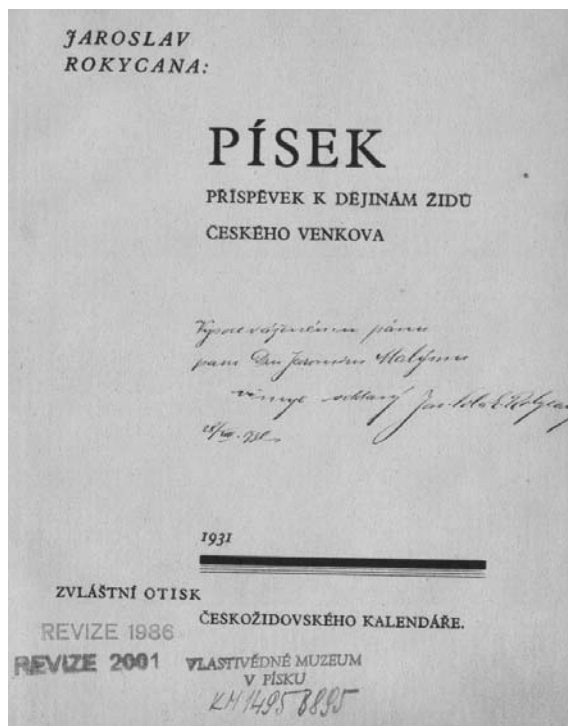
Obr. 1: Rabín Moritz Grünwald, autor prvního uceleného příspěvku mapujícího dějiny Židů v Písku. Foto Hugo Gold (Převzato ze sborníku Die Juden und die Judengeschichte Mährens in Vergangenheit und Gegenwart).

*) Příspěvek vznikl v souvislosti s přípravou autorovy bakalářské práce a je věnován památce PhDr. Jana Podlešáka, ThD. († 6. března 2017).

1) Srov. František Rudolf BEZDĚKA, *Královské město Písek*. II. část. Písek 1887.

2) Srov. Moritz GRÜNWALD, *Zur Geschichte der jüdischen Gemeinden Pisek und Mirotitz*, Reichenberg [Liberec] 1885.

3) Srov. Jan MATZNER, *Královské město Písek. Průvodce městem i okolím, jakož i dějiny jeho*, Písek 1898.

Obr. 2: Titulní strana zvláštního otisku příspěvku Jaroslava Rokycana s věnováním dr. Jaromíru Malému. Ze sbírek Prácheňského muzea v Písku

Nutno ovšem uvést, že August Sedláček se přímo nesoustředil na židovskou problematiku, hlavním předmětem jeho zájmu byly zejména dějiny města. V případě dějin píseckých Židů tomu odpovídá časová hranice přibližně do poloviny 19. století, kterou dále nepřekračuje, přičemž soudobé a aktuální informace neuvádí.

Jaroslav Rokycana⁵ se historii píseckých Židů věnoval po krátký čas ve 30. letech minulého století v souvislosti s mapováním dějin židovských obcí v Čechách a na Moravě. Vycházel přitom nejenom z místních pramenů a literatury. Problematiku dějin píseckých Židů a písecké židovské obce zpracoval co možná úplně, téma pojednal od středověku až po svou současnost, tedy po období první republiky. Vě-

skými institucemi také židovská škola. Své místo našla i nadace J. Blocha.

Celistvé zpracování problematiky židovského osídlení v Písku předložil ve svých *Dějínách královského krajského města Písku nad Otavou* nejznámější písecký historik August Sedláček (1843-1926). Především ve druhém díle⁴ zpracoval židovskou společnost do poloviny 19. století. Vytvořil rovněž katalog domů ve městě a předměstích. Současně mezi majiteli uvedl osoby židovského původu. Příspěvek Augusta Sedláčka je dodnes vedle Grünwaldovy či Rokycanovy práce nejúplnějším zpracováním historie píseckých Židů.

noval se přitom vnitřnímu životu písecké židovské komunity, ale i postavení a vztahu této komunity k většinové společnosti, dále také významným náboženským stavbám a místům. Nutno uvést, že dodnes se jedná o práci nepřekonanou. Rokycanova studie o písecké židovské obci byla publikována dokonce na dvou místech, nejprve v Kalendáři česko-židovském⁶ a poté v rozsáhlejší sborníku *Juden und Judengemeinden Böhmens in Vergangenheit und Gegenwart I.*⁷

Další desetiletí znamenala nejen pro písecké Židy nejtemnější období celé historie. Židovská komunita v Písku téměř zanikla a politické podmínky po druhé světové válce příliš nepřály její úplné obnově. Téma židovské historie a židovství vůbec také nebylo ideologicky vítaným tématem. A právě proto ho lze považovat za temné období, nejen pro historiografii píseckých Židů. Téma židovských dějin se dostávalo ke slovu pouze sporadicky a případně jako součást tématu širšího. Příkladem toho mohou být například některé práce z 60. let. Jindra Černohorský (1911-1988) se tehdy věnoval dějinám takzvaného protifašistického odboje na Jihu Čech. Ve své knize popisující události let 1941 a 1942, tištěné pod názvem *Neumlčení*, nastínil také osudy Židů za druhé světové války⁸. V roce 1965 uveřejnila Květa Kvasničková (1926-1968), knihovnice tehdejšího Okresního vlastivědného muzea v Písku, v *Píseckém zpravodaji* příspěvek o píseckých hřbitovech.⁹ Mimo jiné se věnovala i píseckému židovskému hřbitovu. Tato studie byla později přetištěna ve druhém díle *Písecké čítanky*.¹⁰

V souvislosti s dokumentací regionálních osobností začal být pro veřejnost ve druhé polovině 80. let znovuobjevován básník a spisovatel Richard Weiner. Jeho životní osudy, specifická poezie i další tvorba se staly předmětem zájmu celé řady badatelů, pozornost mu byla věnována i v regionálním rámci. Zvláště činní přitom byli i pracovníci tehdejšího Okresního muzea v Písku, především Jan Kotalík a Jiří Prášek. Dokladem „probuzeného“ zájmu o Richarda Weinera, včetně akcentace jeho židovských kořenů a zájmu o židovskou problematiku a tradice, je také výjimečná exhumace a přenesení Weinerových ostatků na písecký Lesní hřbitov.

Podobnému zájmu jako Richard Weiner se těšila také Kamila Stösslová, důvěrná přítelkyně Leoše Janáčka. Rovněž i u ní byl připomínán židovský původ. Vztahu Janáčka a Stösslové se věnovala hudební historička Svatava Přibáňová (1934-2014),

6) Srov. Jaroslav ROKYCANA, Písek. Příspěvek k dějinám židů českého venkova I. (Od r. 1327 do r. 1760), in *Kalendář česko-židovský za rok 1930-1931*, Praha 1930?, s. 54-67. Dále srov. Jaroslav ROKYCANA, Písek. Příspěvek k dějinám židů českého venkova II. (Od r. 1760 do r. 1929), in *Kalendář česko-židovský za rok 1931-1932*, Praha 1931?, s. 96-112.

7) Srov. Jaroslav ROKYCANA, Dějiny Židů v Písku, in: Hugo Gold (ed.), *Die Juden und Judengemeinden Böhmens in Vergangenheit und Gegenwart*. Band I, Brno 1934.

8) Srov. Jindra ČERNOHORSKÝ, *Neumlčení. Reportáže z let 1941-1942*, Písek 1969.

9) Srov. Květa KVASNIČKOVÁ, Procházkou po píseckých hřbitovech, in *Písecký zpravodaj*, č. 12, Písek 1965, s. 15-19.

10) Srov. Květa KVASNIČKOVÁ, in: Karel Votava (ed.), *Písecká čítanka. Díl 2*, Písek 1981, s. 80-82.

4) Srov. August SEDLÁČEK, *Dějiny královského krajského města Písku nad Otavou. Díl II. Od zřízení král. úřadu až do dnešních dob*, Písek 1912.

5) Autoritní záznam Národní knihovny v Praze k jménu Jaroslav Rokycana pouze uvádí, že spoloedigoval almanach Česko-židovského kroužku v Praze.

Obr. 3: Exhumace ostatků Richarda Weinera na židovském hřbitově v Písku. Zleva: historik O. Kolář, kulturní historik J. Kotalík, archeoložka E. Koppová, ředitelka knihovny V. Horálková, církevní tajemnice J. Štěpánová, rabín D. Mayer, MUDr. J. Vlček, pedagog J. Podlešák, kulturní pracovník J. Paclík (?) a hrobník J. Habich. Foto Václava Komarová

specializující se právě na dílo Leoše Janáčka. Mimo jiné připravila edici skladatelových dopisů Stösslové, vydané pod titulem *Hádanka života*.¹¹ Editovaná korespondence patří k výborným pramenům pro poznání osobního i rodinného zázemí Janáčka i Stösslové, stejně jako pro pátrání po vzniku některých Janáčkových hudebních děl, pro něž se Stösslová stala inspirací.

Téma židovství, židovských památek a historie bylo zvláště módní na začátku 90. let. Celospolečensky mu také začala být věnována širší pozornost. Jiří Fiedler (1935-2014) také v té době ve své přehledové publikaci *Židovské památky v Čechách a na Moravě*¹² poskytl veřejnosti základní zdroj informací o jednotlivých židovských komunitách v českých a moravských městech a obcích. Popsal zde i židovské komunity v okolí Písku, mimo jiné v Miroticích a Blatné. Přímo Písku se však příliš pozornosti nedostalo. Jiří Fiedler na tématu pracoval dlouhodobě, připravoval *Ency-*

klopedii židovských obcí, sídlišť a památných míst na území ČR. Ta je v nedokončené podobě přístupná elektronicky na stránkách Židovského muzea v Praze. Jednotlivé lokality jsou zpracovány ve formě encyklopedických hesel. Co se týká Písku, jde o zpracovanou lokalitu, pro badatele dostupnou za poplatek.¹³

Počátek 90. let přinesl také boom regionálně vydávané literatury, často velmi různé kvality. Nejednou se předmětem, byť třeba jen dílčím, stávala i židovská tematika. Vycházely různé příručky i historická pojednání. Turistické průvodce lákaly na architektonické památky a skvosty, nově i včetně synagogy a židovského hřbitova. Byly také podniknuty pokusy o založení různých periodik. Vzhledem ke zpracovávanému tématu je v této souvislosti na místě zmínit především regionální čtvrtletník *Otavín* s podtitulem *Revue Písku, Písecka, Prácheňska*.¹⁴ Publikovány zde byly příspěvky a články zaměřené nejen na město Písek, ale vzhledem k podtitulu periodika i na celý bývalý Prácheňský kraj. Pozornosti se dostalo celé řadě různých témat, včetně židovské problematiky. Písecký historik Ondřej Kolář zde uveřejnil příspěvek k písecké části Hilsnerova procesu¹⁵ a také k historii píseckého židovského hřbitova.¹⁶ Díky Janu Kotalíkovi zde byla připomenuta osobnost Richarda Weinera.¹⁷

Dokumentaci českých židovských obcí se také věnovala Blanka Rozkošná, která roku 2004 publikovala společně s Pavlem Jakubcem knihu *Židovské památky Čech*.¹⁸ Na rozdíl od připomenuté publikace Jiřího Fiedlera více rozpracovala píseckou židovskou obec. Ve sborníku *Neklidná krajina vzpomínání* předložila Magdalena Myslivcová příběh písecké synagogy a věnovala se rovněž historii písecké židovské obce, a to včetně holokaustu a poválečnému osudu písecké synagogy.¹⁹

Vedle spíše odbornějších článků je v současné době židovská tematika nadále přítomná i v popularizačních aktivitách. Například roku 2013 byl spuštěn ve spolupráci Městské knihovny Písek a knihovny Prácheňského muzea v Písku projekt *Čtení*

13) Srov. Židovské muzeum v Praze. *Encyklopedie židovských obcí, sídlišť a památných míst na území ČR*. [online]. [cit. 2016-12-20]. Dostupné z URL: <www.jewishmuseum.cz/sbirky-a-vyzkum/veda-a-vyzkum/dokumentace-zidovskych-obci/>.

14) Srov. *Otavín. Revue Písku, Písecka, Prácheňska*. Vycházel v letech 2000 až 2002, celkem bylo vydáno šest čísel.

15) Srov. Ondřej KOLÁŘ, Hilsnerův proces v Písku roku 1900 in *Otavín*, č. 1, Písek 2000, s. 88-99. Dále srov. Ondřej KOLÁŘ, Hilsnerův proces v Písku roku 1900, in: Jan Podlešák (ed.), *Naše dny se naplnily. Z historie Židů v jižních Čechách*, České Budějovice 2002, s. 53-64.

16) Srov. Ondřej KOLÁŘ, Příběh židovského hřbitova, in *Otavín*, č. 4, Písek 2001, s. 38-45.

17) Srov. Jan KOTALÍK, Richard Weiner aneb mapování samoty stránku po stránce, in *Otavín*, č. 4, Písek 2001, s. 34-37. Dále srov. Jan KOTALÍK, Richard Weiner, in: *Prácheňské muzeum v Písku v roce 2007*, Písek 2008, s. 57-59; Náhrobní kámen Richarda Weinera, in: *Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1995*, Písek 1996, s. 53-54.

18) Srov. Blanka ROZKOŠNÁ - Pavel JAKUBEC, *Židovské památky Čech. Historie a památky židovského osídlení Čech*, Brno 2004.

19) Srov. Magdalena MYSLIVCOVÁ, Příběh synagogy v Písku - synagoga jako místo paměti? In: Blanka Altová a kol., *Neklidná krajina vzpomínání. Konkurenční společenství paměti ve městě*, Bratislava 2010, s. 101-114.

11) Srov. Svatava PŘIBÁŇOVÁ, *Hádanka života: Dopisy Leoše Janáčka Kamile Stösslové*, Praha 1990.

12) Srov. Jiří FIEDLER, *Židovské památky v Čechách a na Moravě*, Praha 1992.

z *Písku*.²⁰ Na portálu jsou uveřejňovány medailonky regionálních osobností, včetně ukázek jejich děl. Vedle celé řady regionálních autorů zde byl zpracován profil již zmiňovaného Richarda Weinera. Vybraný obsah webu vyšel i jako tištěná publikace pod stejnojmenným názvem.²¹

K aktivním autorům v této oblasti patří také písecká spisovatelka Jaroslava Pixová, která vydala několik knih, pojednávajících různé městské lokality a jejich paměť. Ve svých knihách o Pražském²² a Václavském předměstí²³ se samozřejmě dotkla i osobností židovského původu, jež kdysi působily ve společenském životě města. Uveřejnila zde přitom několik dosud neznámých informací, které by se mohly stát podnětem anebo předmětem dalšího studia.

Samotné židovské obci je příležitostně věnována pozornost prostřednictvím přednáškové činnosti již zmíněného historika Ondřeje Koláře.²⁴ Příležitostně přednášky a aktivity připravuje také absolvent Husitské teologické fakulty v Praze Pavel Šnorek. Dokumentaci života vybraných osobností se věnují také odborní pracovníci Prácheňského muzea v Písku s vlastní přednáškovou a publikační činností.

Mapování historie židovské komunity v Písku se volně dotýká i memoárová literatura. Písecká pamětnice Marie Axamitová (1817-1909) ve svých zápiscích popisuje několik osob a událostí, týkajících se židovské obce, především z doby první poloviny 19. století. Rukopis je evidován jako součást fondu Archiv města Písek ve Státním okresním archivu v Písku.²⁵ Osobní vzpomínky na předválečný Písek, rozmanitý městský kolorit a židovské obyvatele města uveřejnil ve vzpomínkové knize *Kouzelný proutek*²⁶ známý písecký rodák a spisovatel Josef Rybák (1904-1992). Na Rybákovy vzpomínky později reagoval písecký rodák Jiří Vogl. Ten doplňuje Rybákovu knihu v Čechách dosud nepublikovaným textem *Zmatené vzpomínky Jirky Vogla*.²⁷

Téma píseckých Židů a písecké židovské obce je v posledních několika desetiletích oblíbeným a poměrně vděčným tématem regionální historie i popularizačních a osvětových aktivit. Přesto dosud chybí moderní ucelenější práce, která by toto téma pojednala v úplnosti, nebo minimálně s nárokem být víc než jen dílčím, byť třeba velmi důležitým příspěvkem k tématu. Dějiny píseckých Židů také dosud nebyly předmětem systematického výzkumu, kvalifikační práce nebo projektu. Lze říci, že historie píseckých Židů dosud čeká na svého moderního Jaroslava Rokycanu. Jen tak se bude moci Písek zařadit mezi města v okolí, která ho již našla, tedy mezi města jako Milevsko nebo Vodňany.

20) *Čtení z Písku*. [online]. [cit. 2016-12-17]. Dostupné z URL: <www.ctenizpisku.cz>.

21) Srov. Ludmila JEDLIČKOVÁ a kol., *Čtení z Písku. Stručný literární bedekr*, Písek 2013.

22) Srov. Jaroslava PIXOVÁ, *Stará Portýč a Pražské předměstí*, Písek 2013.

23) Srov. Jaroslava PIXOVÁ, *Jak se žilo v Písku u svatého Václava*. Putim 2015.

24) Srov. např. cyklus historických přednášek a cyklus Podvečery U Kapličky Prácheňské akademie v Písku.

25) Srov. SOKA Písek, AM Písek, kn. 310, *Jak vypadal Písek po roce 1820 (Paměti kniha M. Axamitové)*.

26) Srov. Josef RYBÁK, *Kouzelný proutek*, Praha 1968.

27) Srov. Jiří VOGL, *Zmatené vzpomínky Jirky Vogla* (strojopis, soukromý archiv Jiřího Práška).

Jan Kotalík

JOSEF KUČERA, OBCHODNÍK A FOTOGRAF ZE STARÉHO SEDLA - ORLÍKU NAD VLTAVOU

(zpracováno podle předlohy pana Jiřího Kučery, spolupracovníka Prácheňského muzea v Písku a vnuka Josefa Kučery)

Přestože jsou staré fotografie stále častěji frekventované v různých příležitostných tiskovinách, výpravných historických pojednáních i na nespočetných www stránkách internetu, pořád je možné „objevit“ snímky úplně neznámé některého zapomenutého autora. Dotyčný se nemusel ani fotografování věnovat profesionálně - pořizování snímků svého okolí mohl mít pouze jako amatérskou zálibu nebo cítil potřebu dokumentovat osoby, objekty nebo děje okolo sebe proto, že v místě jeho denního života se této činnosti nikdo nevěnoval. Právě díky takovým málo známým (či úplně neznámým) osobnostem nacházíme dnes v rodinných archivech uložené pravé fotografické klenoty, které jsou v současnosti velice ceněné. Jsou vítanými zdroji informací: doplňují a ilustrují historické studie řady míst, kde se nevyskytoval žádný dobový fotografický ateliér z řady slovutných jmen. Jedna z málo známých osobností, věnujících se fotodokumentaci od konce 19. století do první poloviny 20. století v našem případě v obci Staré Sedlo a jejímu okolí, je Josef František Kučera, jehož práci si nyní můžeme krátce připomenout při příležitosti v listopadu roku 2016 proběhnoucího 140. výročí od jeho narození.

Josef Kučera (křtěný Josef František) se narodil 19. listopadu roku 1876 ve Starém Sedle (od 1. července r. 1961 Orlík nad Vltavou). Byl synem Matěje Kučery a Barbory Kučerové, rozené Vlnové z Nevězic. Žili v domě č. p. 24. Josef Kučera měl sourozence - staršího bratra Augustina (Gustava), sestry Marii a mladší Annu. Matěj Kučera, jeho otec, byl vyučen pekařem. U něho, aby byla zachována návaznost rodinné tradice, se sám též vyučil pekařem. Rodina Kučerů tedy dále provozovala pekařství v již zmíněném domě č. p. 24. Josefův bratr Gustav se vyučil nejdříve také pekařem, ale když přijel příbuzný rodiny z Hildesheimu, odjel s ním do Německa kvůli rozšíření své kvalifikace o cukrářské řemeslo. Josef Kučera dále vystudoval v roce 1904 v Praze obchodní školu. Potom byl zaměstnán dva měsíce jako kupecký prak-

Fotografický aparát bratrů Kučerů. Foto doc. Ing. Václav Kučera

Josef Kučera, obchodník ve Starém Sedle (Orlík nad Vltavou). Snímek z rodinného archivu

tikant u obchodníka Jaroslava Amchy na Palackého třídě na Královských Vinohradech. Ještě před tím - v roce 1881 - zakoupil Matěj Kučera za 4 000 zlatých od manželů Mojžíše a Marie Glücklichových dům č. p. 32 ve Starém Sedle. V tomto objektu si zřídil obchod se smíšeným zbožím. Dům pak 7. června roku 1890 získali do svého vlastnictví jeho syn Gustav s manželkou Antonií. Kolem roku 1895 si Josef Kučera s bratrem Gustavem společně pořídili fotoaparát pro skleněné desky o rozměrech 13x18 cm od firmy Bernarda Goldweina. Později si dokoupili další vybavení, aby mohli fotografovat blízké objekty, osoby a krajiny. Protože se pořizování snímků dařilo, na další vylepšující pomůcky nebylo litováno finančních prostředků. Pro zajímavost lze doplnit, že v příslušné finanční dokumentaci je zakoupený nový objektiv od berlínské firmy C. P. Goerz (s vyrytým označením DOPPEL - ANASTIGMAT D. R. P. No 74437 C. P. Goerz Berlin) označen za „rodinný klenot“. Jeho cena byla asi 110 zlatých.

Nadšení fotoamatéři fotografovali zejména obec Staré Sedlo, zámek Orlík, hrad Zvíkov či okolní krajinu. Protože chtěli ve svém obchodě prodávat pohlednice s vlastními snímky, museli své negativy předat do příslušné firmy ke zhotovení pozitivů. Teprve za delší dobu firma vyslala svého pracovníka pro rozhodnutí výběru zachyceného místa, které bylo schváleno. Každá pohlednice poté nesla vytištěné jméno firmy jako reklamu. Pro udržení kroku s rozvojem své záliby si bratři předplatili také časopis „Fotograf“. Josef a Gustav Kučerovi fotografovali jednotlivé osoby, celé rodiny, společenské události v obci nebo vybrané ukázky denního života. Například v zimě se chodilo bruslit na rybník Mičán¹. Dochovaná fotografie na kartonu zachycuje saně, na nichž páter Pekař s doprovodem vozí na ledě malou „princezku“ z rodinné přízně knížete Schwarzenberga. Dalším pozdějším zajímavým dobovým fotografickým dokumentem, jenž pořídil již jen Josef Kučera (bratr Gustav v roce 1904 zemřel), je snímek z mobilizace, kde jsou muži ze Starého Sedla připraveni k odjezdu na koňském povozu v létě roku 1914. Tato fotografie je dosud v některých publikacích označena jako „autor neznámý“². Josef Kučera se svou ženou a vdovou po bratrovi převzal obchod, kde se vedle své obchodní činnosti dále věnoval svým zájmům. Bylo to samozřejmě fotografování, dále veřejná a spolková činnost v obci. Byl členem včelařského spolku, jenž založil s učitelem Merglem z Písku kolem roku 1897. Docházel i do čtenářského spolku, který jeden čas zastupoval ja-

Orlík nad Vltavou - Staré Sedlo, stavení Ptáčků, na jehož místě byla později postavena pošta, r. 1902. Foto Gustav a Josef Kučerovi

Orlík nad Vltavou - Staré Sedlo, obchod Josefa Kučery v č. p. 32, r. 1910. Snímek z rodinného archivu

1) Srov. Jiří VARHANÍK, *Orlík*, Praha Litomyšl 2015, s. 32.

2) Srov. Jiří VARHANÍK, *Orlík*, Praha Litomyšl 2015, s. 80.

Rybník Mičán v zimě, druhá polovina 90. let 19. století. Foto Gustav a Josef Kučerovi

ko jeho zvolený jednatel. Po založení obecního Sokola³ v roce 1920 plnil Josef Kučera funkci pokladníka. S Janem Kollmannem založili v místě kolem roku 1930 pobočku peněžního ústavu. Zde měl odpovědné postavení jako člen dozorcí rady. Josef Kučera ve Starém Sedle též úzce spolupracoval s knížetem Bedřichem Schwarzenbergem ve straně Národní demokracie. V době, kdy nebyl kníže v kanceláři přítomen, úřadoval za něj sám.

Nevyhnula se mu - tak jako mnohým - účast na bojištích 1. světové války. Po nástupu do Lince byl odvelen na ruskou frontu do oblasti Haliče. Tady se dostal znovu k fotografování. Nechal si poslat fotoaparát na skleněné desky 9x12 cm s vývojkou, ustalovačem a fotografickými papíry. Vyvolávání prováděl pod dekou nebo v bunkru, když byl na bojišti klid. Některé fotografie s deskami poslal domů. Přes bdělé cenzurní orgány kontrolující vojenskou poštu se tak do civilního života dostaly bezesporu zajímavé obrázky z válečných oblastí. V Haliči byl přítomen bojům u města Stanislav a vesnice Rybne. Po nějakém čase se vojska přesunula na italskou frontu, protože Itálie vyhlásila Rakousku válku. Přijeli k Terstu, k řece Soči, neboť tam se očekáva-

la největší ofenzíva Italů. Se zlepšením počasí pak nastávala jedna ofenzíva za druhou. Na italské frontě se Josef Kučera znovu dostal k fotografování. V průběhu bojů u města Asiago, kde Kučerova jednotka tábořila u blíže neurčeného potoka, dostal velící důstojník rozkaz, aby byli vyfotografováni všichni důstojníci, kteří přicházeli se svými skupinami vojáků na frontu. Zároveň s tím přišlo nařízení, aby velitelé zjistili, zda je někdo z vojnů fotograf. Josef Kučera se přihlásil, že je fotograf amatér. Byl ihned přijat k zajišťování úkolu fotodokumentace. Velitel ho

vedl do bunkru, v němž pracoval ještě jeden voják, v civilu příslušný k slavnému pražskému fotoateliéru Langhans. U města Asiago byl Josef Kučera raněn. Jeho léčba probíhala ve vídeňské a dalších nemocnicích.

Po návratu do civilu a provozování živnosti ve Starém Sedle mu v roce 1936 zemřela manželka. Obchod vedl nadále s Josefem Mezerou, který byl u něho zaměstnán jako obchodní příručí. Za zmínku ještě stojí, že formát svých stále pořizovaných snímků (na deskách i svitkových negativech) později změnil na 6x9 cm, kdy si zakoupil fotoparát Voigtländer. Po znárodnění - v roce 1950 - jeho živnost přešla do družstva Jednota.

Josef Kučera, obchodník a fotograf, zemřel 5. prosince roku 1959 po dlouhé nemoci u svého syna v Písku.

Zámek Orlík - pohled z Čertova mostu, kolem r. 1920. Foto Josef Kučera

3) Srov. František CACÁK, *Orlík nad Vltavou a Staré Sedlo a krása skrytá pod hladinou*, Orlík nad Vltavou 2005, s. 70.

Z PÍSKU NA BIGBÍT DO BUDAPEŠTI

**Pohledy do novodobé historie na základě osobních poznání a zkušeností:
hledání možností svobodnějšího pohybu v oblasti kultury v 70. a 80. letech
20. století nad oficiální rámec socialistického společenského systému**

V 70. a 80. letech minulého století byla aktivní potřeba kulturního vyžití oproti dnešní době pravděpodobně výraznější. Nebyly k dispozici dnes samozřejmě všude dostupné technologie, zprostředkovávající jednoduché přístupy ke všemu hledanému. Přirozená chuť poslouchat určitý druh hudby, číst vybranou literaturu, vnímat různé jevy a směry ve výtvarném umění, sledovat filmy, udržovat si přehled v divadelním dění, kladla na jedince či skupiny lidí břemeno, vyvíjet mnohdy velké úsilí při hledání různých zdrojů pro alespoň částečné uspokojení vybraných kulturních potřeb. Toto jsme zažívali u nás, tedy v Československé socialistické republice a dalších státech tzv. Východního bloku. Socialistickým systémem určená kontrolovaná šablonovitost, projeví se ve všech oblastech společnosti, nedovolovala vytvořit podmínky pro přirozený vývoj kultury v kontextu se světem mimo kontrolované vazalské státy Sovětského svazu. Oficiální kultura fungovala v mantinelech daných mnohdy standardní fádností a nevýrazností. Neustálé omílání stejných děl z oblasti vážné hudby, literatury, malířství, včetně dalších uměleckých disciplín, tvořilo málo příjemnou atmosféru pro rozvíjení vědomí přesahu mnohdy šedé denní reality - tedy i pro individuální duševní posilu

Autorský večer v r. 1982, soukromý archiv pana Milana Prince

a relaxaci. Pokud se jedinec nezapojil do vrstvy národa žijící v únikovém světě chaotaření, chalupaření, zahrádkaření nebo svérázného vylepšování svého životního stylu pomocí specifických forem domácího kutilství, byl odkázán k poměrně namáhavé práci hledače kulturních kvalit. Tyto nemusely být vždy nacházeny na ojedinělých koncertech, výjimečných výstavách či výpravných divadelních představeních. Z klasické hudby se sice v ČSSR nehrálo na koncertech vše, co by si obdiv publika určitě zaslouži-

lo, ale často omílaná díla od nejznámějšího autorského spektra zpravidla od 18. do 20. století budila zdánlivý dojem naší vysoké posluchačské úrovně. Bohužel tehdy měl málokdo možnosti sledovat vývoj soudobé (nikoliv jen populární) hudby ve světě a tak se mnoho nevědělo o skladbách s repetitivními strukturami Philipa Glasse, hudebního umělce stále známějšího od konce 70. let 20. století anebo o mikrotonální experimentální hudbě Harry Partche. Exoticky zněla i jména Edgara Varése, Oliviera Messiaena, Johna Cage, Arnolda Schoenberga, Pierre Bouleze, Henryka Góreckého, Arvo Pärta aj. Mladé lidi u nás stejně jako všude ve světě zajímala (a stále zajímá) především hudba řazená spíše k zábavným, tedy nekomplikovaným, trendům. Moderní populární hudba byla a dosud je většinovým pojítkem mládeže celého světa. Přes překážky kladené společenským systémem byl rock - pop se vstřícnou radostí přijímán i u nás za „železnou oponou“. Po naivně optimistických 60. letech minulého století, kdy v jejich druhé polovině v naší zemi zahrála některá tehdejší zahraniční hvězdná hudební seskupení¹ (například Manfred Mann, The Beach Boys), došlo záhy po okupaci vojsk Varšavské smlouvy v srpnu roku 1968 k ochromení společenského života. Představa návštěv žádaných koncertů jako v západních světových metropolích vzala u nás brzy zasně. V době, kdy probíhala za našimi hranicemi ohromující koncertní vystoupení Pink Floyd, Genesis, Yes a řady dalších skupin, byl v naší zemi nad kulturou ztřeštěn všeobecný dohled. Pořizovat si aktuální alba kvalitní rockové produkce byl problém. Dovoz západních LP desek byl redukován na pár titulů v licenci Dum Dum India. Až později, po roce 1980, byla dovážena v malém množství vybraná alba z Jugoslávie a různých států. Něco se ještě dalo občas sehnat v prodejnách polské, německé i maďarské kultury. Kvalitních tuzemských licencí bylo pomálu a sběratelé tak byli odkázáni na černé burzy hlavně v Praze. Píseční pamětníci si možná vzpomenu na víkendové jízdy časnými vlakovými spoji do Prahy za účelem návštěvy Letné, Havlíčkových sadů nebo jiných míst, kde se nákupy LP desek odehrávaly.

Dlouhá léta pústu (v tolik žádané populární hudbě obzvlášť) připravila podmínky pro vznik ve vztahu ke státní ideologii problematických struktur, méně oficiálních až skrytých, které si vzaly za úkol doplnit a zpestřit málo pestrou, nezáživnou nabídku státem sledované kultury. V informovanosti o světovém hudebním dění velice napomáhala činnost Jazzové sekce², která existovala v rámci Svazu hudebníků od ustavujícího sjezdu 30. 10. v r. 1971. Statečně čelila nátlakům režimu až do svého praktického zániku v r. 1986. Paralelou více zaměřenou na mladou tvorbu byla Sekce mladé hudby³, která též fungovala pod hlavičkou Svazu hudeb-

- 1) Srov. *Hvězdy pop music jezdily i za železnou oponu* [online]. 30. 4. 2014. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/zpravodajstvi-brno/novinky-ze-studia/269010-hvezdy-pop-music-jezdily-i-za-zeleznou-oponu/>>.
- 2) Srov. *Náš příběh* [on line]. b. d. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<http://jazzova-sekce.cz/nas-pribeh/>>.
- 3) Srov. *Sekce mladé hudby* [on line]. b. d. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<http://www.ceskatelevize.cz/specialy/bigbit/clanky/192-sekce-mlade-hudby/>>.

Titulní strana Almanachu Bohéma, soukromý archiv autora článku

roundem 1976 - 1980: „Další vystoupení „Plastic People“ bylo skutečně dne 31. 3. 1972 v Písku v ZK n. p. Jitex na maturitním plese Střední průmyslové školy strojnické, které zorganizoval rovněž obviněný Jirous a za které přijal úplatu 2000 Kčs. Vystoupení skupiny asi po deseti minutách vyvolalo u návštěvníků nevěli, že pořadatelé skupinu ze sálu vykázali. Vystoupení skupiny bylo kritizováno studenty, profesorským sborem i přítomnými funkcionáři MěNV (č. 1. 980-984)“⁴.

Důsledky této události byly velice citelné nejen na písecké „průmyslovce“, kde začal utužený režim. Kromě jiného byl sledován způsob odívání studentů, délky sestřihů vlasů apod. Připravit další maturitní večírky na píseckých středních školách znamenalo procházet únavným procesem nahlašování a obhajování programu této pro studenty významné události. Také se kolem neustále vznášela atmosféra obav, zda se kvůli takové činnosti náhodou někdo nedostane do situace, kdy nemusí být vůbec připuštěn k maturitě. Zmínku o píseckém vystoupení PPU lze nalézt

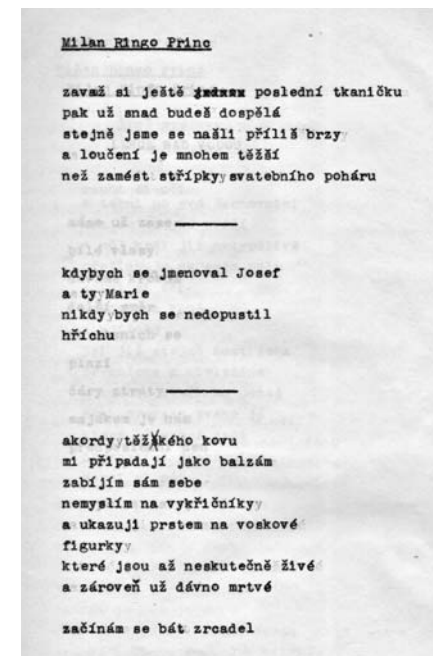
níků. Praktikovala svou působnost v letech od r. 1977 do r. 1985. Obě pražské organizace sice spolu nespolečupracovaly, ale zanechaly nesmazatelné stopy v historii coby „ostrůvky svobody“ v totalitním státě. Nezapomenutelnými zůstanou Pražské jazzové dny, tehdy vydávané ojedinelé publikace (i z nehudbní oblasti) anebo výjimečné akce - jako třeba promítání nedostupných filmů (například The Wall aj.). I v našem regionu byli členové a sympatizanti Jazzové sekce či Sekce mladé hudby, kteří později zažívali nepříjemné následky při jejich likvidaci.

Ještě dříve - v souvislosti s existencí slavné skupiny The Plastic People Of The Universe - dopady síly kulturně ideologické ostrážitosti pocítili též svazáci z písecké průmyslové školy, když organizovali svůj maturitní ples v r. 1972. Ze zdroje dostupného na internetu můžeme citovat z tzv. Hnědé knihy o procesech s českým undergroundem 1976 - 1980:

i dnes v již kultovním tendenčním dokumentu ČST z roku 1977 *Atentát na kulturu*⁵.

Vraťme se k možnostem běžného života společnosti: aktuální světová populární hudba se v ČSSR hrála pouze v omezené formě v rozhlasu (například oblíbený pořad Větrník pro náročnější posluchače na stanici Vltava), v programech naší televize téměř vůbec ne. Čas od času se národ v přenášném východoněmeckém televizním pořadu Ein Kessel Bunes obdivoval většinou vyhaslým západním hvězdám, ale díky blízkému sousedství s NSR a Rakouskem (hlavně na jihozápadě republiky) sledovalo velké množství našich občanů televizní stanice ZDF, ARD, BRD a jiné, kde bylo možné sledovat vedle komerční i některou zajímavou (a aktuálnější) hudební produkci. Ve dnech, kdy se na německé televizi vysílal občasný noční Rockpalast, se často v naší republice vytvářely skupinky či skupiny lidí, které spojovala láska k rocku. Tito nadšenci se scházeli u šťastlivců, kteří měli kvalitnější televizní příjem příslušné zahraniční stanice. Tam až do ranních hodin sledovali koncerty, o nichž si mohli v živém provedení pouze nechat zdát. Někdy už samotný začátek přímého přenosu vyvolal nadšení, když při přivítání televizních diváků bylo zmíněno i Československo. Možnost zhlédnout koncert Patti Smith, Petera Gabriela, The Who a dalších tak mnohdy bořila různé společenské bariéry, když se v různých obývacích místnostech jedinci napříč všemi sociálními vrstvami.

Přestože byla naše západní hranice neprostupná, čas od času se stalo, že přitažlivá atmosféra kafevské existenciální nehybnosti přilákala některé umělce z kapitalistické ciziny, kteří využili možnosti lhůty pro transfer přes ČSSR k uspořádání „utajeného“ koncertu. Na tyto unikátní zážitky mohou vzpomínat většinou lidé z Prahy (případně z Brna), kde se takové nejznámější hudební události konaly. Dozvěděli se o nich občas ctitelé menšinových rockových žánrů i z jiných míst republiky, avšak

Ukázka z obsahu Almanachu Bohéma - báseň, soukromý archiv pana Milana Prince

5) Srov. *Atentát na kulturu* [film]. Režie: Ladislav Chocholoušek. Československo, 1977. Dostupné např. ve videoarchivu České televize: <<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1064042026-atentat-na-kulturu/27738000625/>>.

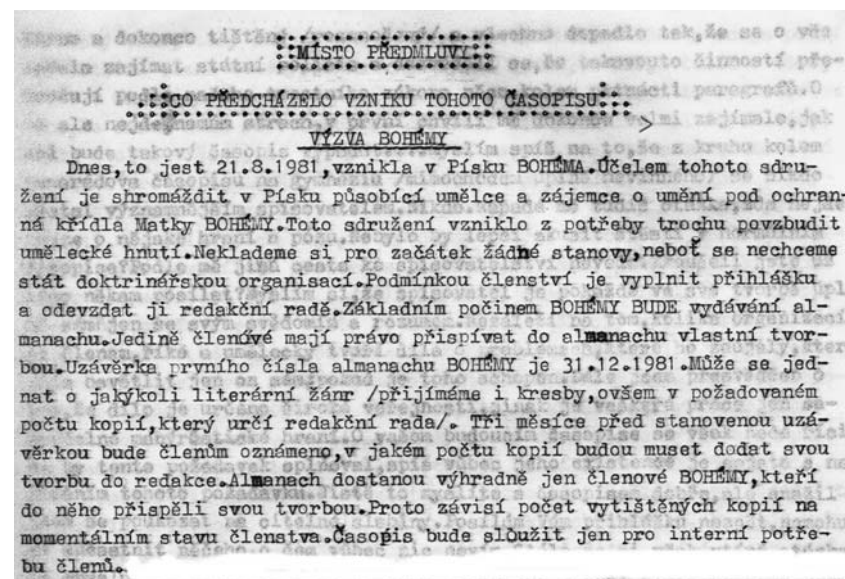
4) Část IV. - *Obžaloba a solidarita* [on line]. b. d. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<http://www.under-ground.cz/index.php?page=1-hk04>>.

malá kapacita hudebních sálů nedovolila větší návštěvnost a tak zažít koncert v říjnu roku 1985 legendy Christy Päffgenové, známé pod jménem Nico⁶, někdejší členky uctívané formace The Velvet Underground, nebo v září roku 1987 Swans⁷, mohli jen většinou včas informovaní fanoušci z české a moravské metropole. Venkovským (tj. také píseckým) zájemcům zůstala alespoň možnost vyslechnout si koncert na různých technicky nedokonalých nahrávkách. Dodejme, že po takových akcích obvykle přicházeli organizátoři o práci. Vzácností nebylo navíc trestní stíhání. Na druhou stranu neopakovatelné zážitky si odvezli i samotní umělci, mnohdy levicově zaměřeni. Jejich poznání reality fungování socialistického státu posunulo v řadě případů jejich politickou orientaci jiným směrem.

První ojedinělé koncerty pořádané v ČSSR, částečně srovnatelné se Západem, byly až ve druhé polovině 80. let, kdy po vzoru především Maďarska, kam se občas jezdilo do Budapešti na koncerty Motörhead, Queen, Jethro Tull, Black Sabbath, Petera Gabriela a dalších hvězd, Pragokonzert zajistil vystoupení dodnes uctívaných Depeche Mode⁸, později například Duran Duran a sem tam nějaký komerční krátkodobější jev západní popmusic. O tom, proč se v Maďarsku pořádání velkých koncertů dařilo, byla vedena diskuse na stránkách periodika Socialistického svazu mládeže Mladý svět⁹.

Pohlédneme na cesty do Maďarska i z jiného úhlu. Mimochodem „rocková turistika“ do Budapešti, které se zúčastňovali individuálně nebo v malých organizovaných skupinách hudby milovníci občané z celé ČSSR (Písecko nevýjimaje), neposkytovala jen koncertní zážitky. Tamní svět malých soukromých butiků (již před listopadem roku 1989) s poměrně širokou nabídkou různého zboží uváděl Čechy v úžas a v pocit návštěvy téměř západní tržní společnosti. Fakt, že samotná ekonomika MLR byla v ne příliš dobrém stavu, nehrál v obdivném pohledu žádnou negativní roli. Při troše štěstí si mohl náš zvědavý a vynalézavý občan přivést kromě koncertních zážitků též raritní LP desky, džínové oblečení, trička, kosmetiku - a také zajímavé tiskoviny. Ve vzpomínkách na budapeštský pouliční prodej živě ulpívá obraz hromad rozměrných knih s uměleckými náměty (například monografie Hieronyma Bosche). Dále se může vybavit novinový stánek u nádraží Nyugati, kde bylo možné zakoupit český exilový časopis Svědectví. Cesty za kýženými hudebními zážitky, většinou plné nepohodlí, strádání a spánkového deficitu však zanechaly ve spokojených duších krátkodobých cestovatelů neopakovatelné vzpomínky.

Není možné přehlédnout důležitý světový fenomén ovlivňující do určité míry hudební a společenský vývoj: punk. Hnutí, jež se nejvíce vyvíjelo v letech 1974 až 1976 v USA a v Anglii, ovlivnilo i vznik vlastních specifických odnoží v zemích Východ-

Z úvodního textu Almanachu Bohéma (část), r. 1981, soukromý archiv pana Milana Prince

ního bloku. V souvislosti s existencí dalšího hnutí nová vlna (New Wave), represivní státní orgány, které tyto subkulturní projevy znervózňovaly už jen tím, že například sami příslušníci SNB nedokázali uspokojivě rozlišit kdo je sympatizant hnutí punk a kdo vyznává novou vlnu, pronásledovali každého, kdo se jen trochu vymykal úřadem nebo oblečením. Vznikaly tak na ulicích až komické situace, kdy se nakrátko ostříhaní mladíci (mimo jiné také vysokoškoláci plnící vojenskou službu při studiu, indiferentní k punku či nové vlně) museli legitimovat se zdůvodněním svého vzhledu. Šmahem byly zabírány všechny placčky, na kterých byl jakýkoliv podezřelý anglicky psaný text. Autor tohoto článku vzpomíná na incident (stalo se v mezidobí let 1982 až 1983), kdy mu příslušník SNB při kontrole na ulici v Písku zabavil takovou přišpendlenou placčku obsahující název přední světové rockové kapely Led Zeppelin, jejíž hudební produkce neměla s punkem ani novou vlnou nic společného¹⁰. Úkon doprovázel komentářem ve vítězoslavném tónu: „Tak ty seš ta nová doba, že jo?“

Punkerů měli ojediněle příležitost k radosti. V roce 1987 na Mírovém koncertu Olofa Palmeho v plzeňském lochotínském amfiteátru vystoupila německá punková kapela Die Toten Hosen. Nepříjemnost na sebe nenechala dlouho čekat: následkem nepromyšlené volby posloupnosti vystupujících umělců došlo ke konfliktu, kdy nabuzené

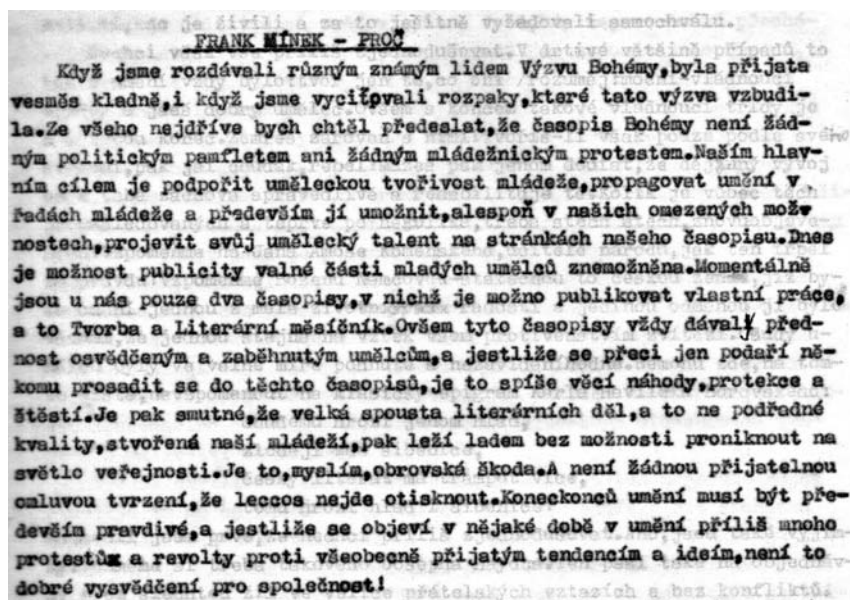
6) Srov. Vojtěch LINDAUR, *Dotknout se snu*, Praha 2007, s. 7-14.

7) Srov. *Labutě za zdí* [online]. 5. 12. 2010. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<https://www.respekt.cz/tydenik/2010/49/labute-za-zdi>>.

8) Srov. Miroslav VANĚK, *Byl to jenom rock 'n' roll?*, Praha 2010, s. 202-205.

9) Srov. tamtéž, s. 201.

10) Srov. Martina SCHWUBOVÁ, *Punková subkultura v Písku (V)* [on line]. 20. 3. 2011. [cit. 6. 2. 2017]. Dostupné z URL: <<http://www.punk.cz/index.asp?menu=3&record=13062>>.

Almanach Bohéma - ukázka textu (část), soukromý archiv pana Milana Prince

punkové a rockové publikum po koncertu svých idolů nechtělo přijmout následnou produkci běžného tuzemského popu. Nastálou situaci poté řešil zásah bezpečnostních složek. Bohužel Die Einstürzende Neubauten, toužebně očekávaná legenda industriální hudby vzniklá v Západním Berlíně, se na pódium vůbec nedostala.

Směřů a hnutí vznikalo ve společnosti především mladých lidí více. Tyto změny vyvolávaly pochopitelně odezvu i v postoji odpovědného dohledu. Pro místní rockové kapely přicházela těžká doba, protože možnost veřejného hraní byla spojena s vyhlédáním vlastního zřizovatele. Jenže organizací ochotných zastávat tuto nelehkou funkci ubývalo. Návštěvníků na druhé straně přibývalo na folkových koncertech. Velkou konjunkturu zažívala v 80. letech minulého století Porta tenkrát přesunutá do Plzně. Solitérní písničkáři dokázali přidat hudbě další rozměr; publikum se při jejich poslechu více zaměřovalo na vnímání propracovaných textů než při sledování rockové muziky. Vnímavý konzument toho kvalitnějšího v hudebním světě se většinou nespokojil pouze s poslechem náročnější tvorby předních autorských osobností z hůře sehnatelných vinylových desek, kazet nebo pásek cívkových magnetofonů. Souběžně pocítoval potřebu mít rozhled v literatuře, ve výtvarném umění, v dramatické tvorbě.

Svět literatury v ČSSR ve sledovaném období 70. až 80. let - at již z pohledu čtenářského nebo tvůrčího - podává zásadnější obraz tehdejší společnosti. Socialistické

zřízení odkaz vývoje literatury první republiky mnohdy bolestně redukovalo a deformovalo podle svých ideologických potřeb. Takže přežívala klasická tvorba zaměřená na spojení s levicovými uměleckými tendencemi. Byla upřednostňována autorská díla v duchu socialistického realismu. Literární jevy okolo byly brány spíše jako okrajové. Krátce a zjednodušeně řečeno: sice jsme si mohli přečíst Karla Čapka, Vítězslava Nezvala a Agathu Christie. Když jsme se dost snažili (hlavně ale až v 80. letech), tak se nám čas od času povedlo koupit (dle osobních preferencí) třeba ojedinělého Franze Kafku, píseckého rodáka Richarda Weinera, něco z Gustava Meyrinka či ukázky z tvorby Ladislava Klímy. Poměrně bohatě byl zastoupen detektivní a sci-fi žánr. Určitě jsme ale na pultech v socialistických knihkupectvích - případně na regálech veřejných knihoven - nenalezli díla jako 1984 od George Orwella, Sousotrovi Gulag Alexandra Solženicyna, Patočkův Negativní platonismus anebo (kromě dlouhé řady jiných) rozsáhlé Paměti Václava Černého. Kdo neměl možnost dostat se k samizdatové tvorbě, případně k exilovým vydáním, měl knižní nabídku ochuzenou. Spleť labyrint vydávaných knih v 70. a 80. letech 20. století čas od času dovolil nalézt i kvalitní tituly, které rozradostnily náročnější čtenáře. Pro tehdejšího mladého člověka bylo vyloženo kultovní dílo Na cestě od Američana Jacka Kerouaca, zásadního představitele beat generation.

V této souvislosti lze ocenit časopis Světová literatura (vycházel v letech 1956 až 1996). Toto periodikum bylo důležitým zdrojem informací o dění ve světové literatuře - o jednotlivých národních literaturách, kde v částečně uvolněných 60. letech minulého století bylo možné nalézt právě ukázky díla beatníků a mnohých dalších autorů.

Již zmíněný samizdat (tedy menší množství „výtisků“ psaných většinou na psacím stroji přes průklepový papír) byl významným nelegálním nástrojem pro udržení vědomí určité kontinuity literárního vývoje v období nesvobody. Podotkneme, že tato forma nesloužila pouze základně známých a pronásledovaných autorů (Egon Bondy, Ludvík Vaculík aj.). Řešila také osobní potřebu publikování nových - většinou mladých, často naprosto apolitických - tvůrců, kteří byli jinak odkázáni na členství ve sdružení typu Klubu mladých autorů se sítem komisí a dohledů prorežimních lektorů. Samizdaty nebyly výsadou jen uzavřených společností ve velkých městech. Svou tvůrčí základnu měly i na běžných regionálních úrovních. V Písku to byl například Almanach Bohéma, jehož vzniku předcházelo založení sdružení Bohéma ve druhé polovině roku 1981.

Unikátnost samizdatu byla podtržena mnohdy svým neotřelým výtvarným pojetím. Literární (i hudební) samizdatová produkce byla doprovázena svou charakteristickou výtvarnou adjustací danou omezenými možnostmi tehdejších technologií. Využívaly se různé grafické techniky, které dovolovaly omezenou multiplikaci a dodávaly tak dílkům další umělecký rozměr. Podotkneme, že vzhledem k dohledu nad řídkou dostupnou reprografickou technikou (xeroxy) byly v dobách totality soukromé kopie zhotovené na kopírce vzácnější. Samizdaty zůstávají dodnes cenným dobovým dokumentem. Autoři svou tvorbu prezentovali čas od času i živě. Ne vždy

šlo o konspirativní jevy - leccos se skrylo třeba pod oficiální předčítání mladých básníků - jako např. v klubovně písecké knihovny.

Přechodem do popisu oblasti výtvarného umění ve sledovaných letech 1970 až 1989 se dostáváme do míst zdánlivě mírnějších. Avšak neprofesionální (tedy vlastně opět neschválené nějakým dohlížejícím orgánem) výtvarné ambice (stejně jako hudební, literární, dramatické) byly odsouzené k realizaci v soukromí (pro pár přátel v uzavřených společnostech) či při nepovolených undergroundových akcích. Takovým příkladem byly hudební produkce spojené s výstavami jednoho dne, případně s autorským čtením. Reálně šlo o spiklenecky domluvená setkání ve vybraných bytech nebo pobyt na víkendových chalupách (nejlepší byly bývalé alespoň trochu zachovalé statky s prostornými stodolami - viz např. Havlův Hrádeček). Zde připomeňme v souvislosti s chalupařením odlišným od běžného občanského trendu, tedy ctitelů tzv. druhé kultury, společenství v blízkých Krašovicích u Písku¹¹. Na větších výstavách se tvorba neprofesionálních výtvarníků objevovala sporadicky, možná ještě tak jako příklad tvorby v zájmových kroužcích zastřešovaných kulturními středisky různých úrovní. Písek a Písecko mělo (jako většina regionů v tehdejší republice) své vyhraněné autory, kteří byli buď v tichosti trpění (pokud se oni sami anebo jejich tvorba netvářili vyloženě konfrontačně s oficiální ideologií), nebo jim byl znepříjemňován život různými překážkami v prezentaci jejich tvorby. Mnozí z nich se ani s kulturním undergroundem neztotožňovali. Chtěli pouze svobodný prostor, ve kterém by mohli tvořit podle svého vlastního uvážení. Z dnešního hlediska se to zdá směšné a nepochopitelné.

Nabídka dramatického umění v běžném občanovi vyvolávala dojem lehce strnulého poklidu: důstojná kamenná divadla hrála tzv. klasický repertoár. Hlediště našťastá naplňovaly také velice oblíbené pražské soubory ze Semaforu, z Divadla Járy Cimrmana, Ypsilonky. Když tyto známé scény pořádaly zájezdová představení mimo hlavní město, bývalo zpravidla vyprodáno.

Otevřenější jako v 60. letech 20. století však doba nebyla. Milovníci divadla hledali možnosti navštívit méně tradiční formy představení. Pokud neměl jedinec (či různé skupiny) významné disidentské postavení a nemohl navštěvovat tzv. bytové divadlo v uzavřených společnostech, nacházel řadu zajímavých akcí i na rozličných režimem trpěných událostech. Například Písek, kde fungovala i ochotnická scéna, měl (a má) v této oblasti výjimečné postavení: je spojen s pořádáním festivalu neprofesionálních divadelních souborů Šrámkův Písek. Na rok 2016 připadl už jeho 55. ročník. Tento festival lákal (nutno přiznat, že především v minulosti) každoročně řadu příznivců divadla, hudby, filmu a jiných uměleckých disciplín. Na různých místech - v kulturním domě, v městském divadle, v parku - probíhaly různé doprovodné akce až do pozdních nočních hodin. Řada později slavných divadelníků se jako začínající umělci této významné a vítané kulturní události pravidelně zúčast-

ňovali. Písek tak mohl na vlastní oči spatřit Kafkovu Ameriku v nastudování J. A. Pitínského (r. 1986) a řadu dalších významných představení.

Od divadla je k filmu doslova jen skok (i v souvislosti se Šrámkovým Pískem, neboť se při jeho konání promítaly i zajímavé filmy, které jinde nebylo možné zhlédnout). Kina byla v 70. až 80. letech vcelku hojně navštěvována. Běžný divák se spokojil s průměrnou produkcí většinou vyrobenou v zemích socialistického tábora a někdy si rád vystál frontu na některý ze západních (již nějaký rok starých) filmů. Nepromítaly se u nás před listopadem rokem 1989 Hvězdné války, Rambo, Blade Runner a podobné filmy, ale například na Tora, Tora, Tora, Vetřelce, Horečku sobotní noci, Pomádu, Čelisti a jiná (většinou důkladně zvážená a vybraná díla světové kinematografie) se přece jenom dostalo. Vše záleželo na velkorysosti bdělých dohlížejících orgánů. Někdy se stávalo, že problém s promítáním nemusel mít film z kapitalistické ciziny. Například pro schvalovací orgány byla velkým problémem tvorba režisérů a scénaristů československé nové vlny. Zvláštní platformou pro milovníky kinematografie byly tzv. filmové kluby. Též si možná někdo vzpomene na písecké divadelní promítání Ponrepo v 70. letech, kde byly zpřístupněny staré filmové poklady jako Ben Hur, Frankenstein, King Kong, filmy s Gary Cooperem a jiné další. Ve filmových klubech byly výjimečně promítány tzv. trezorové filmy (už krátce před listopadem r. 1989). Některá filmová díla byla vytvořena s výrazným akcentem na umělecké ztvárnění, jež bylo pro běžného diváka málo srozumitelné. Přemýšlivý, hledající divák byl ohromen například tvorbou Andreje Tarkovského, především jeho nadčasovým a dosud nepřekonaným Stalkerem. Vnímavost a citlivost při sledování filmů byla později postupně otupována pašovanými, vícekrát kopírovanými, nekvalitními videonahrávkami tehdy ještě nedostupných filmů širokého žánrového spektra.

Konec 80. let minulého století přinesl podzim roku 1989 společně s celospolečenským převratem. Dalekosáhlé změny ve světě kultury započaly téměř okamžitě... Jak výstižná jsou pro to slova Jana Nerudy: „Čas oponou trhnul - a změněn svět!“¹²

11) Srov. František STÁREK - ČUŇAS - Jiří KOSTŮR, *Baráky*, Praha 2010, s. 88-107.

12) Jan NERUDA, *Balady a romance*, Praha 1948 (Topičova edice), s. 29-30.

Irena Mašíková

PODSBÍRKY VÝTVARNÉHO UMĚNÍ V PRÁCHEŇSKÉM MUZEU

Prácheňské muzeum dlouhodobě ve svých výstavních prostorech prezentuje výtvarné umění a kontinuálně rovněž buduje systematicky výtvarnou sbírku, která je rozdělena podle výtvarných technik na několik sekcí. Sběrka Prácheňského muzea dozrála za dlouhou dobu své existence a cílené akviziční činnosti značného nárůstu originálních děl pozoruhodné kvality.

Prácheňské muzeum v Písku začalo postupně od svého založení v roce 1884 budovat rozmanitý sbírkový fond. V počátku byly zdrojem především předměty získané z různých pozůstatostí anebo darů. Postupem času se ustálil systematický akviziční program jednotlivých podsbírek odborných oddělení muzea. Rozděleny jsou do oborů archeologie, zoologie - přírodověda, mineralogie, etnografie, historické fotografie, novodobých dějin, historického průmyslu, starých tisků muzejní knihovny, členité podsbírkou výtvarného umění a tří podsbírek Památníku Adolfa Heyduka, které obsahují obrazy, nábytek a knihy. Sbírkové předměty i nadále přicházejí do muzea darem od občanů, což je nanejvýš chvályhodné a potěšující, ale nové přírůstky obohacující muzejní sbírky jsou získávány rovněž formou nákupů, které se uskutečňují zpravidla dvakrát do roka. Předměty jsou nakupovány od soukromých osob a některé nákupy jsou realizovány formou internetových nebo řádných aukcí v českých aukčních síních. Zakoupený, nebo darovaný předmět dostane nejprve přírůstkové číslo daného roku a posléze je předmět zpracován takzvaně do II. stupně sbírkové evidence, kde získá pořadové číslo podsbírkou, do které náleží. Od počátku muzea byly předměty ručně zapisovány do přírůstkových knih a následně postupem času zpracovávány strojopisem na papírových kartách, s vlepenou fotografií předmětu. Nyní jsou zpracovávány elektronickou formou, rovněž s vloženou fotografickou dokumentací.

Výtvarné umění je zapsáno v následujících podsbírkách:

VU - výtvarné umění - malba / 2400 pořadových čísel

UK - výtvarné umění - umělecká kresba / 668 pořadových čísel

UG - výtvarné umění - umělecká grafika / 1544 pořadových čísel

UP - výtvarné umění - umělecká plastika / 148 pořadových čísel

Některá položka ovšem obsahuje pod jedním číslem několik předmětů, mnohdy i velký soubor a tudíž se počet kusů předmětů mnohonásobně navyšuje. V současné době výtvarná podsběrka již přesáhla několika stovkami předmětů číslo 6000.

Součástí této podsbírkou je rovněž historický umělecký průmysl převážně 19. století, to znamená užité předměty běžného života, zejména měšťanské společnosti - hodiny, sklo, porcelán, keramika, kovy, dřevo.

Z výtvarné oblasti můžeme jmenovat například rozsáhlý konvolut obrazů a kreseb několika generací písecké rodiny Lochmanů, kteří tvořili v oblasti malby ale i uměleckého řemesla, generace malířů Skálů, sbírku pozoruhodných maleb 19. století na porcelánu Jana Zachariáše Quasta a obsáhlý soubor nejrůznějších grafických listů, autorsky většinou neurčených, převážně 19. století. Velmi zajímavým objevem je v současnosti restaurovaný deskový Mariánský cyklus, čítající 6 maleb na dřevě, který byl původně součástí mobiliáře kostela Nejsvětější Trojice v Písku, autorsky rovněž neurčený, ale nesporně pozoruhodný výtvarným zpracováním a dokonce na jednom z obrazů nalezeným vročením 1604. Tímto časovým určením se stal nejstarším dílem výtvarné podsbírkou muzea.

S výrazným časovým pozdějším odstupem dále například obsáhlý a unikátní soubor grafických listů Josefa Váchala, velký soubor kreseb a akvarelů Václava Šebele, vzácné dokumentující písecký venkov, půvabné akvarely Václava Štětky zobrazující město Písek, dřevoryty a oleje Josefa Krejsy, v této technice rovněž zastoupený velký cyklus děl výtvarné osobnosti Josefa Řeřichy, obrazy Karla Tupy, převážně s vojenskou tematikou první světové války, píseckého profesora kreslení Josefa Velenovského s jeho impresionisticky laděnými obrazy řeky Otavy, krajiny kolem Písku i samotného města, Václava Rožánka, malíře samouka, který se svojí pozoruhodnou tvorbou vřadil mezi respektované autory 20. století, Fr. R. Dragouna, především skvělého portrétisty, ale i autora poezie a řady filosofických textů. Obsáhlý soubor obrazů Václava Daneše, skvělého malíře pocházejícího z písecké rodiny s velkou hudební tradicí, Romana Kubičku a Jiřího Řeřichy, kteří svou originální malbou zanechávají v Písku výraznou stopu, Františka Trávníčka a jeho díla kombinovaných grafických technik, rovněž tak grafika Františka Doubka, malíře Dalibora Říhánka, který spolu se svojí ženou pracují i v oboru tkané tapisérie a jeho strýc samouk Vojtěch Říhánek, který nám zanechal řadu obrazů píseckých motivů, z nichž mnohé již neexistují, Jan Sýkora, autor mnoha půvabných akvarelů píseckého okolí i samotného města, sochař Jiří Prachař, jehož tvorba v kameni představuje řadu monumentálních realizací v architektuře a jeho soulptury i komornějšího charakteru navazují na principy a tradici klasického sochařství. Rovněž tak malíře Oldřicha Smutného, často pobývajícím na své chalupě v nedaleké Putimi u Písku, přední osobnost české malby 20. století. Stejně tak za doby studií často na Písecku pobývajícím pozdějšího světového scénografa Jaroslava Malinu, kontinuálně pozoruhodně tvořícího i v oblasti malby, který se v závěru života navrátil do jižních Čech. Svoje místo v muzejní podsbírkou zaujímá i písecký řezbář Jan Novotný.

Nesmíme zapomenout i na písecké rodáky, kteří v minulosti odešli do emigrace a to jsou především malíř Jiří Kayser, který tvořil dlouhodobě v Kanadě a jehož otec prof. Josef Kaiser byl počátkem 20. století správcem a jednatelem tehdejšího píseckého muzea.

kého muzea a zakladatelem systematického zpracovávání sbírek, za jehož působením došlo ke koncepčnímu sběru sbírkových předmětů a jejich výraznému nárůstu. Petr Velíšek malíř, žijící v Kanadě, Jaroslav Gebr, který se velmi úspěšně uplatnil jako výtvarník ve filmových ateliérech v Hollywoodu. Nemůžeme pominout ani Jiřího Koláře, narozeného v nedalekém Protivíně, literární a výtvarnou osobnost, která výrazně formovala české umělce 20 století a jehož koláž z cyklu Božena Němcová, přivezla z jedné ze svých pracovních cest do Paříže kurátorka muzea. Snaží se doplňovat podsbírkou výtvarného umění o díla především regionálních autorů a tvůrců, kteří v Písku nebo jeho okolí tvořili a nějakým způsobem se tohoto místa dotkli.

Výtvarná podsbíрка Prácheňského muzea dokumentující bohatý přehled umělců od 17. století až do současnosti, je neustále doplňována o nová díla a uchovává tak pro budoucí generace vzácný záznam tvorby značné řady umělců, pro které byl Písek místem inspirace a vypovídá o čase, ve kterém zde žili a tvořili.

Jaroslav Jiřík - Jan Michálek

HRADIŠTĚ U PÍSKU 1858 - NÁLEZY Z KNÍŽECÍCH MOHYL Z ČASNÉ DOBY LATÉNSKÉ

Mimořádná výstava k 130. výročí otevření expozic muzea v Písku

Ve dnech 7. - 18. září 2016 pořádalo Prácheňské muzeum v Písku v Rytířském sále mimořádnou krátkodobou výstavu ke 130. výročí zpřístupnění expozic muzea, která byla věnována souboru pohřebních předmětů z mohyl knížat doby železné z Hradiště u Písku. Výstava byla pořádána ve spolupráci s Národním muzeem v Praze a vídeňským Naturhistorisches Museum, v jejichž sbírkách se nachází většina exponátů, a dále Ústavem pro klasickou archeologii FF UK v Praze a Muzeem hlavního města Prahy, které poskytly některé doprovodné exponáty, ilustrující tehdejší dobu.

K hradištskému objevu došlo již v roce 1858, kdy rolník Josef Novák při odstraňování dvou mohutných mohyl, které mu překážely při polních pracích, objevil mimořádně vybavené knížecí hrobky. Význam nálezů nám přibližuje již „Zpráva o schůzkách archeologického sboru Musea království českého“ z 16. července 1859 od profesora Jana Erazima Vocela, když popisuje jednotlivé předměty: „*znamenity poklad, skládající se ze zlatých a stříbrných věcí, pak též i mincí, že cena všeho dohromady na 600 zlatých se páčí... Mezi těmi věcmi jsou dva hladké zlaté kruhy, bezpochyby náramky, jeden hmotný zlatý závitek, zlatý spirálně stočený drát, tenký zlatý plátek se soustředně tepanými kruhy, zlaté náušnice, jedna stříbrná sponka, svrchní část jakési dirkované stříbrné nádoby, snad kadidelny... Však kojíme se mimo to nadějí, že se ještě krajský prezident František Karel Miltner o to postará, aby aspoň část těchto starých znamenitých památek v České zemi nalezených naší zemi též zachována a v našem Museu uložena...*“

Podle dochovaných svědectví se původně jednalo nejspíše o dvě mohutné téměř se dotýkající mohyly, z nichž jedna „podoby pravidelného podlouhlého čtverhranu“ měla rozměry 40 x 20 metrů. Údajně bylo z mohyl odvezeno několik stovek vozů kamene. K nalezeným starožitnostem patří kromě výše uvedeného i vzácná etruská konvice s napojením ucha zdobeným motivem Sirény, dále ucho dalšího exempláře konvice a dvě zdobené bronzové mísy. Jan Bohuslav Miltner, syn zachránce pojednávaných nálezů, se dále zmiňuje o „*zdobených bronzových náramcích, hladkých kruzích s ouškem, rozmanitých velikostí, zlomcích kulatých plíšků, talířům poněkud podobných, spirálovitě točených drátčích a četných knoflíčích, jehlicích, jantarových okrasách a konečně o železném roštu se zakončeními, které se někdy ptačím hlavám podo-*

Obr. 1) Dr. Anton Kern z vídeňského Naturhistorisches Museum a dr. Jaroslav Jiřík při instalaci exponátů. Foto V. Komarová

bati mohly“. Některé nálezy se však (snad zatím) identifikovat nepodařilo. Patří mezi ně například „*jehla, vynikající tím, že místo hlavičky má zcela zachované poprsí nějaké ženy; jak přední tak i zadní část, s vlasy, zřetelně lze rozeznati.*“ V tomto předmětu snad lze tušit také středomořský, respektive etruský import.

Na základě datování nálezů bylo možno v souboru odlišit *ženský pohřeb* (o něco starší, asi 530-480/450 př. n. l.), který byl vybaven na poslední cestu picí soupravou, složenou z bronzové zobákovité konvice, z níž se dochovalo jen ucho (ataše) hadovitého typu s palmetou, ploché mísy a stříbrného cedníčku, doplněnou ještě skvostnou garniturou zlatých šperků o celkové hmotnosti 370 gramů (2 páry plechových loďkovitých náušnic typu Navicella, drátěné spirálky, 2 masivní hladké a uzavřené a 1 spirálovitý kruh, zlatá zdobená kruhová destička z tenkého plíšku či spíše folie, pocházející ze spony, v níž byl snad pro efekt osazen Miltnerem zmíněný jantarový korál nádobkového tvaru, dále bronzových (náramky, jehlice) a patrně i jantarových šperků (závěsek). Mladší *mužský pohřeb* (asi 480-450 př. n. l.) obsahoval skvostnou picí soupravu s bronzovou zobákovitou konvicí s ataší v podobě Sirény a se zdobeným hrdlem, plochou mísou, zdobenou motivem tzv. běžícího psa, dále železný rošt

- kozlík s konci v podobě ptáčků, součástky koňského postroje - nejrůznější knoflíky, menší i větší zdobené falérky z koňského postroje, bronzové kroužky, bronzové hřebíky (patrně ozdoby dřevěného jha nebo korby vozu). Oba pohřby obsahovaly také hliněné nádoby, ty však byly zničeny a pohozy.

Osud nálezů z mohyl z Hradiště u Písku byl částečně odlišný od přání členů archeologického sboru a jejich cesta do museumních sbírek byla dosti komplikovaná. Část nálezů se dostala do Musea království českého díky soukromým sbírkám pražských starozitníků dr. Štefana Bergera, Emanuela Mikše či Karla Buchtely. Řada nálezů, které popisuje J. B. Miltner, však byla dlouhou dobu nezvěstná.

Jejich část objevil Jan Michálek na konci svého studijního pobytu ve Vídni (především zlatých a stříbrných), konkrétně ve sbírce vídeňského Kunsthistorisches Museum, v „Antiken Sammlung“. Tento svůj objev publikoval v polovině 70. let minulého století. Mezitím však v roce 1981 tyto předměty „změnily majitele“ a byly převedeny do sbírek „sousedního“ vídeňského Naturhistorisches Museum, kde jsou dodnes exponáty k vidění ve stálé expozici. Tento objev v muzejních depozitářích nezůstal jedi-

Obr. 2) Hradiště u Písku - výběr bronzových, zlatých a stříbrných nálezů z knížecích mohyl. Foto V. Komarová

ným. V roce 2001 publikoval další část identifikovaných nálezů ze staré sbírky Národního muzea dr. Pavel Sankot. Jednalo se o příklady falér z koňského postroje (oněch „zlomků kulatých plíšků, talířům poněkud podobných“) a knoflíků, které byly do té doby mylně evidovány - vlivem původního zakoupení do soukromých sbírek - pod lokalitou Paseky (kde byl v roce 1859 získán depot z mladší doby bronzové).

Nezahálelo se ani v terénu. Původní místo nálezu identifikoval již v 70. letech bývalý archeolog Prácheňského muzea Jiří Fröhlich a na tomto místě získal řadu kovových a keramických předmětů (dnes zapsaných v Prácheňském muzeu v Písku) tým Archeologického ústavu Filosofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

To vše dohromady dává představu o bývalé okázalosti hradištských hrodek a svědčí o mimořádném bohatství, přepychu a umělecké dovednosti výrobců předmětů, které doprovázely zemřelé na jejich pouti do zásvětí někdy na sklonku doby halštatské a na počátku doby laténské. Svědčí také i mimořádných nadregionálních kontaktů, které spojovaly zdejší elitu až s dalekou Etrurií, či ještě vzdálenějšími oblastmi Středomoří na straně jedné a Pobaltím (zdrojem jantaru) na straně druhé. Monumenty byly patrně známé a snad jako nekropole využívány v mladších obdobích protohistorie, jak ukazuje například čtyřriadvacetinka zlatého keltského statéru.

Mimořádná výstava k jubileu otevření expozic Prácheňského muzea v Písku vůbec poprvé po 158 letech představila všechny dostupné nálezy z hradištských knížecích mohyl v úplnosti nejširší veřejnosti. Během výstavy byly pořádány dvě komentované prohlídky a byl připraven doprovodný pedagogický program. O výstavě bylo napsáno či natočeno též několik novinových, rozhlasových a televizních reportáží.

Výběrová literatura:

Miltner, J. B. 1863: *Zpráva o některých, v letech 1858-1860 v okolí píseckém nalezených starožitnostech, Památky archeologické* 5, 43-44.

Michálek, J. 1977: *Knížecí mohyly z časné doby laténské u Hradiště, Archeologické rozhledy* 29, 634-643.

Drda, P. - Rybová, A. 1998: *Keltové a Čechy. Praha.*

Kruta, V. 1975: *L'art celtique en Bohême. Paris.*

Sankot, P. 2001: *Beitrag zum Fundstoff der Grabhügel aus Hradiště bei Písek. In: Čech, P. - Smrž, Z. (eds.), Sborník Drahomíru Kouteckému, Most, 197-207.*

Irena Mašíková

VÝBĚR Z VÝSTAV PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA

Umění na kolečkách II.

Motto: „To, co se mi stalo, byl průvan osudu, ve kterém se mnohé dveře zabouchly, ale jiné otevřely.“

V galerii Prácheňského muzea se v červnu uskutečnila po pěti letech již druhá výstava umělců se zdravotním znevýhodněním. Někteří autoři se do Písku svými novými díly navrátili a několik dalších vystavovalo poprvé. Jako v předešlém ročníku byla výstava organizována ve spolupráci s pražskou organizací Paraple o.p.s. Vystaveny byly práce zaujímající nejrůznější výtvarné techniky. Tentokrát bylo zastoupení značného počtu fotografií, klasické malby na plátně, souborem kreseb, ale i batiky na textilu, cínovaných šperků, plastiky a videa. Celková výtvarná úroveň výstavy byla pro mnohé návštěvníky velkým překvapením, dokladem jsou zápisy v návštěvní knize vyjadřující značný údiv nad pozoruhodnou tvorbou těchto autorů a upřímné vyjádření podpory pro jejich další tvůrčí činnost.

Vystavovali tyto autoři: Cabalková Blanka, (obrazy), Čeloud Jiří (video), Efenberk Petr (plastiky), Adéla Štáhlavská - spolupráce, Folvarská Klára (obrazy), Hornof Zdeněk (kresby), Hrubý Miloš (fotografie), Jadloviský Jaroslav (obrazy), Košťálová Romana (obrazy), Krýsl Oldřich (fotografie), Lorenz Zbyšek (obrazy), Moravčík Miloslav (obrazy), Merunková Hana (fotografie), Pantůčková Marta (cínované šperky), Petele Kryštof (obrazy), Parisová Andrea (kresby, Rýpar Jaroslav (fotografie), Seman Jiří (fotografie), Šprachta Petr (obrazy), Trousilová Eliška (batika, obrazy), Veselá Petra (fotografie), Vokatý Petr (obrazy).

Foto V. Komasová

Alena Beldová - obrazy z Francie a Čech

Letní červencová výstava malířky Aleny Beldové se setkala s velkým zájmem diváků a představila autorku, věnující se krajinomalbě, v současném umění žánru poněkud opomíjeného. Její pozoruhodná tvorba představila českou i francouzskou krajinu v jejím originálním malířském rukopisu, ve kterém se autorka tomuto tématu velice úspěšně věnuje.

Alena Beldová není typ umělce vláčeného soudobými trendy a za svou věc jde niterně a s velkým soustředěním. Výsledkem toho je stále propracovanější a svébytnější koncept žánru, kterému se mnoho let s trpělivostí a oddaností sobě vlastní dostává na kopytka. Postupuje krok za krokem, tak jak je to pro ni přirozené, bez formálních senzací a ekvilibristiky, bez rádoby intelektuálních nánosů. Pracuje přímo v krajině a nechává se vést situací a atmosférou a tomu přizpůsobuje i výslednou techniku definitivního obrazu. Vzniká tak početný soubor obrazů, s kterými vstupujeme na území jásající světlem, barvami a vůní. Nadechujeme se z plných plic a rádi bychom si v horkém odpoledni sáhli pod probleskující hladinu. Je v nich opravdová vášeň pro smyslové bohatství přírody a vřelá, upřímná snaha je zprostředkovat (Magdalena Juříková).

Alena Beldová, nar. 28. 5. 1955 v Praze

Studium: 1979 - 1985 Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze

Samostatné výstavy - výběr: 1992 Praha, Galerie U Řečických /se Z. Krajčovičovou/, 1997 Praha, Galerie Fronta, 1998 Praha, Galerie bratří Čapků, 2000 Praha, Galerie Franze Kafky, 2003 Praha, Galerie Chodovská tvrz, 2006 Praha, Galerie Josefa Sudka, 2008 Praha, Galerie Vyšehrad, 2009 Malá Skála, Galerie Josefa Jíry, 2010 Praha, Galerie Lapidárium, 2011 Praha, Prague City Center

Společné výstavy a sympozia - výběr: 1987 Praha, Mánes, Užité umění umělců do 35 let, 1990 Praha, Úlův, Česká alternativa, 1991 Brno, Dům umění, Alternativa české a slovenské tapisérie, 1992 Liberec, Mezinárodní symposium Flordekor, 1994 Göteborg, Švédsko, Galerie Manneten, 10 Čechů, 1995 Hostinné, Mezinárodní symposium vlákno-dědictví antiky, 1996 Praha, Designcentrum české republiky, 1997 Praha, VŠUP, Studio Žararaka, malba a textil, 1997 Praha, Křížová chodba Staroměstské radnice, Žararaka, 1997 Paříž, Francie, České kulturní středisko, Studio Žararaka, 1998 Mikulov, Dílna, 1999 Praha, Galerie Bayer a Bayer, Moře, 2002 Praha, Obecní galerie Beseda, Zvíře, 2007 Praha, Senát české republiky, Krajiny

Zastoupení a realizace: Návrhy látek a šátků pro české firmy a čtyřletá spolupráce s textilní firmou J. Otten v Rakousku, obrazy v soukromých sbírkách u nás i v zahraničí, ve sbírce Severočeského muzea v Liberci a banky ČSOB

Malířské projevy Aleny Beldové navazují na dlouholeté tradice českého krajinářství, k níž autorka přispívá osobním viděním zvolených motivů. Její nenáročná malba obohacuje výklad radostných zážitků, o které se dělí s publikem dneška. Autorčin

Zahájení výstavy Aleny Beldové, autorka vpravo, akordeonistka Štěpánka Suchanová a kurátorka Irena Mašíková. Foto V. Komarová

přístup k námětům otevírá nové možnosti náhledu na tradiční malířské odvětví. Přesvědčují o tom bezesporu pozoruhodné dosavadní výsledky její tvorby (Jiří Šetlík).

Jaroslav Hladký - sochař

Výstava sochaře Jaroslava Hladkého byla pro návštěvníky galerie příjemným letním osvěžením. Autor, jehož rodinné kořeny pocházejí z Písku a dodnes město nad Otavou často navštěvuje, se celoživotně věnuje klasické figurální sochařské tvorbě.

Sochař, narozený 1. července 1942 v Praze, v letech 1956-60 studoval na Keramické průmyslové škole v Karlových Varech, dále pokračoval ve studiu v letech 1960 - 1966 na AVU v Praze u prof. K. Hladíka. Tvorbou se řadí k tzv. "nové figuraci a české grotesce".

Zastoupen: v Národní galerii, Jihočeské Alšově galerii a soukromých sbírkách v Evropě, Číně, USA

Realizace: Tanec, Litvínov, pískovec /Hokejisté, Litvínov, pískovec /Země, Teplice, pískovec /Učeň, Mělník, bronz /Skateboard, Praha, bronz /Kladina, Praha, bronz /Plavkyně, Praha, bronz /Kluk, Praha, bronz /Unavená, Praha, bronz /Krasobruslařka, Strakonice, bronz /Směrník, Praha, pískovec /F. Bakule, Praha, deska, bronz/

Zahájení výstavy Jaroslav Hladký - sochař, autor uprostřed. Foto V. Komasová

V katalogu, který vydalo Prácheňské muzeum u příležitosti Hladkého výstavy, historik umění Josef Kroutvor píše:

„Jak je dnes už zřejmé i léta sedmdesátá a osmdesátá byla sice dobou velké psychické frustrace, nicméně také dobou pobízející k tvorbě, ironii a grotesknímu humoru. Je to celkem pochopitelné, neboť člověk se bránil a hledal oporu v umění a společenství přátel a blízkých lidí. Praha kulturní žila v té době svým druhým, utajeným životem, tak trochu se bavila, pošklebovala, ale i tvořila, aniž by autoři pomysleli na to, že by snad mohli vystavit svá díla veřejně a být ocenění publikem a kritikou. Všechno bylo prostě jinak a těžko někdy vysvětlit, jak to bylo s tou dobou, o níž je zde řeč, byla spojena i sochařská tvorba Jaroslava Hladkého, umělce se sklonem k lehké ironii a nadsázce. Jeho metafory byly vždy snadno čitelné laikům i profesionálům a proto nacházely ohlas. Hladký reagoval spontánně, pozorně a řekl bych, že i s příznačnou skromností. Do jeho pošklebků a sochařských gest se vždy nějak přimísila i stopa lítosti a povzdech nad nesmysly a hloupostí. I Jaroslava Hladkého lze zařadit do okruhu tzv. školy české grotesky, autentického hnutí z let totality. Patřili sem Karel Nepraš, Jiří Sopko, Jiří Načeradský, Zbyšek Sion, z mladších se podobně projevoval například Vladimír Kokolia či Jaroslav Róna. Nešlo samozřejmě o jednotnou stylisaci, definovanou poetiku, ale typické cítění a prožívání všudypřítomné absurdity. Sochařské dílo Jaroslava Hladkého je skloubeno vnitřním řádem, zaujetím a snahou zanechat svědectví. Humor se vstřebává, doslova vsakuje

dovnitř a zůstává groteskní lidská figura jako apel morálního principu. Nepochybuji o tom, že Jaroslav Hladký je bytostně český figuralista! Absurdní a groteskní zkušenost minulých let je už zapsána do našich kódů a biorytmů stejně jako historie moderního českého umění.“

Jiří Prachař - sochy, Jiří Řeřicha - obrazy

Společná výstava píseckých umělců v galerii Prácheňského muzea se stala šťastným propojením tvaru a barvy. Sochař Jiří Prachař oslavil touto výstavou svoje neuvěřitelné osmdesátiny. I když není píseckým rodákem, svým celoživotním působením ve městě nad Otavou se jím už dávno stal. Jiří Řeřicha o poznání mladší, připomenul svými obrazy svoje pětadesátiny. Historik umění Jaromír Procházka uvedl v katalogu výstavy k oběma umělcům následující text:

„Forma, tvar, linie, mramor, travertin, hliník, mosaz, plech či patinovaná sádra jsou konstanty, které naplňují jeden lidský život - život sochaře Jiřího Prachaře - již po šedesát let.

Počátky jeho tvorby jsou spojeny s Uměleckoprůmyslovou školou v Uherském Hradišti a pražskou Akademií výtvarného umění, kde studoval v letech 1960 - 1965 v ateliéru profesora Karla Hladíka. V návaznosti na tvorbu klasiků sochařské moderny 60. let minulého století hledá autor vyjádření v úhrnnosti tvorby a prostoro-

Vernisáž výstavy Jiří Prachař (vpravo), Jiří Řeřicha (vlevo) zahajuje Jaromír Procházka. Foto V. Komasová

vé skladebnosti. Plastická výstavba objemů, založená na oblých obrysových liniích, dodává jeho plastikám živý tvar (díla *Sebevědomá*, *Jaká jsem*, *Nesmělá*, vše patinovaná sádra). Chuť poznat a experimentovat s různými materiály vede autora k odhalování jejich specifických vlastností a pochopení možností jejich ztvárnění. Optické vlastnosti hliníku mu umožňují vyvolat pocit dynamického růstu (*Rozsah života* - hliník). Pohyb dokáže evokovat skulptura *Racek* (nerezový plech) či zastavený čas plastika *Úryvek* - (hliník). Mramor a travertin nabídlý sochaři možnost sledovat jejich vlastní příběh přetavený v lidskou zkušenost. Autor sleduje tvar kamene, skladbu hmoty, která se vyvíjí, strukturu, jež je postupně naplňována vizí umělce. Kámen pak postupně přejímá jeho sdělení (*Návnady* - mramor, *Počátek* - travertin, *Most* - mramor). Náměty, které sochař zpracovává, vyvěrají z lidské každodennosti. Ku příkladu v plastice rodiny u stolu *Doma* (patinovaná sádra). Časté téma s poněkud ironickým podtextem je vztah muže a ženy. Například *Souhra* (travertin) a *Znění* (travertin) jsou plastiky, které mohou reprezentovat tento inspirační okruh. Ženství je v něm zakódováno v oblých křivkách, vyzývavých, tajemných a rafinovaných. Muž v zajetí své touhy je pasivnější a obrácený do budoucna *Vize* (pískovec).

Současná tvorba Jiřího Prachaře je naplněna hlubokou životní zkušeností. Jeho dílo je kontinuální, je založeno na pevných výtvarných a řemeslných základech. Navazuje na tradiční sochařské principy. Umělec v současnosti může tvořit podle svého přesvědčení. Jak sám dodává: „*Tak se takhle bavím. Já nikam nechvátám. Dělán si podle svého, když mám chuť dělán, nedělám, když nemám.*“

Vyzrálá malířská tvorba **Jiřího Řeřichy**, založená svojí formou na jistotě výstavby plastických objemů, na suverénním ovládnutím barevné hmoty a na bytostném figuralismu, se autorovi jako vždy stala oporou pro sdělení jeho osobních zkušeností. Jestliže jsme období 2000 - 2010 nazvali údobím „Zamyšlení, zálib, prázdny z nadbytku“, tak následující roky přinesly autorovi nové soukromé i společenské podněty.

Rostoucí napětí ve společnosti můžeme vycítit v obraze *Čtenář novin* (olej, 2013) odrážejícím nejistotu člověka ve světě bezbřehých informací, které jej připravují o „zaručenost“ bytí. Zdá se, že malíř v této situaci pátrá po příčinách tohoto stavu a nalézá odpověď v řecké mytologii *Nioba I. a Nioba II.* (olej, 2014, 2015). Téma lidské pýchy a jejího následného potrestání vykreslené na mytologickém příběhu je i námětem obrazu *Gorgony* (olej, 2015). Nebyl by to Jiří Řeřicha, kdyby v tomto světě plném napětí nenalezl grotesknost. S trochou nadsázky můžeme ztotožnit naši evropskou civilizaci s postavou *Silény* (Silén, olej, 2014) veselého staříka nezřekajícího se zábavy a radosti života ani v této vzrušené situaci. Díla *Zpěvné ptactvo - dirigent* (olej, 2016) a *Zpěvné ptactvo - integrace* (olej, 2016) přidávají do této frašky zlověstnost spojením nespojitelného. Souběžně s těmito celospolečenskými tématy zpracovává jako vždy malíř ve své tvorbě náměty z rodinného života. Po devíti letech se opětovně vrací k motivu umělce. V obraze *Malíř* (olej, 2015). Impulzy přicházející zvnějšku, zážitky, prožitky a zkušenosti jsou koncentrovány v jeho hlavě,

Foto V. Komarová

aby mohly přinést svědectví o autorovi a jeho době. Narození vnučky Elišky způsobilo v rodině nové vzruchy. Snad nejlepším svědectvím se stal obraz s promyšlenou kompozicí *Mimino* (olej, 2015). Nezbyvá než dodat „Je po klidu“!. Také další laskavá díla s touto tematikou *Mimino v ateliéru I. a II.*, (oleje, 2015) dokládají „složitost“ a zároveň vroucnost vztahu generací. Malíř však neopomíná ani své další záliby. Je k nim ironický i přívětivý *Na fotbale I. a II.* (oleje, 2015). Dynamika, napětí, emoce charakterizují tyto lidské bytosti v roli diváků, které autor velmi dobře zná z vlastní zkušenosti. Autorova bohatě strukturovaná osobnost nás však vzápětí zavádí do světa osudového zamyšlení *Svatební košile* (olej, 2015) plného klidu a a marnosti či vnitřní zříravosti v obraze *Nápadníci* (olej, 2015). Snad každý z nás má právo připustit si trochu nostalgie při pohledu do minulosti *Dětství* (olej, 2016) či dvě varianty *Dívky se psem* (oleje, 2016). Lapidární, centrální kompozice jsou naplněné melancholickým obsahem, snad ohlédnutím za uplynulým.

Jiří Řeřicha tak pokračuje v cestě komentátora společenské a vlastní existence. Jeho obrazy nutí diváka ke konfrontování vlastních a malířových zkušeností.

František Roman Dragoun - poslední romantik

Malíř František Roman Dragoun a jeho dílo, jsou neodmyslitelně spojeni s městem Písek. Galerie Prácheňského muzea připomněla v říjnu touto výstavu 100. výročí malířova narození a představila umělce nejenom jeho výtvarnými díly, ale zároveň i jeho literární a básnickou tvorbu, které se kontinuálně věnoval po celý svůj

život. Řadu básní zhudebnil jeho syn Roman, který hudbou vždy výstavy svého otce doprovází. Název výstavy „Poslední romantik“, mimořádně výstižně vyjadřoval malířovu osobnost. Jeho vroucí vztah k rodnému městu a vlasti, jež výrazně prostupuje celým dílem výtvarným i literárním, jeho upřímná vnitřní víra spojená s pokorným přístupem k vyměřenému času člověka na zemi, jeho morálně a lidsky žitý život. V neposlední řadě ve své tvorbě celoživotně ctí perfektní zvládnutí výtvarného řemesla, které je v současné době často opomíjeno a bez kterého nelze nacházet další tvůrčí cesty a vydávat se neustále novými směry.

Poděkování patří rodině malíře a všem soukromým sběratelům, kteří laskavě zapůjčili pro výstavu díla ze svých sbírek. Část exponátů pocházela ze sbírek Prácheňského muzea v Písku.

V průběhu výstavy se uskutečnilo v galerii muzea literární odpoledne se čtenými texty a poezií malíře, zhudebněnými texty svého otce doprovodil komponovaný pořad Roman Dragoun. Z literárního díla Františka Romana Dragouna četli Václav Kinský a Milan Princ.

„Každé město či místo mělo či má ve své historii osobnosti, které svými aktivitami či vůbec životní přítomností nějakým způsobem ovlivnily či spoluurčily jeho kulturní profil.“

Zahájení výstavy Poslední romantik. Foto V. Komasová

Literární odpoledne s poezií Fr. R. Dragouna, na snímku zleva čtou Václav Kinský a Milan Princ, u kláves Roman Dragoun. Foto V. Komasová

Kdo byl tento umělec, čím se zabýval a jaká byla témata jeho tvorby je v tomto drobném exkursu možné vyjádřit jen ve zkratce. Jakoby evropská válečná léta patřila k osudovým znamením v jeho životě. Narodil se v roce 1916 a malířská studia jej zastihla na pražské akademii za války druhé, aby je mohl dokončit až po jejím skončení. Školil se u v té době společensky úspěšných profesorů, vynikajících portrétistů Nechleby a Švabinského. Patrně právě jejich vliv spoluurčil další uměleckou orientaci mladého adepta múz na figurální a portrétní tvorbu.

Mladému bouřliváku a bohémovi bylo po studiích dopřáno jen krátkého optimistického nadechnutí. Po „vítězství lidu“ přinesla následující léta s obecnou pauperizací i rozklad kulturních hodnot. V tomto případě se rodina našeho umělce na léta octla v nelehké sociální situaci, která se jen pozvolna zlepšovala od konce šedesátých let, kdy byly malíři neochotně umožněny občasné výjezdy do zahraničí za prací.

Klíčovými místy života F. R. Dragouna byly mimo Prahu, kde jeho kariéra přirozeně začala, především Brno a zejména město Písek, k jehož malebnosti a historii měl mimořádný vztah. Zde na výstavě je přirozeně jen ukázka malířovy tvorby. Dragoun byl především známý portrétista a během desítek let štětcem zachytil i podoby mnoha vědců a badatelů, herců a kulturních osobností či reprezentantů nejružnějších společenských institucí. Za všechny jmenuji alespoň archeologa Karla Absolona, Otakara Jeremiáše, Eduarda Hakena, historika umění V. V. Štecha a kardinály Berana a Vlka. Za zvláštní zmínku rovněž stojí i obsáhlý portrétní cyklus rektorů brněnské Vysoké veterinární školy. Vedle oněch ovšem zpodobnil i plejádu přátel, ne-

bo i různých pitoreskních postav, s nimiž se na svých cestách potkával anebo které dotvářely lidský kolorit jeho města.

Profil malíře Dragouna, byť jakkoli stručný, nemůže vedle vztahu k hudbě pominout ani jeho literární aktivity a zejména básnickou tvorbu. Zde si charakteristickou popularitu získalo i několik jeho básní převedených do hudební podoby malířovým synem Romanem Dragounem. Rozhodně je vhodné i připomenout pedagogickou činnost našeho malíře. V době, kdy bylo mnohdy nesnadné získat výtvarné vzdělání, byl jeho ateliér vždy otevřen adeptům výtvarné tvorby a základním školením tak u něho prošla řada mladých lidí, z nichž se někteří posléze i umělecky prosadili, aby těm ostatním zůstala v paměti alespoň vzpomínka na krásné, terpentýnem provoněné prostředí Mistrovy dílny. Konečně, někteří z těchto žáků vyjádřili sympatii ke svému učiteli i v monografii *F. R. Dragoun - Poslední romantik...*, vydané roku 2008 Václavem Kinským v jeho nakladatelství PRAAM. Textová část publikace je opřena o dlouhé interview, pořízené na pokračování básníkem a textařem Milanem Princem a Pavlou Slavíkovou, kteří též pořídili z této autentické orální explorace audio a videozáznam.

Malíř F. R. Dragoun za sebou zanechal úctyhodné výtvarné dílo čítající stovky olejomalb a nekonečný počet akvarelů, pastelů a kreseb. Výtvarná forma jeho práce programově nepřekračovala hranice reálně vnímané skutečnosti a vizuální sdělnosti. Turbulence na výtvarné scéně a formální umělecké výboje jejích protagonistů sice vnímal, ale nesledoval je. Názorově vycházel z přesvědčení, že modernita je jen posledním vývojovým krokem vycházejícím z tradice. Měl svůj představový svět a jemu odpovídající výtvarnou poetiku a nepotřeboval jít stopami jiných. Výtvarná tvorba měla pro něho význam osobnostního gesta neoddělitelného od morálního postoje - v tomto směru byl opravdu romantikem.“ (Roman Kubička, 2008)

Nové přírůstky výtvarné sbírky Prácheňského muzea

V měsíci srpnu představilo muzeum ucelenou kolekci obrazů a kreseb, které byly zakoupeny nebo darovány do výtvarné sbírky v posledních několika letech. Malé výstavní síně v přízemí muzea, příjemný komorní prostor, umožnil ku shlédnutí návštěvníkům zajímavý soubor výtvarných děl, které obohatily muzejní sbírku. V zadní místnosti instalovala kurátorka soubor velkoformátových obrazů malíře, píseckého rodáka Václava Daneše. (Obrazy věnovala dcera malíře paní Ivana Hofmannová). Další cyklus obrazů byl věnován píseckému malíři, Miloslavu Růžičkovi, který je historiky umění řazen mezi umělce insitní malby. Rovněž část těchto obrazů byla laskavě věnována muzeu synem malíře, panem Martinem Růžičkou. Tři barevné monotypy a jedna malba na plátně, malíře Oldřicha Smutného, významného českého umělce 20. století, dlouhodobě pobývajícího u Písku v nedaleké Putimi, byly do sbírky zakoupeny. Jeden vystavený akvarel zastupoval rovněž významného malíře počátku 20. století, Svatopluka Máchala.

Z expozice výstavy nových přírůstků výtvarné sbírky PM. Foto V. Komasová

V přední výstavní místnosti byl prostor věnován zakoupenou kolekci pěti obrazů předního českého a světového scénografa a malíře Jaroslava Maliny, spolu s kresbami píseckých, protivínských a putimských motivů, které autor muzeu věnoval. Dále byl zastoupen v expozici písecký grafik František Doubek, několika svými charakteristickými náměty písecké historické architektury, malíř Jaroslav Emler rovněž s krajinářskými náměty okolí Písku, malíř Karel Tuma, obrazem domů v Portyči u řeky Otavy, dílo 19. století zastupovalo malíře Františka Skálu, obrazem romantické alpské krajiny s jezerem. Pouze jedna soulptura z bílého mramoru, zastupovala sochaře Jiřího Prachaře. Celá expozice obsahovala převážně autory, kteří se v Písku narodili a nebo zde v určitém čase tvořili.

Ida Saudková

Komiks, kýč a klasika

Cyklus fotografií české fotografky Idy Saudkové, instalovaný v prostoru chodby muzejní knihovny, poskytl návštěvníkům výstavy možnost seznámení se s její tvorbou. Jak předznamenává její název, některé fotografie se pohybovaly záměrně na hranici kýče, jiné splňovaly v klasické černobílé fotografii exkluzivní portrét.

Fotografka Ida Saudková zůstala věrná klasické černobílé fotografii. Motivem její tvorby je člověk a jeho život, osobnost známá či populární, člověk ocitnuvší se na výsluní, nebo okraji společnosti. Na první pohled zaujmou svou vizuální výjimečností. A nejedná se pouze o přátele, ale i o úplně cizí osoby. Svůj vyhládnutý

Ida Saudková, fotografie - Komiks, kýč a klasika. Foto V. Komasová

model, který v ní vyvolá určitou představu o možném námětu, stylizuje - současně s prostředím - do určitého výrazu. Sama své cykly hodnotí jako poctu všem lidem, kteří nejsou neseni „středním proudem“.

Z fotografií plných emocí, svůdnosti i provokace vytváří cykly sourozeneckých dvojic (Bratři a sestry), Portréty tanečníků z travesti show (ReMix), portréty osobností ve stylu hollywoodských hvězd 40. let (Café Louvre), Žhavé polibky - portréty líbajících se dvojic, Komiks, kýč a klasika - kolorované fotografie posunuté do poetiky komiksu s prvky koláže a nebo Portréty slavných - inspirované křesťanskou ikonografií. Cykly ale nejsou definitivně uzavřenou kolekcí. Se stejnými zajímavými osobnostmi komponuje stávající i nové náměty, vrací se ke starým negativům. V posledních letech některé fotografie koloruje a vytváří barevné koláže.

Ida Saudková se narodila 8. srpna 1966 v Kutné Hoře. V roce 1985 absolvovala studium fotografie na Střední škole uměleckých řemesel v Praze, obor portrétní fotografie. Působila jako asistentka v ateliéru Jana Saudka, Gábiny Fárové a Vlastimila Macháčka. Od roku 1987 se věnuje portrétní fotografii profesionálně. A s tím souvisí i řada výstav realizovaných doma i v zahraničí.

Jan Gabriel (16. 7. 1949)

Básník, překladatel, kolážista a publicista. Od roku 2000 je členem Skupiny českých a slovenských surrealistů. Své texty a koláže publikoval v samizdatu, v zahraničních periodikách a po roce 1989 v novinách a časopisech Analogon, Host,

Welles, Tvar, Hospodářské noviny a mnoha dalších. Knižně vydal šest básnických sbírek, naposledy letos Cigarety se nehladí v edici Analogon. Svou poesii charakterizuje takto: „Nikdy nevím, co mě láká víc. Zda konkrétnost ulic, svěhlavost nároží, potrhá gesta chodců či jen jejich stíny a tajemný odlesk věcí či téková hra čistě soukromého představení“. Publikoval rovněž čtyři knihy překladů, včetně Guillaumea Apollinaira Zahnívající čaroděj (Rubato 2015).

Své koláže, alchymáže a smirkované koláže představil na řadě samostatných i skupinových výstav doma i v zahraničí.

Samostatné výstavy - výběr: Minigalerie VÚVEL (Brno) 1982; Junior Klub (Praha) 1994; Galerie Mecenášek (Plzeň) 1996; Galerie Chodovská tvrz (Praha) 1999; Galerie Ungula (Praha) 2001; Galerie Scarabeus (Praha) 2006; Malovaný dům (Třebíč) 2011;

Skupinové výstavy - výběr: Le monde des collages Nancy (Francie) 1986; Junior Klub (Praha) 1992; Krajská galerie Cheb - Z jednoho těsta, 1996; Salmovský palác - Svatokrádež - (Praha) 1999; Galerie Františka Drtikola (Příbram) 2000; Hrad Sovinec - Sféra snu 2001; Galerie Vltavín - Slovem i obrazem - (Praha) 2008; Prácheňské muzeum - Svět je strašlivý přírodopis - (Písek) 2009; Prácheňské muzeum - Já je někdo jiný (Písek) 2015

Zahájení výstavy koláží Jana Gabriela, autor uprostřed, hovoří František Dryje. Foto V. Komasová

Určující setkání: Ladislav Novák (1971), Pavel Řezníček (1972), Petr Král (1978) a Alena Nádvorníková (1993)

Vydal básnické sbírky: Možná zvířata spíše jen větev, Torst, 2001; Kůže orloje, Edice Analogonu, 2004; Barometr na uhlí, Protis, 2007; Nerozvěšené obrazy, Pulchra, 2010; Rozházení chodci, Dybbuk, 2013; Cigarety se nehladí, Edice Analogonu, 2016;

Překlady: Joyce Mauseurová. Výkřiky (společně s E. Lukavským a P. Řezníčkem), Fra, 2003; Maurice Blanchard: Koncert samoty, Rubato 2014; Quillaume Apollinaire, Zahnívajíc čaroděj, Rubato 2014

Stopa Václava Havla v Písku

Ve výstavních prostorách chodby knihovny Prácheňské muzeum připomnělo v rámci Roku Václava Havla jeho nedožitě 80. výročí narození. Fotografická výstava byla připravena ze sbírky oddělení novodobých dějin muzea jejím kurátorem Zdeňkem Dudou - dokumentovala dvě návštěvy prvního polistopadového prezidenta v Písku. Snímky pořídila muzejní fotografkou Václava Komasová.

Michael Žantovský - beseda, Václav Havel tady a teď (doprovodná akce výstavy Stopa Václava Havla v Písku). Foto V. Komasová

První návštěva se uskutečnila v roce 1990, na fotografiích z městské radnice je pan prezident s první polistopadovou starostkou města paní Věnceslavou Skřivánkovou. Na řadě snímků z balkonu radnice jsou zachyceni tehdejší představitelé nové vlády, ale i členové prezidentova doprovodného týmu, paní Věra Čáslavská a Eva Kantůrková, zpěvák Pavel Bobek, Jiří Dědeček, Jiří Rejžek, Ladislav Kantor a další. Součástí expozice byly rovněž fotografie hlavy státu z návštěvy Střední lesnické školy v Písku.

Druhá návštěva prezidenta je dokumentována fotografiemi roku 1996, se starostou Tomem Zajíčkem a dalšími tehdejšími představiteli města Písku i se studenty píseckého gymnázia. Součástí výstavy byly dobové novinové články, plakáty a nejrůznější tiskoviny. Na televizní obrazovce mohli

Výstava - Stopa Václava Havla v Písku. Foto V. Komasová

návštěvníci shlédnout dokument z první Havlovy návštěvy v roce 1990. Tento filmový dokument se podařilo spolukurátorce výstavy získat pro muzejní archiv od jeho autora, pana Jiřího Pintýře. Fotografie pro výstavu laskavě zapůjčili písecký fotograf Zdeněk Javůrek a Josef Zemek.

Doprovodnou akcí výstavy byla beseda, uskutečněná ve spolupráci s Knihovnou Václava Havla a jejím ředitelem Michaellem Žantovským, s názvem „Václav Havel tady a teď“. Z časových důvodů proběhla již v měsíci květnu, kdy Michael Žantovský měl ve svém programu různá setkání se studenty a veřejností Jihočeského kraje. Beseda v muzeu se setkala s velkým zájmem návštěvníků.

Vladimír Vlasák výstava jednoho dne

Rodák z Netolic, restaurátor a malíř, během svého života muž mnoha povolání, se nyní cítí být již písečanem a jeho přátelé, možná ani všichni neví, že tomu původně tak není. Restaurátorství vystudoval již v pozdějším věku v Praze, kde absolvoval v roce 1994. Kromě restaurování se ale také celoživotně věnuje svojí vlastní autorské tvorbě, která je z velké části věnována figuře a krajině. Náměty ke svým obrazům čerpá nejvíce ze svých nesčetných cest po Evropě, ale často zavítá i na jiné kontinenty. Vladimír Vlasák je povaha „neposedná“, otevřená neustálým novým vjemům a poznání, která zúročuje ve svých malbách. Díky tomu jsou jeho díla pozoruhodně svěží, živá a opravdová. Diváka nutí k pozastavení, zamyšlení a co je důležité, poskytnou chvíle příjemné. Právě v tomto duchu se nesla na parkánech výsta-

Výstava jednoho dne, Vladimír Vlasák - parkány muzea. Foto V. Komasová

va jedno dne, akce velmi oblíbená u návštěvníků. Krásné prostředí nad řekou Otavou s atraktivním výhledem na Kamenný most, výtečnou hudbou malířových přátel, jarním sluncem a dobrým vínem, umocňovaly a dopřály hojným návštěvníkům příjemné odpoledne a podvečer, prožitý v přátelské vzájemnosti spolu s vystavenými obrazy Vladimíra Vlasáka.

Anka Helfertová

NEZNÁMÉMU SBĚRATELI

Úvodní slovo k výstavě *Collectio Lupulana* v Prácheňském muzeu v Písku 6. prosince 2016

Vážené dámy, vážení pánové, děkuji panu Adámkovi, že mi světil možnost pocítit původce této výstavy, který si ve své skromnosti přeje zůstat v anonymitě. Ráda bych využila příležitosti a pronesla na úvod několik slov o sběratelství vůbec.

Výstava, která nás obklopuje, je, jak jistě někteří vědí, výběrem ze soukromé sbírky. Zdá se mi případné připomenout, že původem každé sbírky institucionální je právě sběratelství soukromé. Původem jednak ve smyslu materiálním: i dnes se většina velkých muzeálních sbírek zakládá na sbírkách soukromých sběratelů, odkazech a darech. A také původem ve smyslu historickém: hromadění pokladů,

pečlivě strážené majetky zámožných šlechticů, studijní sbírky učenců, renesanční kabinety kuriozit - tyto prapodoby sběratelství předcházejí sbírkám tak jak je známe dnes, jako veřejně přístupná muzea, galerie, obrazárny. Ty jsou oproti tomu záležitostí poměrně mladou - spadají v jedno společně s novým pojetím vzdělanosti v osvícenství a se vznikem národních států, jejichž móda přichází ke konci 18. století.

Zdá se mi nesmírně zajímavé nazírat sběratelství jako jeden ze základních rysů lidského druhu - právě schopnost diferenciací, rozlišování mezi věcmi tohoto světa, vybírání toho neobvyklého, krásného a zajímavého, je to bytostně lidské. Archeologické nálezy z doby před přibližně 20 000 lety, například na lokalitě Arcy-sur-Cure, podporují teorii, že je sběratelství vývojově jaksi prvním krokem na cestě vývoje lidského druhu. Zájem o určité formy zcela jistě předcházel výrobě nástrojů. Vybíráním neobvyklých přírodních objektů jaksi začalo chápání (se) přírody tím způsobem, který je dnes pro nás tím specificky lidským. Je to přesně ten moment, kdy paleanthropin začne chápat přírodu, do té doby v jeho zkušenosti nerozlišenou, jako sestávající z jednotlivostí, kdy začíná rozlišovat mezi objektem a subjektem.¹

Těší mne tedy, že se Prácheňské muzeum v Písku rozhodlo ukázat sbírku v její, řekněme, archaické podobě: osobní, organicky vzniklou a opečovávanou.

Nicméně se dnes sbírání zdá být fenoménem, se kterým má zkušenost opravdu každý. Podle nedávné statistiky vlastní každý Středoevropan průměrně 10 000 předmětů (ctěný posluchač si ve volné chvíli vlastní majetek klidně může zkoušet přepočítat).

Skrze věci rozšiřuje člověk jaksi svou působnost. Pochopitelně nejen člověk. V evoluční biologii existuje pojem "rozšířeného fenotypu", což je v podstatě rozšířené pojetí organismu, které zahrnuje i bezprostřední okolí, jež si vytváří. Například bobr i jeho hráze, podnikatel i s kanceláří, vilou a automobilem... a ke sběrateli tak patří i jeho sbírka.

A. Helfertová promlouvá při vernisáži výstavy. Foto V. Komasová

1) Více k tomu např. Georges Bataille, *Prokletá část; Teorie náboženství*. Praha, Herrmann & synové, 1998.

A u toho bych se ráda zastavila. Být vášnivým sběratelem znamená vlastně stát se součástí své vlastní sbírky, žít život s předměty. Každý z nich má jistý původ, jistý příběh. Objekty jako nositelé příběhů - to je téma samo pro sebe. Sběratel, který bere svou zálibu vážně, by mohl o každém ze svých kousků do hloubky vyprávět. Nakonec, věci, které už tolik zažily, tak svébytné a pozornost přitahující, nejsou právě nenáročnými spolubydlíci. Žít s předměty nabitými vlastním životem, bydlet s obrazy a sochami pod jednou střechou, to není jen tak. Objekty sbírky dělají společnost, a na druhou stranu vyžadují pozornost: ovšem co víc si umělecké dílo může přát, než patřit k živému domovu, být součástí společenství...

Tak se ale snadno může stát, že objekty získají nad svým sběratelem moc větší, než by možná byl ochotný připustit.

Nezávislý pozorovatel může ve vášni sběratelství rozpoznávat rysy závislosti. Závislosti přizívané ambicí, přáním mít sbírku kompletní. Sběrka znamená řád, který se v očích sběratele už kdysi dávno stal samozřejmým, stal se systémem, který si žádá být neustále doplňován, rozšiřován... a tak jde sběratel po tom, co mu schází.

Nasadě je paralela mezi sběratelem a lovcem. V případě této výstavy se vyloženě vnučuje.

Sledovaná zvěř je vždy ve výhodě, lépe zná terén a nechá-li se lovec unést, může se snadno stát, že se role obrátí a pronásledovatel začne prchat před svou kořistí. Proto je zásadní svou vášeň, svou kořist, nepodcenit. Lovecké umění pak spočívá v tom, mít bystré oko a trpělivost pozorovat, umět uvážit, kdy je třeba rychle jednat a kdy vyčkat.

V případě lovce / sběratele, mezi jehož trofejemi se nacházíme, vidíme a víme, že za tímto souborem stojí silná osobnost, dlouhá léta vášně a nadšení. Ukázat soukromou sbírku, obrátit svůj dům naruby a přenést jej do muzea, to je jistě gestem jak hrdosti tak velkorysosti.

Můžeme se tedy nechat strhnout a těšit se z této vzácné příležitosti jak se patří, strávit čas mezi těmito pečlivě vybranými kousky a zkrátka se dívat.

Děkuji, a přeji Vám příjemný večer!

Jaroslav Jiřík

KMENY ZÁPADNÍ PAPUY

Svědectví jihočeského cestovatele Dana Růžičky ze zanikajícího světa

V pátek 26. srpna byla v Malých výstavních síních zahájena vernisáž cestovatelská, etnografická a na každý pád výpravná výstava do dnes žel mizejícího světa domorodých kmenů Západní Papuy. Její autor, českobudějovický cestovatel, fotograf, potápěč a tramp Dan Růžička sem podnikl mezi léty 2000 - 2012 několik expedic, jejichž cílem byly dosud nekontaktované, či nepříliš moderní civilizací zasažené

Dan Růžička během vernisáže výstavy. Foto V. Komarová

kmenové společnosti na pobřeží či na Vysočině ostrova, který správně připadá pod Indonésii. Jádrem výstavy byla ucelená kolekce velkoformátových fotografií, doplněná o soubor předmětů, které se podařilo Danu Růžičkovi výměnným obchodem mezi domorodci nashromáždit.

Na fotografiích tak před našimi zraky pomyslně defilovali příslušníci kmenů Daniů (velkých válečníků a ještě nedávno obávaných lidožroutů), Moniů, Sentaniů, Yaliů, Asmatů (vynikající řezbáři, ale také lovci lebek, za návštěvu u nich například kdysi zaplatil životem mladý Rockefeller), stromových lidí Korowaiů, Korowai-Dalam a Kombayů (staví chýše vysoko až 30 metrů v korunách stromů, aby unikli nepřítelům, malarickým komárům, horku, záplavám a zlým duchům). Autor ke každému kmeni připravil medailonek, který jej charakterizoval jakožto etnografickou entitu. Jejich oděvy v podobě sukének z travin, ale i tzv. koteky, tedy penisová pouzdra, zhotovená z tykví rodu *Lagenaria* nebo zobáku zoborožce, šperky zhotovené z mušlí, kančích klů nebo zkamenělin, nástroje jako hlazené kamenné sekery či zbraně - luky a šípy, malované a vyřezávané štíty a dýky ze stehenní kosti kasuára - to vše si mohli návštěvníci nejen prohlédnout na fotografiích, ale i přímo ve vitrínách na výstavě. Nechyběli tak například krásné dřevorezby (totemy) Asmatů z pobřeží, ale i nádherně zpracované pádlo od Sentaniů. Vystupují před námi lidé, kteří znají svou podobu pouze z odrazu na vodní hladině, nepoužívají kolo, ještě před několika desetiletími se věnovali lovu lebek či dokonce kanibalismu a byli v neu-

Řezby Asmatů, v pozadí Daniové. Foto V. Komasová

stálých kmenových válkách. O tom, že návštěva u domorodců není klasickým či romantickým turistickým pobytem, ale spíše mnohdy velmi drsnou expedicí, nenechal nikoho Dan Růžička na pochybách, když líčil své zážitky jak při vernisáži výstavy, tak při komentovaných prohlídkách, věnovaných školám a široké veřejnosti. „*Je to jedna z nejobtížnějších expedičních lokalit, pro svoji nedostupnost a odlehlost od civilizace. Díky tomu se zde zachoval primitivní život domorodců, kteří ve velmi těžce přístupných pralesních oblastech žijí ještě stále na úrovni doby kamenné. Západní Papua je divoký ostrov těžko proniknutelného deštného pralesa, strmých kaňonů, divokých i meandrujících řek, horských scenérií, divokých lidí, zvířat a rostlin, z velké části endemických,*“ tolik slova Dana Růžičky.

Výstava se také jednou svou částí věnovala nestoru kulturní antropologie a etnologovi, profesoru Leopoldovi J. Pospíšilovi, který byl prvním bělochem, jenž spatřil kmen Kapauků. Prof. Leopold Pospíšil pochází z Olomouce, kde se narodil 26. 4. 1923. V Československu vystudoval Slovanské gymnázium v Olomouci a práva na Karlově univerzitě v Praze. Po své emigraci v březnu roku 1948 dále studoval sociologii a filozofii na Willamettské univerzitě v Oregonu a antropologii na Univerzitě v Oregonu a na Yale University v New Havenu. Prováděl terénní antropologické výzkumy mezi Eskymáky Nunamiut na Aljašce, papuánskými Kapauky, u pueblanů kmene Hopi na jihozápadě USA a v rolnické vesnici v tyrolském Obenbergu. V ro-

ce 1994 byl jmenován členem americké National Academy of Sciences. Je autorem řady vědeckých studií a knih a laureátem 31 čestných vědeckých ocenění, držitelem čtyř doktorátů. Je zakladatelem právního pluralismu a bořil řadu vědeckých mýtů, které etnologie do té doby zastávala (sociální stratifikace u kmenových společností, pojem vlastnictví, práva, atd.). Prof. Pospíšil podnikl své výzkumné cesty ke Kapaukům v letech 1954-1955, 1959 a 1962 a pokryl tak období přelomových osmi let, kdy se tato část Papuy z holandské kolonie stala násilně součástí Indonésie. Krátkodobě je pak navštěvoval až do roku 1979. Kapaukové v době jeho pobytu patřili k nekontrolovaným a neakulturovaným kmenům, sídlícím v Kamu Valley v oblasti Nabire při východním okraji Centrální vysočiny (1400 až 2000 metrů nad mořem). Kapaukové však v té době byli obávanými válečníky. Na nevitáný vstup na jejich území doplatil například za 2. světové války jeden japonský oddíl; výlozkami jednoho z vojáků se chlubil kapaucký válečník ještě za Pospíšilova pobytu. Profesor Leopold Jaroslav Pospíšil byl tak laskav a zapůjčil pro účely výstavy několik barevných fotografií, pocházejících z jeho prvního pobytu.

Výstava dala nahlédnout do světa, kam globalizace sice pomalu a jistě zasahuje, ale ještě nestačila zničit vše podstatné. Významné poselství, které Dan Růžička ve své výstavě přináší, má hluboce etický podtext. Do jaké míry má právo moderní civilizace zasahovat do vývoje těchto kmenů, do jaké míry je oprávněné zasídlování kmenových území cizinci, budování infrastruktury, prospekce minerálů a drahých kovů, drancování přírodních zdrojů (plantáže olejové palmy), mnohdy necitlivé ší-

Stromoví lidé: Korowaiové a Kombaiové. Foto V. Komasová

ření křesťanství na úkor domorodých kultů v podání rozličných křesťanských misí a sekt; a na druhou stranu touha samotných domorodců po lehčím životě, materiálních vymoženostech a kontaktu s vnějším světem. To vše postupně míří k zániku tohoto světa, který můžeme ještě zahlédnout, studovat a poučit se z něj. Poslední svědkové pravěku tak v moderní době vymizeli z rozsáhlých oblastí Afriky, Amazonie, Arktidy či Austrálie. Je jen otázkou času, kdy tento, zdá se, nezvratný osud postihne i kmeny Západní Papuy.

Výstava, trvající do 23. října, byla finančně podpořena společností SIKO KOUPELNY, a.s. a Pivovarem Protivín, a.s.

Marcela Drhovská - Klára Koubová

OHLÉDNUTÍ ZA EDUKAČNÍMI PROGRAMY

V roce 2016 připravilo muzeum pro žáky a studenty 16 výukových programů, kterých se zúčastnilo celkem 6 253 návštěvníků (do výsledného čísla jsou započítáni i učitelé tvořící doprovod, dětí tedy bylo 5 842, pedagogů 411). Oproti předchozímu roku stoupla návštěvnost ze strany škol a školek téměř o tři tisíce, což se pozitivně podepsalo i na celkové návštěvnosti muzea. Výrazně vyšší číslo je dozajista důsledkem personálního posílení, dlouholetou pracovníci Marcelu Drhovskou koncem roku 2015 doplnila Klára Koubová. Obě pedagožky proto dokáží provést více skupin, zastupují se, případně si mohou větší skupiny rozdělit a lektorský program tak probíhá ve dvou expozicích zároveň. Navíc na výstavu „Fyzika hrou“ byla přijata externí lektorka (Bc. Martina Měříčková), jeden program přímo v muzeu vedl rovněž externě autor výukových programů pro 20. století (Mgr. Kamil Činátl, Ph.D.), některé programy pak také připravili kolegové kurátoři (J. Čícha, J. Kouba, J. Kotalík, J. Šebestian), za což jim všem patří veliký dík. Určitě se také ve zvýšené návštěvnosti zúročila dobře navázaná spolupráce s píseckými školami a školkami z minulých let, kdy pro některé z nich je návštěva muzea v rámci výuky již naprosto běžnou záležitostí - a to třeba i několikrát do roka.

Vyhlášení výtvarné ptáčí soutěže. Foto V. Komarová

V prvním pololetí muzeum nabízelo následující edukační programy: doprovodný program k výstavě „Co lí-

tá po Písku“, ve kterém se střídaly školky a první i druhé stupně základních škol, celkem se jednalo o 900 dětí. Program probíhal od března do května ve spolupráci s kolegou Jiřím Šebestianem, měl i svou terénní variantu, kde děti provázal emeritní zoolog Karel Pecl, zde se vystřídalo 305 žáků. K výstavě „Poklady z uranové šachty“ připravil komentovanou prohlídku s praktickými ukázkami geolog Jaroslav Čícha, i o ni byl ze strany škol zájem, celkem dorazilo 154 studentů, úkolem pedagožek bylo zajistit rezervaci skupin. Jako velmi vhodný formát se ukázalo nabízet školám komentované prohlídky k mimořádným krátkodobým výstavám - v březnu to byla „Nobelova cena akademika Jaroslava Heyrovského“ a v červnu pak „Oscar režiséra Jiřího Menzela“. Během několika dnů se na tyto mimořádné artefakty dorazí do muzea podívat až pět školních skupin denně, prohlídku s komentářem stihnou během jedné vyučovací hodiny. Nobelovu cenu tak vidělo 283 žáků, Oscara pak dokonce 322 žáků.

Hradiště 1858, komentovaná prohlídka. Foto V. Komarová

Mimo tyto vzdělávací aktivity zajistily pedagožky s pomocí dalších kolegů tradičně dětský program na muzejní noc (na motivy doby Karla IV., účast celkem 150 dětí), tak říkajíc na klíč připravily program k projektovému dni pro Gymnázium Písek na téma „Písek ve druhé polovině 19. století“ (společně s kolegyněmi J. Koubou a J. Kotalíkem), kterého se zúčastnilo 93 gymnazistů. O jarních prázdninách nabídky tvořivou dílnu pro maminky s dětmi v předškolním věku, vzhledem k ročnímu období šlo o téma masopustní, vyráběly se masky kirigami. Účast činila 40 návštěvníků, šlo zejména o zkoušku formátu pro konkrétní cílovou skupinu. Dále navázaly spolupráci s Mgr. Kamilem Činátlem, Ph.D. z Ústavu pro studium totalitních režimů, který v muzeu vedl dvě lekce o umučeném faráři Toufarovi pod názvem „Příběh jedno-

Gymnazisté na výstavě o F.R.Dragounovi. Foto V. Komarová

ho zázraku“. Již na mnoha českých školách vyzkoušeného programu se zúčastnila jedna třída Gymnázia Písek a jedna třída Střední průmyslové školy, celkem šlo o 58 studentů. Dále pedagožky pro Městskou knihovnu Písek připravily v červenci celodenní program v muzeu pro příměstský tábor, zajišťovaly též jedno stanoviště ve znalostní soutěži píseckých základních škol „Mistr Jan Hus následovníkům“. V rámci výstavy „Co lítá po Písku“ vyhlásilo muzeum na jaře výtvarnou soutěž. Ohlas byl mimořádný. Na pokladnu dorazilo celkem 423 obrázků od žáků z téměř všech píseckých základních škol, dále ze ZŠ Kluky, ZŠ Čížová, zúčastnily se také dvě třídy Gymnázia Písek, asi deset mateřských škol a rovněž klienti sociálně-terapeutické dílny Horizont. Obrázky oživovaly ptačí výstavu a 6. května po výběru odbornou porotou (ak. mal. Roman Kubička, Mgr. Lucie Boháčová, učitelka výtvarného oboru ZUŠ Otakara Ševčíka, RNDr. Jiří Šebestian, RNDr. Karel Pecl, PhDr. Jiří Prášek a obě pedagožky) proběhlo vyhlášení vítězů ve třech kategoriích. Oceněné práce pak zdobily Galerii muzea do 22. května.

Ve druhém pololetí z hlediska návštěvnosti školních skupin dominoval výukový program „Cesta do pravěku“, který byl oživen o nové aktivity (viz. článek K. Koubové na straně 157) - celkem ho během roku absolvovalo 732 žáků. Opět k úspěšným patřila zářijová krátkodobá výstava „Hradiště 1858“, za týden vzácnou etruskou konvicí spatřilo jedenáct školních tříd, celkem 286 žáků. Mimořádný status pak měla interaktivní výstava „Fyzika hrou“, kterou navštěvovali žáci druhých stupňů a středoškoláci. Externí lektorka zde během září a října provedla celkem 866 studentů. K tradičně nejoblíbenějším náležel pedagogický doprovod vánoční výstavy, kte-

rá v roce 2016 nesla název „Šťastné a veselé“. Program byl nabízen již čtyři týdny před Vánoci a zájem byl opět mimořádný, rezervační systém se plnil již od srpna. Školky a třídy prvního stupně po prohlídce výstavy s komentářem pedagožek tvořily ve výtvarné dílně (dvě filcové ozdoby), žáci druhého stupně dostali komentář kurátora výstavy Jana Kouby. Celkem program absolvovalo 1 352 dětí nejen z Písku, dorazily například i skupiny ze ZŠ Březnice nebo ZŠ Vodňany. Na tomto místě se sluší poděkovat zejména kolegyním Petře Samcové, Ireně Karvanové a ostatním, které během adventu dokázaly vykrájet z filcu tisíce stromečků, hvězd a srdcí, a velmi tak přispěly k hladkému průběhu dílen.

K výtvarným výstavám byly nabízeny dva animační programy - na jaře to byl workshop k výstavě „Vojmír Vokolek“ (84 studentů) a na podzim pak k expozici „Poslední romantik. F. R. Dragoun“, kam na lektorský program dorazilo 246 studentů Gymnázia Písek.

Navíc si ještě několik tříd během roku zvolilo ze stálé nabídky program ke středověku, takže v Rytířském sále se o dávné podobě píseckého hradu dozvědělo 166 dětí. Některé školky rovněž zaujaly nabízené lekce z programu „S Človíčkem do minulosti“, dorazilo na ně celkem 129 dětí.

Mimo přímou lektorskou činnost se pedagožky dále vzdělávaly ve svém oboru, o čemž referují v přední části této tiskoviny. Klára Koubová přednášela v listopadu na Filosofické fakultě Univerzity Pardubice studentům kulturní historie o práci muzejního pedagoga.

Marcela Drhovská, inspirovaná jarní ptačí výstavou, redakčně připravila drobnou brožuru *S muzeem v přírodě*, která se využila během červencové ornitologické akce pro širokou veřejnost. (více viz článek M. Drhovské na straně 160)

Klára Koubová

EDUKAČNÍ PROGRAM „CESTA DO PRAVĚKU“ PRO ŽÁKY OD 4. DO 6. TŘÍDY ZÁKLADNÍ ŠKOLY

V roce 2016 jsme spolu s kolegyní Marcelou Drhovskou přistoupily k obměně výukového programu věnovanému období pravěku. Program koncipovala v roce 2011 M. Drhovská a od té doby patří do stálé nabídky. Každoročně se jej zúčastní stovky školáků, přesto si vyžádal po letech inovaci a jedním z impulsů byl i workshop na téma využití dramatické výchovy v muzeu. Ten jsme absolvovaly v Metodickém centru muzejní pedagogiky v Brně 5. září 2016 pod vedením lektorky Mgr. Veroniky Rodové. Workshop byl ryze praktickou ukázkou dějepisné lekce metodami dramatické výchovy, tématem byly Počátky českého státu - kníže Václav a jeho bratr Boleslav. Některé z naučených metod jsme poté začaly využívat v našem programu „Cesta do pravěku“. I díky novinkám ve scénáři se program stal tím nejnavštěvova-

nějším ze stálé nabídky v roce 2016 (celkem se ho od března do prosince zúčastnilo 732 žáků), a třetím nejoblíbenějším po krátkodobých programech k vánoční výstavě „Šťastné a veselé“ a „Co lítá po Písku“.

Základním předpokladem je práce ve dvou lektorech - často až třicetileté školní třídy se rozdělí na dvě poloviny, s nimiž se o poznání lépe pracuje. Po přibližně 45 minutách se skupiny vystřídají, takže nikdo o nic nepřijde. Doba trvání programu je doporučena na dvě vyučovací hodiny, v ideálním případě až na 120 minut. Jedna skupina začíná ve stálé expozici pravěku, druhá se pak věnuje praktickým aktivitám, které jsou situovány v případě pěkného počasí na nádvoří muzea nebo za deště či v zimě v přednáškovém sále. Cílem je podat základní poznatky o období pravěku v regionu Písecka. Žák by měl dokázat vyjmenovat periodizaci období, získat základní znalosti o nálezech představených v expozici, pochopit, proč je důležitá práce archeologů, na vlastní kůži poznat, jak těžké bylo obstarat si živobytí a nocleh v přírodě. Na chvíli se dokonce oním pravěkým člověkem stane. Žáci po určité části programu spolupracují ve skupině, dodržují dohodnutá pravidla, prezentují výsledky své práce před ostatními a zároveň interpretují prezentace ostatních. Použitými metodami jsou: výklad, vyprávění, demonstrace objektů, práce s pracovním listem, výuka dramatem, manipulace s předměty.

Na úvod otevíráme téma pravěkého způsobu života krátkým rozehráním pomocí dramatické výchovy. Nejprve se žáci naučí techniku štronza, která spočívá ve vyfukávání rytmu na ozvučná dřívka, načež se děti na povel zastaví, jakoby byli zmrazení. Když techniku přijmou, přistoupíme k tematizovanému štronzu - na pokyn štronzo zároveň

lektor zadá nějaké slovo, téma ke ztvárnění se vztahem k pravěku, takže například hlad, strach, oheň. Třetí fází je přechod od štronza k živým obrazům - nejprve žáky rozdělíme do dvojic a po zadání tématu mají tentokrát ztvárnit sousoší - třeba luk a šíp, hrnčířský kruh nebo mamuta, zde je již nutná domluva a trocha času na přípravu, lektor proto počítá do pěti. Dvojic pak využijeme pro vytvoření skupin, ideálně o 4 nebo 5 žácích. Posledním krokem je vytvoření živého obrazu, vlastně jde stále o štronzo, ale již ve větší skupině, kde je třeba si již předem dohodnout role. Každá skupina pracuje ve vymezeném prostoru expozice, doba na přípravu je vymezená počítáním do deseti, téma je pro všechny stejné, osvědčil se Lov jeskynního medvěda. Nakonec si všechny skupiny navzájem předvedou svou verzi živého obrazu a setrvají v něm, ostatní se snaží přijít na to, kdo koho představuje, jakou drží zbraň, jak příběh dopadne, lektor by měl žáky vést ke správnému používání termínů. Tím úvodní motivační část programu končí (20 - 25 minut), zkušenost je taková, že obrazy děti zcela vtáhnou, je však třeba uhlídat, aby se příliš nerozdováděly. Poté následuje čas pro výklad a společně projdeme expozici, postupujeme chronologicky, s častými otázkami směřovanými k žákům (20 minut). Pokud je dostatek času, následuje práce s pracovním listem, který fixuje poznatky z expozice. Častěji si však pracovní list s sebou odnášejí učitelé, kteří jej následně mohou využít jako opakování z návštěvy muzea, případně je ještě připravená krátká skupinová práce - chronologické řazení kartiček na téma procesu výroby látky, zbraně, keramické nádoby a pečení chleba. Tím končí část programu v expozici a skupina přechází k aktivitám.

Jak již bylo řečeno, nejčastěji se zážitková část programu odehrává v přednáškovém sále, v případě hezkého počasí je však příjemné pracovat na nádvoří muzea. Řízeným rozhovorem se společně s dětmi snažíme přijít na to, jak fungovala výroba oděvu - od získání vlákna až po utkání látky. Připraveny jsou pak malé ruční stavy s jednoduchou osnovou, kde si žáci vyzkouší základní princip výroby látky. Stejně jako ošacení bylo další základní potřebou stravování - obdobně tak lektor vede žáky k úvaze, jak asi získal pravěký člověk mouku. Následuje ukázka mletí obilí na ručním rotačním kamenném mlýnku, který si postupně mohou všichni žáci vyzkoušet. Často ke svému úžasu zjistí, že než namelou na jednu chlebovou placku trochu mouky, pěkně se nadřou. Abychom uspokojili základní životní potřeby pravěkého člověka, musíme ho také nechat bydlet. Proto jako poslední aktivita na žáky čeká stavba jednoduchého obydlí ve tvaru stanu jako předchůdce domu - na místě jsou připraveny dvě konstrukce ze dřeva, děti se rozdělí na dvě skupiny a jejich úkolem je s pomocí vydělaných jeleních kůží postavit přístřešek. Důležitá je zde spolupráce, kůže se navazují jedna na druhou a na dřevěné kůly, některé skupiny napadne udělat otvor pro kouř. I tato část programu děti velmi baví. Dvě poslední jmenované aktivity byly do programu zařazeny v průběhu roku 2016.

Program patří do stálé nabídky, máme tak co nabídnout v čase, kdy nejsou žádné krátkodobé programy nebo jsou výstavy pro zprostředkování školám nevhodné. Někdy se setkáváme také s dotazy na program přímo k práci archeologů, nabídnout tuto aktivitu do budoucna tedy zvažujeme. Vyžadovalo by to ale jistě zapojení samotných odborných pracovníků - archeologů, což je z důvodu jejich pracovního vytížení v terénu trochu komplikované.

Bohužel nemáme žádný evaluační dotazník, takže nevlastníme věrohodná data o oblíbenosti programu či o jeho nedostatcích. Zpravidla ale pedagogický doprovod program velmi chválí již na místě, funguje také reklama, která jde sama od sebe - přijde jedna třída z nějaké školy, aby program vyzkoušela, a vyučující si pak mezi sebou předávají informace a následně se přihlásí další třídy.

Marcela Drhovská

S MUZEEM V PŘÍRODĚ

Od 1. března do 22. května 2016 se návštěvníci muzea mohli těšit z výstavy „Co lita po Písku. Zdali víte, Písečáci, jací jsou ve městě ptáci?“. S kolegyní Klárou Koubovou, ve spolupráci s kurátorem, Jiřím Šebestianem, a s emeritním zoologem muzea Karlem Peclem, jsme připravili několik doprovodných akcí. Program k výstavě s využitím pracovních listů a pomůcek, výtvarnou soutěž a terénní variantu programu „S muzeem v přírodě“.

Terénní programy s ptáčí tematikou připojujeme k nabídce stálých programů. Děti se zde dovídají mnoho informací v přímém kontaktu s přírodou. Ornitologové jim mo-

hou prakticky ukázat odchyt a kroužkování ptáků. Od Rezekvítku, spolku pro ekologickou výchovu a ochranu přírody, jsme pořídili mnohostrannou pomůcku nazvanou Krabice ptáků zpěváků, kterou v terénu využívá pro práci s dětmi muzejní pedagog. Například do obrázku krajiny děti umísťují namalovaná ptačí hnízda a k nim přiřazují správné ptačí druhy. Určují, komu patří vyobrazené detaily ptačího těla, skládají puzzle... Osvědčilo se, když odborník komentuje a doplňuje práci dětí.

Rozšířenou verzi tohoto programu jsme nabídli o letních prázdninách i veřejnosti. Koncipovali jsme tuto akci hlavně pro rodiny s dětmi a nazvali ji „S muzeem v přírodě“. Nabídli jsme v podstatě ornitologickou procházku městem se šesti zastaveními, která začínala ve svatotrojickém pietním parku ukázkou odchytu a kroužkování. Následovalo zastavení u řeky Otavy, v Palackého sadech, na Havlíčkově náměstí, na Bakalářích a na nádvoří bývalé obchodní akademie. Na každém stanovišti jsme rozprostřeli plachtu, pracovní plochu pro děti. Zatímco odborník povídal o ptácích vyskytujících se na daném prostranství, s dětmi pracoval muzejní pedagog. Děti také dostaly pracovní list, kam dolepovaly samolepky ptačích zástupců, patřících k místu. Celou akci jsme zakončili v Přednáškovém sále muzea výtvarnou dílnou. Nejen děti, dokonce i dospělí zdobili plátěné tašky ptačími motivy pomocí šablon.

Za sebe chci vyjádřit, že se mi v čtyřlenném pracovním týmu tvořilo příjemně. Jiří Šebestian i Karel Pecl se velmi ochotně a spolehlivě postarali o odbornou stránku programu, Klára Koubová zajistila propagaci a nachystala vše potřebné pro výtvarnou dílnu, zatímco my jsme procházeli městem. Doprovodné programy byly podpořeny finanční dotací Města Písek, z níž se částečně hradila drobná publikace se stejným názvem jako akce. Část nákladu poskytlo muzeum destinační společnosti Příseckem, s.r.o. k propagaci Města Písek.

Na akci jsme nevyžadovali vyplňování evaluačních formulářů, nechtěli jsme tím zúčastněné obtěžovat, odpoutávat pozornost a kazit příjemnou atmosféru. Ostatně usazení návštěvníků k výtvarné činnosti vytvořilo přirozený prostor, kde lidé spontánně vyjadřovali spokojenost.

Václav Bartoš

BARCELONSKÁ REMINISCENCE

*Z dále se vzdává větší úcta
(Tacitus)*

Dne 18. května 2016 uplynulo již 20 let ode dne, kdy jsem převzal evropskou muzejní cenu z rukou jejího královského veličenstva Fabioly Mora Y Aragon. Referát z této události jsem přinesl již ve Zprávě o činnosti Prácheňského muzea za rok 1996. Nyní jsem byl požádán ředitelem Prácheňského muzea, abych k jubileu napsal

své vzpomínky, širší souvislosti, vjemy událostí a osobní dojmy tak, aby byly podchyceny, než se nad nimi definitivně uzavře voda.

Namísto úvodu přetiskuji odstavec z mezinárodní revue Expo forum č. 17/ 1996: cituji: „Celoevropského setkání muzeí v Barceloně uskutečněného ve dnech 15. - 18. května 1996 při příležitosti udělení ceny Evropské muzeum roku - EMYA se zúčastnilo rovněž Prácheňské muzeum v Písku. Každoročně navštíví komisaři výboru EMYA na tisíc muzeí po celé Evropě, z nichž po pečlivém výběru nominuje za spolupráce s Radou Evropy přibližně třicet špičkově pracujících muzeí. Zástupci vybraných muzeí jsou poté pozváni na k účasti na mezinárodní sympoziu spojeném s udělováním ceny EMYA a atestů nejvyšší kvality. České muzejnictví bylo v loňském roce skutečně úspěšné. Mezi přihlášenými na toto významné ocenění byla tři muzea - Muzeum Třineckých železáren a Města Třince, Tereziánské muzeum a Prácheňské muzeum v Písku. Do užšího výběru v konkurenci 30 nejlepších muzeí ze 17 zemí Evropy postoupilo Prácheňské muzeum, přičemž ojedinělé expozice muzea služby návštěvníkům a publikační činnost vynesly toto muzeum až k metám nejvyšším - vítězství v soutěži EVROPEAN MUSEUM OF THE YEAR AWARD udělením prestižního ocenění „Special Commendation“.

Co předcházelo nominaci

Pod záštitou Rady Evropy a ve spolupráci s Regionem Emilia Romagna se v létě konal experimentální seminář 50 nej přednějších muzeí Evropy. Byl jsem na něj pí-

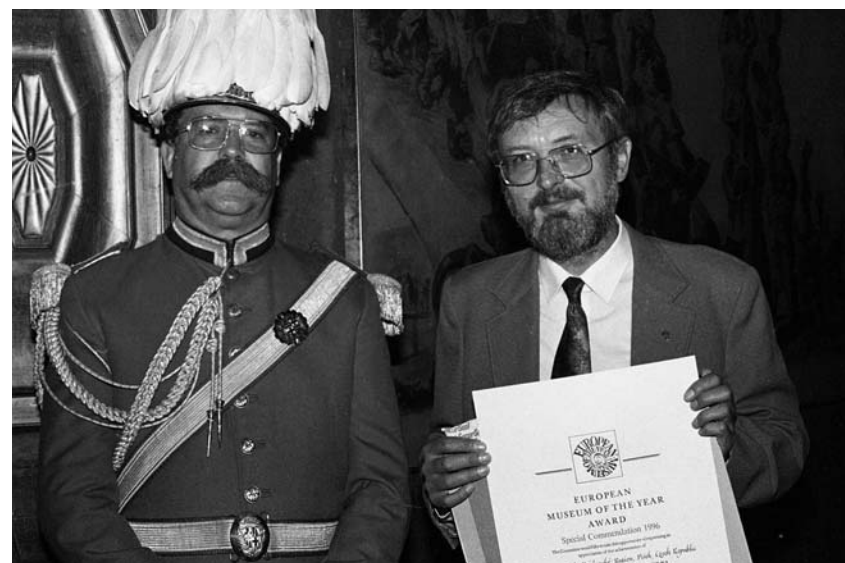

V. Bartoš při prezentaci Prácheňského muzea

semně pozván italským zástupcem ve výboru EMYA Massimem Negrim. Po zvážení nákladů a možného přínosu a zejména pak vzhledem k tomu, že jsme finišovali před otevřením dalších nových expozic po náročné osmileté rekonstrukci hradu a muzea v Písku, jsem se omluvil. Mimochodem k tvorbě expozic jsme měli dojednáno s národním podnikem Výstavnictví nasazení nejlepšího scénáristy a architekta. To již nebylo něčeho takového schopno a tak vše zůstalo na pracovnících muzea a na invenci našeho interiérového architekta Vladimíra Boučka. Na naše kvality snad měli upozornit studenti prof. Tomislava Šoly. Tento chorvatský čechofil fungoval jako defenzor zájmů postsocialistických zemí, zejména Slovanů. Jistě pro naše zařazení měla zásadní význam účast MK ČR. Výběru pro Muzeum roku, návštěvy komisařů EMYA v Písku se v r. 1995 osobně zúčastnil a sledoval jejich, cituji: „mimořádně důkladnou práci“ RNDr. Jiří Žalman, ředitel odboru movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií ministerstva. Navštívila nás i administrátorka EMYA paní Ann Nicholls. Zajímala se o všechny aspekty života v sovětském satelitu, překvapena byla velkou účastí letců z Písecka v bitvě o Anglii. Její zájem o další životní osudy těchto hrdinů jsem mohl uspokojit zejména u dvou, s nimiž jsem se znal, kteří mi umožnili se s nimi přátelsky stykat. A o detaily výstavby expozic, které na ni zjevně velmi zapůsobily. Neskrblila chválou, uvědomoval jsem si, že se zde již asi rodí naše reálná naděje na naše dobré umístění a umínil jsem si zároveň, že nás budu prezentovat též velmi otevřeně a s omezením výřtu oficiozit. Velice se mnou zabývala, i nad rámec propozic, vyžadujících i můj podrobný životopis. (Nejvíce ji zaujala moje angažovanost v r. 1968 a její následné potrestání, kdy jsem se rozhodl namísto připravené emigrace - s již vyřízeným vízem - jít pracovat jako dělník do Základny uranového průmyslu - závod 5. Teprve po třech letech jsem se „zocelen“ prostředím a po vyhraném konkurzu via památková péče dostal zpět ke své práci.) Její až nebritský lidský zájem bylo možno uspokojit zejména díky brilantnímu překladu. Za tuto neocenitelnou službu jsme vděčili perfektní práci tlumočnice prof. Evy Chovancové z Písku.

Barcelonské zasedání zahájil 15. května raut, na kterém byla žádoucí prezentace základní propagace zařízení 30 vybraných finalistů z Evropy. Byl jsem rád, že jsme již stačili získat oproti minulosti kvalitní prodejní propagační materiál a pro tento účel jsem zajistil menší papírové panely, zachycující mnohostrannou činnost PM, které se daly pobrat do kufru do letadla (dodnes visí v přednáškovém sálu muzea). Účastníci, mezi nimiž bylo i Pedagogické muzeum J. A. Komenského Praha, Pivovarské muzeum Plzeň a Muzeum Třineckých železáren, možnosti této prezentace vesměs nevyužili anebo měli starý podúrovňový propagační materiál.

Náročná byla poté třídní ústní prezentace v celém auditoriu. Jsem dodnes vděčný za důvěru a za pomoc, které se nám dostalo od tehdejšího zřizovatele, přednosty Okresního úřadu v Písku, Ing. Zdeňka Prokopce tím, že umožnil, aby mohla jet i moje tehdejší manželka Mgr. M. Bartošová, absolventka studia romanistiky FF UK s hlavním diplomním oborem španělštinou. Velmi se nám vyplatilo její perfektní tlumočení a její neformální styky se španělskými pořadateli z Museu de Catalunya.

V. Bartoš s uděleným oceněním Evropské muzeum roku.

Podivně působilo, že nám nebyla představena porota, které podle propozic měl předsedat Ital, členy byli další dva Italové, dva Angličané a jeden Holanďan. Ta bydlela neznámo kde; chápal jsem to tak, že asi měli být ve své *splendid isolation* chráněni před lobingem. My jsme bydleli ve velmi slušném hotelu určeném asi městem pro pobyt delegací z méně významných zemí. Soudě podle výskytu okravatovaných černoušků z bývalých kolonií a latinoameričanů.

Vše se odehrávalo ve velkém gotickém sále, na jehož galerii v malém sálku dlela královna. Na upozornění hostitelů, že se již dostavila a odpočívá tam před zahájením, jsme se jí došli představit a po omluvě se pokusili od ní získat interview pro písecké noviny. Byli jsme zdvořile, leč kategoricky odmítnuti dvořanem, který stojí na snímku za královnou. Zdálo se, že jí toto odmítnutí zcela nevyhovovalo a asi by nám ho sama o sobě poskytla. Zajímavé bylo, že se v její blízkosti nepohybovali žádní bodyguardi ani mládenci z vyboulenými saky.

Všichni soutěžící byli nuceni diskutovat nepohodlně z pléna sestávajícího ze zástupců 61 předních muzeí, sdělovacích prostředků a dalšího převážně místního publika. V rámci své poměrně dlouhé ústní prezentace jsem se snažil v plné šíři postihnout naši činnost. Stresové situace začaly, když jeden z britských porotců začal poukazovat na to, že jsme placeni státem, tudíž zcela v bavlne. Evidentně neměl tušení, že žádný stát za nás nic neudělá. Snažil jsem se vysvětlit možnosti a omezení totálně plánovaného hospodářství a financování. Zjevně vůbec nechápal, že poskytnuté finance v tom-

J. V. královna Fabiola belgická při odchodu z kongresového sálu. Foto V. Bartoš

to momentu neznamenají ještě možnost realizace záměrů a investic. A že personálními a dodavatelskými kapacitami vládne do detailu státotranu. Těžko bylo západníkům vysvětlit, že tehdejší neformální (nevýřčený) sociální kontrakt režimu, který nabízel relativní růst životní úrovně za výměnu závazku depolitizace společnosti, ale že v tzv. „reálném“ či „gulášovém“ socialismu šlo občas proklouzávat a čelit rigiditě a ideologickému tlaku při tvorbě expozic. Jako příklad jsem uvedl prezentaci roku 1945, o čemž se rozvinula zajímavá diskuse. Postupná destrukce a vnitřní zhroucení normalizačního posttotalitarismu za „sametové revoluce“ nám daly sice tvůrčí svobodu, ale situaci nám zpočátku spíše zkomplikovaly. Legislativní rámec nárokového financování nevznikl ještě několik let po ní. Se zájmem byl vyslechnut výčet příčin dopadu mj. i na neziskovou sféru. Parafrázoval jsem známé definice univ. prof. Fr. Nepíše - ekonoma působícího

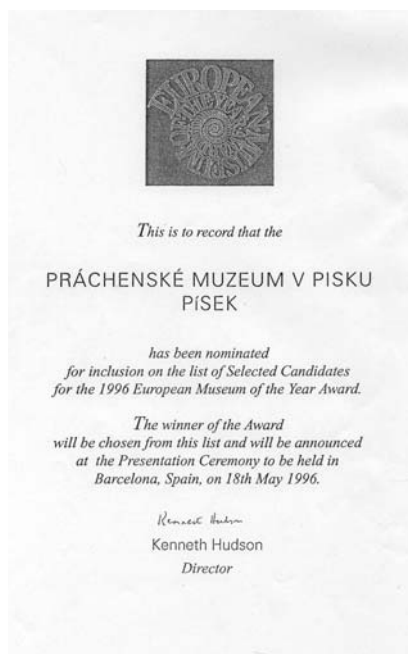
ve Velké Británii. To opět velmi zaujalo. Cituji: „*Privatizací byl v ČR kapitál zčásti nespravedlivě rozdělán na základě privatizačních projektů lidí disponujících důvěrnými informacemi, zčásti prodán pod cenou mimo skutečný trh, zčásti restituován bez zvažování skutečného nároku, zčásti zdarma nespravedlivě rozdělán v kuponové privatizaci a poté nuceně vyprodán za zlomek hodnoty na znetvořeném trhu. Vše z rozhodnutí úzké skupiny vládních a státních úředníků mimo trh a ještě dodnes v tajnosti.*“

Vrcholem bylo, když zmíněný „mnichovánek“ narážel na to, že jsme museli sloužit totalitní ideologii. Prohlásil jsem, že loyaltita státního úředníka vůči státu je snad celosvětovou samozřejmostí. Ve snaze zoufale rychle vymyslet trefnou odpověď jsem se obrátil na posluchače ve snaze vysvětlit nezbytnost být i třeba jen formální účastí v požadovaných strukturách s poukazem: „Stejně jako vaše matky byly členkami Moncidence Feminina“, čili jakéhosi klerofašistického Svazu žen (šlo sice o Portugalsko), plénium se značným ohlasem i s potleskem porozumělo a insinuace ustaly. Danou informaci jsem ve stresu vydoloval z paměti. Měl jsem ji díky zajímavé náhodě. V polovině 60. let jsem si totiž jako student přivydělával v Poštovním muzeu. O prázdninách jsem pomáhal dnes známému historikovi PhDr. Miroslavu

vu Martínkovi vybírat z depozitáře v bývalém noviciátě kláštera ve Vyšším Brodě předměty do budoucí velmi ceněné expozice muzea situované v klášteře. Správce kláštera P. Židlický k nám pojal takovou důvěru, že nám umožnil vybrat si několik knih z tamních „Libri prohibiti“. V několika kumbálech byly skladovány konfiskované knihy, které šly do stoupy v nedalekém Větrní. Ponechal jsem si mimo jiné válečný Europa Handbuch původně z Deutsche Stadtbücherei Budweis, vydán v Lipsku z popudu Joachima von Ribbentropa. Tento „prohřešek“ pana správce je již jistě promlčen. Ostatně tento příjemný člověk spolu se svojí krásnou junonskou manželkou odešel v r. 1968 do sousedního Rakouska. Dnes již je asi na pravdě Boží. Nevylučuji, že popsaný moment mohl urychlit naše vítězství. Jedna z náhod, které tak často ovlivňují lidské jednání a životy.

Jak se nám jevilo Španělsko a Španělé

Pro nás dosud *terra incognita*. Díky kruté fašistické diktatuře nám zůstala tato země zcela uzavřena. Frankistický režim se směšně obával návštěvníků ze sovětského bloku. Báł se jich jak čert kříže a neuděloval jim víza. Barcelona sama působila zvláštním dojmem. Na mě opěvovaná Gaudího architektura spíše stísnujícím. Jinak stísněné bloky vysokopodlažních, často secesních budov. Zdejší metro nesnese srovnání s pražským. Technicky zastaralé, opotřebované, nepřilíh čistě, tunely z doby parních souprav, ošklivé stanice bez invence. V přeplněných zastaralých vagonch množství severoafrických a dalších imigrantů. Rambla, hlavní třída o délce několika Václavských náměstí, žila úžasným večerním a nočním ruchem. Nechápal jsem, kde tisíce Španělů berou peníze na své pravidelné sedánky s obvyklými tapas a sklenkami cidry či vína při tak obrovské nezaměstnanosti zejména mladých lidí. Ještě v padesátých letech jsme žili oproti Španělům v blahobytu. Beznadějnou nezaměstnanost řešila diktatura emigrací několika milionů svých občanů do latinské Ameriky a zejména do Německa. K jejich cti nutno dodat, že jakmile se trochu zmohli, vrátili se domů, aby si založili malou autodílnu nebo bistro či kavárničku. V Německu je bohužel nahradili Turci a další muslimové. Velmi nás překvapilo a udivovalo množství u nás již opět zakázaných symbolů na zdech. Hvězdy, srpy a kladiva, Che Guevara, Kuba, protiamerické nápisy. Mladá inteligence si z neznalosti idealizuje život v socialismu a velice se o něj zajímá. Velmi nám připomínal Slovensko již patrný katalánský separatismus. Kupř. v pro nás atraktivním a věhlasném Námořním muzeu byly všechny popisky pouze v katalánštině. Španělští muži se netajili svým obdivem k českým ženám pro jejich krásu, přirozený půvab a inteligenci, jakož i to, že nepodléhají módním genderovým tahnacím. U Španělek jsem obdobný postoj nezaznamenal. Mnoho o nás nevědí. Československo byl i zde pojem. ČR jim již nic neřká a Slovensko si notoricky pletou se Slovinskem a řadí je někde k Rumunsku. Čechy považují za pracovitě lidi se smyslem pro techniku. Velice obdivují, jak náš národ dokázal zkultivovat českou krajinu. Zaznamenal jsem veliké nadšení ze stromořadových alejí u Hluboké nad Vltavou a z fenoménu Tře-

boňska. Jinak jsou velice vstřícní a přátelští. Je jim cizí jakýkoliv rasismus. Tamní cikáni (gitanos) jsou poměrně oblíbení, nežijí totiž v ghettech ze sociální dávek, spíše bydlí v menších a čistých domcích a věnují se práci ve službách nebo některých řemeslech. Když naše cikány posílal dr. Sládek do Španělska, tak to s nimi myslel asi velmi dobře. Zatímco byl v Písku barbarsky zničen kvalitní pomník K. Gottwalda od národního umělce Břetislava Bendy, (dodnes k jeho dalším dílům vycházejí lichotivé monografie), zde na náměstích významných měst trůní nadále jezdecké sochy generalissima caudilla (vůdce) Franca. Ačkoliv většina Španělů chce zapomenout na diktaturu jako na nejhorší období novějších dějin, žádný diskurs o nějakém bourání vůbec neproběhl - to by prostě bylo pod úroveň! Nás napadli ve sdělovacích prostředcích náhle se předvlebně probudivší lidovci, chtěli si ubrat něco národně-frontovního másla na hlavě a hlavně bojem za likvidaci zdařilého figurálního zobrazení dobových tanečků s bustou K. Gottwalda v Prácheňském muzeu. Museli se nás ujmout někteří předlistopadoví disidenti a též zasloužilý starosta Tom Zajíček, který jako sociolog chápal důležitost této kreace pro perceptibilitu expozice. V podporu MK jsem ani nedoufal - to bývá v rámci koaličních čachrů obětováno lidovcům.

Prekvapeně jsem zíral na brilantní transformaci zdejší katolické církve. Místo mnou předpokládané extatické zbožnosti a pobožnůstkářství jsme našli přiměřeně

ně zaplněné kostely, kde vždy sloužil jeden duchovní, obvykle mladšího věku, elegantní a s neokázalým civilním projevem. Jaký to byl kontrast oproti situaci u nás, když v té době časté hemžení několika státem placených koncelebrantů sledovalo pár babiček. O nějakých tzv. restitucích ve Španělsku nepadlo ani slovo. Hluboký příkop mezi ní a národem překonala církev po návratu monarchie tak, že se upřímně kála, zbavila se vlivu na školství, který si usurpovala za fašismu. Španělská církev si pouze nezadala s fašismem, ale byla naopak jeho pilířem. Zatímco za masové popravy zajatců demokratů a republikánů, jakož i za gestapácké jednání policie odpovídal přímo Franco, církev angažovala do bojůvek Rytířů Krista krále proslulých nejstrašnějšími zvěrstvy, nejhorší spodinu a kriminálníky. Bigotní katolík Franco, jak se sám často prezentoval, instaloval kardinály a předával jim kardinálské birety. Dokonce mistroval i tehdejší Vatikán, který se mu jevil příliš sociálním a pokrokovým (viz práce anglického historika Paula Prestona).

Díky akademickým kruhům jsem se mohl později zúčastnit studijního pobytu a procestovat Kastilii, Leon, Baskicko, Asturii a Galicii. Českým turistům bych zmínené lesnaté biskajské pobřeží s příjemným klimatem, čistounkými kempy a hotýlky zaplněnými decentními skandinávskými a anglickými důchodci vřele doporučil. Mohl jsem poznat vysokoškolské prostředí a od uhelného dolu (kde si mimochodem považovali jimi používanou českou důlní techniku) až po státní archiv. Ověřil jsem si, že i fiesty na vesnicích ztratily svůj původní náboženský kontext. Kolem farností vzkvétal společenský život a společenské akce ne nepodobné americkému sborovému životu. Církev se silně angažuje i v misijní činnosti v dosud necivilizovaných oblastech Jižní Ameriky.

Co nám to přineslo

Zájem médií, zvýšení cestovního ruchu a návštěvnosti. V souvislosti s cenou jsme byli poctěni pořadatelstvím prestižního mezinárodního workshopu Castrum bene, či ze strany AMG jsme byli pověřeni organizovat a hostit školení managementu českých muzeí - jejich ředitelů ve spolupráci s holandským vládním výborem MAT-RA. Dále návštěvy prominence, kupř. místopředsedy vlády JUDr. P. Rychetského, ministra Ing. Miroslava Kalouska, (ten se ukázal být velmi v obraze a neváhal si při užitečné diskusi prodloužit alespoň o hodinu pobyt), ministra životního prostředí

Ing. Ambrozka. Zejména vděčně vzpomínám na dvojí návštěvu ministra P. Tigrida, byl velice uznalý, přátelský a neformální.

Co to přineslo mně osobně

NIC. Kromě senátorství v AMG a upevnění v přesvědčení, že se nemáme my Češi za co stydět.

Za Rakouska-Uherska bych byl na cestě do penze jistě jmenován titulárním radou a dostal bych zřejmě železný záslužný kříž Františka Josefa, zřejmě III. třídy. Za první republiky bych asi dostal doktorát honoris causa. Za protektorátu nedej bože Svatováclavskou orlici a za tzv. „totáče“ asi medaili Za zásluhy o výstavbu nebo alespoň Budovatele Jihočeského kraje.

Jsem rád, že jsem pomohl zviditelnit překrásný Jihočeský kraj a nejkrásnější město v Čechách - milovaný rodný Písek.

Marie Bartošová

PAMÁTNÍK MĚSTA PROTIVÍNA

Památník vstoupil v roce 2016 do své páté sezony. Na rozdíl od minulého roku neproběhlo v květnu zahájení za účasti veřejnosti ani obě výstavy nebyly zahájeny vernisáží. Koncem srpna se při Městské slavnosti zpřístupnila expozice muzea veřejnosti odpoledne zdarma, zájem návštěvníků byl o něco menší než v minulém roce. Celková bilance návštěvnosti za r. 2016 vykazuje celkově 2 546 návštěvníků, což je o 277 osob méně než vloni.

V květnu a červnu přijížděly autobusy dětí z různých koutů Čech, ať už bližších či vzdálenějších. Většinou jde o děti z 1. - 5. třídy, nebo také děti předškolní. Velké procento praktikuje spojení s návštěvou Pohádkové kovárny v Selibově anebo protivínské ZOO s krokodýly. Vyhledávaná je i expozice zvířat v Informačním centru.

V letošním roce vystřídala moji kolegyni Janu Taclovou, která začala pracovat v muzeu v Písku, Ing. Eva Procházková, která nejen že vystudovala školu, kde se o zvířatech učí, ale je také jejich chovatelkou. Kromě toho vystudovala pedagogickou fakultu a 18 let učila. Takže nepotřebovala žádnou lhůtu na zapracování, na což stejně nebyl čas a jarní maratón mohl začít.

Jako první přijela ZŠ z Netolic. Vůbec nejvzdálenější cestu musely urazit děti z Benešova nad Ploučnicí. Děti ZŠ z blízkých Vodňan přijely v říjnu, a když jsem od nich vyinkasovala 900 Kč za obě třídy, teprve se paní učitelka rozhlédla a zjistila, že vlastně k nám jít nechtěla, ale do Informačního centra. Po vzájemné dohodě jsem poprosila telefonicky pracovníci v Informačním centru, aby je pustila zdarma a provedla vodňanské našim muzeem. Moc se jim tu nakonec líbilo, prý neměli o nás ještě tušení. V říjnu návštěvu muzea, tak jako vloni, uzavřela ZŠ z Hluboké nad Vltavou,

kde děti již předem dostanou od učitelky úkoly a svoji návštěvu berou opravdu studijně. Z Protivína k nám přišly organizovaně MŠ, nikoliv ZŠ. Ale nadále trvá pozitivní trend, kdy do expozice chodí i samotné děti, nebo místní dospělí s dětmi.

Obě výstavy sezony zajistil a nainstaloval RNDr. Jiří Šebestian, CSc. První z nich proběhla již tradičně od května do poloviny srpna pod názvem „Příroda kolem nás“. Připravili ji členové Prácheňské umělecké besedy v Písku. Své snímky poskytli - Pavel Holba, Stanislav Houfek, Pavel Komárek, Karel Pecl, Andrej Rády, Anežka Tichá a dva hosté z Terifota Sokola Písek Jaroslav Pech a Marta Zborníková. Druhá výstava s názvem „České dějiny na starých pohlednicích“ byla uspořádána z fondu místního sběratele, pana Jaroslava Bouška.

Některé výše uvedené skutečnosti týkající se návštěvnosti muzea jistě povedou k tomu, aby se propagaci expozice v Protivíně věnovala ještě větší pozornost, zejména vůči okolním školám, MŠ a také potřebám místní ZŠ. Výrazně by pomohla důrazná propagace umístěná nedaleko ZOO s krokodýly, protože tam jezdí lidé i zdaleka, nejsou vždy o všem v Protivíně dobře informováni a čas by jistě ještě někteří rádi vyplnili i v dalších institucích.

Martin Pták - Daniel Hlásek

EMERITNÍ PRACOVNÍK PRÁCHEŇSKÉHO MUZEA JIŘÍ FRÖHLICH, DR. H. C. SEDMDESÁTILETÝM

Významný jihočeský archeolog, písecký rodák Jiří Fröhlich oslavil v září 2016 sedmdesáté narozeniny. K archeologii tihnul již od školních let. Jedny z prvních archeologických akcí Jiřího Fröhliche proběhly ještě na sklonku padesátých let. V dalších letech provedl společně s Janem Michálkem a Jindřichem Kurzem celou řadu povrchových sběrů, rekognoskací a drobných záchranných akcí. Podílel se na významných výzkumech expozitury archeologického ústavu vedených Dr. Antonínem Benešem, přičemž některé z nich svojí terénní činností přímo inicioval (např. Vrcovice či Hosty). S dalším píseckým rodákem dr. Jaroslavem Kudrnáčem z pražského Archeologického ústavu se soustavně zabýval montánní archeologií regionu, v čemž

Jubilant v rozverně chvíli na výzkumu hradiště z počátku střední doby bronzové ve Vrcovicích v roce 1963. Foto archiv bývalé plzeňské expozitury AÚ

ostatně pokračuje nadále. Neúnavná soustavná terénní prospekce jubilanta rozšířila množství známých archeologických lokalit počínaje paleolitem a 20. stoletím konče.

Jako etnograf pracoval mezi léty 1980 a 1990 v Muzeu středního Poottaví ve Strakonici. I zde se samozřejmě zabýval archeologií. V této době se prohlubuje i jubilatův zájem o tehdy ještě opomíjenou, avšak dnes velmi atraktivní subdisciplínu archeologie, o archeologii novověku. Jedná se o téma, které v sobě vedle pramenů archeologických zahrnuje i historické či národopisné, v nichž se jubilat velmi dobře orientuje. Velký význam má jeho soustavná prospekce zaniklých šumavských a novohradských skláren a vojenských opevnění.

Velká část jeho profesního života je spojena s Prácheňským muzeem v Písku, kam nastoupil jako posila k archeoložce Evě Koppové v roce 1990. V roce 1996 převzal vedení archeologického oddělení. Úkolů byla celá řada - muzejní archeologie se musela vypořádat s bouřlivým porevolučním stavebním rozvojem, téměř všechna historická jádra obcí byla zasažena pokládkou telefonu, plynu, elektřiny a kanalizace. Samotné město Písek prošlo řadou stavebních úprav, při nichž záchranná archeologická činnost byla nezbytná. Jiří Fröhlich byl také jedním z prvních propagátorů archeologie nejen na Písecku, mezi zájemci o minulost byla velmi oblíbená soutěž v rýžování zlata na Otavě.

Jiří je nejen výjimečným všestranným badatelem, ale i velmi milým a srdečným člověkem, což není nejen v archeologickém oboru vždy obvyklé. Je neocenitelnou studnicí vědomostí regionální historie. O své znalosti se rád dělí i s ostatními badateli, studenty, ale i s širokou veřejností. I my, mladší regionální archeologové, si rá-

Jubilant čerstvě jmenovaným čestným doktorem Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích společně s autory příspěvku. Foto Jan John

di vždy necháváme od Jiřího poradit, vždyť snad neexistuje archeologická lokalita v jižních Čechách, kterou by nenavštívil či dokonce neobjevil, a neexistuje období, a snad ani téma, kterého by se badatelsky alespoň vzdáleně nedotknul.

Jeho životní vášeň - archeologii - mu v mládí nebylo umožněno studovat. Mezi léty 1981 až 1983 tak alespoň vystudoval obor Muzejnictví při Ústředním muzeologickém kabinetu v Praze. Svou pílí, nasazením a vědomostmi se ale záhy zařadil po bok profesionálních archeologů, přičemž mnoho z nich předčil především tím, že v podstatě veškerou svoji badatelskou činnost dokázal vždy publikačně zúročit. Proto mu v roce 2016 byl na základě rozhodnutí Vědecké rady Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích udělen titul *doctor honoris causa*. Slavnostní udělení proběhlo dne 14. září 2016 v obřadní síni českobudějovické radnice. Na tuto výjimečnou událost se mimo významných vědeckých kapacit, sešla řada dalších Jiřího přátel.

Jubilantovi přejeme do dalších let pevné zdraví a úspěchy v terénu i u psacího stolu, a protože je již součástí akademické obce: *Ad multos annos!*

Rozsáhlá bibliografie Jiřího Fröhliche byla již publikována (Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14/2001 a 19/2006). Na následujících řádcích si čtenářům dovoluujeme předložit seznam článků a zpráv, které jubilant publikoval v ročenkách Prácheňského muzea v Písku:

1970

- Mladopaleolitické a mesolitické stanice u Písku, Sborník Oblastního muzea v Písku 1, s. 8-12.
- Středohradištní objekt u Putimi, Sborník Oblastního muzea v Písku 1, s. 13-15.

1988

- Gotické portály píseckých domů čp. 19, 20 a 22, Okresní muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1987, Písek, s. 35-39 (et J. Prášek).

1991

- Výzkum studny v Soukenické ulici v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1990, s. 18-19 (et E. Koppová a J. Prášek).
- Průzkum skláren v bývalém Prácheňském kraji, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1990, s. 19-28.

1992

- Středověké zlatodoly Kometa. Výzkum středověkých dolů a úpraven zlata na Kometě. Zvláštní otisk ze Zprávy o činnosti Prácheňského muzea za r. 1991, 12 s., Prácheňské muzeum v Písku a Městské muzeum v Týně nad Vltavou (et E. Koppová).
- Poklad žebor ze střední doby bronzové z Držova, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1991, s. 27-29 (et E. Koppová).

- Výzkum středověkých dolů a úpraven zlata na Kometě, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1991, s. 29-38 (et E. Koppová).

1993

- Výzkum historických podzemních objektů v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1992, s. 28-30 (et J. Cícha).
- Ze života archeologa Bedřicha Dubského, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1992, s. 32-36.

1994

- Expozice pravěku a doby slovanské, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1993, s. 25-28 (et E. Koppová).
- Výsledky I. ročníku soutěže v rýžování zlata na Otavě, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1993, s. 37-38.

1995

- Archeologický výzkum domu „U tří korun“ v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1994, s. 25-27 (et E. Koppová).
- Výzkum švaberské krypty v kostele Povýšení svatého kříže v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1994, s. 29-31 (et J. Adámek).
- Výsledky soutěže v rýžování zlata v Kestřanech, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1994, s. 39.
- Archeologický výzkum zaniklého dominikánského kláštera v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1995, s. 35-43 (et J. Adámek).
- Výsledky soutěže v rýžování zlata v Kestřanech, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, s. 31-40 (et J. Adámek).

1997

- Archeologický výzkum zaniklého dominikánského kláštera v Písku (II), Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1996, s. 33-38 (et J. Adámek).
- Výsledky soutěže v rýžování zlata v Kestřanech, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1996, s. 72-73.

1998

- Výstava „Archeologický výzkum Písku (1990-1997)“, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1997, s. 73-75.
- Výsledky soutěže v rýžování zlata r. 1997 v Kestřanech, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1997, s. 82.

1999

- Disiecta membra ke stavbám gotického Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1998, s. 32-44 (et J. Adámek a J. Sommer).

- VI. ročník v rýžování zlata v Kestřanech, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1998, s. 58.

2000

- Archeologický výzkum Písku v roce 1999, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1999, s. 32-38 (et E. Koppová).
- Archeologické ohlédnutí, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 1999, s. 60-62.

2001

- Archeologický výzkum Písku v roce 2000, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2000, s. 38-42.
- Zprávy o činnosti píseckého muzea, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2000, s. 77-82.

2002

- Archeologický výzkum zaniklého dominikánského kláštera v Písku (III), Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2001, s. 33-40 (et J. Adámek).

2003

- Další písecký náhrobník, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2002, s. 33 (et J. Adámek).

2004

- Historie archeologické sbírky píseckého muzea, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2003, s. 37-44.

2005

- Farní kostel v Krči u Protivína ve středověku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2004, s. 31-40 (et J. Adámek a J. Jiřík).

2006

- Nové poznatky o mostu u Putimské brány v Písku, Prácheňské muzeum v Písku. Zpráva o činnosti za rok 2005, s. 36-39 (et J. Jiřík).

2007

- Malé výběrové biografie dárců archeologické sbírky Prácheňského muzea, Prácheňské muzeum v Písku v roce 2006, s. 68-71.

OBSAH

ZPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 2016

Vážení přátelé a příznivci Prácheňského muzea v Písku.....	3
Akvizice roku.....	8
Výstavy Prácheňského muzea.....	8
Přednášky Prácheňského muzea	11
Přehled návštěvnosti	13
Centrální evidence sbírek.....	14
Oddělení společenskovedné.....	18
Archeologické oddělení	28
Knihovna a studovna	34
Oddělení přírodních věd	35
Ekonomické oddělení.....	39
Technické oddělení	42

ODBORNÉ PŘÍSPĚVKY

Daniel Hlášek	
Pravěké nálezy z polohy Hradiště u Písecké Smolče. K využití Vltavy na počátku doby bronzové	45
Tomáš Hiltcher - Jaroslav Jiřík - Jan Novák - Tereza Šálková	
Nález pyrotechnického zařízení ze 13. století (?) na katastru obce Tálín	69
Jan Adámek	
Vysoká hora. Další kapitola píseckého místopisu 16. století	75
Jiří Pešta	
Pamětní spis z věže písecké radnice o událostech let 1740-1765 s dodatky za roky 1788 a 1847. Rozbor a edice pramene	78
Josef Motyka	
Historiografie píseckých židů	105
Jan Kotalík	
Josef Kučera, obchodník a fotograf ze Starého Sedla (Orlíku nad Vltavou)	111
Jan Kotalík	
Z Písku na bigbít do Budapešti. Pohledy do novodobé historie na základě osobních poznání a zkušeností: hledání možností svobodnějšího pohybu v oblasti kultury v 70. a 80. letech 20. století nad oficiální rámec socialistického společenského systému	116

SBÍRKY

Irena Mašíková	
Podsbírky výtvarného umění v Prácheňském muzeu	126

MUZEJNÍ AKCE

Jaroslav Jiřík - Jan Michálek	
Hradiště u Písku 1858 - nálezy z knížecích mohyl z časně doby laténské (Mimořádná výstava k 130. výročí otevření expozic muzea v Písku)	129
Irena Mašíková	
Výběr z výstav Prácheňského muzea	133
Anka Helfertová	
Neznámému sběrateli. Úvodní slovo k výstavě Collectio Lupulana v Prácheňském muzeu v Písku 6. prosince 2016	148
Jaroslav Jiřík	
Kmeny západní Papuy. Svědectví jihočeského cestovatele	
Dana Růžičky ze zanikajícího světa	150
Marcela Drhovská - Klára Koubová	
Ohlédnutí za edukačními programy	154
Klára Koubová	
Edukační program „Cesta do pravěku“ pro žáky od 4. do 6. třídy základní školy	157
Marcela Drhovská	
S muzeem v přírodě	160
Václav Bartoš	
Barcelonská reminiscence	162
Marie Bartošová	
Památník města Protivína	170

PERSONALIA

Martin Pták - Daniel Hlášek	
Emeritní pracovník Prácheňského muzea Jiří Fröhlich, dr. h. c. sedmdesátiletým	172

**PRÁCHEŇSKÉ MUZEUM V PÍSKU
V ROCE 2016**

Editoři: Mgr. Jan Adámek, PhDr. Jiří Prášek

Redakční rada: Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph. D., Mgr. Jan Kotalík

Za obsah příspěvků odpovídají jejich autoři.

Sazba, grafická úprava a technická realizace: Tiskárna V.M. Press s.r.o.
Vydalo Prácheňské muzeum v Písku v roce 2017 v nákladu 400 výtisků.

ISBN 978-80-86193-61-8